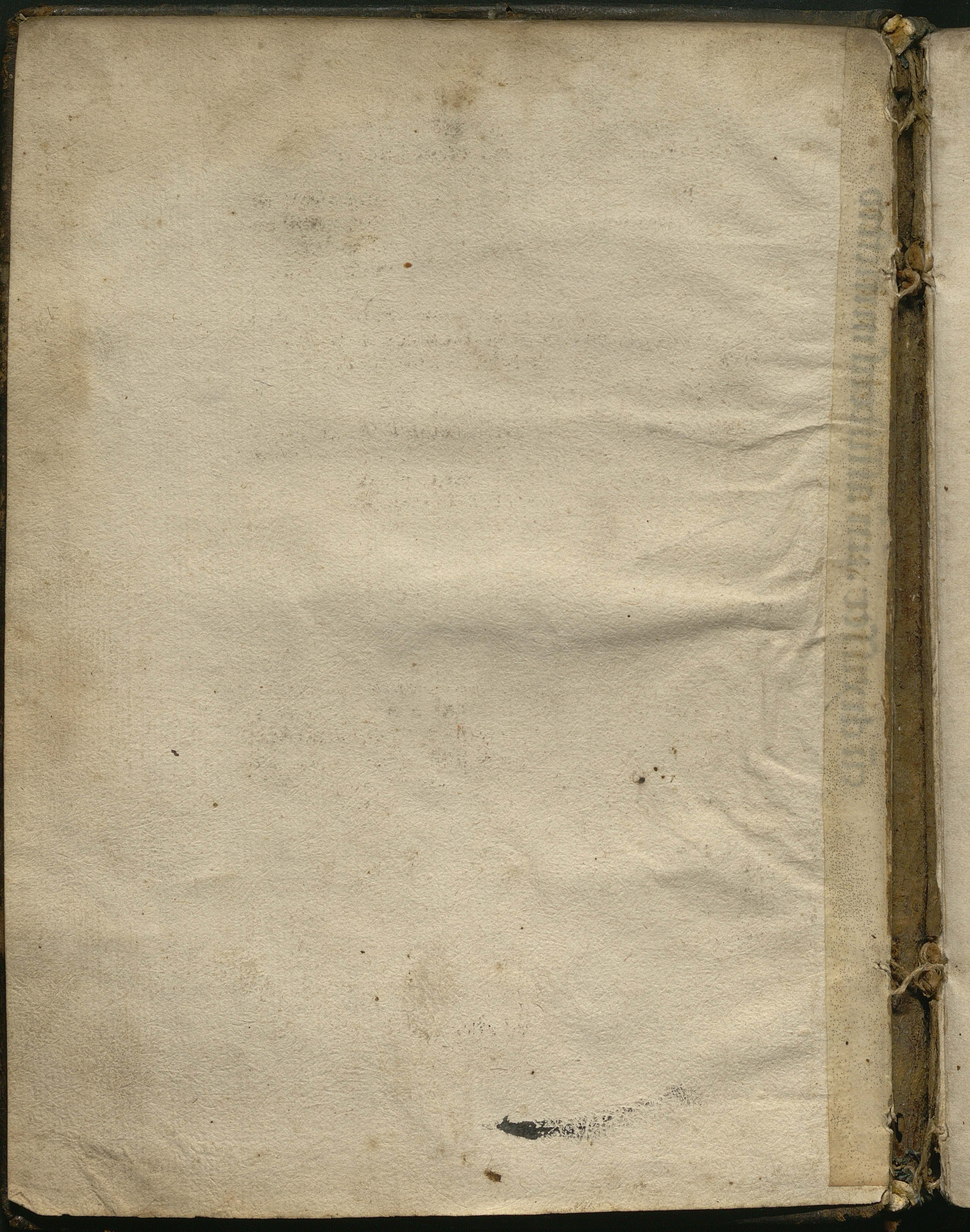

menti pro dignitate ma
antur IIII
eisdem litteris pro qualib
t diuersis psonis conferr
dignitatel seu plura
lem lr̄a taxe ē
qu beneficiū
unt tax
lib. conc
lo. XX
et co

tur respe

Prologus.

¶ Incipiunt aphorismi excellentissimi Raby Moyses se
cundum doctrinam Galieni medicorum principis.

I N nomie dei pii et misericordis cum quo adiuuo me
Ait Moyses filius seruuli dei israeliticus cordubēsis
multas cōpilatōes cōpilauere multi sapientū uia apho
rismorū in diuersis speciebus scientiarū et p̄ ceteris
scientiis hac uia indiget scientia metaphisice que licet
non sit difficilis quo ad intellectū: sicut sunt multe sciētie phisi
ce. nec quo ad cognitōem subiectorū sicut sunt alique scientie
ydiomatū pfectorū: est tamē difficillima quo ad multa que me/
dicum oportet scire et in mēoria semp habere. nec tamē omnia
sed solum spēalia que i indiuiduis proxima sunt. ad omniū eni
cōprehensionē sicut probatū est iam nō attingit sciētia alicuius
He autē cōpilatōnes uia aphoristica cōpilate sunt facilis cogni
tōis et retentōis sine dubio. et ad sciendum et retinēdum mate/
rias necessarias suū adiuuāt addiscentē. Et ob hanc cām ypo/
crates precipuus medicorū cōpilauit suū librū diuulgatum de
aphorismis. Et multi etiā alii medicorū cōpilauerūt post eum te
nentes eius uestigia aphorismos ut sunt aphorismi Rasis diuul
gati et aphorismi Susi. et aphorismi Iohannis Mesue Dama/
sceni et aliorū. et est manifestum cuilibet prouidentū prouisio/
ne māifesta q̄ quicūqꝫ cōpilator cōpilauerit aphorismos in sciē
tia aliqua non cōpilauit eos uelut sufficiētes ad cōprehendendū
omnes artis radices: sed velut valde vtiles et sufficiētes pre cete
ris cōpilatōibus ad cōphendendum materias multas et diuersas
necnō et ad eas in memoria retinēdum. Et in summa cōpilator
quicunque cōpilauit aphorismos nō potuit p ipsos omnia que
sunt necessaria sue scientie. Non ypocras in aphorismis suis
nec ebbussay alfarabii in omnibus hiis que cōpilauit via apho/
rismorū nec alii qui minores illis fuere. Hec vero premisi ad
excusationē horū aphorismorū quos protuli in p̄senti libro eos
cōformās. nec dico me compilasse sed elegisse: quia collegi eos
ex verbis Galieni de ōibus libris suis et ex eius verbis que di/
xit p viam cōplexionis in expositōe librorū ypocratis. Nec co
arcto me in huiusmodi aphorismis sicut feci in libro qui bre/

uiariū dicit ad ꝓbandū uerba Galieni ī eis sicut coartaui me ī
pricipio dicti libri. Et aphorismi quos collegi ꝓ maiori ꝑte sūt
ex uerbis Galiēi aut uerbis eius et ypocratis cōmixtis in expo
sitōe librorū ipsius ypocratis et aliqui ipsorum sunt ex uerbis
meis ad probatōem ipsorū. G. uerborū. Et id quod cōpulit me
ad hoc est ꝙ aphorismi intentio nō plene apparet nisi ꝑ exq̄si/
tioné pluriū uerborū. G. in diuersis locis et sic collegi totam
intentioné aphorismi curiose et probaui eū speciali comproba
tione. Et quoniā scio plures ex hominibus esse ignorātes quā
scientes et plures inuidos quā beniuolos prouidi designare in
fine cuiuslibet aphorismi qué protuli ꝑticulam uerborū Galiēi
in qua probatur ipse aphorismus. Vt si quis dubitauerit de ma
teria ipsius aut eius dispositōe recurrat ad illam ꝑticulam et ce
leriter ipam inueniet in ꝑticula ipsa et ipsum aphorismū totum
ex uerbis Galieni sine augmēto uel diminutōe aliqua aut mul
totiens materiā ipsius. etiā si sit ꝑ alia uerba et ipsa materia ibi
dem inuenta cessat dubitatio que ꝓcessit. Nec debet aliquis im
pugnare me de eo quod doceo ꝙ huiusmodi aphorismum dixit
Galienus in tali ꝑticula etiā si ipse ibidem fecerit mentioné de
materia ipsius aphorismi in alia ꝑticula uel epilogauerit ipsum
in multis locis. Nam si mutauissem uel tacuissem ipsum esse
in aliquo ipsorū locorū tūc possem iuste impugnari. Nomiare
eteni loca omnia sup̄fluū est. et in illo aliqua utilitas mime re/
peritur. Verūtamé placuerūt mihi eius sermōs circa ipsam ma
teriam sepius repilogatā in eius dictis in aliquo ipsorū locorū
et eos cōprobaui. Nec possum ob hoc impugnari ab eo q̄ dicit
mihi cur designasti ipm aphorismū ī illa ꝑticula et nō ī alia. q̄a
intentio cuiuslibet cōpilantis aphorismos sicut dixi est nō cō/
prehēdere omia. Ceterū si ꝓponit quis in aliquo istorū afforis
morū impugnare me et dicit quare scripsisti huiusmodi apho/
rismū pre aliis. Si eum scripsisti ut sciatur iam diuulgatus est
et cognitus et scientibus huiusmodi arté nec indiget recordatō
ne. et similiter posset dicere alius ī alio aphorismo hoc quod pu
tauisti esse aliud nō est aliud quo ad me. Et similiter etiam pos/
set dicere de alio aphorismo scripsisti hoc quasi ignotum, non

est eni ignotũ ab aliquo medicorum.
¶ Cui impugnatori talis datur respõsio. Qui elegit non elegit aliis sed sibiipsi. et ideo istos aphorismos elegi mihi quasi pro mẽoriali. et similiter ꝓsunt cuicũqꝫ mihi simili aut mihi inferiori in sciẽtia: nec elegi eos ei qui est in gradu. G. aut sibi ꝓximo: quia nõ est mihi dubiũ ꝙ plures ex hiis aphorismis sũt apud multos preter me et plene sciũtur ab eis. Similiter quod puto alienũ esse et ignotũ a me non est ignotũ aliis. et quod puto mihi esse incognitũ ab aliis nõ utiqꝫ ignorat᷑. Et licet ex his generet᷑ mihi imaginatio aliqua in certitudine aliquarũ dispositionũ uel improbatõe aliquorũ nominũ nõ imaginatur alius tales imaginatões omnino ꝑfectus in arte. s. Et ego protuli sup his afforismis quedam dicta que circũspexi et ea meo nomine nominaui. et similiter protuli aliquos aphorismos aliquorum modernorũ quos denoiaui eorũ noie qui eos inuenerũt. et eos aphorismos diuisi ꝑ certũ numerũ ꝑticularũ ut sit eorũ facilis cognitio et inuentio eius quod requirit᷑ in eis. et feci eas uigintiquinqꝫ particulas.
¶ Particula prima cõtinet aphorismos depẽdentes a forma mẽbrorũ humãi corpis uirtutibus et opatõibus ipsorum.
¶ Particula. ii. cõtinet aphorismos depẽdentes ab hũoribus.
¶ Particula. iii. continet aphorismos dependentes a radicibus et modis medicine artis.
¶ Particula. iiii. cõtinet aphorismos dependentes a pulsibus et ipsorum significationibus.
¶ Particula quinta cõtinet aphorismos depẽdentes ab urinis et ipsarum significatõibus.
¶ Particula sexta cõtinet aphorismos depẽdentes a significatõibus egritudinũ specialium.
¶ Partic. vii. cõtinet aphõs depẽdẽtes a cãis egritudinũ spãliũ
¶ Particula. viii. cõtinet aphorismos depẽdentes a curatõibus egritudinũ cõmuniter sumptarum.
¶ Particula nona cõtinet aphorismos dependentes a curatõibus egritudinũ specialiter sumptarũ.
¶ Particula. x. continet aphorismos dependentes a febribus
¶ Particula. xi. cõtinet aphorismos dependentes a tempibus

egritudinum et crisibus.
¶ Particula duodecia cótinet aphorismos depédétes a purga tóibus corpis p exitũ sanguinis factis.
¶ Particula.xiii.cótiet aphorismos depédétes a purgatóibus corporis factis p medicinas solubiles.
¶ Particula.xiiii.cótiet aphorismos depédétes a purgatóibus corpis factis p medicinas vomitiuas.
¶ Particula.xv.cótinet aphorismos depédentes a chirurgia.
¶ Particula.xvi.cótinet aphorismos depédentes a doloribus mulierum.
¶ Particula.xvii.continet aphorismos depédentes a consilio sanitatis.
¶ Particula.xviii.cótinet aphorismos depédétes ab exercitõ.
¶ Particula.xix.cótinet aphorismos depédentes a balneo.
¶ Particula.xx.continet aphorismos depédentes a cibis et po tibus.
¶ Particula.xxi.continet aphorismos depédentes a medi cinis sanis
¶ Parti.xxii.continet aphorismos dependentes a medicinis operãtibus substantia sua.
¶ Parti.xxiii.cótinet aphorismos depédentes a diffinitóibus egritudinũ et nominũ medicinaliũ que non bene a medicis di/ gnoscuntur.
¶ Parti.xxiiii.cótinet aphorismos dependentes a miraculis repertis in medicinalibus libris.
¶ Particula.xxv.cótinet aphorismos dependentes a dictis Galieni dubiis.

p Articula prima incipit cõtinẽs aphorismos depẽden-
tes a forma mẽbrorũ humãi corpis virtutibus et ope
ratõibus ipsorũ.

n Eruus qui lacerto cõiungit ꝓpter vim sensus et
motus a cerebro aut nuca cõiungit omni lacerto
aut in capite ipsius aut in eo quod est inter caput
et mediũ. et hic locus medius ẽ caput lacerti. vii.
iuuamentorum.

℄ Lacertus qui vocat dyafragma caput eius est mediũ eius.
et est locus nerueus diafragmatis ubi cõiunguntur ptes ipsius
nerui. et extremitates dĩafragmatis sunt fines circũdantes ro
tunditatem eius. xiii. iuuamẽtorũ.

℄ Vene pulsatiles et nõ pulsatiles que uicine sunt ad inuicem
et forte uena pulsatilis tangit uenã non pulsatilem in totũ cor-
pus accedunt ex proximis locis sibi. et semp inuenies uenam
pulsatilem positã sub uena nõ pulsatili excepto solo cerebro ad
quod uene pulsatiles accedunt ex superius ut sit motus spiritus
ad superiora uelox. et uene nõ pulsatiles descendunt ad ipsum
ex inferius capitis ut fluxus nutrimẽti ad cerebrũ celeriter flu
at. ix. iuuamentorum.

℄ Ad mẽbra omnia accedunt vene pulsatiles et non pulsatiles
ex propinquioribus locis sibi exceptis testiculis et mãmillis
iter oia alia mẽbra ad que nõ accedunt ex locis ꝓpinquioribus
sed a remotioribus ut sanguis mora sui ꝓlongatus in eis deco-
quatur sperma et lac pfecta decoctõe. xvi. iuuamentorũ.

℄ Accedunt ad ossa uene nõ pulsatiles uisum fugiẽtes et im-
possibile est inueniri in corpe aliquẽ lacertorũ absque uena nõ
pulsatili et pulsatili. et inueniri uenã pulsatilem in aliquo loco-
rum quin sit cum ea uena non pulsatilis. Sed ex uenis nõ pul
satilibus sunt alique sepate cum quibus non inuenitur uena
pulsatilis. et sunt he prope cutim in manifesto corporis uideli-
cet in manibus pedibus et collo.

℄ Reticula orta ex uenis pulsatilibus et neruis pticularibus ĩ
miscentur ad inuicem. Et ideo cum spasmatur genus nerui cõ
patiũtur sibi uene pulsatiles in dolorem decimo pulsuum.

¶ Rotunda ligaméta ex cordis credit qui non est sapiens in anotomia esse neruos. et nos ad cognitioné cuiuslibet iporum non venimus nisi exercitio quod habuimus in anothomia. vi. ingenii.

¶ Ex neruo aliquid non cóiungitur cartilagini neq3 ligaméto neq3 pinguedini neq3 ossi nisi solúmodo dentibus inter omnia ossa quorū radicibus cóiungitur quidā neruus mollis. et simi/liter non cóiungitur alicui glandularū que habētur loco reple tóis et sustétationis. sed glandulis quibus indigemus ad gene/rationé humiditatis necessarie cóiungitur quidam neruus par uus quéadmodum cóiunguntur sibi arterie et uene. decimose/xto iuuamentorum.

¶ Corda mollior est ligamento et durior neruo et quantitas magnitudinis corporis corde est quanta magnitudo ligamenti et nerui simul. et in multis locis lacerti inuenio cordā decuple quātitatis corporis nerui ipsi lacerto in capite cóiungentis. Et omnis neruus est sensibilis et omne ligamentū insensibile. et omnis corda minus sensibilis quā neruus secūdum quātitaté que sibi cóiungitur ex ligaméto primo motuū lacertorum.

¶ In corpore sunt tria instruméta sibi similia in forma corpo rum. unū est neruus. aliud ligamentū. aliud corda. et corda est unū capitū lacerti et est nerueū. et eius procreatio est ex neruo et ligaméto et omnis neruus est rotundus distincta rotūditate. nó sic sunt omés corde. quia quedam earū sunt rotunde et que dam parum late. et plura ligamétorum lata sunt quéadmodum sunt pellicule prima particula Galieni supra opinioné Hypo. et Pla.

¶ Pellicule omnes sunt in statu subtilitatis et molliciei. sed li gamenta secūdum magis sunt dura et grossa. Et aliqua ligamé torum sunt inter naturā nerui et cartilaginis. neq3 pellicula ne q3 neruus neq3 corda in aliquo locorum est secundum duritie ligamenti adeo q͂ qui est ex neruis durior ad cordis duriciem non ascendit. Eadem particula.

¶ Ista tria instrumenta neruus scilicet corda et ligamentum omnia sunt alba et solida sanguine carentia et ea dissoluta resol uūtur in fila in longum producta exceptis ligamentis multe du

riciei que dissoluta in fila nullatenus possunt solui. Eadem particula.

¶ Lacertus est instrumentum ad motum tantum et non est instrumentum ad sensum. et omnis motus uoluntarius non fit nisi cum lacerto et sentit lacertus: sentitqꝫ id quod nó est lacertus quoniã omne cui neruus cóiungitur sentit etiã si non sit in eo motus uoluntarius. eadem particula.

¶ Ligamenta quibus colligãtur lacerti cũ ossibus generãt pelliculas operiétes lacertos et mittunt reticula ex se interius et in carnem lacerti. Eadem particula.

¶ Omnis corda cóiungitur ossi magis: sed non omnis lacertus terminat in corda. quia lacertus moués linguã et mouens labia et moués oculos non inuenitur in aliquo ipsorũ corda qa non mouét ossa. Et secũdum magis mébra faciei mouentur uoluntarie et ipsa ossa sunt immobilia non indigentia cordis. Eadem particula.

¶ Qui habet uenarũ capita quibus decurrit cibus a parte con caui epatis ad partem gibbi strictã in opilationem epatis cito cadit. tercio ciborum.

¶ Compositio corporũ in ultimo extũatorũ est composita ex mébris inequalis complexionis sicut cũ stomacus est calidus ualde et cerebrũ frigidũ. et simile cum pulmo et totũ pectus est frigidum et stomacus calidus: et multotiés est humidũ cótrariũ et similiter cũ omnia mébra sint frigida et epar calidum. et hoc est in mébris omnibus attédendum tercio ciborum.

¶ In esse magno cuiuslibet loci corpis indigétis ut cóiungatur capiti dicti ossis neruus uel corda facit neruus ipse uel corda necessario aliquod horũ triũ: aut signũ aut foramé aut inuolutionem desup et nó cóiungitur supra gibbositaté ossis omnino discoboperti aliquis istorũ. Et oés nerui corde et uene positi ĩ locis ossiũ signatorũ cooperiũtur pelliculis fortibus et cóseruãtur ab eis secũdo inuamétorum.

¶ In uenis pulsatilibus et non pulsatilibus sanguis et spiritus sunt calidi. sed ille qui est in uenis pulsatilibus sanguis est modicus et subtilis proximus nature fumi.

Et ille qui est in uenis nō pulsatilibus spūs ē modicus et nebu/losus. et vene pulsatiles totius corpis sūt penetrabiles ad uenas nō pulsatiles recipiētes ab inuicē sanguinē et spiritū p meatus inuisibiles et strictos sexto iuuamētorū. Et dixit in ipsa particu la iuuamētorū. In pulsu vene pulsatiles ministrāt cordi constri ctionem sui.

¶ Subtilius quod est in corpe et leuius ē spūs. et secūdo post cū est fumositas. et tercio post predicta est sanguis perfecta di/gestione digestus tercio iuuamētorum.

¶ Mēbra aliqua credunt in corpe vnū esse que in veritate sūt duo sicut cerebrū ligua maxilla pulmo pectus et matrix et alia his similia. quia in latere dextro cuiuslibet illorū numerus par tiū equalis est numero earū que sunt in latere sinistro. que par tes sunt equales in quātitate grossitudine subtilitate et colore. et tota natura earū nunq̄ permutat sicut generis venarū pulsa/tiliū et nō pulsatiliū. et nerui quicqd ex eis cōiungit vni lateri est simile ei quod cōiungit lateri reliquo. particula sexta de ad/iutorio creatoris

¶ Lingua quāuis appareat vnū in aspectu ipsa in ueritate sūt duo. quia vni medietati eius p longitudinem cōiungūtur vene pulsatiles et nō pulsatiles. et neruus sibi spēalis et similiter la/certo partis relique neque penetrat eundē lacertum vēa nō pul satilis neq3 pulsatilis neq3 neruus a dextro latere ad sinistrum nec ecōuerso. xi. iuuamētorum.

¶ Cum est necesse nobis facere longū iter cum paruo neruo vel nostri preposit i est mouere lacertū forti motu fortificatur il le paruus neruus cū corpore grossiori corpore ipsius nerui. et est ad simile substantie nerui. et si videres eum crederes ipsum neruū rotundum et crederes ipsum cōiunctū ipsi neruo et cum eo solidatū. nec ē cōiunctū eidē neruo nec cū eo solidatū. et cū ingrossatur neruus p ipsam substātiā videt q neruus qui ex/tenditur post eam ē rotundus rotunditate magna primo mo/tuū lacertorum.

¶ Ait Moyses. Sūmarie collegi ex sermōe. G. in his quatuor motibus q voluntas cū mittit virtutē aialem ad neruū versus lacertū suū volēs p illū plicare aliquod mēbrū retrahit ille la/

certus circa sui principiū et statim plicat membrū. et similiter cū voluerit q͡ mēbrū extēdat et erigat extēdit volūtas illum lacertū cum lacerto sibi opposito et tēdunt simul. Et cum cessat opatio volūtatis vniuersaliter nec mittit ad lacertū virtutē omnino remanet lacertus simul rebus ceteris cōgelatis. et tēdit per suam ponderositatē naturalē cū eo͡esse cui adheret ad inferius tanq̄ mēbrū mortuū. et hic motus denoīatur ab eo lacerto . nec ē ex opatōe eius lacerti. nec ēt inter motus volūtarios numeratur. sed motus extēsionis ē voluntarius et ē motus in lacerto p latitudinē. et iō cū uoluntas uoluerit extendere mēbrū plicatū facit cessare uirtutē aialem a lacerto qui se retraxerat et mittit eādem virtutē ad lacertū sibi oppositū et statim plicatur ille oppositus et extēditur primus qui plicauerat mēbrum. quia non remanet in eo uirtus probibēs. et cum voluimus summā tēsionem operatur virtus aialis tensionē lacerti in summo.

¶ Omnis lacertus extēdit aliquod mēbrū et extēdit illud cum est plicatū. et similiter omnis lacertus plicat illud et plicat illud cū est extensum. et mēbrū plicatur per lacertum interiorē et extenditur per exteriorem. et ideo si incidatur aliquis eorum cessabunt ipsi duo motus simul. quoniā non remāet retrahens et extēdens. sed tamē remanet in una positionū secūdū lacertū euadentē qui opatur ipsam positōm. Eadem particula.

¶ Figure inter mediā et ultimā figurā sūt semper figure mēbrorūnostrorū dum dormimus. et operatio lacerti nō cessat in eis sed in dormiēte ex ebrietate aut forti labore aut defectione oīa mēbra corpis sui sunt dissoluta sūma dissolutōe. et in sanis lacertus est in figura media et mēbra sunt perfecte quieta secūdo motum lacertorum.

¶ Lacertus qui est in nate et qui est in uesica et qui est in diafragmate quilibet eorū ē rotūdus. sed qui ē prope uesicā et prope nates nō sunt ꝓcreati ad expulsiōm superfluitatum sicut putauerūt aliq̄. sed ꝓcreati sunt ad retentōm earū. et sunt retētiui ꝓhibētes fluxū sup̄fluitatū extra tp̄s earū. sed cū stimulat eos uolūtas cessant a retētiōe et aꝓhibitōe et expellit tunc superfluitates uirtus expulsiua nturalis et adiuuat eā operatio lacerti q̄ ē supra ventrē et tēsio diafragmatis spissa. Eadem particula.

¶ Cum diafragma opatione lacerti retractiua uel coadunatia retrabitur ingreditur spiritus et cũ opatõe lacerti extensiua ex/tenditur egreditur spiritus . et cum retrabitur lacertus uentris tãtũ ãt lacertus qui ẽ ĩfra costas tãtũ egredit̃ spũs. Eadẽ ptic.
¶ Diafragma solum opatur ingressum et egressum spiritus. sed egressum spũs p uiolentiam lacertus qui est intra costas et q a collo uenit ad pectus p spatulas opat̃ prĩo motuũ lacertorũ
¶ Quilibet lacertorũ defert os sibi cõiunctũ ac si deferret la/pidem. et dum existit fortis nõ fatigatur ab eo. et multotiẽs nõ sentit pondus eius etiã sensu modico. et cum debilis est sentit pondus eius et grauatur eius põdere adeo ꝙ desiderat eius dis/sepationẽ a se et affectat mutare illud de figura in figuram. et hoc est qđ egrũ ꝓuocat mutare figurã mẽbrorũ suorũ i tpis mĩmo et nõ pmittit eũ tẽre i figura una mẽbra sua. i. mot. lacer.
¶ Operatões omniũ lacertorũ tempe somni quiescũt. et operatio solius lacerti mouẽtis pectus remãet in statu suo. v. sciarũ.
¶ Non mireris de genere dormientiũ qui opant̃ multotiens actões uoluntarias ut loqui clamare ambulare et uoluere se de latere ad latus. quia uigilans opatur actões ad quas non est in/tentus adeo ꝙ ãbulat p uiã ꝑdestinatã ad locũ et ãbulat oblitus et nescit quo tẽdit donec perficit totã uiã prĩo motuũ lacertorũ.
¶ Ait Moyses in affirmatõe omniũ actionũ uoluntariarũ quas operatur dormiẽs et oblitus. Dilatauit se. G. in ista particula uerbis suis nec assignauit causam i ipis nec soluit dubitationẽ quã se soluere intromisit et cõfessus ẽ pplexitatẽ et dubitatõem suã in ipsis motibus dicẽs. quãuis ignorẽ cãm ipsarũ et nõ celauit quod erat manifestũ. Ego uero nũc dico qualiter cessat uolũtas a dormiẽte et oblito cũ mouet̃ motibus uolũtariis et assi/gno cãm i ipsis sub cõpendio in ꝓlogis sequẽtibus sicut pate/bit post euigilantiã in ipsis. Prologus primus. motus uoluntarii sequũtur mẽoriã imaginatõis uisus sicut cũ mouet̃ ad inspiciendũ aliquã ex stellis. et sequũtur aliquã imaginatiõem sicut cũ hõ polluit̃ mediãte imaginatõe alicuius psone et sequũt̃ naturã sensus sicut motus hõis ẽ cũ pũgit̃ a pulice. Prologus secũdus oẽs motus uolũtarii oim aialiũ sequũt̃ imaginatõm uel sensũ. Prologus tercius. sciẽdũ ẽ ꝙ uirtus imaginatia agit opatõem suã pfctẽ et cõplete tpe somni. et similiter forma imagina

tóis q̃ ē ī imaginatóe alicuius obliti agit opatóem suā ét si alicu ius rei alterius recordet̃. Prologus quartus. notoriū ē ꝙ sen sus i aiali tpe sóni nó cessat sicut ꝓbauit. G. i pria pticula. sed ē diminutus et similis uirtuti alicuius q dissolutus a forti labore qescit. et post hos ꝓlogos patebit tibi ꝙ qcquid dixit. G. de opa tóibus dormiétiū seqt̃ uirtuté imaginariā aut naturam sensus qa dormiés stati ꝙ claritas accedit ad eius oculos aut audit ma gnū sonitū aut pūgit̃ aculeo aut occupat̃ corpus ipsius magno calore aut magno frigore aut famescit aut sitit euigilat̃. et simi liter cū dolet unū latus uoluit se ad aliud. et hi oés motus sequū tur naturā. et nó uideat̃ tibi difficile de statu ebrii aut apopletici q nó euigilant̃ ab aliquo istorū qa tales infirmi sūt et non sani et in dormiéte nó cessant actiões uolūtarie oio sed seqnūt̃ sanā méoriā ipsius. Vnde ambulatio dormiétis et obliti extra ꝓposi tū suū sequit̃ formā imaginatóis imaginatā primitus ab eo tē pore quo vigilabat is q nūc dormit aut tpe ꝓpositi eius q nunc est oblitus. ❡ Actionū et locutionū quas opamur cū ꝓposito tpe saitatis nos ipsi recordamur cū eas prius egerimus. sed nó ē sic de actóibus et locutóibus ebriorū et métecaptorū fortiter qa hi nó recordant̃ eorū postquā sunt liberati ét si eas ad eorū méoriā reducamus: Eadé pticula. ❡ Ait Moises huius causa ē quia uirtus méorialis cū ē incolumis id qđ necesse ē cóserua ri recómédat cū ꝓposito cóseruatie uirtuti. et cóseruatia uirtus cóseruatóe magna cóseruat id qđ cū ꝓposito sibi deponit̃ a me moriali uirtute. ❡ Qui cóseruāt aliquid i māibus suis dū dor miūt significāt māifeste ꝙ motus retractóis remāsit in lacertis digitorū collectorū supra puū corpus. et cóiūctó maxillarū tpe sóni sanorū significat uerā opatóm retractóis lacertorū ipsarū et simile significat lacertus circūdans expulsiuū supsluitatū cū opatóm suā ualida uirtute in dormiétibus opat̃. secūdo motuū lacertorū ❡ Cerebrū hét sp motū retractóis et extésióis cur renté cursu póderis pulsus ad modū motus arteriarū et cordis et hoc māifeste appet i ifātibus et pueris et i aiali cuius cerebrū ē discoptū a craneo q cū clamāt inflat̃ cerebrū totū et đcrescit et putaꝙ cā huius ē calor aditus ex forti clamore q ipellit sbām cerebri ad supius et eā depóit ad iferius et p extésioné cerebri trahit̃ aer p nares et p eius detractióm premit̃ qcqd in eo est su

perfluitatis fumose uel aliarum superfluitatū et expellitur ab eo eius calore semp incolumi remanente particula.vi.de odoratu

¶ Pellicula cerebri subtilis adheret cerebro cū continuitate et pellicula grossa et dura est discreta aut pellicula subtili . nec inter eas est aliqua cōiunctio nisi inquantū penetrant ab aliquibus uēis.et pellicula dura est perforata foraminibus rectis ad modum colatorii et illis foraminibus euaporat et mundificatur fumositas pfecta mūdificatōe per ingressum et egressum aeris Sed os quod defendit cerebrum ex ea parte que accedit faciei et pallato est concauum.et anothomici uocāt ipsum colatoriū. nam eius foramina sunt recta queadmodum sunt foramina colatorii. Sed foramia eius sunt inequaliū meatuū ad modū spongie ut aer nimis frigidus cum attrahit non ingrediatur ad uentriculos cerebri recte.viii.iuuamentorum.

¶ Inter os summitatis pallati et pelliculam cerebri duram est rethe contextum ex arteriis et illud subingreditur totum cerebrū excepto parū.et in hoc rethe sunt plures tunice in aspectu similes pluribus retibus piscatorū que.s.vnū super aliud sunt extēsa ut sanguis mora sui in eis decoquat et subtilietur et ad uētriculos cerebri decoctus trāseat et subtilis.ix.iuuamētorū.

¶ Nucha corpus molle quod egreditur a cerebro p omēs iuncturas spine circūdatur eisdem pelliculis quibus circūdatur cerebrum.et una pellicula adheret relique.et he circūdant sifach inuoluto super eis ex pte exteriori quasi tota pellicula forti et dura de genere nerui ut defendat ipsum fortitudine uirtutis et duricie sua.xiii.iuuamētorū.

¶ Sensus gustus et tactus in lingua est ab vno neruo tantū et est ille qui procedit ex pari tertō nerui cerebri.et accidit multotiēs q ledit sensus gustus et nō ledit sensus tactus lingue ab ipsa lesiōe.et causa huius ē.quia sensus gustus eget uirtntis iuuamine maiori q̄ sensus tactus.

¶ Quicquid nuce est ex pte supiori ē melius et nobilius illo quod ē ex parte inferiori quarto scientiarū.

¶ Nobilius instrumētorū uerbi ē lingua.et nobiliora instrumēta uocis sūt guttur et lacertus mouēs ipm et neruus q ad ipsū lacertū uirtutē a cerebro mittit.quarto scientiarum.

¶ Interius uuee tunice molle ē et tractabile vt suscipiat huidi tatem cristallinā sicut humiditatē spongia et humiditas subtilis et ipsa est albuginea fuit posita et diffusa supra humiditatē cri/ stallinā diuidens id quod resultat a cornea et cristallina in fora minibus vuee. Et tunica cornea lucēs tāquā speculum est extē sa super id quod est exterius de humiditate cristallina que egre ditur vitrea hūiditate. x. iuuamētorum.

¶ Incisio pellicularū cerebrū circūdātium et similiter icisio ali cuius ex corpe cerebri non nocet aiali in aliquo. sed cū puenit incisio ad uentres eius amittit tunc animal voluntarios motus omnes. secūdo anotomie viuorū. Genera motus in corpore aia lis que sensus inuenit sunt duo. s. motus voluntarius et motus cordis et arteriarū et est tertiū genus motus existens in venis non pulsatilibus quod nō inuenit sensus nec est necesse vt hic de illo mentio fiat. Par. vi. de rigore et tremore.

¶ Ait Moyses hic motus tertius de quo hic fit mentio est ille quem. G. in tertia probauit pticula libri sui de uirtutibus natu ralibus: et est quia vene non pulsatiles aliquādo mouent̄ ad at tractionē nutrimēti. et aliquādo mouētur motu cōtrario ad ex/ pulsionē alicuius quod est in ipsis p eandem viā. et ad probati onē horum se circa hec in ipsa pticula dilatauit.

¶ Quia iuēimus ꝙ matrix vesica et cistiffellis oēs attrahunt et expellunt quodlibet p vnū ꝓpriū collum nō est mirum si na tura expellit ad stomacū et venas supfluitates corpis multas. Et accidit multotiēs ꝓpter longā famē ꝙ stomacus cibum ab epate ad se trahit illis venis quibus trāsmittit̄ ab eo ad epar ci/ bus que vene medie sunt inter epar et ptes stomaci vniuersas.

¶ Cum vero i stomaco et eius ptibꝰ est cibus multus ipm ad epar mittūt. et cum stomacus inanitus est et cibo eget attrahit iterū venis ipsis. tertio virtutum.

¶ Gressus pficit̄ p motum et qetē et pedes sunt instrumenta quietis et crura et cosse sunt instrumēta motus. tertio inuamen torum.

¶ Pulmo est instrumentū spiritus et vocis. et omne aial quod non attrahit aerem per os et nares caret pulmone et caret cellu

la dextra ex cellulis cordis ad locũ pulmonis creata. xvi. iuua/
mentorum.

❡ Forma stomaci est rotũda in longũ ꝑducta. et ex eã parte q̃
uicinat̃ spine est lata. et inferior pars eius in homine est latior
superiori. et epar circũdat et regit cum suis pennis. sicut cũ ali
quid regitur et circũdatur digitis. Et oppositus est sibi splen ex
parte sinistra. et fundus stomaci tendit ad partẽ dextram. et a
parte superiori est spina et lacertus extensus supra ipsam. et a
parte anteriori est siphac quod ipsum cooperit et calefacit. iiii.
iuuamentorũ.

❡ Sifac est cõpositũ ex duabus tũicis solidis et subtilibus una
superposita alteri et ex arteriis et uenis et pinguedine non mo
dica. Et in corpore aialis aliquid rarius et siccius sifac minie
inuenit̃. quarto iuuamẽtorũ. Supra stomacũ est siphac circum
dans eius tunicã carneã exteriorem et siphac colligatur ad spi
nam. et ex hoc format̃ cibus. et ex eo etiã format̃ pellicula coo
periens epar colligans et circũdans illud et quasi pellis ipsum
muniẽs. et ex eo etiam formant̃ pellicule splenis uesice renũ
et intestinorũ quarto iuuamentorũ.

❡ Stomacus et intestina ex duobus nutriũtur. primũ ẽ cibus
qui in eos ingredit̃ et digerit̃. secũdum est id quod ab epate tra
hũt quarto iuuamẽtorum. ❡ Stomacus postquã replet̃ cibis
secũdũ sufficientẽ quãtitatẽ et colligit in suis tunicis eos quod
ex eis melius ẽ sibi attrahit et expellit a se id quod residuũ est
queadmodũ est fex secũdum naturalem quãtitatẽ. et simile in/
testinorũ quodlibet opatur. tertio uirtutum.

❡ Inspice et cognosce cibatiõis ordines ẽe tres per tẽpora sui
Primus est additio corpi stomaci ex cibo quousq; satiat̃ in de/
scẽsu cibi ad stomacũ et mora sui in illo ad suscipiẽdã digõem
quo tpe ad epar aliqd fluit cibi. secũdus est additio tunicis in/
testinorũ et substãtie epatis ex cibo in trãsitu cibi ad intestina
in qbus parũ morat̃ et fluxu sui ex inde ad epar ad digõem in
illo suscipiendã. et hoc tẽpe id cibi quod prio corpori stoãci ad
ditũ est cõsolidat̃ et cõiungit̃ sibi. Tercius ẽ cibatio mẽbrorũ
omniũ cibo cõuerso similiter mẽbris singulis in trãsitu cibi ad
ea mẽbra in quibus suscipit digõnem. et hoc tpe cõiungit̃ et so

lidat intestinis et epati id cibi quod additū ē eis tpe secūdo ter/
cio nirtutum.

Digestio q̄ fit in stomaco ē q̄dam spēs de spēbus mutatōis et digō q̄ fit in uenis ē spēs de spēbus mutatōis. Et eodē mō ē digō q̄ fit i quolibet mēbrorū. et post istā terciā spēm mutatōis est mutatō quarta q̄ dicit similitudinaria. et nomē similitudinis extra nomē nutrimēti est. sed unus est eorū effcūs sexto mor/ borum et accidentium.

zirbus est ex mēbris qbus nō indigemus ad cōseruationē uite. et utilitas eius in corpore est modica. sed qa in eo inueniū tur arterie et uene oportet nos cauere ne aliqd ex eo incidat. q si forte egrediat parum sanguis liget prius supra ipsum et po stea incidatur. vi. ingenii.

Corpus splenis est molle et cauernosū ad similitudinē spō gie in quo sunt multe arterie ad calefaciendū ipsū et digerēdū grossū hūorem quē ipse attrahit et ad expellendū a se fumosam superfluitatē in eo generatā maliciā hūoris in ipm decurrentis et grossitie sui quarto iuuamētorum

Ren dexter est eleuatus adeo q in aliquo aialiū magnorum suppōit sibi renē sinistrā et unus nō impedit. reliquū ad attra/ ctiōm ēt si recte diametro opponant quinto iuuamentorum.

Ad uesicā et cistimfellis accedunt uene q̄ eos nutriūt preter uenas qbus attrahunt superfluitates. qa superfluitas q̄ ad eos accedit ē sola et pura nullā habēs admixtiōm et accedit ad collū cistissellis spēaliter arteria q̄dam uena et neruus et qlibet eorū in corpore cistissellis per se diuidit et fit simile in uesica quito iuuamenti membrorum.

Matrix est de genere nerui et ē dura. et fcte sunt in muliere due matrices tēdentes ad unū pricipiū. et illud est collū matri/ cis et corpus matricis exterius circūdat pellicula q̄ cōiungit ip sas duas matrices in loco uno ad quem cū peruenerit ligat eas. et facte sunt similiter in muliere due māmille quarū qlibet de/ seruit cuilibet pti matricis. Et unū de mirabilibus q̄ in creaturis reperiūtur est repertio equalitatis numeri cellularum matricis ad numerū cellularū māmillarū in quolibet aiali et numeri mā millarū ad numerū filiorū. xiiii. iuuamentorum.

¶ Inter uesicā et matricē nō est aliqua dria. sed uesica est du
rior et est ꝓximior generi neruí et ió eius apostemata sunt quo
ad pulsatóem matricis apatibus duriora. xvi. pulsuum.
Quattuor membra sunt que habēt duas tunicas uidelicet meri
stomacus omnia intestina et omēs arterie exceptis his speciali
ter que sunt in pulmone. et sunt quattuor mēbra habētia unicā
tunicam et sunt cistisfellis uesica matrix et omnes uene nō pul
satiles exceptis his specialiter que sunt in pulmone. primo et
secundo uirtutum naturaliū. et. vi. iuuamēti mēbrorū.
Procreatio uirge est ex ossibus pectinis. s. ex supeminētibus
quēadmodum sunt ligamēta: et differt a ligamētis in concauita
te ut cito repleatur tendat̃ et induretur. deinde molliat̃ et laxet̃
et hic neruus cōcauus si uis potes eū nomiare neruū. uel alio
noie. s. uirgam. et eius plantatio distat ab ano et meatus sper
matis ē in eo ex parte inferiori productus in longum ꝑ mediū
eius. xv. iuuamētorum.
¶ In pellicula āborū renū est qdam neruus quēadmodū ner
uus splenis epatis et cistisfellis. nam et ad hec omia mēbra ac/
cedunt nerui parui cōiuncti pelliculis que sunt sup ea extensa.
Sed ad uesicā accedunt nerui magni ad hoc ut sit sensus eius
subtilior et uelocior. et omnia predicta mēbra muniūtur pelli/
culis procedentibus a siphac extenso supra uentrem. xv. iuua/
mentorum.
Humiditates decurrentes et opilantes corpa ualde solida gene
rant dolores magis in eis q̃ in membris his cōtrariis. quia illa
magis tēduntur. et illam tēsionem sequit̃ augumētatio dolorū
et ideo dolores uesice sunt fortiores doloribus matricis etiam
si inueniantur ipsa duo membra equaliter habere materiā. xvi.
iuuamentorum.
¶ Lacertus manuū pedū et faciei cū tendit̃ fit gibbosus prop
ter duriciē ossium sub eo existentiū faciens supeminentiam in
medio coadunatóis sui: et dum dissoluit̃ et retrahit̃ explanatur
et accidit lacerto pectoris et uentris. contrariū huius quod acci/
dit lacerto manuū et pedum. s. ꝙ cum hic tenditur explanatur.
quia reperit sub se corpa mollia quibus cōpressis tempe tensio
nis abscondit̃ gibbositas in locis concauis. et cum laxatur fit

gibbosus. quia apparet eius supeminētia et egreditur. prio mo tuū lacertorum.

¶ Motus vniuscuiusq; lacerti ad sui principiū est vnus ex mo tibus lacerti videlicet retractiuus uel coadunatiuus et motus ma nuū uel capitis non est vnus motus lacerti sed plures et pluriū lacertorū. quorū quilibet motū suū sine aliquo opatur. Eadem particula.

¶ Virtus que est in spermate cum ex sanguine pducit materi/ am utilem ad faciēdum os et ad faciendū neruū. et similiter ad faciendū mēbra omnia similes ptes habētia dicit' virtus gene/ ratiua. quia generat et producit materiā que prius non inuenie/ batur. et noiatur etiā ipsa virtus imutatiua. et cū virtus sperma/ tis informat dictā materiā et ex ea facit os talis quātitatis et ta/ lis forme. et similiter oīa mēbra habētia similes ptes dicitur uir tus informatiua. et ipsa est que habet pricipiū intellectuale post principia naturalia. et virtus spermatis que augmentat illud os puum uel neruū paruū donec crescat et augmentet' dicit' virtus augmētatiua. et uirtus spermatis que nutrit mēbrū donec aug/ mentat' et reparat id quod dissoluit' ex eo dicit' uirtus nutritiua que pficitur quattuor uirtutibus. s. appetitiua retentiua immu/ tatia. et expulsiua et imutatiua q̄ dicit' digestiua non pficit' nisi actōe solidatiua et similitudinaria. prio virtutū naturalium.

¶ Donec fetus est in matrice generatiua et informatiua domi natur et uirtus nutritiua et augmētatiua deseruiūt eis. sed post partum quousq; puenitur ad statū iuuētutis uirtus nutritiua et virtus augumētatiua dominātur. et generatia et informatia ad iuuāt et deseruiūt eis. et post statū iuuētutis cessant augmētatia et informatiua et remanet nutritiua usq; ad finē uite primo uir/ tutum naturalium.

¶ Villi cuiuslibet intestinorū sunt rotundi et p latū in eorū tu nicis adinuicē inuoluti ut contentum intestinorū supra quod inuoluta sunt colligāt. nec sunt rerū aliquid attractiui. Et villo rum stomaci aliqui extensi sunt p longitudinē propter attractio nem. et aliqui propter expulsionē p latitudinē sunt extensi ter/ tio uirtutum.

Explicit pticula prima incipit particula secūda continēs apho/

rismos ab humoribus dependentes.

Anguis é quedã massa humorũ oim p dispositõm naturalem in epate generatã. et denoiatur a sanguie ꝓpter suã habundantiã sanguinis et eius dominiũ sup aliquos humores. et est id quod euacuatur p flobotomiã et scarificationem. Et cum dicimus ꝙ in corpore sunt humores quattuor. s. sanguis flegma colera citrina et colera nigra: non intelligimus tunc p sanguiné ipsam massam humorũ quattuor: sed intelligimus illum qui cóprehédit̃ p imaginationé et hũoribus aliis nó est mixtus. quarto expositóis eius i secũda epidimiarũ

℄ Sicut inuenitur in lacte humiditas aquosa quasi lauatura grosse partis in eo exiſtétis ita inuenitur in omnibus humoribus humiditas aquosa subtilis inequalis qualitatis a qualitate naturali eius humoris cuius est aquositas. et deterior aquositatibus est aquositas colere nigre: et minus mala est aquositas citrine: et lóge minus mala ea est aquositas flegmatis. et calidior et melior est aquositas sanguinis pinguosa. secũdo expositióis eius in sexto epidimiarũ.

℄ Colera citrina clara uel nó et similiter que est caliditatis dominãtis adeo ꝙ est sicut uitellum oui generatur in uenis et arteriis. Sed in ventre aliquãdo generatur colera uiridis sicut color porri et sicut eris erugo indici coloris subtilis. Parti. sexta de colera nigra.

℄ Colera grossa rubea clara est quam quidam uocãt similem uitello ouorum. Et fortasse uides eam plus humidam et minus rubeam. et illa est que nominatur proprie citrina. et forte uides ei permixtum flegma subtile aut humiditaté aquosam. Et est genus aliud colere cuius color est color porri. et multotiés quidé generatur hec colera in stomaco propter cibos nó recipiétes in stomaco digestioné sicut sunt sicla cepe et porri. et forte generatur hec colera in uenis propter caloré naturalem. et effundit̃ ab hiis aut ad stomacũ aut ad intestina. Expositóe eius in secũda pronosticorum.

℄ Egreditur p uomitum colera rubea sicut color arsenici rubei. et dicit̃ colera arsenicea et egreditur ipsa colera similis arsenico per secessum prima expositóis eius in. vi. epidimiarum.

℄ Omné hũorem frigidum qui est in corpe nos uocamus fle/

gma. et hic humor habet multos modos quorũ unus est frigi dus ualde qui generat dolores fortissimos . et assimilat̃ ꝑ aspe ctũ uitro liquefacto. et hic modus uitreus hẽt secũ aliquid sapo ris acetosi. Et alius modus ẽ qui cũ ab hũoribus emittit̃ per ex creatõem et sputa habet secũ dulcedinẽ sensibilem et nõ ẽ pure frigidus ꝑpter sui dulcedinẽ. Est et tercius qui sentit̃ ab eo qui ipsum expuit acidũ . et hic est magis frigidus q̃ uitreus et fri gidior q̃ dulcis. Est et alius modus salsus qui accidit aut ex cau sa putrefactõis sue aut ex causa humiditatis aquose salse sibi cõ mixte. secundo febrium.

¶ Cum decoquit̃ cibus in epate supfluitas ipsius similis spu me supemĩnẽti in musto dicit̃ colera citrina naturalis. et que re sidet in fundo feci similis dicit̃ colera nigra. et hoc ẽ uerum cũ corpus est dispositũ dispositõe naturali. Cũ aũt ẽ extra naturã tũc colera citrina fit similis uitellis ouorũ in colore et grossitie. hoc ideo. qa tũc huius colera inflãmatur et adurit̃ igneo calore Et alie oẽs spẽs colere sunt quasi medie inter ipsas secũdo uir tutũ naturaliũ.

¶ Splen et fel mũdificãt sanguinem. et qlibet eorũ attrahit a sanguie de colera et melãcolia ad se mẽsuratã quãtitatẽ qualita tẽ q̃ si irẽt ꝑ totũ corpus nocerent ei et remaneret in eo qcquid ex eis ẽ nimis grossũ et terreũ. Et in sũma qcquid nõ pót imu tari ab epate attrahit sibi splen et qđ remãet postea ex eo ꝑpate grossitiei et digõi trãsit ad totũ corpus . qa sanguis ẽ necessari us mẽbris pluribus ob grossitiẽ. et ita est iudicãdum de colera citrina secũdo uirtutũ naturaliũ.

¶ Specierũ colere aliqua ẽ naturalis q̃ ꝓdest aiali et aliqua ex tra naturã q̃ nõ ꝓdest. et ita ẽ de flegmate. Quod eni dulce ex ipso ẽ ꝓdest aiali qa ẽ naturale et quod ẽ ex eo accidũ uel salsũ nõ ꝓdest. accidũ uero accipit aliqđ ex secũda digõe q̃ ẽ in epe. Salsũ nõ ẽ corruptũ et qđ nõ digerit̃ a pria digõe q̃ fit in stõa co hũorũ aliquis nõ fit naturalis. secũdo uirtutũ naturaliũ.

¶ In stõaco fortassis colligit̃ chimus flãticus uel colericus et flegma est modis pluribus. est enim aliud accidum aliud sal sum. aliud dulce et aliud insipidum. et est etiam aliud molle sub tile. et aliud grossum uiscosum . et aliud aptum ad dissolutionẽ

et diuisioné. Et eodé modo est de colera rubea et citrina que cre
scit et decrescit in rubedine et citrinitate. et similiter é de specie
ebus colere que in corporibus egrotátium generanť. primo ex
positionis libri ciborum.

C Colere citrine uirtus est calida et sicca. et colere nigre uir/
tus frigida é et sicca. et flegmatis frigida et humida. et quilibet
istorũ humorũ decurrit quãdoq; ad mébra purus et solus sine
admixtione aliqua. et multotiés decurrũt admixti simul. secun/
do morborũ et accidentiũ.

C Horũ humorũ aliqui cómiscentur adinuicé et impossibile
est inueniri aliquem istorũ purũ quin sit admixtus cum aliquo
nisi raro. primo morborũ et accidentiũ.

C Cum dicimus humores flegmaticos intelligimus per hoc
omnes humores quorũ cõplexioni frigiditas et humiditas do/
minatur. et cũ dicimus hũores melancolicos intelligimus oés
humores in quibus domiatur frigiditas et siccitas. et de humo/
ribus flegmaticis et melancolicis reperiũtur plurimi aphorismi
qui determinãt quélibet hũorũ spéaliter et per se. tercio sciarũ.

C Differétia iter colerã nigrã et oés chimos nigros egrediétes
multotiés p uomitũ et fluxũ est qa in colera nigra sentiť p gu
stum et odoratũ acetositas et ponticitas manifesta aut utraq; si/
mul ad quã non accedunt musce. et cũ proiciť ex ea aliquid su/
pra terrã accidit ex ea sicut accidit ex forti aceto in cuius substã
tia est aliqua grossitudo. et hec generať spéliter i corpibus egro
tantium. sed in omnibus chimis nigris nó sentiť aliquis sapor
nec fugiũt ab eis musce. nec terra ãpullat ex eis. et si uocamus
aliquãdo melancoliã que generať in corpibus sanis colerã ni/
gram non intelligimus de illa que est supius noiata. Par/
ticula sexta de colera nigra.

C Melãcolia que é similis amurce sanguis et eius feci et é val
de grossa sicut fex vinuca cum aduritur in febre adurenti facit
uenire in terra ampullas etiã si cum ea modicũ sit acetositatis.
et hunc cõsueui vocare humoré melancolicũ p sanguiné melan
colicum. et que est in istis termis nó debet uocari colera nigra
tercio sciétiarum.

C Egritudines accidentes ex melãcolia sunt cancer elephãcia

scabies excoriatio cutis febris quartana melācolia et grossities
splenis. tercio expositionis ciborum.
¶ Chimus humor grossus queadmodū est ille qui apparet in
urina febricitātis ex multa indigestiōe, et qui descēdit in uria
alicuius sani nimis laborātis et comedentis cibaria dura diffici
lis digestionis assimilatur saniei. Et est inter eos differentia. qa
ille humor grossus non fetet nec est uiscosus sed ei est in sub/
stātia et colore similis. primo Expositōis ciborum.
¶ Operatio stomaci cum sit vna non potest sufficere duabus
operationibus aliis dominātibus in corpe infantis que sunt au
gumentū et nutrimentum cum attrahunt corpora eorum cibum
ex stomacis eorū antequā eius digestio in ipsis cōfirmetur, et
ideo in ipsis supfluitas augmentatur. Prima crisis.
¶ Proprietas humoris colerici citrini est desiccare sicut desic/
cat aqua salsa uel aqua marina. et hac de causa sifacia uenarū
icterici sunt sicca etiā si sit sine febre et pulsus eius est durus
et paruus. xii. pulsuum.
¶ Humor pungitiuus existens in stomaco cum est de gene/
re colere citrine ex causa leuitatis sue ascendit uersus os sto/
maci. et cum humor pūgitiuus existens in stomaco est porreus
aut acetosus aut salsus descēdit ad cōcauitatē uillorū stomaci :
nec ascendit nec supeminet in eius ore.
¶ Descēdit ad partes ani humor ex humoribus acutis qui et
si sit horribilis retinet et eius exitus prohibetur. et tunc reuer/
titur humor et ascendit sursum et generat in stomaco puncturā
replet caput fumositatibus et eas impellit ad stomacū. Et simili
ter accidit multotiens ex uentositate retenta petenti exitum per
inferiora que reuertitur et superiora petit. sexto morborum et
accidentium.
¶ Superfluitas cum decurrit ad aliquod membrorū et putre/
fit ibi augmentatur malicia et fumositas eius et corrūpit quod
accedit ad membra postea ex cibo etiam si bonus et utilis sit ci/
bus ipse. secūdo morborū et accidentium.
¶ Quecunque superfluitates in corpore resident putrefiunt
putrefactōe manifesta aliqua in breui tempore et aliqua in lon/
go. et cum perueniunt ad huiusmodi statum pungunt coleram

propter sui putredinem et mutāt qualitatem eius et fit tūc pun/
gitiua et corrosiua. et ipsius colere expulsio affectatur cistis fel/
lis eam expellit ad epar per collum suū per quod retraxerat ip/
sam. tercio uirtutum.

Frequens indigestio cibi siue bonus sit siue malus est mag
ne uirtutis ad generationē chimi mali. et ad generationem egri
tudinum. chimus uero malus generatus ex malo cibo peior est
malo chimo qui generatus est ex cibo bono. Particula sexta de
cibo bono et malo.

Chimorū malorum modi sunt duo. unus ex cibo subtili ali/
us ex cibo grosso. sed qui est ex cibo subtili generat egritudi/
nes acutas et alias quāplures egritudines, et cum decurrit ad
aliquod membrorum generat erisipilam et apostema quod di/
citur formica et multas alias passiones. Et qui est ex cibo gros/
so generat dolorē renum. asma et sclirosim epatis et splenis.

Chimi ipsius grossitiei cū misceat' colera nigra generat cā/
cros excoriationem cutis febrem quartanam melancoliam et fa
ciei deformitatem et emoroydas. Particula de bono cibo et
malo.

Chimi dominātes quātitatiue et qualitatiue sunt quattuor
scilicet flegma colera citrina colera nigra et sanguinis aqua. ex
positione eius in prima aphorismorum.

Ex solo flegmate inter alios humores non generatur colera
nigra etiam si sibi caloris fortis et adurentis dominiū misceat'
Expositione eius in secunda uentorum.

Flegmatis generatio est calore corporis, quia cum stoma/
cus propter fortitudinem caloris non pōt digerere cibos quos
cōtinet flegma in stomaco augmentatur. Expositiōe eius supra
librum de doloribus mulierum.

Superfluitas nigra minor est omnibus supfluitatibus. et
superfluitas citrina est maior nigra. et superfluitas aquosa satis
maior est his duabus. quinto iuuamentorum.

Ex humore melancolico naturali cum proicitur in terra ali/
quid non fit ebulitio neq; ampulla. et cum peruenit ad hūc sta
tum fit extra naturam per adustionem quam exquisiuit ab ex/

traneo calore. et tunc corruptus est ipse melancolicus humor. secundo virtutum naturalium.

Explicit particula secunda incipit tercia continens aphorismos dependentes a radicibus et modis medicine artis.

c Tatibus omnibus melior et temperatior est etas adultorum. Expositõe eius in humana natura.

¶ Etas adultorum est que consistit inter quartũdecimum et uigesimũquintum annum. Expositione eius in quinto aphorismorum.

¶ Etas senectutis et etas senii est frigida et sicca. et diuiditur seniũ a senectute termino cognito superfluitate humida scilicet quam habet senium cum manifesta defectione actionũ totius corporis. Particula sexta de ptisi.

¶ Corpus uirorũ omniũ purum et mundum a superfluitatibus et rebus ipsum impellentibus inspirat et expirat spiritu bono. Corpus uero mulieris loca uenarum cuius stricta sunt et impedita a pinguedine carne tenera et superfluitatibus flegmatis a quo nihil euaporat per cutim ipsius stricticitate et densitate contrarium. xi. pulsuum.

¶ Velox resolutio corporum purorum bona est eis bonitate magna ad aptandum quicquid egritudinis accidit corporibus eorum. et ad aptandum complexiones suas permutatas et ad aptandum multas et grossas superfluitates suas decimoquarto pulsuum.

¶ Corporibus raris accidunt egritudines quarum causa est ex extrinseco sepe et egritudinum quarum causa est ex humorum superfluitatibus accidit eis raro. corporibus uero densis contrarium. Particula. vi. de meliori formarum.

¶ Cum ad aliquod membrorum siue ex debilitate siue ex alia causa aliquid sanguinis defluit siue sit modicum siue sit multum accidit ex illo in membro ipso apostema calidum etiam si corpus minime sit repletum. Particula sexta de flobotomia.

¶ Cum augmentātur caro pinguedo uel chimi in corpore alicuius ultra solitam quantitatem et remanet uirtus in suo primo statu accidit corpori necessario debilitas motus. quia motor remansit in suo statu primo. et sunt res que uirtutē aggrauāt augmētare. Par. vi. de multitudine.

¶ Aptiora corpora ad receptionē spasmi sunt corpora puerorum propter debilitatē corporis nerui in eis. et omnino sepe accidit eis hec egritudo ex modica causa. et ei minus quā aliis est nocitiua. Expositione eius in prima epidimiarū.

¶ Corpora rara sunt debiliora et magis durantia sana et cum egrotantur facile cōualescuut. corpora uero densa cōtrariū: secunda expositione eiūs in tercia ciborum.

¶ Virtutē cōstituti in senio impossibile est fortem esse. et medici qui putauerūt pueros habere virtutē debilem in hac sentētia errauerunt. Parti. sexta de flobotomia.

¶ Longioris vite homines secundum indigentiam suarū cōplexionum sunt homines humide cōplexionis. quoniā hii sunt corporū magis sanorū et fortiū in longeuitate senii quā alii in eadem etate cōstituti dūmodo studeāt purgare corpora sua a superfluitatibus per exercitium et ingressionem balnei ante cibū et expulsione vrine et egestionis tempore congruo et purgare capita per gargarisationem et masticationem quādoqꝫ. quia superfluitates in corporibus dominorum cōplexionis huiusmōi calide et humide generantur. vi. consilii sanitatis.

¶ Omnibus complexionibus peior est complexio sicca. quoniam illud quod accidit senibus propter longitudinē temporis reperitur in istis ab eodem principio et sanitati illorum quorū complexio declinat ad siccitatem usus uenereus est contrarius et nociuus. vi. consilii sanitatis.

¶ Oportet te scire quoniam qui habent corporum repletionē aut corruptionem humorum aut subtilem sensum aut omnia hec simul et eis accidit plaga in membro aliquo non sunt securi quin sibi apostema fiat in loco plage. quare locum plage nō expedit consolidari. sed apponenda supra locum humida cataplasmata dolorem remouentia ut apostema minime generetur. sexto ingenii.

¶ Ille cuius corpus cordis siccum est siccitate incompleta prr
uenit cito ad senectutem. tamen viuit aliquibus annis. Cuius
uero corpus cordis siccū est siccitate completa cito deuenit ad
ptisim. et post hoc deuenit ad illud cuius corpus epatis est siccū
Similiter et post hoc deuenit ad illud cuius corpus aliorū mem
brorum similiter est siccum. vii. ingenii.

¶ Oportet te scire ꝙ cum siccitas mēbrorum radicalium anti
quatur sine dubio sequitur eam frigiditas. quia mēbra nutriun
tur ex chimo calido qui est sanguis. cum mēbra cibi absentia
desiccantur frigiditas ipsorū sequitur siccitatem. vii. ingenii.

¶ Superfluitates corporis in hyeme sunt pauce quia frigus cō
gelat eas et in estate multe. quia calor liquefacit eas. et pauci in
ueniūtur ex hominibus comedentes nō plurimū et plurimū nō
bibentes. Expositōe eius in prima uentorū.

¶ Spermatis et sanguinis cōplexio quia in estate et hyeme nō
est vna sed diuersa fetus in hiis temporibus diuersant. caliditas
enim estatis sperma calefacit et desiccat. et frigiditas hyemis ip
sum infrigidat et humectat. Expōne eius in tercia ventorum.

¶ Vene quas uiderunt aliqui generari in magnis vulneribus
et similiter nos eas generari vidimus in capite et mēbris aliis
cōgrue magnitudinis et nūeri nō generant sepe sed aliquādo
et ualde raro. Arterias uero et neruos non uidit aliquis sepe
seu raro in vulneribus aliquibus generari. Particula sexta de
spermate.

¶ Signum geminorum cum ascendit inchoat estas et cum de
scēdit inchoat hyems. Signū uero piscis cum ascendit inchoat
ver. et cum descēdit inchoat autumnus. Expositōe eius in prio
uentorum.

¶ Loca uacua existētia intra membra radicalia sunt plena hu
miditate que humiditas est cibus necessarius membris consimi
lium partium: et ipsum per vicinitatem attrahunt non per ve
nas. In migrotegni.

¶ Inter iuncturas spine cum ad inuicem seperātur inuenitur
quedam humiditas alba viscosa similis humiditati infuse cete
ris iuncturis. et supra nucam est humiditas viscosa infusa si
cut humiditas infusa in ligamentis circumdantibus iuncturas.

ſpine et iuncturas omnes lingue gutturis et omniū membro/
rum que neceſſe habent motibus ſucceſſiuis , tercio iuuamen/
torum.

¶ Corda cuius creatio eſt ex lacerto eſt propriū inſtrumentū
ad motum et iuuamentū ſuum eſt iuuamento carnis compoſite
et aliqui lacertorum proueniūt ad vnam magnā cordam, et ali/
qui manibus et pedibus per eorū partes carneas cōiunguntur.
xii.iuuamentorum.

¶ Nares ſunt propriū inſtrumentum primi ordinis ſpiritus .
his uero liberato animali ab impedimentis et moleſtationibus
ſuis nō ē ex ipſius ordinis ſpūs inſtrumētis.xi.iuuamētorū .

¶ Non inuenitur in corpore mēbrum aliquod ſigillatū adeo
ab extenſione et dilatatōe.et poſtmodum ad retractōem et ad re
collectionem in paruo loco ſicut matrix. et matrix colligat qui
buſdam ligamētis ad ſpinam ex latere utroqꝫ cum quibus liga
mentis dilatatur matrix et retrahitur. Et quia ligamina ipſa ſe/
quūtur matricē in dilatatione et recollectione ſui conſeruatur
matrix illeſa , et a fractione utique liberatur.xiiii.iuuamento/
rum.

¶ Complexio nerui frigidior eſt cōplexione reliquorū mem
brorū. et iō frigiditas in illū actionē ſuā cito oſtēdit. et neruuſ
quicquid concipit ex ea pducit ad cerebrū. quare ad locū nerui
et maxime vulnerati approximari frigidum aliquod uel appōi
deſuper non oportet.vi.ingenii.

¶ Peiores ciuitates ſunt que offendūtur ab oriētalibus uen/
tis ;et a uentis calidis et frigidis pſlantur. Expoſitione eius in
prima uentorum.

¶ Mala cōplexio nocet ſubſtātie uirtutis corpis neceſſarie. et
cum eſt mala cōplexio ualde deſtruit uirtutē quācunqꝫ.vi.mor
borum et accidentium.

¶ Mala complexio inequalis reperitur in toto corpore ſicut
yposarca.et in omnibus febribus excepta febre ethica: et repe
ritur etiam in vno membro ut eſt tumor.et eſt apoſtema flegma
ticum uel apoſtema calidum . quia in quolibet huius generis
apoſtemate reperitur mala complexio inequalis. Particula.vi.

de mala cóplexione inequali.

¶ Vigilie duo sunt modi. vnus fit ex occupatóe alicuius opatóis. et ex hoc non accidit uirtuti aliquod nocumentũ. et alius fit absq3 causa extrinseca et hic debilitat uirtutẽ appetitiuam et digestiuam: necnon et omnes operatóes naturales. iiii. operatõne eius in. vi. epidimiarum.

¶ Quelibet ualde mala cóplexio generata in corde quocunq3 modo generata sit uel primaria generatóe uel causa alterius: alterius membri uentris destruit uirtutem spiritualem et anihilat eam. Et similiter defectio uirtutis animalis sequitur malam cóplexionem cerebri. et suffocatio ipsius sequitur repletionem ipsius magnam et opilationem generatã in viis penetrabilibus ad uentriculos ipsos. xvi. pulsuum.

¶ Res uirtutis est cóseruanda: et cóseruatio esse uirtutis constat collectióe trium uidelicet esse spũs: esse mẽbrorũ radicaliũ et esse carnis: quorũ quodlibet suo simili conseruatur. Esse vero spiritus inspiratóe et expiratóe que fit cum pectore: et poris omnibus currentibus secũdum suã naturam tantum ferentem corporis bona. Et esse mẽbrorum radicaliũ cibo duro et forti. Et esse carnis. Cibo medio inter durum et molle. xi. ingenii.

¶ Mutatio sanguinis in bonum est cibus mẽbrorum: et mutatio in malum est pululentia cum fetore. Et mutatio in medium inter bonum et malum est sanies. quia ex calore extra naturam et naturali simul sanies generatur. Expositione eius in secunda aphorismorum.

¶ Licet mẽbra corporis omnia attrahant cibum ad se nõ sunt ipsa equalia in virtute attractóis. et ideo est eorum inanitõ in diminutione sanguinis inequalis. Virtus uero attractónis in corde est fortior. et post ipsum in epate quare cor nunquã admittit suũ cibum etiam si deueniãt mẽbra ad ultimã sanguinis inanitionem. et ob hoc non est a nobis imaginandum cum videmus corpus exinanitum ex longa infirmitate q᷑ status cordis et epatis ex inanitione sit sicut status ceterorum membrorum. Particula. vi. de ptisi.

¶ Est naturaliter in hoĩe et in omni generatóe aĩalis q᷑ cor attrahit qd̃ sibi ꝓdest et expellit sibi cótrariũ ualidiori et fortiori

attractõne et expulsione. quoniam et epar opatur predicta forti us et validius q̃ stomacus et intestina et arterie plusquã vene. Et cum epar est repletum et extensum et stomacus uacuus et in eo desideriũ attractionis mutatur uirtus attractionis ad stomacum et ab epate trahit. tercio uirtutum.

C Colamentum cibi non peruenit a stomaco ad epar. ebulit et digeritur in corpore epatis et cõuertitur in sanguinem. et in eo dignoscuntur esse due superfluitates citrina et nigra quas attrahit cistissellis et splen. et decurrit sanguis subtilis substãtie in uenã magnã ortam i zibbo epatis que effundit ipsum in utranq̃ partem corporis uidelicet superiorẽ et inferiorem in qua uena ipse sanguis permanẽs cõmiscetur cum multa superfluitate subtili aquosa necessaria ad uelocitatem decursus ipsius sanguinis in uenas existẽtes in epate propter earũ multitudinẽ et stipticitatem. et cum puenit sanguis ad uenam largam proximã lateri dextro cordis ibi cognoscitur predicta superfluitas quã sugunt renes et effundunt eam in uesicã quarto iuuamentorum.

C Epar nutritur sanguie rubeo et grosso: splen sanguine subtili et nigro: et pulmo sanguine digesto perfecta digestione rubeo claro et subtili nature spiritus quarto iuuamentorum.

C Intestina omnia in circuitũ sunt circũdata venis numerũ sugẽtibus quarũ ora penetrant cõcauitates ipsorũ et recipiũt id quod melius est ex cibo. et arterie penetrãt intestina. et ex cibo recipiunt paruam partem. quarto iuuamẽtorum.

C Renes cibant se ex sanguinis aqua quam attrahunt et superfluitatem aquosam que ex ea remãet expellunt in uesica nec fuit necesse renibus habere terciam uenam sibi cõiunctam ad sui cibationem sicut habuit cistissellis et uesica. quinto iuuamentorum.

C In nullo membrorũ corporis ad que sanguis peruenit eius digestio adeo perficitur in arteriis et uenis sicut sanguis qui peruenit ad maxillas. quia hic sanguis transit per cor in ascensu et descensu sui et mouetur continue motu pectoris et calefit longa sui mora in eis vis longitudinis. vii. iuuamentorum.

C Superat caliditas testiculi dextri uirorũ et caliditas matricis dextre mulierũ caliditatem testiculi sinistri et matricis sinistre.

qa mẽbra lateris dextri q̃ cibãtur sanguĩe puro calidiora sunt mẽbris lateris sinistri et iõ nõ neges mẽbra lateris dextri ma/sculos et mẽbra lateris sinistri feias generare q̃rto iuuamẽtorũ

¶ Principia arteriarũ et uenarũ quibus est societas inter mã/millas et matrices que orte sunt ad actũ vnũ discrepãt a princi/piis aliarũ arteriarũ et uenarũ. harũ eni alique incipiũt ex su/perius diafragmatis et descẽdunt inferius. et alique incipiũt ex inferius et ascẽdunt superius: ut quod cõtinet in eis omnibus pueniat ad matrices tempe cõceptus et pueniat ad mãmillas tẽ pore lactationis. xiiii. iuuamentorum.

¶ Horum quinq₃ motuũ vnus sequitur aliũ successione recta et circulari. primus est inanitio humiditatis mẽbrorũ. secũdus appetitus naturalis mẽbrorũ inanitorũ. tercius suitio venarum a stomaco. quartus sensus stomaci inanitionis humiditatis. et quintus appetitus animalis. et hic est ultimus et dicitur fames. quarto morborũ et accidentiũ.

¶ Harũ quinq₃ operationũ vna sequit aliam recta successiõe et sunt emissio aeris p spiritum: emissio aeris cum sonitu: emis/sio aeris sine sonitu: vox et verba. et ideo cũ accidit malicia ali/cui ipsarũ operationũ leditur exinde operatio que ipsam sequi/tur et non que ipsam precedit. quarto scientiarũ.

¶ Emissionẽ aeris p spiritum operat lacertus pectoris: opera/tionẽ aeris cũ sonitu operat lacertus qui est infra costas: emis/sionẽ aeris sine sonitu operatur lacertus canne pulmonis: vo/cem operatur guttur et lacertus eius. et verbum cõpletur p ling/uam. et eam adiuuãt dentes labia foramia nariũ supremũ vuee et palatum. quarto scientiarum.

¶ Sedimen album in vrina residens mediũ est inter saniẽ et humores naturales: et est res ex cibo que operationẽ nature re/fugit apud cõuersionem sui in sanguinẽ et nõ alteratur ab ea et fit sanguis neq₃ sanies cuius causa efficiẽs est permixta dispo/sitioni extra naturam. Expositõe eius in prima pronosticorum

¶ Ait Moyses hoc videtur mihi et cõprehenditur a mensurati/one ꝗ id quod natura non potest ex cibis cõuertere in sangui/nem in epate est ille grossus humor qui apparet in aliquibus urinis. et illud quod natura non potest cõuertere ex sanguine

decurrente in mébra in cibũ eorũ est illud quod descédit et ap/ paret in urinis egrorũ et aliquorum sanorum.

¶ Sanguis qui necessarius est ad membrorũ nutritioné et ad cõseruatõem caloris naturalis cũ augmétatur sui quãtitas aug mentatõe multa. uel mutatur sui qualitas aut in rem acutã aut in rem pungitiuã. aut in humores crudos et indigestos. aut p/ mutatur qualitatiue ad augumétum corrũpitur et corruptus in corde corrumpit cor et uniuersaliter totũ corpus. et corruptus in mébro remoto a corde corrũpit mébrum illud. et transit ip/ sius corruptio de mébro ad mébrum quousq; puenit ad cor.

¶ Particula sexta de flobotomia.

¶ Arterie que accedunt ad cerebrum expellunt superfluita/ tem in ipsis existentem in uentriculos cerebri et retinét sangui nem cõseruãturq; ab ipso. nono iuuamétorum.

¶ Dispositio naturalis est cũ cutis nó est extésa et inter cutim et carné eist uacuitas aliqua. et similiter cũ reperiũtur aliqua lo ca carnis totaliter uacua et spéaliter loca que sunt circa arterias propter earũ dilatatõm in eis. sed in apostematibus calidis oia ista loca replent et extendit cutis. et cũ ueterescũt apostemata decurrit aliquid ipsius materie ad pelliculas et sifacia et uenas quousq; pueniat ad os quod é sub apate. Et in sũma nullũ mé/ brorũ cui accidit apostéa calidũ quod inueterauit in illo in di/ spositõe remanet naturali. Parti. vi. de apostematibus.

¶ In corpore sunt duo calores unus naturalis cuius esse est in sanguine et alius morditiuus et alius pungitiuus sub cuius genere cõprehédit febris et hic dicit calor extraneus et calor ex tra naturam. et calor ét acqsitus. iiii. expositõe eius i sexto Epi.

¶ Per easdé uenas p quas trãsmittit cibus a uétre ad mébra oia decurrũt multe supfluitates ab õibus mébris ad uétré et in testina tpe assumptõis medicine solubilis et tpe crisiũ. Et mul/ totiés accidit sanis tpe magne famis decursus sanguinis puri ad stomacum in sui cibum. Et flegma quod generatur in stomaco defert ad epar p illud qd defert sibi cibũ. Par. vi. de cole. nig.

¶ Vétositas aliquãdo coadunat inferius et aliquãdo sub pelli culis inuoluétibus ossa uel inuoluétibus lacertũ. et aliquando sub pellicula inuoluéte aliquod mébrorũ interiorũ ultio igenii

¶ In humore cristallino uitreo et albugineo et similiter in tu/
nica cornea non reperiũtur uene aliq̃. sed hũor cristallinus nu
tritur ex sudore hũoris uitrei puenietẽ ad eũ p tunicã retinam
habentẽ multas arterias et uenas. et similiter cornea nutrit̃ ex
eo quod decurrit ad eam ex tunica uuea habẽte etiã uenas mul
tas. x. iuuamẽtorum.

¶ Subintrãt p ea loca in nucã q̃bus egrediuntur nerui arte
rie et uene ad faciendũ in ea id quod faciũt in omnibus mem/
bris tertio iuuamentorum.

¶ Mẽbris indigentibus subtili sensu cõiungitur neruus mol/
lis et mẽbris indigẽtibus motu uoluntario cõiungitur neruus
durus. et mẽbris utroq; indigentibus cõiungit̃ neruus durus
et neruus mollis. et mẽbro indigẽti multo sensu cõiunguntur
plures uel unus magnus neruus. et mẽbro nõ indigenti sensu
nequaquã cõiungit̃ neruus. xvi. iuuamentorũ.

¶ Non cõiungit̃ cuti aliq̃s singularis neruus spẽaliter sibi ad
ueniẽs. sed cõiungit̃ sibi a mẽbris sub ea existẽtibus mi me p
ticule pticularũ nerui qui cõiũgunt̃ ipsis mẽbris ut ligent cuti
cũ eis que sibi subsistũt mẽbris et fit status sibi instrumenti. et
sentit per illud. xvi. iuuamentorum.

¶ Sensus cõprehendit totam cutẽ ẽt si sibi spẽalis neruus cõ
iũgatur. et similiter sentiunt pellicule sifacia arterie uene matri
ces intestĩa stõacus uesica et uiscera oĩa. xvi. iuuamentorũ.

¶ Non ẽ mirũ si cuti que ẽ sup lacerto cessat sensus et nõ ces
sat motus lacerti. quia neruus qui extẽditur et diuidit̃ p lacer
tũ nullã habet lesionẽ et ei qui est diuisus ex eo et extensus i cu
tem accidit lesio et cum excoriatur cutis a lacerto impossibile ẽ
ipsum lacertum moueri et non sentire. sed possibile est ipsum
sentire et non moueri. quia ipsi lacerto parato suscipere suffi/
cietem quantitatem uirtutis anialis accidit lesio magna et sen/
tit effectie nec põt. et hoc ẽ q̃a motus ex agente est sensus uero
ex patiẽte. iiii. morborũ et accidentiũ.

¶ Iectigatio accidit i oĩbus mẽbris possibilibus dilatari et os
sa et cartilagines nũquã dilatãtur. Et iõ frequẽter accidit iecti/
gatio in cute et forte accidit in lacerto qui ẽ sub ea. et forte acci
dit in stõaco uesica matrice intestinis epate splene diafragmate
et in corde proprie. quito morborũ et accidentium.

¶ Virtus imutatiua tantū quia in carne que nō absolute dicit caro est sicut in mēbris ceteris et relique tres virtutes sunt in ea debiliores q̄ in omnibus aliis mēbris. Caro ipsa mollis flu xus materierū citius aliis mēbris recipit. et secūdario post car nē mollem facile recipit materias ipsas pulmo mollicie sui cor poris vel defectōe ipsarū triū uirtutum. et post pulmonē facile recipit fluxus materierū matrix compositōe bona corporis sui largitate videlicet ventriculorū et multis meatibus eius quibus dant materie ad ipsos uentriculos a superius ad inferius expel luntur. Particula sexta de flobotomia.

¶ Cuiuslibet fortis membri virtus transmittitur ad membrū sibi proximū de membris debilibus. et sic fit in mēbro debili virtus quedam composita ex propria sua uirtute et virtute trās missa. Expositōe eius in prima ciborū. Forassis corpori existē ti in quiete et ocio accidit febris ex hoc. et forte ipsi corpori ac cidit similiter desiccatio ex debilitate mēbrorū non nutrientiū se bono nutrimēto et cū mēbra nō nutriūtur desiccat corpus. Par:vi. de somno et vigilia.

¶ Harum rerū opilatōem facientiū in loco videlicet materie rum que sunt in omnibus apostematibus humorū qui sunt in arteriis et venis idem est status. quia cū virtus imutatiua dige stiua que est in ipsis mēbris apostematis vel in ipsis venis hu morem continētibus est firma et fortis immutat id quod est in apostematibus in saniē bonā et albam tempate substātie. et im mutat id quod est in venis in sedimē laudabile quod residet in urina. et hoc genus saniositatis nō est tantū putredo sed conti net in se digestionē cū uero virtus hec est debilis ualde putrefa ctio sequitur absoluta et egrediūtur de apostematibus humidi tates inequales et residēt in urina febricitātium sedimina illau dabilia. prima febrium.

¶ Multotiēs natura mūdificat totum corpus in egritudinibus tempe assumptōis medicie solubilis aut vomice. et tempe egritu dinis que dicitur dyaria et fit ingressus et egressus supfluitatū per easdem venas quibus cibātur mēbra donec pueniant pre dicte supfluitates de membro in mēbrū ad uenas procedentes ab intestinis et stomaco. et non ē mirum si reuertituur cibus a

sūpficie cutis māīfeste ad corpīs īteriora. et similiter accedit ad stomacum ab epate et splene per easdem uenas quibus a stoma co ad mébra ipsa decurrat. tercio uirtutum.

¶ Superfluitates cum ad uacuitates mébrorū cōfluūt et ibidē more longitudine diuidunt ex eis accidunt immutatōnes dissi/ miles adeo q in opatōe nascētiarū multotiens reperiūtur cor/ pora similia laridi arene tegule ligno carbonibus amurce olei et feci et preter hoc multis aliis speciebus. ad Glauconem.

¶ Virge collo matricis et eorū receptaculis lacertus et neruus necessarii cōiungūtur ad dandū tempe usus coitus sensum de/ lectatōis magnū et preter mébra hec aliis mébris similiter ge/ neratōis ut sunt omnes matrices et testiculi uirorū quorū qui/ libet habet receptaculum cōiungūtur nerui parui similes ner/ uo qui cōiungitur mébris omnibus interioribus sicut est epar splen etrenes. xiiii. iuuamétorū.

¶ Sanguis cū effunditur ad partes membri uacuas generat apostema. et si mébri calor innatus egreditur ab equalitate sua naturali egressione multa putrescit sanguis ille sicut putrescit in corporibus mortuorū. et si fuerit uirtus eius adhuc rema/ nēs nec egressus est in egressiōe magna fortificat supra ipsum sanguinem et imutat ipsum in sanguiné. et secūdum dispositio nem horū duorū statuū circa digestioné et putrefactioné sani/ ei dispositio fit diuersa. Expositōe eius in pria pnosticorum.

¶ Cum replent uene existētes in aliquo lacertorū sanguine calido uel sepeliūtur ab illo aperiūturq earū ora defluitq san guis ille i largitaté q é in carne lacerti. et q est extra lacertū ca lefit substātia corporis lacerti interius et exterius inequaliter et dum caro est in huiusmodi passione fit in lacerto mala cōple/ xio inequalis sentitq lesioné. et dū vnit caliditas toti lacerto fit q caliditas carnis interius et exterius equalis auffert tunc ine/ qualitas et fit i lacerto mala cōplexio equalis et aufert sensus lesiōis. et itelligas illud idé in mébris óibus. Parti. vi. de mala complexiōe.

¶ Generatur in corpe paulatim humor malus similis veneno morsus uel mortis cuius modica est actio in corpis membra. et cum puenit ad pfectioné malicie apparet subito actio eius et ci/

to interficit. et quia actio in causis mortiferis est earũ qualitas non quãtitas cõprehendimus fore simile in egritudinibus fu/ rẽtibus cito iterficientibus petere interiora si suppressisset letale paulũ uel a vipa morsus ẽet tercia expositõis huius i. iii pticu.

¶ Membra ad motũ recipiũt fluxus in capite defluẽtes ex mo/ tu qui fit p uocem mẽbris uocis accidit squinãtia et ex motu p manus accidit palisis. et ex motu p equitatõem accidit dolor spi ne. et simile accidit aliis mẽbris singulis motu sui. Expositõis vi. in. vi. epidimiarũ.

¶ Excellentior res quãtitate in cõpositõe egritudinũ et magis dubitabilis est cõplexio mala eo q̧ genus cõplexionis ẽ res me lior quãtitate in natura. vii. ingenii.

¶ Potior causarũ in generatõe egritudinũ est preparatõ cor/ poris ad receptionẽ pestis. et pp hoc nõ moriũtur oẽs hoies tpe pestis. nec oẽs in ascẽsu canicule egrotãtur. pria febriũ.

¶ Mutatio aeris multa egritudinẽ faciẽs et cibus multus vir/ tutem aggrauãs exercitiorũ balneorũ et somni imoderãtio oẽs he res nũerant̃ iter res q̃ sũt cõtra naturã ẽt si genus earũ sit re rũ nõ naturaliũ. qa ipe res inquãtũ sũt suphabũdãtie et virtutẽ aggrauãt in id quod preter naturã ẽ trãseũt in micropulsim.

¶ Virtutes naturales debiles debellant̃ multotiens a puis cau sis virtutesq̧ fortes non debellant̃ neq̧ supant̃ nisi a magnis causis. et ideo cũ fortia corpa pmanẽtia lõgo tempe sana egro tant pueniũt prope destructõm. et cũ egrotãt corpa debilia que molestant̃ a successiuis egritudinibus liberãtur ab egritudine facile et euadunt.

¶ Cuius est sanitas pmanẽs et cõstans fortis cause non im/ mutant corpus. senũ uero neutrorũ et omniũ defectorũ cause ualde debiles immutãt corpa magna mutatõe. Et iõ seni et neu tro transgrediẽtibus quãtitatẽ et qualitatẽ cibi modica trãsgres sione accidit ex hoc magna lesio. et iuuenibus lesio que eis ac/ cidit ex cibi multa trãsgressiõe ẽ pua. v. consilii sanitatis.

¶ Corruptio accidit aĩali primario ex suo esse duobus mõis. aut ex sui siccitate senescit et puenit ad mortẽ. aut q̧ ex dissolu tõe sui etiã cõtinua dissolutõe quod ẽ calor naturalis pueit tũc ad cõsumptõm accidit ẽt sibi corruptio et alio mõ que sequitur supfluitates ortas ex cibis et potibus assumptis que qdem oẽs

sunt ex suo esse. Item accidit eis corrupto ex causis extra suum esse quarũ una nõ recedit ab eo et hic est aer. et õe id quod tan/ git ipsum et imutat eius cõplexionẽ uel diuidit cõtinuitatẽ eius primo consilii sanitatis.

℄ Quecunq3 inuenies non posse egrotare nisi praro nõ mu/ tes eum ab aliquo de suis egritudinibus in toto eius consilio. Et quecunq3 uidebis successiue egritudinibus egrotare debes indagare causam huiusmodi et eam expellere. et sic sine dubio mutabis aliquã ex ipsius cõsuetudinibus maioribus. Conside ra ẽt eũ qui ẽ imutãdus de cõsuetudine in cõsuetudinẽ si illud potest sustinere uel non. vi. consilii sanitatis.

℄ Horũ qui infirmãtur successiuis egrotatõibus ꝓpter pestẽ in eorũ existentẽ corpibus causa est aliquod horũ duorũ aut su perflua repletio et tũc diminue quod ingredit᷑ corpus. aut hũor malignus generatus in corpe et tunc prohibe ea que generant ipsum. et mollificare egestionem in utroq3 mime pretermittas. vi. consilii sanitatis.

℄ Corpus iã debilitatũ pp lõgã ifirmitatẽ uel pp euacuatõm uel malũ hũorẽ indiget cibo leui facilis digõis habẽte bonũ et saporosũ odorẽ. qa bonus odor addit in corpe et adaptat eius cõplexiõm et calorẽ fortificat naturalẽ. Expõne eius i. iiii. cib.

℄ Vetustarũ infirmitatũ queadmodũ sũt asma calculus emo/ royde nariũ mala ulcera et similia accidẽtiũ pueris et infãtibus multotiẽs aliq̃ sanant᷑ in. xl. diebus uel in. vii. mensibus uel in vii. ãnis. et aliq̃ sanãt᷑ pueris in ꝓductõe pilorũ in genitalibus et puellis i tpe eruptõis mẽstruorũ. Par. vi. de signis mortis.

℄ Percussio uel lesio fcã i lacertis tiporũ importat spasmũ fe/ brem obstupefactõem melancoliã magis q̃ in omnibus aliis la/ certis propter uicinitatẽ sui ad principiũ nerui. et iõ circũdatus fuit lacertus iste et sepultus inter duo ossa. xi. iuuamẽtorũ.

℄ Cũ disrũpit᷑ tũica vuea nimia diruptõe et fluit tũc hũiditas albuginea et egredit᷑ extra eã pueitq3 ad tunicã corneã accidũt ex hoc due infirmitates quarũ vna ẽ casus tũice vuee supra hũi ditatẽ cristallinã aliaq3 decursus spũs et eius exitus p illud vul nus. iiii. morborũ et accidentium.

℄ Apata orta in mẽbris nobilibus iterficiunt subito. et apata accidẽtia i membris intrisecus ignobilibus interficiũt pp sui

magnitudiné debilitaté uirtutis infirmi uel errorem in cósilio accidente. Exposítóe eius in prima pronosticorum.

¶ Corpora nostra quia nó pmanét in statu vno nó in quanti/tate ppter illud quod ipsa resoluit non in qualitate propter id quod alterat illa ab extrinseco ordinata fuit in corpe nostro ad reparationé corruptóis incidentis in quátitate uirtus nutritiua et ad reparandam corruptóem incidenté in qualitate posita fue runt duo genera spiritus quorú vnú est per motum pectoris et aliud p motum pulsus. quita expositóe eius in. vi. epidimiarú.

¶ Supfluitates frigide cum a capite defluát ad stomacú cali/dum uel cum superfluitates calide defluunt ad stomacum frigi/dum huius difficilis est cura sicut probatú est. et cum humores frigidi flegmatici defluút ad stomacú calidú huius difficilis est et cú venter est durus et est in eo vomitus difficultas hec multo magis difficilis est cura. vi. consilii sanitatis.

¶ Dolor vehemés ex siccitate est difficilis curatóis aut impos/sibilis et multotiés accidit huiusmodi siccitas cum apostemate calido in epate generato. xii. ingenii.

¶ Neminé reperi patienté spasmú ex apostemate calido in ce rebro liberatú esse nec audiui. Sed hi tres modi spasmi uideli/cet qui accidit ex repletóe mébrorú neruosorú aut ex humore morditiuo mébra mordente aut ex frigiditate forti p quam est instar glaciei in neruis recipiút sepe curam. xii. ingenii.

¶ Cephalea generata ex caliditate uel frigiditate est fortis. et cephalea generata ex siccitate est debilis. ex humiditate aút nul/lo modo accidit dolor'. multitudo uero humorú in capite gene/rat grauediné non cephaleá nisi ex eis accidant opilatóes et se/cundú quátitaté opilatóis túc accidit cephalica. ii. miermir.

¶ Aposteata orta in radicibus auriú nó oportet te reprimere i pricipio queádmodú alia a pata multa, sed oportet te facere con trariú medicari. s. ea medicamibus attractiuis attrahentibus hu moré ledenté ex interioribus corpis. et hoc sicia supapposita p ipsis medicamibus opat nec vnquá cósulimus eorú repressi/oné nisi p raro et cú modice repssiuis dolore absente et múdifi cato toto corpore prius. iii. Miermir.

¶ Apata orta in radicibus auriú cú icipiút resolui sponte noli

mouere aliquo modo. Sed cōmitte tūc totū negociū nature que si colligit saniem aperi tunc ea et euacua ipsorū saniem aut resolue illa medicaminibus et consume. tercio miermir.

¶ Cū materia acuta fuerit in oculū a capite incipimus ab euacuatōe corpis vniuersaliter p flobotomiā uene et p solutōm uētris et post hec ab euacuatōe capitis spēaliter p gargarismū uel attractionē materie ad partē cōtrariā per appositōem sicarū et similiū. et aliquādo aperimus uenas pulsatiles ue' incidimus eas que sunt prope aures uel supra timpora. et postmodū ipum oculum medicamur. iiii. miermir.

¶ Impossibile est generari in pectore et epate apostēa flegmaticum. quia pectus est maioris et fortioris soliditatis q̄ oia alia ad que puenit huiusmodi materia. et epar nō solū est solidū sed cū hoc imutat cibū et alterat eum a sua natura. et similiter non intrat corpus diafragmatis aliquādo ꝑpter eius soliditatē flegma uiscosum uel sanguis grossus et specialiter nerueā partem eius. xvi. pulsuū.

¶ Cū epar et stomacus sunt debiles dominus huius sine dubio ad destructōem parat. et ideo necessaria est eorū cōfortatio cōtinue. Omniū uero intestinorū cum debilis est uirtus non speratur oriri inde malū: sed renes et splen cū sunt debiles sūt ex illis in quibus nō est fiducia ueniēdi ad malū sed fit ex eis lesio inter lesionē intestinorū et inter stomaci et epatis lesionē xvi. ingenii.

¶ In apostemate pectoris stomaci et epatis uel alicuius membri colli uel capitis liga manus et pedes. et in apatibus pedū liga manus. tercio ingenii.

¶ Epar et splen sunt mēbra magis parata et magis apta suscipe sclirosim ex frequētatōe ciborū grossorū uiscosorū et similiter renes et ex sclirosibus mēbrorū ipsorū aliqua ē indissolubilis et aliqua difficilis dissolutōis. xiii. ingenii.

¶ Curare studeas cura vigili ut nō accidat apati spleni et renibus sclirosis. et multotiēs accidūt scliroses huiusmōi habentibus apa calidū i aliquo istorū triū mēbrorū cū frequēter cibos sumūt q̄ hūores grossos generāt et uiscosos. xiii. ingenii.

¶ Cū intestina grossa vlcerant uel plagātur facilis ē cura ipso

rũ q̃a grossa sunt et carnosa et in eis existũt medicamĩa et mo/
rant̃. intestinaq; subtilia tarde curant̃. et intestinũ ieiunũ spẽa
liter nũquã curã recipit cũ accidit sibi plaga ,ppter tenuitatẽ sui
corpis et subtilitatẽ sensus et multitudinẽ uenarũ eius et conti
nuũ trãsitum colere pure p illud in quo sp ẽ pura. vi. ingenii.

℄ Cortici qui ẽ in manifesto corpis spẽalitas quedam inest
quod i eo retinet̃ et psistit ex hũiditatibus fluentibus ad cutem
quicquid est grossum et terreũ. et ex hoc accidit scabies et infir
mitas noiata excoriatio et lepra. vltima medicinarũ.

℄ Accidit ptisis paulatim paulati ,ppter apostẽata indissolubi/
lia vel pp apostemata sensui non mãifesta. in micropulsibus.

℄ Non ,plongat̃ collectio saniei in apatibus calidis ultra diem
vigesimũ et in apatibus frigidis ultra sexagesimũ. Expositiõe
eius in prima pronosticorũ.

℄ Non põt esse penitus quin accidat cordi pestis cũ adest tem/
pus mortis. et mors sequit̃ malã cõplexionẽ cordis et oim mẽ
brorũ corpis complexionẽ malã quãtitate magna et maxie mẽ
brorũ consimiliũ non sequit̃ mors cito et illã que est specialis
mẽbris organicis sequit̃ mors subito quam fortis sincopis p/
cedit. quito scientiarũ.

℄ Impossibile est cũ mutent̃ oẽs arterie vniuersaliter in cordis
passiõe rõe societatis sue ad mẽbrũ egrotũ et mẽbrũ pp quod
patit̃ cor p aliis mẽbris sibi uicinis ẽ pulmo et post pulmonem
epar et post ep diafragma et p̃ter diafragma pectus. xvi. puls.

℄ Cum hee cause omẽs aggregant̃ simul uidelicet hũorũ sub
tilitas mẽbri raritas aeris cõtinẽtis caliditas et medicine dispen
sate uirtutis uehemẽtia et infirmi cito resoluit̃ apostema et quã
do subito et eam aggregãtur his cõtraria fit cõtrarium. Exposi
tione eius in. vi. pronosticorum.

℄ Egrotantiũ mors accidit altero istorũ modorũ aut accidit in
firmo crisis mala pfecte malicie et moritur ipso die aut resoluit̃
uirtus ifirmi paulati paulati et morit̃ subito absq; crisi. iii. crisis

℄ Ait Moises necessariũ ẽ q̃ huiusmõi mors subita sine crisi
impossibile ẽ q̃ fiat in declinatõne egritudinis nisi accidat ipsa
propter peccatum quod accidit infirmo.

℄ Omnis egritudo que sedat̃ absq; purgatõe mãifesta aut exi

tura magne quātitatis in maligniorē dispōem q̄ fuit recidiuat. tercio crisis.

❡ Omēs modi quibus morit᷑ qui moritur sine crisi tres sunt. primus est mors que fit in pricipio poxismi febris. secūdus est mors que fit in statu poxismi. et tercius ē mors que fit i decli- natione poxismi febris. et hoc minus aliis accidit. tercio crisis.

❡ Omniū supfluitatū corpis euacuatio est duobus modis. aut per corpa circūdantia ipsas que a se ipsas expellūt et excutiunt aut p egressionē superfluitatū ipsarū fluentiū a corpibus que ipsas circumdant debilibus non ualentibus eas cōstrigere nec retinere.

❡ Caueas lenire uentrē in pricipio apostematū ani et circum iacentiū mēbrorū nec prouoces urinā in pricipio generatōnis apostematū in uesica uirga et renibus nec ꝓuoces mēstrua in principio generatōis apostēatis in matrice et eius cōcauitate: et nō ꝓuoces uomitū in pricipio apatis stōaci uel meri. et cū gut- tur et supremū oris et lingua et quod i ore est incipiūt apari ca- ueas a gargarisatōne. qa gargarismus in locis huiusmōi com- paratur solutiōi uentris in apostemate intestinorū et ꝓuocatōi urine i apate uesice et uomitui in apostēate stōaci uel meri. iii. ingenii.

❡ Appositio sicie in loco occipicii est vnū de potioribus iuua minibus ad ꝓhibitōem fluxus materierū ad oculos et hoc fieri non oportet nisi post vniuersalem euacuatiōm corporis totius xiii. ingenii.

❡ Appositio sicie attrahit que sunt in ꝓfundo corpis et euellit apata multe duriciei p̄ medicinis ceteris attractiuis que faciēda nō est nisi sit totū corpus prius euacuatū. qa cū apponis sicias in mēbro corpe repleto materiā ad ipsum attrahis magis. et iō cum apponis appone eam in parte remota a mēbro patiente. ut materia ad oppositū sicut diximus attrahatur. xiii. ingenii.

❡ Memēto ꝙ medicamia resolutiua opata ad medelam mēbri alicuius repleto corpore magis attrahunt ad membrū et replēt quam euacuāt. et ideo cum medicaris apostemata calida et reli qua non confidas in dispensatione resolutiuorū nisi postquam euacuaueris totum corpus. xiii. ingenii.

¶ Medicina resolutia cū opat̄ in pricipio resoluit id quod reti/
netur in membro et attrahit ad locū resolutionis plus materie
quā resoluerat. et ideo durante materia in fluxu et descensu in
membro patiente opanda sunt tunc ꝓhibentia et reprimētia ad
fortificatōem mēbri euacuatōe facta prius. uel attracta materia
ad diuersum. secundo ingenii.

¶ Putant aliqui ꝙ illud quod est ualde stipticū sit potius om/
nibus stipticis in constrictione. et illud quod est ualde resoluti/
uū sit iuuantius potius omnibus resolutiuis quibus indiget ad
resolutōem. et non intellexerūt ꝙ quelibet istarū duarū uirtutū
quāto magis est fortior tanto magis generatur ex ea fortior do
lor in mēbro apostemato. quia a stiptico ꝓpter sui stipticitatē ge
nerat̄ quid simile cōtusioni siue cōtrictioni mēbri substantiam
recolligendo et restringēdo nimia restrictōe. a medicaminibus
uero acutis que resoluūtur maxīa resolutōe generat̄ in mēbro
apostemato quid simile corrosioni. et ideo uer tempatū in qua
libet istarum duarū uirtutū est melius quā trāscēdens. quinto
miermir.

¶ Nō refrigeres neq; reprimas herisipillam nisi purgatū cor
pus sit p solutionē uentris prius cū medicina purgante colerā
quia si premittis refrigeratōem et repcussionē ante euacuatiōm
fit fortis expulsio a mēbro habente herisipillam ad mēbrū no/
bile nobilitatis magne. xiiii. ingenii.

¶ Hunc magnū canonē excellentis prouisiōis oportet te ha/
bere sp in mēoria tua. Et ē cōmisce in medicina dispēsata ad ꝓ
positū et intentōem aliquā multotiens medicinas alias incōue/
nientes proposito et intentōi illi que medicine si non cōueniāt
ipsi proposito non debent contrariari ipsi uel sibi aliquatenus
nec etiā aduersari. vii. miermir.

¶ Ait Moyses sicut imiscemus masticē que est medicina stipti
ca cū solutiuis ad cōfortationē hominis stomaci et ꝓhibitionem
abhomiatiōis medicinarū solubiliū et uomicarū: et sicut immi
scemus dragagātū ad ꝓhibitōm nocumēti collogntide i intestis

¶ Cita resolutō spūs et sincopis accidit subtilitate hūorū ei cu
ius humores sunt modici et subtiles. Et si egritudo hec cū apo
stēate epatis uel stomaci fuerit non curatur aliquo mō. quia uir
tus eius ꝓpter apostēa quod cibū ꝓhibet ē peempta. xii. ingenii

¶ Impossibile é te habere unã medicinã ad medelã oĩm cor/
porũ.qa diuersitas cõplexionũ corporũ et etatũ requirit diuer
sas medicinas.et ꝓpter hanc causam oportet te habere duas me
dicinas paratas unã fortiorẽ omnibus intrãtibus genus eius.
et aliã debiliorẽ et ipsas iuxta necessitatẽ cum opus fuerit im/
miscere.iii.catagenis.

¶ Sudor fit extra naturã.quia cũ cursus corpis fit secundum
actõem nature et naturalibus dominãs uicerit ipsum ad cutem
ipsa hũiditas non mũdatur. Expõne eius in pⁱia aphorismorũ.

¶ Explicit particula tercia incipit pticula quarta cõtinẽs apho/
rismos de pulsibus et ipsorũ significatõibus.

p Ulsus est causa duorũ iuuaminũ.horũ primũ melius
et potius est conseruatio caloris naturalis.et secundũ
est generatio spiritus.xiii:pulsuũ.

¶ Species põderis noiati in generibus pulsuũ é mẽsuratio tẽ
poris dilatatõis ad tẽpus quietis quod é post illud. et temporis
constrictõis ad tẽpus quietis quod é post illud. quia quodlibet
horũ duorũ tẽporũ indubitãter habet aliquã ordinatõem natu/
ralem secũdum unãquãq; etatẽ que quãdoq; gubernat̃ secũdũ
naturã.et quãdoq; mutat̃ a natura.in megapulsibus.

¶ Cognitio põderis cõprehendit̃ in pulsu ualde forti.et citra
hunc nullo mõ cõphendi potest pondus aut cõprehẽditur cõ/
prehensione a ueritate remota.vii.pulsuũ.

¶ Signũ quod significat fortitudinẽ uirtutis semper nec fal/
lit é pulsus fortis equalis.et similiter est pulsus magnus.parti
cula.vi.de flobotomia.

¶ Nouiter geniti pueri pulsus est spissus et uelox. senis ue/
ro est paruus et tardus.et reliquarũ etatũ pulsus est medius in/
ter utrũq; iuxta ascẽsionis et descensionis sui gradũ.sed etatis
iuuẽtutis potissime é pulsus magnus et fortis cuius magnitu/
do et fortitudo diminuit̃ secũdum degradatõm adeo q; fit in se
nectute puus et debilis.Et a tpe natiuitatis usq; ad statũ iuuen
tutis addit̃ pulsui magnitudo et fortitudo iuxta ascensionis gra
dum.xi.pulsuum.

¶ Pulsus tardus debilis et paruus hẽ spẽs tres cũ pueniũt ad
sui ultimũ sunt ualde timẽde:et horũ domini sunt in continua
dubitatõe.et nõ est ita de magno et forti in ultimo.sed uelox i

ultimo est securior et salubrior tardo in ultio. xiiii. pulsuũ.
¶ Pulsus inequalis in poxismis significat ꝙ causa inequalitatis eius est certa mutatio egritudinis. uel eñ mutatur egritudo in mẽbrum ignobile et liberatur egrotãs. uel mutat̃ in mẽbrum nobile et destruitur. et non significat̃ ex inequalitate impari aliquod certum. quarto pulsuũ.
¶ Pulsus inequalis parilitatis significat ꝙ causa inequalitatis est certa mutatio. et contrariũ huius significat ꝙ causa ipsa est mutatio incerta. x. pulsuũ.
¶ Omẽs species pulsus inequalis ultra unã pcussionẽ sequũtur malam cõplexionẽ cordis inequalem aut pestẽ aduenientem stomaco siue uirtuti. x. pulsuũ.
¶ Virtus debilis in seipsa raro facit pulsum inequalẽ secundũ plures pcussiõs. et uirtus fortis i seipsa aggrauata multitudine hũorũ facit pulsũ inequalẽ secũdũ plures pcussiõs. x. pulsuũ.
¶ Primus status uirtutis debilis et pue facit pulsum ualde debilem et ualde puũ. et secũdus status uirtutis debilis mutat pulsum in appositõe digitorũ supra arteriã positorũ in mutatione que dicit̃ cauda soricina tornatilis uelocitate secunda. et status uirtutis destructe et dissolute magis illa mutat pulsum in mutatõem que nomiatur cauda soricina finitiua. x. pulsuũ.
¶ Pulsus fortis pcussiõis tactũ fortiter pcutiẽtis et similiter spẽs pulsus duri secũdũ modũ pulsus tremuli et spissi. viii. pul.
¶ Nunquã inuenit̃ pulsus ualde magnus uel ualde fortis tardus. sed tamẽ multotiẽs inuenis pulsum ualde magnũ uelocem et non tardum. v. pulsuum.
¶ Pulsus cõtinet hec oĩa. s. multã fortitudinẽ et multã duriciam secũdum ꝙ põt repiri duricia cũ multa magnitudine. huius cõstrictio ẽ magis mãifesta et magis apparẽs quã oim aliorũ. Sed pulsus stricti cõstrictio est incognita et nescit̃ nec sentitur modo aliquo principiũ motus cõstrictõis eius. primo pulsuũ.
¶ Omnis egrotatio que uertit pulsum in spissitudinẽ cũ augmẽtatur elongatur et fortificatur adducit pulsui inequalitatem significantẽ ꝙ corpus arterie truncatũ est et redactũ in minimas particulas non cõiunctas. in micropuls.
¶ Inequalitas est corruptõ parilitatis secũdum quãcũq; spẽm et impossibile est inueniri pulsum inequalis parilitatis nisi ra

ro. cum uero pestis est parua facit pulsum inequalis parilitatis et cũ magna pulsum inequalis imparilitatis. in pulsu paruo.

¶ Est aliquãdo cõplexio calidior sua naturali et cõplexio arte/riarũ frigidior sua naturali uel ecõuerso. et similiter est cordis. et accidit aliquotiẽs ꝙ corpus cordis est frigidius sua cõplexio ne naturali. et substãtia rerũ circũdatarũ a uẽtriculis eius cali/dior uel ecõuerso. et fit pulsus tũc similis pulsui naturali. Et si militudines harũ egritudinũ decipiũt et faciũt errare nõ solum ignorãtes uerũ etiã peritissimos medicorũ. xv. pulsuũ.

¶ Dissoluta uirtus paruũ debilem et spissum ualde pulsũ ope/ratur. cõtrita uero et grauata facit pulsum inequalem et mordi natũ et uertit pulsum in eã inequalitatẽ que est secũdum vehe/mentiã et magnitudinẽ. et hee ꝓprie sunt et maxime inequalita tes uirtutis cõtrite. et eius quidẽ que multũ lesa est parui etiam que multum lesa sunt magni. in pulsu paruo.

¶ Coadunatꝰ i stõaci ore multotiẽs hũor malus q mordet eum et infrigidat opatꝭ pulsũ puũ inequalẽ imparẽ. qa puitas pul sus eueniẽs ex eo qđ infriat ẽ maior illa q̃ mordet. et equalitas pulsus eueniẽs ex eo qđ mordet ẽ maior illa q̃ infrãt. pria feb.

¶ Mordicatio hõis stõi vomitus nausea singultus angustia et defectus. harũ qlibet passionũ facit pulsũ spissũ ualde et debilẽ et quãdoꝗ ueloce moderate. contrictio vero stõaci absꝗ ipsarũ cãrũ aliqua fcã. sed que accit a cibariis nullã habẽtibus uirtu/tẽ aggrauãtibus et molestãtibus quãtitate sola. et similiter q̃ fit qbusdã hũidis cõfluẽtibus in stõm infrigidãtibus et nõ mordẽ tibus ipm pulsũ rarũ puũ tardũ et debilẽ opatꝰ. in pulsu puo.

¶ Cũ ẽ in arteria mala cõplexio inequalis hũidioris uel cali/dioris ptis fit pulsus maior et uelocior. et cũ est partis frigidio ris uel siccioris fit pulsus minor et tardior. x. pulsuum.

¶ In principio oĩm febriũ ex putredine motus cõstrictõis ar/terie ẽ ualde uelox qđ signũ ẽ ualde remotũ a falso. et oportet te magis cõsidere in huiusmõi signo in introitu cognitõis quã in aliquo alio. et similiter ẽ pulsus in augmẽto et additõe. sed i tpe status motus et restrictõis et dilatatõis ẽ uelox. xv. pulsuũ.

¶ Quotiẽscũꝗ iuueneris in pricipio febris pulsũ aut magnũ

aut alienum a duritia nullo modo talis febris est febris ethi/ca. et cũ pulsus est fortis et magnus absq3 duricia manifestum signũ est q̄ est febris. et cum inuenis pulsum debilem paruũ et arteriã durã tũc est febris ethica. xv. pulsuũ.

¶ Cum multa materia frigida pũenit ad cor tempe principii accessionis febris venit egrotãs ad statũ ꝓximũ morti. et hec si gnificat mutatio pulsus quantitate magna ad tarditatẽ raritatẽ et puitatẽ: que tria debilitas si sequatur ĩ quãtitate multa egro tans moritur ipsa hora. xvi. pulsuũ.

¶ Cum pulsus arteriarũ omniũ est debilis uirtus aialis ẽ de/bilis in seipsa ex male cõplexiõis corpis cordis causa ut cogni tum est et si hoc accidat in aliquo mẽbro corpis tũc illius mem bri solum cõplexio est mala. Et cum vnius eiusdẽ arterie pul/sus aliquãdo est debilis et aliquãdo fortis nõ est tũc uirtus de/bilis in seipsa. sed tamen est ibi multa materia que aggrauat et strangulat uirtutem. xvi. pulsuũ.

¶ Vene mẽbro egrotãti proxime sunt parate ĩmutari in molli ciem et duriciẽ: et uene remote a mẽbro egrotante nõ sunt para te immutari in illud nisi per interpositõem cordis inter ipsas et membrũ egrotãs. x. pulsuũ.

¶ Cum est infrigidatũ corpus cordis in seipso calefactũ hu/mectatũ uel desiccatũ multũ secundũ dominiũ male cõplexiõis in se dominãtis facit pulsum debilem. quia pestis cecidit ĩ cor/dis uirtute. et cum est calefactus aut ĩnfrigidatus sanguis et spi ritus qui cõtinetur a casula cordis uel est calefactũ uel infrigi/datum corpus casule cordis uel pulmõis et ꝓtenditur illa mala cõplexio usq3 ad cor nec dominat᷑ in eius corpe ex his fit ĩmuta tio pulsus alia ab ea que fit ex peste in cordis uirtute cadente. xiii. pulsuum.

¶ Cum sanguis et spiritus cõtenti in corpe cordis aut a cor/pore casule cordis uel pulmonis ĩmutãt suas cõplexiões in sic/citatem aut humiditatem non mutat᷑ causa necessaria eius ab eo quod prius erat. quia caliditas et frigiditas sunt que immutant causas. xiii. pulsuum.

¶ Pulsus uene in statu crisis est multotiens inequalis. et maxime cum in crisi est maximus labor pulsus factus fluctu/ans spei est quod significat sudorem. pulsus autem durus

nō significat nisi vomitū et sudorē. et pulsus altus est signū cō mune omnibus spēbus euacuatōis. et similiter ē pulsus fortis. Cū āt est pulsus magnus significat motū nature ad exteriora corpis et non ad interiora cū fluxu sanguis nariū uel cum alia re tercio crisis.

¶ Cū augmētat calor corpis prio imutat pulsum in magnitu dine. et cū augmētat magis addit magnitudini uelocitatē: et cū plus illo auget adiūgit uelocitati spissitudinē: et cū infrigidat corpus prio quod apparet in pulsu ē tarditas: et secūdario tardi tatē raritas sequit. et tercio sequit puitas raritatē. ix. pulsus.

¶ Arterie cū circūdant ab aliquo quod eas impellit. et loca di latatōis earū impediunt siue alius hūor fit siue apostea fiūt pul sus inequales in suis ictibus. et similiter cū multus sanguis in arterias uel uenas fluit fiūt pulsus inequales eadē inequalitate Et in summa quotiēscunq aliqd impellit arterias forti impulsi one uel opilat eas fiūt pulsus inequales i ictibus suis. x. pulsuū

¶ Mollicies instrumenti adducit magnitudinē in pulsu et do miniū frigiditatis in corpe et adducit paruitatē. Et quia dispo sitio frigiditatis in corpe adducit puitatē. et dispositio molliciei instrumēti magnitudinē fit tūc pulsus equalis. Et similiter cō traria adducentia equalitatē virtutū causarū imutantiū pulsum p eam equalē pulsū faciūt. et putat tūc q is cuius talis status ē in egrotatōe sit in suo statu naturali et nō est ita ut quilibet pul sus naturalis sit equalis inter extrema nec quilibet pulsus equa lis sit naturalis. ix. pulsuū.

¶ Queādmodū sequit pulsū fluctuātem cū ē puus pulsus ver miculosus sic sequit uermiculosus cū cessant eius motus ma gni et remāet i eo vnus motus pulsus uermiculosus et ē motus ualde mimus similis motui formicarū. et ē i eo vera iequalitas. tamē pp eius puitatē nō cōprehendit a sensū inequalitas eius. et talis pulsus ē magnus puitate debilitate et spissitudine. nec inuenit maior nec debilior pulsus neq spissior illo. et innuit uelocitatē et nō est uelox primo pulsuum.

¶ Resolutōe uirtutis in pricipio sui sequit multotiens pulsus uermiculosus et in fine sequit eam uermiculosus. et defectōne uirtutis absq febre vel cum febre parua sequit pulsus mutatus

n debilitaté puitaté tarditaté et raritaté. prio in micropulsis;
℄ Fit pulsus durus in febre effimera putrida et febre ethica p pter aliquá causarú imutantiú pulsus nó ppter febré. Nam p prietas febris inquátum febris nó tenet aliqué statú ex statibus duriciei pulsus et secúdum magis inuenit pulsus durus in fe bre ethica. prima febrium.
℄ Videtur pulsus spasmati qꝫ vehemens sit et magnus ipse ta men neqꝫ paruus neqꝫ debilis est non tamé inquátum apparet est quidá vehemés et magnus. recipit eni pcussio eius que ine qualis est et est quasi ex saliente sursum cómorans tremulo si milis. In pulsu paruo.
℄ Quies interior non phibet suá certá cognitóem aliquo tem pe. sed tamé pcipit hec cognitio in pulsu ualde forti cú tangit stricto tactu. v. pulsuú.
℄ Non tangas arteriá in aliqua spérum pulsus stricto tactu ne impedias uirtuté. quinto pulsuú.
℄ Cú uirtus est fortis et corpus arterie durú et causa necessa ria est multa fit pulsus tremulus. et cú aliquod istorú deficit tre mulus pulsus non fit. x. pulsuú.
℄ Virtus debilis debilitate multa nó facit pulsum debilé tan tú sed facit ipsum puú. et pp eius puitaté facit eú spissum. Et uirtus fortis pulsú propter suá fortitudiné magnú si a causa ne cessaria nó mutatur. xiii. pulsus.
℄ Pulsus uermiculosi cá est uirtus debilis. et pulsus fluctuá tis é multa húiditas et aliquádo instrumentú molle. x. pulsus.
℄ Generale in quolibet pulsu inequali accidéte aut opilatione aut impulsióe fcá in stóaco aut humoribus quátitatiue supanti bus uirtuté. aut mala cóplexióe inequali que cordi accidit qꝫ in equalitas in una pcussióe é fortior et durior q̄ in multis pcussio nibus. sed debilitas in pulsu significat qꝫ ipsius causa est mala cóplexio cordis. Et inequalitas in pulsu nó est ppter debilitaté adiunctá alicui causarú quas núc diximus. xiiii. pulsuú.
℄ In ydropisi utrea p id quod cógregat in uentre de húidita te dilatant vene et infrigidant fitqꝫ pulsus urgens ad duriciam paruus et spissus maxie cú adest febris. Sed ydropisis carnosa

habet humectare corpis membra dura oia et madefacere. et sic pulsum fluctuanté operat᷑. xii. pulsuum.

¶ Neminé scio liberatū ab apostemate lateris cuius pulsus ē durus nimia duricia paruus et spissus ualde. xvi. pulsuū.

¶ Non attendas motū arterie secūdum eius triplicé dimésio/nem queadmodū motū corpis quadrati uel tornatilis et similiū Sed considera illius motū rotundū esse queadmodū est motus pile. quia motus arterie manifestat᷑ sensui perfecta rotunditate. vii. pulsus.

¶ Nunquā inuenit᷑ pulsus tardus ualde et puus uirtute exi/stente forti etiā si causa necessaria sit diminuta nimia diminuti one. nono pulsus.

¶ Pulsus duarū pcussionū aliquando est ex cōplexione mala ualde et parua duritia arterie. et aliquando est ex nimia duricia et uirtute debili uel ex grossitie aut multitudié hūorū. x. pulsus.

¶ Virtus in statu equalitatis a motu prohibita repletióe multa aut opilatóe aut impulsióe aliqua in stomaco facta pulsum cam polum operatur. x. pulsus.

¶ Pulsum incidenté operatur instrumēti mala complexio ine qualis.

¶ Explicit quarta pticula incipit quinta de urinis.

o Portet in omnibus febribus cū febris sit egritudo in uenis ut sit plurimū illius in quo tendis cōside/ratio in vrina. et ideo qui habet lateris apostéa opor tet te prius considerare in eo quod expuit᷑. deinde in vrina. quia non pót esse quin cū aposteate lateris sit febris. Si uero egritudo fuerit in uentre et nō fuerit cū ea febris tunc non oportet nisi ut consideres egestionem tantum. Et si fuerit cum ea febris tunc oportet cum hoc ut consideres iu urina. pri/mo crisis.

¶ Ipostasibus residentibus in vrina in febribus putridis me/lior est quā ex humore putrefacto fit qui digeritur a uena que circuitur ex quo fit in vria ipostasis residens alba lenis et equa lis absq3 odore malo prima febrium.

¶ Omēs partes urine in colore et substātia equales significāt uictoriā et dominiū nature supra morbū. et id qđ congregat uē tositatē in vrina est humor frigidus qui significat longitudinē morbi. Expositōe eius in. vi. aphorismorū.

¶ Melior urinis egrotantiū est que similis est urine pfecte sa/ni. et est urina cōpleta digestiōe digesta cum equali substātia et colore declinatōe ad citrinū tictum uel rubeū clarū. sed potius ad citrinū tinctū q̄ ad rubeū clarū. ueluti si aquā acciperes et ei aliquid aquositatis sanguinis uel citrine colere pmisceres. sep/timo crisis.

¶ Laudabilior spēbus omnibus urinarū est illa que ē pulcri coloris et est in ea nebula alba leuis et cōtinua. et precipue cum residet in fundo uasis. et cū nebula ipsa pendet in medio ē mi/nor prima. et cum ipsa nebula eminet in sūpficie est rarior secū da. et hee tres species significāt digestionē et specierū aliarum omniū urine alique significāt indigestionem. et relique signifi cant destructionē. primo crisis.

¶ Ipostasis laudabilis cōprehendit̃ rebus duabus. una ipsarū est ut non sit disiuncta et diffusa sed coadunata. et alia ut ita sit omnibus horis. quia urina que est sine sedimine in vna hora et deinde in hora alia cum sedimine apparet significat digestionē egritudinis nō esse completā. primo crisis.

¶ Ipostasis laudabilis pfecte digestionis signif cat ꝙ natura supauit morbum et incipit expellere humorē causantē morbū. et post istam in bonitate est urina que emittitur turbida post cu ius emissionē statim residet in ea residentia laudabilis. quod sig nificat ꝙ natura incepit opari et in proximo opatio eius pficie tur. Minor uero in bonitate isto secūdo modo est que emittitur turbida et postea clarescit. nec residet in ea residentia. et hoc sig nificat ꝙ tempus digestiōis est remotum etiā si natura ceperit operari primo crisis.

¶ Residet necessario in urinis eorū quibus accidit febris ex quiete et ocio uel multitudine cibi residentia multa. eorū uero quibus accidit febris ex cibi indigentia uel labore sepius termi natur morbus absq; aliqua residentia in ipsorū urinis. et suffi/cit ad significatōem digestionis ut appareat nebula alba lotus

cõtinua in sↄpficie urine uel in medio pendens. primo crisis.
¶ Febris cũ accidit ex humoribus crudis multũ erit sedimen in urina. et cũ accidit ex humoribus colericis non erit omnino aut erit paruũ. Expositõe eius in pronosticis.
¶ Vrinis omnibus infirmorũ peior est urina subtilis et clara que proprie similis est aque et est ultima emissio. et hec ẽ ualde remota a digestione. minus tamẽ mala est que emittitur subtilis et clara et statim fit turbida. et hoc significat ꝙ quãuis nondum natura agere incepit tamen in proximo et citra istã secundam in malicia ẽ que emittitur turbida et pmanet turbida quod significat ꝙ materia incepit pati digestionem et nõ in tendit ad aliquã prorogationẽ. primo crisis.
¶ Emittiť in urina in quadã passionũ renũ amurca subtilis similis assellatõi que emittitur in pricipio egritudinis epatis que parum magis est sanguinea quã illa. vi. scientiarum.
¶ Vrina pinguis cũ colore inequali de genere colere significat calorẽ febrilem liquefacere pinguedinẽ. Et urina pinguis cũ colore et substãtia similis colori olei significat calorẽ febrilem liquefacere carnẽ. et hec significat destructionẽ. quia caliditas liquefaciẽs carnẽ fortior est caliditate que pinguedinem liquefacit. iii. expositõis eius in secũda epidimiarũ.
¶ Velox penetratio et exitus urine aque similis ẽ egritudine que diciť diabetes. et ipsa urina quidẽ est in fine ultimo elongatõis a digestione et deterior urinis. et hec significat mortificationem quãdam duarũ uirtutũ naturaliũ immutatiue uidelicet et retentiue. prima crisis.
¶ Ipostasis nigra significat aut caliditatẽ igneã aut frigiditatẽ multam p que mors accidit uirtuti naturali. Et ipostasis plũbea accidit ex frigiditate multa tantum. prima crisis.
¶ Omis urina pueniẽs ad nigredinẽ est in fine malicie adeo ꝙ neminẽ vidi mingentẽ vrinã nigrã euadere. secundũ autem nigrũ significat destructionẽ maiorẽ. Nebula autẽ nigra i medio significat minorem destructõem quã nebula in medio pendens. prima crisis.
¶ Vrina alba subtilis vrina habẽs in sↄpficie nebulam eminẽtem uel in fundo residentẽ nigrã seu fuscã. et urina habẽs cor

pora ſimilia farro uel ſimilia fuſtis longis ſunt mortales. Et ſi/
militer urina nimis fetens ũrina pinguis et urina dicta oleagi/
na omnes he ſunt mortales. hee eni urine ſignificant morbum
in natura ſui eſſe magnũ. Particula. vi. in tpibus egritudinũ.

¶ Omnis color qui eſt in urina excepto albo citrino et rubeo
ſignificat pernitiem uel maliciam. Et ſimimiliter quicquid ap/
paret i urina exceptis his tribus ipoſtaſi videlicet vel nebula pẽ
denti uel natanti ipſa in ſuperficie laudabilibus ſignificat ma/
liciam uel mortem. I. criſis.

¶ Cum egritudo eſt tardi motus prolixa de conſuetudine eſt
in ea fieri criſim p exiturã precipue ſi minxerit eger urinã te/
nuem crudam tempore longo. Et ſi minxerit urinam ſpiſſam
plurimã in qua ſit ſedimen reſidens laudabile tunc certum eſt
ꝙ digeritur egritudo paulatim et cum exitura non accidit ſibi
criſis. iii. criſis.

¶ Cum egreditur in urina aliquid ſimile fruſtis ordei uel fru
ſtis lentis ſignificat ꝙ hoc eſt ab epate. et cum fruſta illa ſunt
ſimilia carni ſignificat ꝙ ſit a renibus. et cum ſint ſimilantia
fruſtis longis ſignificat ꝙ ſint a ueſica. et fruſta aſſimilantia
farro in quãtitate et duritia nõ alba ſignificãt ꝙ liquefactio eſt
in carne et in neruis fruſta nigra ſignificãt ꝙ liquefactio eſt in
carne ſplenis. Et urina pinguis ſignificat liquefactiõem ping/
uedinis. et vrina ſimilis vrine iumentorũ ſignificat multitudi/
nem groſſi humoris. I. expoſitõis eius in. vi. epidimiarũ.

¶ Ait Moyſes didici ex uerbis Galieni in criſi ſub compen/
dio ꝙ melior vrinis egrotantiũ que mingunt eſt illa in qua ap
paret ſedimen laudabile. et hec urina laudabilis vocatur prima
quia natura perficit ſuam operationem et digerit materiã mor/
bi. Et hanc ſequitur in bonitate urina que emittitur turbida et
poſt emiſſionem clareſcit in qua reſidet laudabilis reſidentia.
et hec ſignificat ꝙ natura incepit opari et in proximo perficiet
ſuam operationẽ et hec eſt ſecũda. Tercia ꝙ in bonitate eſt que
emittitur turbida et clareſcit nec reſidet in ea reſidentia aliqua.
et hec ſignificat ꝙ natura incepit opari nec puenit ad tempus
digeſtionis. et hanc ſequit in bonitate que emittitur turbida et
remanet turbida. et hec remotior eſt a digeſtione quã pcedens
et eſt quarta. ſequiturq cam que emittitur clara ſubtiliſ, deinde

fit turbida et hec significat ꝙ natura nondum incepit operari. sed tamē in proximo incipiet. Et urinis omnibus peior est que emittit̄ subtilis et remanet in sua subtilitate et hec significat priuationē digestionis totalem in instāti tempe et futuro.

℃ Explicit particula quinta. Incipit particula sexta de significatōnibus egritudinū specialium.

Significatōes apoplexie cōprehendūtur p dispositōem spiritus. si aufferatur motus spūalis totaliter est apoplexia maior et peior. et si in spiratiōe et exspirato est dura et angustiosa passio quidem fortis est et mētalis non tamē priori similis. et si spiritus sit diuersus non eiusdem ordinis aliquādo quiescens passio quidem est fortis sed nō tenetur priori similis. Et si spūs sit vnius ordinis passio est debilis in qua si medicus omia machinet̄ est possibilis cura eius.

℃ Amissio spiritus fit aut ex defectōe uirtutis pectoris mouētis: aut ex nimia frigiditate in cerebro dominātē. iiii. aforis.

℃ Desipiētia ex sola caliditate absq3 materie corruptōe est similis desipiētie eminēti ex potatiōe vini. et illa que fit ex colera citrina habet sollicitudinē et tristiciā. cuius incēsio si augmentet̄ et mutet̄ in colerā nigrā quasi maniā facit. vi. afforismorū.

℃ Sternutatio in egritudinibus lōgis exceptis egritudinibus pectoris est signū bonū. quia significat digōem et uehemētiam uirtutis in cerebro existentē. Expōne eius in pria ꝑnosticorū.

℃ Propriū signū spēi repletōis que fit secūdum uirtutem est grauedo et spēi repletōis que fit secundum vasa est tensio. Particula. vi. de flobotomia.

℃ Accidit ꝙ uene exteriores sunt plene extenseq3 nec sunt interiores ita sicut fit uel ex caliditate uel hora balneationis cum aqua calida. et accidit ꝙ uene exteriores sūt vacue et inanite interioresq3 replete fit ex forti frigore. et repletio uenarū exteriorū nō ē signū multi sanguis nisi duobus pactis. primū ē equalitas caloris i interioribus et exterioribus corpis. et scdm ē calor extraneus qui nō ambit corpus ut est febris adurens.

Particula sexta de multitudine.

℃ Accidunt nobis ex chimis morditiuis quattuor spēs egritu

dinũ a chimo qui mordet parũ accidit pruritus . et a chimo qui mordet amplius illo accidit horripilatio. Et a chimo qui multũ mordet accidit tremor . et a chimo qui mordet magis isto accidit scabies. Particula sexta de multitudine.

ℭ Ait Moyses. attende qualiter posuit differentiã inter pruritum et rigorẽ et tremorẽ p gradus humoris morditiui tantum, addens in ipsa pticula additamentũ ad probandũ ea que dixit i pticula sua de rigore et tremore. Et dico ꝙ nõ est diuersitas aliqua inter ea que dixit hic de tremore. et ea que dixit ibi de rigore. quia utrũqꝫ dictũ est uerũ. nam p ipsorũ statũ habet̃ intentõ eorundẽ. quia nõ diuersificatur fortitudo et debilitas humoris morditiui nisi p varietatẽ locorũ eius. quoniã probauit in particula sua de rigore et tremore ꝙ humor morditiuus in statu opilatõis est in cute tantũ. et faciẽs tremorẽ est in omnibus membris que sunt sub cute et hoc est uerũ. Cõphendimus igitur et nos ex eius dicto ꝙ pruritus est in sũficie cutis non in ea parte qua cõiungitur carni.

ℭ Accidit hominibus ex multitudine flegmatis dulcis multus somnus. et ex multitudine flegmatis acetosi fames. et ex dominio flegmatis salsi sitis. et ex dominio flegmatis crudi cessatio sitis. Parti. vi. de multitudine

ℭ Generatio saniei fit ex dominio caloris naturalis sup ipsis humoribus digerendis et immutãdis. et tũc fiũt egritudo et dolor fortiores et acuitur febris et fortificat̃. et cũ egredit̃ sanies remanet membrũ incolume sicut erat. Cum uero cessat calor naturalis uel tepet nec potest penitus digerere illos humores ꝑpter suã debilitatẽ non generatur in membro sanies nec dolor ledens ipsum neqꝫ febris. sed putrefit et corrũpitur adeo ꝙ desideratur nimis eius abscisio in toto. et simile accidit ei a quo recedit febris si apparuerint in eo signa exprimẽtia mortẽ nec apparuerũt signa pronosticãtia bonũ. Expositõis eius in tercia epidimiarũ.

ℭ Melancoliã compositã cũ frenesi significat infirmi uerborum multitudo. quãdoqꝫ ꝙ est ex signis frenesis et taciturnitatis multitudo. quãdoqꝫ ꝙ est ex signis melancolie. iii. expositionis eius in tercia epidimiarum.

¶ Euacuatio supfluitatis augmẽtata habet fieri aliqua istarũ triũ partiũ. aut solutõe uentris. aut urina. aut sudore. Et cũ na tura sponte ad aliquã istarũ trium partiũ declinat in euacuãdo superflua subtrahit se a duabus reliquis. Et ideo cum per sudo rem crisis fieri debet constipatur uenter et retinet urinã neces/ sario. et accidit egrotanti rigor et post rigorẽ sudor. Prima ex/ positõis eius in sexta epidimiarũ.

¶ Desiccatio lipitudinis que est in oculis. et sudoris qui est in facie ad similitudinẽ pulueris significat malum. Et similiter ob scuritas uisus in egritudinibus acutis significat mortificatõm uisibilis uirtutis. Prima expõis eius in sexto epidimiarum.

¶ Signa si fuerint ualde mala sintq3 accidentia uel egritudiẽs et facies egroti appeat pulcra nimis similis statui naturali hoc non significat malum. et si signa fuerint debilia sintq3 accidẽ/ tia uel egritudines faciesq3 eius sit ualde dissimilis statui natu/ rali hoc significat malum. sexto expositionis eius in. vi. epidi/ miarum.

¶ Nemo melancolicorum est expers alicuius timoris non ti/ mendi que egritudo cum fuerit pura quod timetur uidetur sibi vnum. et cum egritudo est composita quod timetur uidetur sibi duplex uel triplex. Et ex his aliqui sunt qui timẽt quamlibet rẽ secundum egritudinem sui fortẽ. Expositõis eius in sexto epi/ dimiarum. Et dixit insuper in ipsa particula Galienus. Virtus animalis sequitur compositionẽ corporis. et nomẽ melancolie et timor in lingua greca idem significãt.

¶ Cum fluxus sanguinis nariũ tempore sanitatis fit sanguie malo oportet corpus reparari sanguine bono p cibos grossos uenas replentes sicut est farrum. lac. caseus recens. carnes por cine agnine et edine. Et non cum fluxus sanguinis nariũ tem/ pore sanitatis fit sanguine multo. iii. expositionis eius in sexto epidimiarum.

¶ Vnum ex ueris et magnis signis significantibus in egris corpibus fortitudinẽ est oculorũ ipsorũ apertio et clausio sicut in sui tpe sanitatis. quarta expositõis eius in. vi. epidimiarũ.

¶ Colores lingue significãt chimi dominiũ existentis in ve/ nis que sunt in ptibus epatis renũ et uesice. et lingua nigra est

cui dominatur ficcitas maxima et fignificat febré adurentem Expofitóis eius in.vi.epidimiarum.

¶ Cibum vnctuofum et cibű dulcé faporat tantű qui é fanus egri vero faporát vniuerfa cibaria exceptis his duobus fecűdű egritudiné fuam.v.expofitóis in.vi.epidimiarű.

¶ Sudor frontis et colli et partiű pectoris fignificat debilitatem virtutis aialis frequés indigeftio.et efus eorű quibus ineft aliqua putrefactio et panis groffus fignificat lumbricos in ventre.vii.expofitóis in.vi.epidimiarum.

¶ Inclinatur aliquis medicorű et putat fanguiné fuphabundare in corpe et nó fuperhabűdat et hoc accidit ex caliditate aeris aut ira aut febre quéadmodum accidit mari dilatato et ipfű putat effe diminutű et non diminutus eft.et hoc accidit ex frigiditate ipfum ad interiora corpis impellété ficut mari accidit fluctuanti. Prima expofitionis humorum.

¶ Colera nigra eft ualde mortifera cum apparet aut in fputo vomitu egeftione aut vrina.et poft eam colera citrina cum appa ret pura et ceteri humores funt minoris nocuméti cum apparét in aliquo iftorű.fecűdo expofitóis humorű.

¶ Puftule cű apparét in lingua fimiles granis pentadactili nigris fignificát egrű nó viuere die fecűdo. Et cű apparét in digitis manuű in quacunq; febre apoftema nigrum fimile grano orobi cum nimio dolore fignificat egrum mori in quarto die. Particula fexta de fignis mortis.

¶ Multotiens egrediútur cű vomitu uel egeftione chimi nigri quorű egreffio quádoq; fignificat bonű. fed colera nigra cum egreditur cum vomitu uel egeftióe fignificat piculű. quia cum malicia eft generata aduftio eius.minus tamé piculofa é colera nigra que fit ex aduftióe multa fecis fanguis. et piculofior é q̃ generat̃ ex aduftióe colere.ipfa eni magis nocet mébris ea plurima corrofione corrodens. Particula fexta de colera nigra.

¶ Is qui habet cótinuá experientiá in his duobus chimis facile cognofcit caufá. quare egreffio colere nigre a corpe é fignű piculi. Is uero q nó expertus é admiratur et cótradicit dicens egreffio alicuius nociui uel valde nociui a corpe fignű deftru

ctionis nullo modo potest esse. Eadem pticula.

¶ Cum egritudo est maior virtute morit̃ sine dubio egrotans et hoc significatur ex eo ꝙ vides signa defectus digestionis augmētari de die in diem. Et quāto magis ꝓlongat̃ egritudo tanto magis mortalia signa apparēt. Particula. vi. de temporibus egritudinum.

¶ Impossibile est aliquo tempe apparere signū significans digestioné quādo significat melioratōem et maximā bonitatem. sed sanguis exiens a corpe et sudor et exiture apparētes suo tēpore et loco sunt utiles et inutiles non suo tempe apparentes.

¶ Signa digestiōis significāt ꝙ eger saluat̃ et non significāt ꝙ necessario accidat sibi crisis. qa possibile est ꝙ quādoqꝫ egritudo dissoluitur paulatim lōgitudine dierū. primo crisis.

¶ Superfluitas cuiuslibet mēbri corpis significat dispositionem que est in membro cuius ipsa est supfluitas et ipsa digesta significat sanitatem sui et indigesta significat egritudinem. vnde vnūquodqꝫ horum triū generū significat digestioné sibi ꝓpriam. Egestio nāqꝫ q̄ est secūdum dispositōm naturalem significat digestioné factā in uentre. et vrina significat digestionem factā tantū in spiritus instrumētis. prima crisis.

¶ Iacere corpe supino et aperto ore sine quibus non est stertio significat hec accidentia debilitaté vel ebrietatem uel dissolutioné. secundo motuū lacertorū.

¶ Mania accidens ex humore melancolico est minus mala ea que accidit ex adustione colere citrine. et ea que est ex adustiōe colere citrine est minus mala ea que est ex colera nigra. ex humore uero flegmatico nunquā mania fit.

¶ Ex humore suphabundante in corpore cerebri qui puenit ex adustione colere accidit melancolia et pmutatio mentis cum cursu ueloci. et in statu febriū adurentiū permixtiōes accidētes pueniūt ex acutis fuōsitatibus q̄ i cerebrū ascédūt. iii. sciarū.

¶ His qui patiūtur scotomiā et uertiginem ex cerebro accidit oculorū obscuritas casus et reuolutio ex re modica. et patientibus scotomiā et vertiginé ex ore stomaci cordis tremor et fastidiū accidit. et deide pscripta accidētia accidūt eis. iii. sciētiarū.

¶ Ex patientibus emigraneá aliqui sentiūt dolorem extra cra neū. et aliqui sentiūt ipsum in profundum capitis puenire totū Et dolor in emicraneo puenit ad finé diuidenté duas partes ca pitis. et cum dolor est ex uentositate fit cum dolo. e tensio con/ iuncta. Et cum ex supfluitatibus colericis sentitur dolor mordi tiuus. Et cum ex multitudine humorū sentitur cum eo graue/ do. et cum cōiungitur cum grauedine color et caliditas illi mul ti humores non sunt acuti. tercio scientiarū.

¶ Motus lingue est ex septimo pari parium nerui cerebri. et cum lesa est pars dextra et pars sinistra cerebri in loco genera/ tōis huius paris septimi: dominus egritudinis huius est in de/ speratōe taciturnitatis. et cum lesa est aliqua partiū ipsius tunc accidit patienti dissolutōis aduentus: que dissolutio ledit motū lingue secundū sui mediū. ledit etiá mébra alia quādoq3 q̄ sunt sub caput. iiii. scientiarum.

¶ Signa frenesis sunt. xvi. et sunt: uigilia: somnus: inquietas alienatio mentis que paulatim crescit: febris acuta cōtinua: obli uio presentiū: modica sitis. et eger incipit currere et furere: spu tus malignus et spissus: pulsus paruus et defectiuus cum du/ ricia: decerptio pilorū a uestibus uel stipularū a parietibus. lin ue grossities et nigredo: dolor posterioris partis capitis: sicci/ tas lippitudinis oculorū et ex uno ipsorū emissio: lacrime cali/ de: fluxus guttarū sanguinis a naribus: falsus auditus: lesio uirtutis motiue in corpe toto uel prope: et in figura decubitus iacet infirmus prostratus; et cum difficultate respondet. et sig/ na hec sunt aliquādo omnia simul: et aliquādo pro maiori pte. v. scientiarum.

¶ Fluxus sanguinis nariū cum est factus ex pte in qua é apo tema est laudabilis. et factus ex parte cōtraria est illaudabilis. tercio crisis.

¶ Quecūq3 ex aialibus et plantis crescūt uelociter ita ueloci/ ter finiūt uitam suam. Expōis eius iu secūda epidimiarū.

¶ Decurrūt in aliquibus egritudinibus acutis hūores mali in pulmoné: quātitas quorū est modica nec generāt apostema. et ipsis exeūtibus p sputū putat qui nō exptus est in sciétia medi

cine ꝙ egrotās patiatur pleuresim uel piplemoniā et nō ē ita

Expositōis eius in.vi.epidimiarum.

¶ Tussis maligne causa est: aut fluxus fluens a capite: aut ul/cus: aut apostema in aliquo instrumētorū spūs et sanies colle/cta in pectore. tussisqꝫ secure causa est: et mala cōplexio instru/mentorū spūs et grossities gutturis uel canne pulmōis. et tus/sis secura in febribus cum est nimis fortis calefacit ptes pecto ris et pulmōis. et augmētat potētiam febris et fortitudinē sitis. et cum est debilis et ꝑ longa interualla mouet mēbra ad attra/ctionē humiditatis subtilis tēperate quātitatis que sitim dimi/nuit et calorē febris.

Expositōe eius in.vi.epidimiarū.

¶ Causa mali spūs eius videlicet quē opatur sicut diximus lacertus pectoris. et causa etiā quā opatur lacertus qui infra co stas existit est altera harū trium causarū videlicet uirtutis defe/ctio constrictio instrumentorū spiritus. calor dominās supra cor et pulmonē. malū autē spiritū qui fit caloris dominio tātū supra cor et pulmonē cognoscimus ꝑ spiritū uelocē fortem et spissum et emissionē aeris calidi et ebulientis ꝑ expirationem cum insufflatione. Et spiritum malum qui fit uirtutis defectiōe tātum cognoscimus ꝑ spiritū non uelocē neqꝫ spissum et exitū aeris liberū ab insufflatōe oris et dispositōe narıū se cōstringē tium extremitate sui: et que dicunt folia duo cū aer attrahitur. et hoc est illud quod significat potissime uirtutis defectionem. Malum vero spiritū qui fit in cōstructione instrumentorū spūa lium tantū cognoscimus ꝑ dispositōnem pectoris quod videtur extendi in magnam extensionē et spiritū velocem et spissum et emissionem aeris absqꝫ insufflatōe.iiii.scientiarum.

¶ Tussis accidit ex mala cōplexione equali uel inequali que ē in pulmone. et cū ipsa mala cōplexio est calida parum pondus spiritus immutat. et cū est calida multū generat desideriū attra/ctōis aeris frigidi et potus frigidi: et cum ꝓlongatur generat fe brem. Et cum complexio est parum frigida generat desideriū attractionis aeris calidi et potus calidi et cum est frigida multū et fortiter repletionem generat in pulmone. quarto sciētiarum.

¶ Signū significās dispositōem pleuresis est cōtinuus dolor qui nō diminuit̄ p appositōem cataplasmatū. Et signū significans magnitudinē pleuresis et eius maliciā est augmētatio viscositatis sputi et prohibitōis egressus eius viscositate et tenacitate sui in membris egris. Expositōne eius in prima morborū acutorum.

¶ Quicunq; ex sui natura similis est ydropico huic cito accidit ydropisis. et similiter quicunq; est similis ptisico cito accidit ptisis. Et quicunq; similis est melancolico ei cito accidit melancolia. et idem est iudiciū in qualibet egritudine. et simile est in accidentibus anime. quia qui est cito mobilis ad loquēdum mala verba cito incidit in permixtionē mentis. v. expositōnis eius in sexto epidimiarum.

¶ Et dixit in tercia expositōis eius in tercia epidimiarū q̄ homini insensato mobili et ualde ueloci accidit pmixtio mētis ex modica causa. et ei qui est extra huiusmodi nō accidit mētis permixtio nisi ex causa magna.

¶ Color albus viridis significat epar apostematū esse: et color viridis niger significat splenem apostematum esse. et color albus phisticus significat apostematum pulmonem. et colores hi sunt cum ipsa apostemata minime sunt accensa. Expositōis humorum.

¶ Singultus significat malum in eo qui habet epatis apostēata. Et spasmus in patiēte vigilias similiter. et tussis in idropico supueniens significat mortē. Et sternutatio forte supueniens sponte ei qui singultū patitur significat dissolutōem singultus

Particula sexta de signis mortis.

¶ Mala cōplexio cordis duobus modis est: aut in humiditatibus sibi necessariis: aut in eius corpe duro. Et mala cōplexio existens in suis humiditatibus est cum iectigatōe totius cordis et mala complexio ipsius cordis duri est absq; iectigatōe sui. xv. pulsuum.

¶ Febris ethica multotiēs ꝓuenit propter apata epatis et stōi que non curata sunt recto modo. quinto febriū.

¶ Incuruatio ynguiū ptisim significat. cuius causa est ulcus

pulmonis et denigratio lingue significat febré adurenté. et pmutatio coloris corporis in speciem aliam a specie coloris permutati. cuius causa est splen debilitatem epatis portédit. primo scientiarum.

¶ Signa malicie ascédentis supra hec eructatio acetosa post cibi assumptóem. sputú multe quátitatis molle ardor in hypocundriis. gurgulatio que nó accidit nisi post receptóem cibi p horá malus spiritus: tristicia: et accidés anime simile accidenti quod accidit melancolie melancolice. et dolor ventris fortis pueniés in aliquibus ex ipsis usq3 spiná: quorú aliqui vomút cibú post tépus. aut sequenti die. neq3 inueniút remediú nisi p vomitum et secessum et digestioné boná. tercio scientiarú.

¶ Retractio ypocundrii sursum est spéale signú apostematis dyafragmatis: quod statim apparet ab ipsius principio. Et similiter cum cófirmatur frenesis retractio est ypocúdrii ad sui ultimú. et in hoc apostemate dyafragmatis fit pulsus aliquádo inequalis paruus aliquádo inequalis uelox. et aliquádo inequalis spissus tremulo similis. tercio scientiarum.

¶ Accidentia cócomitantia apostéa lateris que nó deserunt ipsum sunt quádoq3 febris acuta: dolor pungitiuus in latere: spiritus paruus et spissus. pulsus dictus serra: et tussis que frequéter fit cú sputo: et aliquando fit sine sputo. et hec significat aut uelocé mortem aut egritudiné longam. v. sciétiarum.

¶ Signa apostematis caloris in epate sunt octo. et sunt febris adurés: sitis fortis: destructio appetitus ex toto: rubedo lingue in principio et postmodú nigredo eius: vomitus colere vitelline in principio et in fine eruginose: dolor lateris dextri ptendens ad furculam. et spéaliter cú retrahunt ypocundria sursum. tussis parua. quandoq3 sensus grauedinis et puncture dependentium in latere dextro: et querela patientis multotiens de costis posterioribus: precipue cum epar ex sui generatione est cóiunctum ipsis costis: et incarceratio egestionis propter apostemata etiam si epar debile non existat. quinto scientiarum.

¶ Qui habent egritudinem dolorosam inuiti dolorem sentiunt inter scapulas: pro eo q meri supra os spine est protensum. primo scientiarum.

¶ In apostemate epatis generato i parte gibbi: dolor et motus tussis magis accidūt: quoniā in eo quod generatur i parte cōca ui: adeo ꝙ sentitur ꝙ furcula retrahitur inferius. et i apostema te generato in parte concaui destructō appetitus. fortitudo. sitis uomitus colericus. et fastidium accidunt magis quam in eo q̄d quod generatur in parte gibbi. v. scientiarum.

¶ Aquositas sanguinis subtilis quandoq; emittitur cum ege/ stione i egritudine epatis ex mala compositōe frigida: que mul totiens est sine febre: et cum prolongatur egritudo sequitur cā febris: quia sanguis epatis corrumpitur: et qui non attendit hu iusmodi egritudinem nec expertus est uilipendit huiusmodi fe brem uel putat egrotantem non febricitare.

. I. scientiarum.

¶ Egritudo inducens dolorem capitis uel est in partibus om/ nibus que sunt extra craneum: uel est i omnibus partibus que sunt infra ipsum: uel est in aliqua partium capitis: scilicet gene re arterie tantum et uene: et in genere nerui; et in genere pelli/ cule et in genere cutis: et est egritudo in substantia corporis ce rebri: et scire loca egritudinis ueraciter res difficilis est et labo/ riosa ad quod non peruenit nisi qui inspexit et uidit illud sepe.

Secundo miermir.

¶ Dolor qui oritur ex seipso facile et cito decurrit ad locum uicinum sue origini sicut accidit in doloribus habentibus sum mam fortitudinem et summū laborem: ut sunt dolor emicranei et dolor galce et dolores neruorum tensorū in longum ultima tensione: et cum dolor est in pricipio nerui et eius ultimo egro tans dolorem nerui sentit in interioribus corporis cum dolor ē in pellicula sita sub cute que cum excoriatur inuenitur cōtinua cum ea accidit dolor tensus et dormitans.

Secundo Scientiarum.

¶ Cum dolor est in pelliculis ossa circundantibus patiens sē tit sensum doloris in iterioribus corporis: et imaginatur ꝙ ipe dolor est in corporibus suorum ossium: et plures uocant perfo/ ratorem ossium hunc dolorem: et hoc secundū magis accidit ex labore. Secundo scientiarum.

¶ Specialis dolor arterie et uene uidetur domino huius ꝙ sit dolor corpis tensus ad modum corde. et dolor carnis longa tensione tensus nullatenus inuenitur.ii.scientiarū.

¶ Sudorem frigidum impossibile est uenire a locis in quibus est acuta febris, Nam si ab his locis pueniret calefieret a calore febris. sed uenit a locis que iam frigida sunt propter extractum iam naturalem caloré.uel propter vicinitatem sui ad extinctionem.et hoc significat aut morté aut longam egritudiné Sed tunc significat longam egritudiné cum in corpore multe supfluitates frigide dominant. Expōe eius in quarto afforis.

¶ In pluribus longarum egritudinū infrigidantur digiti.sed in febribus ethicis calesiūt propter modicā carné in digitorū ethicis.et demóstratur ꝙ febris iam est in mébris radicalibus collocata.Expositōe eius in secūda pronosticorū.

¶ Sapor sudorū sanorū est salsus.et similiter est in egris.sed tamé parū permutat' eius salsugo et declinat in saporé hūoris dominātis qui egritudiné generauit.I.Expositiōe eius in secūdo epidimiarum.

¶ Imprime manū tuam supra ypocundria tensa in principio egritudinū suarū et cognosces per illud si in eis est apostema calidum.apostema durum:inflatio:sanies:aut multū stercus: et egritudine ipsa cognita incipe dissoluere ipsam.Expositione eius in secundo epidimiarū.

¶ Destructōis appetitus forsan causa est humor aliqs in ore stomaci existens:et forsan est epatis natura. Sed cū pestis huiusmōi est ex natura epatis accidit ex destructōe appetitus quoddam pessimū egrotāti desideriū.s.mortis.quia non sapit.I.Expositōne eius in tercio epidimiarū.

¶ Apostematibus ōibus laudabilius est quod magis apparet exterius:et post hoc qđ hét caput acutū. et apatibus ōibus est peius quod é his cōtrariū. Et apatibus digestiuis laudabilius é cuius digestio é equalis et nō hét duricié circumcirca. I.expositōe eius in.vi.epidimiarū.

¶ Spasmus accidés ex pcussiōe uel ex medicie solubilis potione significat malū.et risus accidés cetanū patiéti morté significat ipsa hora.Particula.vi.de signis mortis.

¶ Si quis patitur ulcus intestinorũ et accidit ei sitis fortis et apparet post aures eius pustule nigre similes granis orobi moritur, et crura ad que chimus defluit difficile curantur.

¶ Particula sexta de signis mortis.

¶ Itestinorum aliquod vulneratum ex colera nigra nullo modo potest curari: et vulneratum ex colera citrina difficile curatur, et similiter est status aliorum morborum interiorum.

¶ Particula sexta de colera nigra.

¶ Egestio lenis cõtinua bona est que nõ pcedit nisi postponit horam suam naturalem quãtitas cuius secũdum compationem eius quod assumptũ est de cibo, et cum cõgregant omnes iste pprietates quatuor in egestione oportet tũc q sit egestio cocta que digestionis cibi significat bonitatem.

.I. Crisis.

¶ Accidit rei cuius digestio et decoctio consumata est iam ut exiccetur humiditas eius causa caliditatis fortis in membrum que sunt in circuitu stomaci et que sequũtur ipsum et sunt corã eo, et ut leuis descendat existens subtilior propter debilitatem uirtutis facientis penetrare et dantis cibum. Fex autẽ leuis cõtinua significat per seipsam sanitatem digestiõis et fortitudinẽ eius et significat adhuc p accidẽs q penetratio cibi est secũdũ quod oportet. et significat iterũ p hoc quoniã nõ est in aliquo membrorũ que sequũtur uentrem caliditas supflua ex apostẽate vno neq alia re. .I. crisis.

¶ Egestio leuis continua que egreditur in hora in qua egrediebatur in sanitate mior quã oportet secundũ cõparatõm cibi assũpti significat illud quod aliqd ex eo retinet in intestio orbo et intestino colon noiato. aut in aliqua spẽrũ graciliũ intestinorũm etiam illud quidem non bonũ est ymo malum. I. Crisis.

¶ Egestio que non est digesta est aspera non continua et subtilis seruans cibi illius cuius est superfluitas qualitatem.

I. Crisis.

¶ Color viridis fit cum incipit fieri color niger, et ideo mala

est egritudo in qua apparet vomitus viridis egestio viridis vel urina viridis quem colorē sequitur color niger in aliquo predictorum

.I. Crisis.

❧ Egestio similis loture carniū recentiū significat uere debilitatē uirtutis epatis. et egestio sanguinis grossi feci similis significat epar esse debile i sanguinis actione. primo Scientiarum.

❧ Sanguis qui primo egredit̄ cū egestione pinguis. subtilis. et cū ꝓlōgat̄ mora egredit̄ sanguis niger grossus de genere colere nigre postea i fine egredit̄ colera nigra putrida .i. Sciarū

❧ Superfluitates male que in epate et mēbris aliis cōtinentur expellūtur quādoqꝫ fortitudine ipsorū epatis et mēbrorū et egrediunt̄ egestiones tūc diuersorū colorū et odorū malorum similiter et urine. Et in his errant plures medici nō experti et putāt egrotū morti esse proximū. et hee euacuationes sepe fiunt post morā egritudinis absqꝫ apparitione signorū digestionis. primo Scientiarum.

❧ Aliquibus egestio sanguinea et aliquibus uomitus sanguineus accidit queadmodū eius cuius manus uel pes īcidit̄ uel ei qui amisit exercitiū. uel ei cuius retinet̄ sanguis emoroidarum uel ei cuius retinet̄ sanguis mēstruus uel sanguis ani et ab eis ꝑ egestionē uel uomitū egredit̄ uerus sanguis sicut sanguis iugulationis. sanguis uero qui causa disruptōis apātum digestionis accidit et egredit̄ ab illis tam per superius q̄ per inferius ē similis sanguinis feci. primo scientiarum.

❧ Egestiones sanguinee ex egrotatōne epatis subito emittuntur et ex egrotatōne itestinorū nō emittūtur subito. Sed primo egestiones colerice egerūtur que multum mordēt et deinde egestiones ipas colericas sequūtur rasure intestinorū et postmodū cū ipis rasuris emittit̄ sanguinis parum. sexto scientiarum.

❧ Egestio sanguinis que egredit̄ ab epate retinet̄ ꝑ duos uel tres dies et redit postea prior qui primo fuerat nec egreditur cū eo rasura. et hec duo significant non esse ulcera i intestinis. sexto scientiarum.

❧ Egestio cuius color ē citrinus tictus purus accidit quādo effūdit̄ de colera citrina ad uētrē res plurima pura. et egestio uiridis significat ꝙ permixta est ei colera que est ut erugo eris.

Et nigra egestio significat q pmiscetur ei colera nigra aut sanguis iam adustus illic. et si uides coloré egestionis quasi trahentem ad offuscationé et plübeitaté et eger nó comedit aliquid cuius iste color sit significat illud frigus congelatóem forté i mébris interioribus adeo q iá sunt in mortis termino constituta. primo Crisis.

Egestio pinguis uel unctuosa preter qđ eger comederit aliquid pingue significat liquefactioné mébrorũ Et egestio uiscosa si uiscositas illa nó est a cibo qué eger sumpserat significat mébrorũ radicalium liquefactioné. Sed unctuosa uel pinguis non est nisi quando liquefit adeps uiscosa uel quádo liquefiũt mébra dura et ideo hec é plurimũ deterior pria. primo Crisis.

Egestio superflui fetoris si fetor eius nó est ppter cibum significat putrefactionem uehementem. primo crisis.

Egestio cũ uoce significat q illud quod egreditur est uentositas grossa cũ humiditate subtili et q instruméta ex quibus egreditur sunt cópressa coartata et stricta. primo Crisis.

Egestio i qua é spuma fit secũdũ modũ quo spuma accidit i rebus exterioribus et ppter rem bulienté et propterea quia resistit uétositas grossa humiditati et prima quidem harũ duarum pprietatũ nó fit nisi caliditate superflua liquefaciente corpus, et secunda generatur a cómotóne inequali. primo crisis.

Egestio inequaliũ colorũ significat q i corpore sunt egritudines inequales que requirũt lõgum tempus ad digestioné sui et ideo difficiles sunt et male et ipsorũ difficultas fortitudo et timor é secundum multitudinem sui. primo Crisis.

Accidentia uirtutis retentiue cómixta adiuicé generant singultum. quia stomachus tpe singultus restringitur super cibo pessima restrictóne expulsiua uirtute mouente se tũc falso motu. vi. morborum et accidentium.

Egestio nigra generat aut ex dominio adustióis aut ex falsa putredine et ex decursu melancolici humoris. Expositione eius in quarto afforismorũ.

Egestio nigra apparés in pricipio egritudinis significat pestem epati accidisse. et apparens post statũ egritudinis multotiens significat bonũ pcipue si appareat cum natura egritudinis

supfluitates expellit. Expositõe eius in quarto aphorismorum
¶ Amissio appetitus in principio egestionis sanguinis. cum colerici humores ab epate defluũt ad intestinũ et ipsum excori-ant. et ad stomacũ similiter non est signũ malum. Sed cũ pro-longatur egritudo et amittitur appetitus est signũ malum. quia hec significãt mortificationẽ virtutis. Expositione eius in sexto aphorismorum.
¶ Sanguis cõgelatur et colligatur frustra similia sanguisuge in vesica. et similiter cõgelatur in intestina stomaco et pectore ĩ quibus mẽbris est fortior quã in uesica et ex illo accidit egroto sincopis citrinitas coloris pulsus paruus debilis et spissus et calesit eger et laxatur. et hoc multotiens inspicientẽ adducit ad admirationẽ qualiter a sanguine qui inter humores ceteros est amicus nature cum a suis vasis egreditur accidunt huiusmodi accidentia mala et accidentia hec sequũtur irruptõem et mortifi-cationẽ mẽbrorũ. vi. sciẽtiarum.
¶ Calculus non generat̃ nisi in renibus uel uesica et secun-dum quosdam in intestino quod colon dicit̃ generat̃ primo sci-entiarum.
¶ Comphenduntur egritudines multotiẽs arte medicine per signa cum existimatõe et curãtur egritudines ipse arte medicia si vera et non cum estimatõe. secundo miermir.
¶ Ait Moyses. Iam cognoui uerba medicorũ dicentium esse virtutem aialem spiritualem et uirtutẽ naturalem. Sed ego dico nunc in hac dispositõe omnes actus corporis humani esse acti-ones corporales. Et dico nũc ꝙ nobilior actuum corpalium est actio inspirandi et expirandi et post hunc pulsus. et post istum sensus. Et nobilior sensuũ est visus deinde auditus. et post hũc sensus appetitus cibi et potus. et post hũc loquela. et post hanc est mẽs uidelicet imaginatio et memoria. et post hec motus om-niũ mẽbrorũ secũdum motũ ꝓprium. et huiusmodi gradus no-bilitatis est secũdum necessitatẽ uite uel equalitatẽ eius cuiusq;. Et post huiusmodi ꝓpositionẽ est sciendum ꝙ natura est nomẽ equiuocũ quod de pluribus p̃dicatur ex quibus ẽ virtus regẽs corpus aiale quã medici uocãt naturã. et hec uirtus etiã conser-uat nobiliores actus corpales. et sustinet sp salutẽ oĩm actionũ

que cum grauat᷑ aliqua causarū distinguit et cōpellit ipsa. et si vincitur ab ea cōiungit᷑ ipsa ignobiliori mēbrorū et inficit ig/ nobiliorē actōem. Et si plus vincit᷑ ab ea inficit id quod est no/ bilius et retinetur cū nobiliori. Et secūdum hāc expositionem potes cognoscere egritudinem destructiuā a non destructiua et habere signa destructōis fortis egritudinis et debilis ꝑ forti tudinē nature et eius debilitatē. quia amissio inspiratōis et expi ratōis vel eius cessatio est sine dubio destructiua. et simile ē de pulsu et simile etiam de amissione visus uel eius cessatōne et de amissione appetitus amissione loquele et eius debilitate et ꝑmi xtione mentis vel eius cessatōe. Omia hec sunt signa destructō nis ut dixi secūdum qualitatē accidentis virtutis ipsius. Et ideo fortis apoplexia ē necessario destructiua. debilis uero difficile curatur secūdum ꝙ dixit ypocras. quia in huiusmodi peste scili/ cet apoplexia destruūtur et cessant nobiles actiōes quas natura regit semper et sunt inspiratio et expiratio. mēs loquela sensus et pulsus. Et certitudo in omnibus his que diximus ē ut amis/ sio illius actōis uel eius cessatio sit ex causa debilitatis vniuersa lis uirtutis regentis corpus aīalis non ex causa solius instru/ menti agentis illam actōm. Nā bene scis ꝙ multi furiosi melā colici viuūt longo tempe. quia sunt fortes corpe eo ꝙ ꝑmixtio eorū mentis est ex causa egritudinis cerebri tantū nō ex causa debilitatis virtutis regitiue queadmodū accidit egrotātibus tē/ pore transitus. quoniā debilitas visus generata ex causa egritu dinis existētis in oculo uel debilitas auditus generata ex causa egritudis in aure existētis nō ē ut debilitas visus uel auditus q̄ generatur tempe mortis ex causa amissiōis virtutis vniuersalis regentis. Et idem est iudiciū in amissione loquele et oim actio/ nū corporaliū. Et similiter est in figura faciei tempe sanitatis hoc est signū fortitudinis nature: et cū est valde remota a statu sanitatis est signū ꝙ hec accidit ex debilitate virtutis vniuersa/ lis. Tu autē cōsidera huiusmodi aphorismum bona cōsiderati/ one quia colligit᷑ ex pluribus partibus pronosticorū.

¶ Inuenio in arte medicine quedam accidētia que cū apparēt in sanis significāt egritudines. et cū apparēt in egrotātibus si/ gnificāt sanitatē. et sunt somnus nimius et profundus plus so/ lito qui cū accidit in sanis significat egritudinē. et cū accidit in

egrotantibus sanitaté et nimius appetitus cibi cũ accidit sanis est locus dubitatóis quia significat egritudiné. egroris uero est signũ laudabile. et similiter sternutatio multa cum accidit ei de cuius sanitate nó dubitat̃ significat q̃ capiti pestis aliqua é futura. Et cũ accidit ei qui est in malo statu egritudinis significat q̃ status eius imutatur in melius. Inuenio ét in arte medicine multa habétia huiusmodi naturã. vii expositóis eius i thimeo.

¶ Explicit particula sexta incipit particula septima de causis egritudinũ specialium.

Cause que augét et fortificát uirtutis essentiá sunt sex prima ipsarũ é vini potus moderatus cibi assũptio moderata. exercitiũ moderatũ. res que adaptat malá cóplexioné cordis et arteriarũ siue sirupus sit siue medicina. ira vel gaudiũ et vigilia. humoris digestio facta p resolutóem et p purgationé ut in crisi. xiii. pulsus.

¶ Cause que uirtutis essentiá diminuũt et defectát sunt octo. Prima ipsarũ est ieiuniũ. secũda vigilie. tercia angustia. quarta fortis euacuatio cuiuscũq; speciei. quinta dolor quicũq;. sexta dolor stóaci spéalis. septia imutatio nature mébrorũ radicaliũ. octaua imutatio nature hũorũ corpis cuiuscũq; spéi. xiii pulf.

¶ Sincopis accidit quibusdá ex fortibus accidentibus animi et maxie senibus et debilibus quibuscũq;: qa pluribus ipsorũ cum affligunt̃ gaudent uel irascunt̃ accidit sincopis et forte accidit eis praua hũidatio et hũidat eorũ corpora absq; causa necessaria humidatói. Parti. prima sexto ad Glauconé.

¶ Pinguedo et caro tenera ex assidua angustia eliquat̃ et sanguis corrũpit̃ ex desiderio cótinuo et aore ac desiderio diuitiarũ et domiatóis ciuitatũ et euigilatóe méorie. et iporũ corruptá é p malá digóem q̃ fit in stóaco et uenis ppter cás pdictas sanguiné corrũpentes. et liq̃factio q̃ vigiliis fit inter causas huiusmói cótinet̃. tercio expositóis humorũ.

¶ Causa fortitudinis mébrorũ dextre ptis supra mébrũ sinistre é collocatio epatis in latere dextro et inclinatio cordis ad latus sinistrũ pua ualde. Et cum incliátio eius é illa parũ maior fiũt mébra sinistra fortiora mébris existétibus in latere dextro et maxie si epar é puũ et debile cũ hoc statu. vi. expositóis eius in. vii. epidimiarũ.

¶ Cause doloris sunt aut cõtinuorũ sepatio et immutatõ subi ta quam abhorret mẽbrum et dedignatur. Sed immutatio facta paulatim impossibile est ꝙ faciat dolorẽ, et mẽbris insensibili bus nequaquã accidit dolor. xii. ing.

¶ Cum aliqua causarũ dolorẽ facientiũ nocet/mouetur virtus expulsiua et conatur expellere ipsam causam. et multotiẽs cum mouet᷑ forti motu ad expulsionẽ causa ipsius ex sanguie et spi ritu qui simul deferun᷑ ad mẽbrũ accidit aposteã. xiii. ingenii.

¶ Ait Moyses Gal. i tractatu cure sincopis cũ uẽit ad assignã dum causas eius non assignauit eas omẽs per viam artis distin guendo genera et species suas p accidẽtia sicut consuetudinis sue fuit in egritudinibus aliis. et sicut distinxit febres in quibus genera et species assignauit. sed noiauit causas sincopis mira/ bili noie dicẽs ꝙ sincopis accidit ex hoc et accidit ex hoc nec di uisit causas in species determiatas quod est mirabile. Sed tamẽ postquã modificauit suũ dictũ dixit omẽs causas sincopis esse quattuor et utinã scirem cur nõ cõprehendat omẽs causas sub numero sed aliquas earũ tantũ. verũtamẽ postquã noiauit quat tuor causas dixit. si placet addas hiis quattuor malã cõplexionẽ mẽbrorũ et in summa nõ colligit᷑ eius intentio ex dicto suo ibi quãuis quicqd dixerit indubitãter sit uerũ tamẽ est inordinatũ sicut pdiximus. et cũ huiusmõi accidẽs uidelicet sincopis sit ac cidens subitũ nimis et sit nuncius mortis et sibi equalis ipsam qꝫ pcedens oportet medicũ scire omẽs causas sincopis a qbus circũdatur et eas semp mẽorie habere. quia si nouerit eius cau/ sas distincte et determinate sciet qualiter curabit᷑ sincopis cum accidit et qualiter cauebit sibi ab ipo accidenti et predicabit eius aduentum si necessario debet accidere. Et pater Menon filius zor et alii dixerũt quicũqꝫ egrotãs sincopizat et medicus non preuidit hoc nec predixit sine dubio ipse interfector ipsius est.

¶ Ait et ipse Moyses hoc uerũ est quia qui scit omnẽ causam sincopis scit ipsius aduentũ. et quotienscunqꝫ apparebit sibi in egritudine aliqua causa sincopis opponit se illi cause sincopim facienti. Qui si neglexerit uel tardus fuerit circa oppositionem cause ipsius potens est predicere eius aduentũ. Et ideo prouidi ordinare distinctõẽs sincopis et comprehendere genera eius et

species ut facile habeat eius cognitio et scia. Et quicqd dixero
sup hoc in his quādoqȝ amphorismis quos cōsequēter ostēdam
est ex uerbis ipsius Gal. de eorū materia. Sed tamē distinguā
ipsa uerba ponēdo aliquid ex uerbis ipsius et aliquid ex uerbis
meis, et totum hoc collectū est ex eo quod ipse docuit me in. xii
egritudinū. et nūc incipio illos quinqȝ aphorismos quos pmisi
¶ Sincopis est defectus accidens uirtuti acriter et subitus.
regitur nāqȝ et cōseruat uirtutis essentia p tempantiā spirituū
et humorū et mēbrorum in eorū quātitate uel qualitate et forte
causa defectōis uirtutis. s. sincopis est imutatio spirituū in eorū
quātitate et qualitate. Et sic cōprehendunt nunc cause sincopis
his tribus generibus in quorū quolibet sunt duo genera immu
tatio quātitatis et imutatio qualitatis et sic genera sex fiūt..
¶ Immutatio mēbrorū radicaliū adducēs sincopim ē resolutō
essentie sue aut in quātitate aut in qualitate. Quantitate fit aut
longitudine morborū diuturnorū: aut acumie acutorū morbo-
rū uel febre liquefaciēti. qualitate uero fit aliqua quatuor cōple
xionū inequaliū simpliciū egressarū a tpamēto multa egressiōe
¶ Immutatio spirituū adducēs sincopim ē resolutō eētie sue
aut in qualitate aut in quātitate. qualitate fit aut corruptōne ali-
cuius uenēi aut punctōe uel morsu alicuius aīalis uenēosi. quā
titate uero fit aliquo ex motibus spūalibus uidelicet forti desi-
derio quod gaudiū noiat: forti timore terrore iracūdia et simili
bus his quorū sūme Gal. addidit dolorē et uigilias quorū duo
rū quodlibet sicut mihi uidet ē accipiendū p se. qa nihil adeo
ualidius ad resolutōm spūs ē sicut dolor: et post dolorē uigilia.
et similiter dissolutōe instrumētorū spūaliū et porositate instru
mētorū ipsorū et similiter defectōe nutrimēti et fluxu nimio q̄
duo imutāt mēbra et etiā humores. Galienus tāmē attribuit
spiritui ipsa duo.
¶ Immutatio hūorū adducēs sincopi ē resolutio eētie sue et
in quātitate et in qualitate. quātitate uero fit hūorū paucitate q
nisi reparent cibo celeriter ut cōueīt calor naturalis extinguit
et ipsorū multitudine calorē naturalē suffocāte. Qualitate fit
hūorū acumine et hūorū grossitudine et uiscositate a tpamento
egressorū multa egressiōe que quidē spēs sincopis ex hūorum

imutatõe sũt quattuor. prima ẽ hũorũ paucitas. secũda hũorũ multitudo. tercia humorũ acuitas. et quarta hũorũ grossitudo et uiscositas. Sed hũorũ multitudo nõ adducit sincopi nisi faciat opilationẽ et dolorem afferat. ¶ Iam probatũ est ex his que pdiximus q cause sincopis que genera ipsius dicunt sũt sex et spẽs ipsius .xxi. primũ genus est imutatio mẽbrorũ in eorũ quãtitate. et eius spẽs sunt tres. et sunt aut longa egritudo aut egritudo acuta uel febris liquefaciens. Secũdũ genus ẽ imutatio mẽbrorũ in eorũ qualitate. et eius spẽs sũt quattuor. et sunt aut mẽbrorũ calefactio aut infrigidatio aut desiccatõ aut hũectatio fortis. Terciũ genus ẽ imutatio spirituũ in eorũ qualitate. et eius spẽs sũt tres. s. aut corruptio aeris. aut assũptio alicuius veneni. aut punctio uel morsus alicuius aialis venẽosi. Quartũ genus est imutatio spirituũ in eorũ quãtitate imutãs quãtitatẽ ipam ad defectũ vel diminutõem magnã et eius spẽs sũt septẽ. videlicet dissolutõ istrumẽtorũ spũaliũ. ipsorũ porositas. aliquis motuũ spũaliũ dolor uigilia defectio cibi et fluxus uẽtris magnus sibiq simile. Quītũ genus ẽ imutatio hũorũ in eorũ quãtitate. et eius spẽs sunt duo. s. humorũ paucitas et hũorũ multitudo. Sextũ genus ẽ imutatio hũorũ in eorũ qualitate. et eius spẽs due sunt uidelicet hũorũ subtilitas et humorũ grossitudo et viscositas. Probatum itaq est ex dictis Gal. q genera sincopis sunt sex. et spẽs eius. xxi. ¶ Ait Moyses a casu in sincopi si te volueris custodire i qualibet egritudine tria mẽbra principaliter et os stomaci pp sui colligantiã cũ mẽbris ipsis adiuua adiutorio multo cõseruãs uirtutẽ simplicium p adaptatõm cõplexionũ mẽbrorũ ipsorũ cũ his que corpi et interius et exterius mistrant. Et post adiutoriũ mẽbrorũ huiusmõi cõserua virtutẽ mẽbrorũ oim aliorũ p adaptatõem cõplexionũ suarũ cũ rebus similiter mistratis et festina adiuuare uirtutes mẽbrorũ ipsorũ principaliũ triũ. s. aialẽ cũ rebus aromaticis bõi odoris. et spũalẽ cũ adaptatõe aeris exterioris apertiõe meatuũ corpis mũdificatõe instrumentorũ a sui grossitie et uiscositate et porrectõe alicuius ex medicis quarũ propriũ ẽ clarificare sanguinẽ cordis et sui turbulẽtiã remouere et naturalẽ cũ admistratõne ciborũ et potuũ generãtiũ bonũ chimũ et nõ corruptũ et euitatiõem ciborũ quorũ pprietas ẽ generare humorẽ venẽosum dũ corrũpunt non cito a corpe descẽdentes et nocẽt plurio nocumẽto ut sunt melones citrulli cucurbite mora et similes huiusmodi: Et similiter oportet te sp stõachũ adiuuare quãtum poteris ut illorũ ciborũ digestio bõa fiat.

Et si in his rebus tuū firmaueris ꝓpositū a casu i sincopi liber eris.
¶ Euacuatōis corpis cū grossitie splenis cause sunt due. Prima est epar quod non cōplet digestionē cibi necessarii ad cibandū mēbra in quo ē cū mēbris simul medicū. Et secūda splen q̄ maiorē ptem tur/bulentis sanguis ad cibandū mēbra necessarii ad se trahit et corpus attenuat̄ necessario cū mēbra ipius ꝓhibita sūt a cibo. Expositione eius in.ii.uētorū. ¶ In quo corpe melācolia domiat̄ usus coitus ē nociuus. qa generat in ipocūdriis uētositates grossas plurimū iufla tias. tercio expositōis eius in.vi.epidimiarū.
¶ Attenuatio corpis fit aut ex debilitate uirtutis immutante aut ex repletōe arteriarū et ueuarū sanguie malo. et ingrossatio corporis fit borū duorū cōtrariorū fortitudine uidelicet uirtutis imutatiue et ina nitōe venarū a sanguie ipso. tercio expōis eius in.vi.epidimiarū.
¶ Ex humoribus accidunt dolores aliquo istorū sex modorū.s.aut humorū multitudine: ipsorū grossitie et uiscositate: caliditate: frigidi tate aut sui rosione. Expositōe eius in pria humorum.
¶ Hūores generāt qualitates et qualitates generāt hūores. nam in quocūqꝫ domiat̄ colera iracūdia generat̄. et in quocūqꝫ iracundia do minās est hūores colerici generant̄. tercio expositōis humorum.
¶ Saltus accidit ex hūoribus acutis morditiuis mordicātibus mē/brum. et ē motus similis motui qui accit ex motu digitorū in subas sellis et similibus sibi. Expositōis eius in tercia ciborum.
¶ Ait Moyses hūor mordicatiuus subtilis substantie cū effundit̄ ad mēbrū sensibile generat in eo alterā quattuor spērū quas noiauit. G in pticula sua de multitudine. et iam fecimus mentōem de ipso apho/rismo in significatiōibus morborū. et cū hūor morditiuus est grosse substātie et ē mēbrū pui sensus generatur ex eo saltus de quo fit mē tio hic sicut videtur mihi.
¶ C ōcreatur in corpe hūor flāticus vitreus nō corruptus et generat tremorē p multos dies cōtinuos. et dū pmanet hō quietus nec aliquo modo mouet̄ quiescit tremor. et cū mouet̄ sequitur eū motus tremo ris statim. et ipse est secūdū quātitatem motus. nam cum mouetur motu forti ex eo accidit tremor fortis. et vidi hoc accidens et cu/raui illud cū medicinis que calefaciūt et diuidūt grossos humores vt dyatrionpipeon et electuariū de mētastro. Particula.vi.de rigore.
¶ C ause grossitiei sanguinis nigredinis et multitudinis eius intan tum ꝙ humore melancolico uene replentur sunt tres aut om ēs simul aut aliqua ipsarū tantum. Prima est epar apparatū ad generationem

huiusmôi supfluitatis. Secúda est consuetudo eius generari ex cibis et potibus et aliis grossū sanguiné faciétibꝰ. Tercia sple nis dispó in statu debilitatis adeo ꝙ nó valet trahere qcquid hu ius supfluitatis in corpe generatur. Parti. vi. ad Glauconem.

¶ Hūores acuti siue medicamia acuta q̄ ingrossant mébra cū habeát in se dominiū uirtutis generát in mébris carnosis apo stéata: in ossibus puncturas. secúdo morborū et accidentium.

¶ Permixtio métis et obliuio que accidit in senectute et senio secūtur frigiditatem. et pmixtióes alie sequūtur hūores acutos et maxie colerā citrinā aut malā cóplexioné. nec alicuius illarū cā est hūor frigidus nisi pmixtióis que dicit᷑ melácolia meláco lica. et oim pmixtionū in statu febriū acutarū cause sunt fumo sitates acute morditiue q̄ ascédūt ad caput. v: morbo. et accidé.

¶ Color pellicularū é diuersus. qa pellicule sensus est diuer/ sus. vnus locus ipsius é multi sensus et alius modici sensus di uersificatur et dolor pellicularū alio mó. qa aliqua ipsarū cum téditur repit os et aliqua non. secúdo scientiarum.

¶ Causa pulsatóm generás in apatibus calidis é psentia cu/ iusdā magne arterie in loco apostematis que cū dilatat᷑ impellit apostéa et generat pulsatóem secúdo scientiarum.

¶ Ex hūore flegmatico grosso accidit epilepsia et ex hūore me lácolico grosso reteto in meatibus uentriculorū cerebri accidit epilepsia. et cum hūor melancolicus domiatur et augmétat᷑ in corpe cerebri melácolia melácolica orit᷑ ex eodé. iii. sciētiarum

¶ Causa duriciei uene est altera istarum trium: aut siccitas aut cógelatio aut frigore inducta aut tésio. et siccitas accidit in febribus aduréribus cū plongat᷑ cū malicia et pniciositate. et i melácolia et in febribus quartáis aliqbus. Cógelatio vero acci dit ex ói quod generat in corpe flegma uitreū. et tésio accidit i egritudinibꝰ q̄ sūt de genere spasmi. et i magnis apatibꝰ et i du ricia et grossitie accidétibꝰ i corpe epis et spléis. tercio pulsuū.

¶ Corpus attenuat᷑ quádoqꝫ ex ascaridibꝰ comedétibus cibū eius. Particula. vi. de tiriaca ad cesarem.

¶ Sternutató quádoqꝫ é utilis uia accidétali ad supfluitates cū gregatas i pulmone et é utilis ad supfluitates cógregatas i stóa co et oé eius ex qbus accidit singultus: nā excitat et expellit eas ab his locis: et isto modo sternutató singultus est media emun/ dádo stomacū a supfluitatibus suis. v. morborū et accidétiū.

¶ Tésio nerui q iūgit radici dētis ē cā doloris ipius et ió in euulsione dētis dolor ipe cessat quia neruus qui cóiūgebat ossi et ligabat illd' cessauit et fit locus tūc p qué fluit et egredit quicquid in eo erat supflui congregatum; v. miermir.

¶ C ā fractóis dētiū et eorū corrosionis ē hūiditas iporū et eorū adaptatio et fortificatio é pp stipticas medicias et sunt cā immutatóis colorū iporū i uiriditaté uel coloré aliū ē hūiditas maligna ad eos defluēs et eorū curatio ē p medicias desicātes tépata siccitate: nec ut putarūt qdā medici dicētes q oib9 q esiccatō ne egēt medicie ualde siccātes sunt potiores medicis debilibus ad siccandum. eadem particula.

¶ C ū ē apatū mēbrū nerueū cū apate calido facile illud seqt pmixtio mentis. quia tunc calor solus ascēdit ad caput ascensu coniuncto ipsi neruo vel ascendit cū uento vaporoso et fumoso tercio scientiarum.

¶ Tremoris causa ē debilitas uirtutis ferētis et mouētis corpus et mēbri grauitas naturalis: et ió mēbrū cum uirtute debili ingeniatū mouetur aliqd descēdit ad inferius et accidit inde phibitio et tremit. et cū mēbrū mouet aliqd uirtute forti non tremit et ex virtute motiua lesa totaliter nó accidit tremor sed dissolutio. et apparet māifeste huiusmōi phibitio i eo qui defert graue pódus et nitit eleuare pedes et ābulare et pedes eius tremūt et similiter si eleuat aliqd póderosū tremūt manus eius. et codē mō qui territus ē et vult ābulare et eleuare aliquid tremūt pedes eius et manus. qa tremor et dubitatio diminuūt uirtutē. et ideo accidit tremor senibus et corpibus defectis et ex egritudine attenuatis. Parti. vi. de rigore et tremore.

¶ Spasmus ex inanitōe accit et ex repletōe. spasmus āt cū accit alicui ex vigiliis labore cogitatiōe āgustia uel febre sicca et adurēti. huius cā est siccitas et inanitio. cū vero spasmus accit alicui existēti sp i quiete et ocio et utēti āpla dieta huius cā ē repletio et similiter epilepsia ē spasmus ex repletōe quia fortassis radix vniuscuiusq3 nerui dissoluta est ex hūiditate grossa et uiscosa tamē nó ē cōtinuus sicut spasmus qui fit anterius uel posterius vel qui vniuersaliter capit pté utrāq3. tercio scientiarū.

¶ Causa tremoris est res de natura uenti cuius substantia grossa est et fumosa que ad cordis membra fluit.
Et causa spasmi in egritudinibus lacertorum est repletio.

et in febribus plurimū aduretibus et siccis est inanitio. quinto mor borum et accidentium.

C Causa spasmi est tensio nerui aut ex siccitate aut ex hūiditate. qa cum teditur lacertus uersus sui principiū et retrahit inuolūtarie acci dit inde spasmus. Particula ē de rigore et tremore.

C Tremoris causa ē uētositas grossa inclusa in loco solido cuius ni hil repitur liberū que nō potest resolui aditu libero nō reperto ꝑpter soliditatē corporū ipsam circūdantiū et petēs semp exitū mouet suū cōtinēs tali motu. et cū genus cause tremoris sit vnū erit genus cura tionis eius vnū. et ē quod diminuit et calefacit. et castoreū ē medicia spēalis in ista egritudine cū bibit uel supapponit q medicia calefacit et desiccat finali desiccatōe. Treor igit secūdū hāc consideratōem ex causa frigida generat: Parti. vi. de rigore et tremore.

C Horripilatio accidit ex hūore malo calefacto in corpe p laborem uel p aliud ēt si febris inde mīme ꝑuocet. Expōe eius i. vi. epidimia.

C Virtutis debilis q ē cā tremoris nō ē vna cā sed sūt multe. s. habū dātia cibi ut accit i turbatōe uētris solutōe magna: exitu cōtīnuo san guis: et ieiunio: resolutio spūs vitalis sicut accit in sincopi: magna fri giditas cōstringēs poros nerui adeo ꝙ nō pōt penetrari inde ex uir tute motiua nisi debile qd. et repletio q aggrauat vītutē adeo ꝙ debili tat i suo motu. Et iō reddūtur cause curatōis tremoris nō vnius spēi Particula. vi. de rigore et tremore.

C Tremor ē frigus subitū graue pp qd corpus in dispōne naturali positū redit ad dispōem cōtra naturā: et res ē euidēs et māifesta ꝙ pe stis ē frigida siue cā eius sit hūor frigidus qui mouet et decurrit in mēbra sensibilia. et i utroqꝫ statu debellatur calor naturalis a re pu tr gitia et fugit ab ea: et cū incedit et inuēit poros strictos et cōiunctos et opilatas vias suas ab ea opponēte se sibi tūc reuertitur ad sui prici piū. et postea redit foras nec desinit taliter agere donec vincat et cale faciat māifestū corpis aut deuicatur et extīguatur et mors sequatur. ⁊ et in statu huiusmodi regressus et probatōis accidit tremor et rigor. et differētia inter tremorem et rigorem est hec quia tremor fit ex pro hibitōe incidenti intra uirtutē volūtariā et pōdus naturale. vnde cum voluerit quis uirtutē aialem cessare a motu cessat tremor. rigor uero non ad uoluntatē nostrā. fit eni ex prohibitōe incidēti intra motum rei pūgitiue opilatōem faciēs in via et meatibus calori naturali. Par

ticula sexta de rigore et tremore.

¶ Frigus mouet manifestũ corporis motu ipulsiuo et mouet illud igressu accessiõis febris: nec mouet corpus totaliter dicit᷑ rigor et orripilatõ ẽ accidẽs q̄d accit cuti tãtũ et eius dispõ i cute ẽ sicut rigoris ẽ dispõ in corpe toto. par. vi. de rigore et tremore. et in secũda particula febriũ. dixit orripilatõ ẽ minor rigore. rigor minor frigore.

¶ Necesse ẽ in generatõe rigoris ꝙ sit i corpe cã morditiua et moueat ille humor forti motu siue sit cã rigoris res frigida uel calida et iõ rigor hẽt icipe cũ accessione febris simul i febribus tertianis et q̄rtanis pp motũ illius hũoris ad exitũ: et accit huic simile sicut cui accidit fastidiũ uel ei cuius ẽ corpus repletum malis humoribus uel ei q sedet ad solem uel igredit᷑ balneũ uel frequẽtat exercitiũ: nã quicũq̄ talia frequẽtat statim sentit rigorẽ et ex his aliqui sẽtiũt orripilatõnẽ Eius par. de rigore et tremore.

¶ Plures quibus accidit rigor sitiunt ipsa hora quia calor remansit in interioribus corporis et sensus frigoris ẽ tũc i exterioribus et nõ interioribus mẽbris. v. morborum et accidentium.

¶ Cause mali spiritus qui egrũ prouocat mouere totũ supiorẽ lacertũ pectoris cũ lacerto qui est intra costas sunt he tres: aut aliqua ipsarum uirtus. s. debilis coarctatio. et ipulsio in uia aeris et eius uacuitate et magnus calor in corde in pulmone: cum uero omẽs cause affuerint moritur eger statim uel cũ aliqua difficultate liberatur. et cum una tantum affuerit eger peruenit aut ad destructionem aut ad liberatõnem cito. quarto scientiarum.

¶ Tussis diuturna cessat aliquãdo p apã q̄d generat᷑ i testiculis colligãtia q̄ ẽ inter istrã pectoris et istrã generatõis. expõe eius i. ii. epi.

¶ Tussis multa cũ qua egrotans parũ aut nihil expuit accidit his duabus rebus. uidelicet hũorũ grossicie et uiscositate qui ꝺuiscari a mẽbris nõ possunt aut subtilitate hũorũ qui cũ eleuãt᷑ ad mẽbra cos eleuantia reuertũtur dispersi et descendunt inferius. quarto scientiarum

¶ In exaltatione uocis necesse est apperiri os nimis ut ingrediatur multus aer et apperiri guttur ut exeat uox sonora et ideo hii qui habent parua guttura habent paruas uoces et debiles que cum non habeant protensionem cito deficiunt. qui uero habent guttura longa habent uoces magnas et fortes. sed pueri mulieres et eunuchi habẽt uoces debiles et subtiles propter sui gutturis strictõnem. Particula sexta de somno et uigilia.

¶ Subtilitas uocis et eius defectio accidit aut ex hūorū multi/tudine uel eorū grossitie et uiscositate opilantiū uenas que sunt in pulmōe.iiii.expositōis eius in.v.epidimiarū.

¶ Deportatō et digestio cibi hēt fieri que ē sub ore stōaci et iō huiusmōi ps stōaci ē cā fastidii cū ē in malo statu et pcipue cū fastidiū mime ē ex cibis.v.scientiarum.

¶ Intempantia uenarū suscipiētiū cibū a stōaco caloris domi/nio et ingrossatio sanguis in eis opilatōe sui est cā egritudinis inflatie.significat āt egritudinē esse in vēis ipsis adustio que ē in eis et appetitus rerū frigidarū qui ē in patiēte et vomitus ci/bi qui inuenit in stōaco indigestus. Et quidā alii dicūt ꝙ causa huiusmōi egritudinis ē apatio meatuū stōi qui cōiungu t inte/stinis apostēate calido sanguineo qui sanguis est ualde grossus et hūoribus melancolicis est vicinus satis.tercio scientiarū.

¶ In apate epatis calido magno uel duro sentit patiēs dolorē in furcula tensionē sequētem uene cōcaue ptis dextre et nō ten sionē pellicularū.et in apostemate laterū dolor furcule pellicu/larū sequitur tensionem.secundo scientiarum.

¶ Quotiēscūq; senseris cibū nec accidit tibi gurgulatio nec inflatio nec tremor nec singultus et inueneris in stōaco rugitū quē non cōsueueras sentire aggrauariq; stomacus ab eo cibo et desideras ut exoneret inde uel accidat eructuatio et repitur ali/quādo cū eo angustia spūs tūc sine dubio certū ē ꝙ stōacus ex cā tremoris restringit supra cibū.iii.morborū et accidentiū.

¶ Qui hēt epar debile color eius ē albus cādidus eximio san guīe quē generat.et qui splenē hēt debilē calor eius ē lentigio/sus ex hūore melācolico q sanguini est cōmixtus. expositōis eius in secūdo epidimiarum.

¶ Solutōis vrie q̄ dicit sitis fortis cā pria ē mala cōplexio ca lida aut sicca aut cōposita ex utraq; accidēs stō uel eius ori. et secūda post stōm est ipsa mala cōplexio accidēs epati et eius cō cauitati.et accidēs similiter meri et pulmoni que extendit se ad stomacum et sitim auget.sexto scientiarum.

¶ In statu quolibet somnus hūectat et uigilia siccat. et sōnus de natura sui nō calefacit neq; infrigidat. sed cum reperit in corpore calorem ex corruptione humorum frigidorum infrigi dat corpus propter sui humectationem ad caliditatem febris .et

pp sui uegetatónem circa caloré naturalem. Si uero fuerint de genere colere depurat eos et ipos diminuit i corpore et sic in frigidatur corpus .iiii. expositionis eius i. vi. epidimie.

C Cause egre primitiue cum repiūt corpora a supfluitatibus múda qđ corpibus accidit ex ipaṙū malicia é modicū et eius discessus a corpe é uelox et cū repiunt corpus habere multos uel malos humores earū actio é in eos sicut actó flāme ignis in ligna pinorū pinguium uel sicut actio licinii accensi in sulfur. Octauo expositónis eius in. vi. epidimie.

C Pruritus accidit ex humoribus morditiuis acutis acetosis uel salsis. Sexto expositónis eius in sexto epidimiarum.

C Non é mirum si is qui freqūetat coitū debilitať: quia totum corpus euacuať i euacuatóe ipa cū euacuetur p eū spūs et hūores: et ei addita é delectató q̄ sola pricipaliter extinguit spūalem uirtuté et debilitat eā: nā fuerunt qdam quibus supuenit fortis delectatio et mortui sunt ob hoc. Par. vi. de spermate.

C Causa egestionis freqūeter exeūtis é una ex his tribus rebus aut debilitas istrumétorū pp cām male cóplexionis queád modū notū é: aut humores morditiui mordétes istrumétū et impediétes ipm ad expulsioné et multitudo sensibilitatis naturaliter uel pp ulcus. vi. morborum et accidentium.

C Cause q̄ corpus ad secessum supfluitatū morditiuarū freq̄nter stimulát quatuor sunt uidelicet uirtus materialis q̄ cū cibis i corpora dscendit supfluitas morditiue descése a corpore ad loca uentris; et supffuitates morditiue generate i stomaco: aut in uentre. Sexto morborum et accidentium.

C Mébrorū exterior friās cóstrigit uétrem semp: et mébrorū iteriorū frigiditas lenit uétrem semp: et forte herniam ipa adducit. quinto expositionis eius in. vi. epidimie.

C Cū repleť itestinū qđ diciť colon: accidūt ide accia mala stomaco. s. dolor et pūctó: qa hoc itestinū cū repleť extenditur et accidit tunc dolor siphac qđ circūdat stomacū et itestinū et stomacus ifrigidať et similiter extédiť lacertus q extésus é supra stomacū et intestinum et stomacus infirmatur et similiter extédiť lacertus qui extensus est supra stomacū et itestinū ad extésioné itestini et patitur stomacus ex hoc. par. vi. de clisteribus.

¶ Dolor cū dormitatōe pedū in egritudinibus renū accidit ꝑ pter societaté q̄ est inter renes et pedes per uenas positas supra spinā quarū vna vena cōcaua et alia vena magna pulsatilis no/ minat᷑. primo expositōis eius in.vi epidimiarū.

¶ Cause asperitatis mēbri lenis sunt tres. hūores.s.acuti de/ fluētes ad eū excoriātes et radētes ipsum. medicine acute illud idem agētes et ipsum et corpa extranea sūt solidata ut fumus et pulsus. Et causa que aspitaté dissoluit ē pinguis hūiditas et le/ nis madefaciés et hūectās. secūdo morborū et accidentiū.

¶ Accidit multotiés ꝙ vnū accidētiū sequit᷑ reliquū successi/ ue et sunt illa quorū primū accidés pueit ex egritudine. et secū dum puenit a prio. et terciū a secundo. et quartum a tercio. viii. morborū et accidentium.

¶ Hūiditas albuginea maior uel minor q̄ debet nocet uisui et grossior diminuit acié uisus et inspicit ea q̄ sunt a longe et nō discernit q̄ sunt prope et grossior ualde sicut accidit in decursu aque ꝓhibet uisum. Et cū operit᷑ ab huiusmōi grossitie aliquid eius quod declinat a pupilla et aliq̄d nō opitur inspicit ex ea p/ te quodlibet p se. nec pōt uidere multas res simul. et in medio pupille ē aliq̄d hūiditatis grosse et in circuitu eius ē humiditas clarior inspicit oīa ac si ea inspiceret p foramen. Et cum corpa grossa sunt sparsa et diuisa in loco huiusmōi appet patienti ꝙ uideat quasi muscas euolare exterius. et multotiés etiā imagi/ nat᷑ tpe excitatōis a somno quasi similitudiés figurarū. et hoc ut in plus accidit pueris et his quorū caput repletū ē uino uel alia re. quarto morborū et accidentiū.

¶ Queadmodū is in cuius oculis descēdit aqua imaginat᷑ ꝙ ea q̄ sunt intra oculos suos sunt extra. ita accidit et i lingua. qa uirtus p quā fit gustus necessario adducit dispōm qualitatis ex istētis i ipsa lingua ad ea q̄ sūt extra. et huius cā ē motus eius q̄ gustat᷑ ad ipsam materiā exterius existēté. et imaginat᷑ ꝙ i cibis sit acetositas uel salsedo. quarto morborū et accidētium.

¶ Risus fit ad tactū puū q̄ sunt in subassellis et que sunt i uo/ lis manuū et pedū. et similiter fit ad uisus rerū derisoriarū et earū auditu. et ei nō ē aliquacūꝗ causa nota. Particula sexta de motibus ineuitabilibus.

¶ Ait Moyses hoc dictum est uerum quia risus ē de speciali

tatibus hominis .et est notorium quod omnis specialitas sequi
tur formam speciei sue cuiuscunque sit ipsa specialitas de spe/
ciebus animalis uel minere et ideo non assignatur causa in ta/
libus nec é perquiréda cã risus neq; ceterarũ spãlitatũ .

℃ Aial differt a pláta gradibus quinq; quos exquisitor rerum
inuenit i natura. Primus gradus é quo aial elõgat a pláta uno
sensu et é aial unũ tantũ sensum habens .s. sensum tactus. Se/
cũdus est additio tactui sensus gustus. Tertius é aial habés cũ
his duobus sensum odoratus. Quartus é additio his tribus sẽ
sibus sensus auditus. Et quintus est additio his oibus sensus
uisus qui sensus in talpa formať et ignoratur si in illa comple/
tur. tertio de spermate.

℃ Explicit septima particula incipit octaua particula de curati/
onibus egritudinum cõmuniter assumptarum.

c Orpus in quo sunt humores mali subtiles ciba cibo
multo et in quo cõtrariũ: cõtrariũ. Cũ ãt uirtus é de
bilis et ignorať cibi quãtitas necessaria: mutatõ cibi
ad diminutõné est securior mutatõne ad additõné q̃a potes ci/
bũ augere et nõ potes eũ diminuere qui ad stomachũ iam descẽ
dit: Expositõne eius in secũda acutorũ.

℃ Digestioné humorũ inter omia adiuuãt que calefaciũt tem
perate: quorũ quedã sunt cibi quedã potus: quedã distillatões
et quedã éplastra: et in hoc genere sunt fricatões et balnea tẽ/
perata. secunda expositõnis eius in primo epidimie.

℃ Humorũ crudorũ modi duo sunt. unus subtilis et aquosus
et alius grossus et uiscosus mébris collocatus. Subtilé ãt et a/
quosum oportet te euacuare cito anteq̃ calefiat a calore febris et
pũgés redeat et rosiuũ et grossum et uiscosum anteq̃ fluat dige
rere te oportet. expositõne eius in prima humorum.

℃ Accidit q̃ quis patiť egritudines tres. unã in fine principii
aliã i principio augméti. et tertiã in fine ipsius et eger moritur
et nõ ex cã ipsius egritudinis in fine principii uel eius q̃ in au/
guméti principio. sed ex causis eius quã patiť in fine augumẽ/
ti. in temporibus egritudinum.

℃ Oportet nos prius inquirere et scire status uirtutum trium
principiorum uidelicet cordis cerebri et epatis. qd potius est et
melius. et deide status uirtutũ mẽbrorũ habentium ortũ ab his

arteriarũ scilicet neruorũ et uenarũ. et postmodum status uirtu tum mébrorũ aliorũ et manutenere eos sicut est in temporibus egritudinum.

℄ Egritudines in principio suo et fine sunt debiliores et in statu fortiores. et tempibus mediis inter illa est status inter fortitudiné et debilitatem medicorũ. circa uero status tempora est cum rebus quietatiuis. et in principio et in fine cũ rebus egritudini cõtrariis insistendum. et p mensurã partiũ debet esse illud quod est tpibus mediis faciendum. In tpibus egritudinũ.

℄ In morbis ad digerendum durum nõ succedit illico sapiétis actio ad quã intendit nec post lapsum tempis et reiterationem medicine pluribus tempibus propinate. Exposítõe eius in secunda aphorismorum.

℄ Oportet te adeo disponere cõsilium tuũ et adiutoriũ ut non augmentes egritudiné nec diminuas uirtutem egroti que é ad recipiendum longa impulsione egritudinis pparata. et seruare ista duo in utraqꝫ parte simul est difficile. quia et si dieta digestioni egritudinis sit utilis tamé inutilis est uirtuti. et forte nocumentũ eius maius est iuuaméto. Cibus vero et si utilis é uirtuti est inutilis egritudini digestioné egritudinis ꝓlongando. quare tu que sunt magis necessaria et magis utilia debes semp sequi. prima ad Glauconé.

℄ Non uacaueris in aliquo temporũ a malicia regimis cum non prius scis quãdo erit status egritudinis: et id ideo quoniã si non ꝓspexeris egro in regimine a principio egritudinis secundum propinquitaté status eius et elongatióem sui tu ledes egrum certe nocuméto magno. prima crisis.

℄ Corruptio humorũ cum accidit cũ uirtute debili talis egritudo incurabilis est omnino aut difficile curabilis et laboriosa et tempe longo si inuenerit medicũ sapienté et tũc egritudo huius non cũ aliquo est curanda imo patientis virtus nutrienda é et viuificanda quousqꝫ cõfortet ut euacuatio non noceat ei. et si nocuerit sit nocumentũ eius leue ut medicus egritudiné ipsam incipiat tunc curare. ix. ingenii.

℄ Caueas quantum potes ut humores frigidos grossos et uiscosos nullo modo calefacias fortiter cũ rebus liquefaciétibus

ipsos. nam ex talibus humoribus eliquatũ generãtur uentosi tates que non possunt resolui neq; spargi. Et cum hi humores sunt intra duas tunicas intestinorũ magis sũt nociui. sed tales humores debẽt curari cum his que diuidunt et diminuũt absq; forti caliditate. cuius purgatio corpis habet fieri aut p extractõ nem sanguis medicinã solubilẽ ventris vel vomicã multã frica tionẽ motũ omnẽ aut p balneatõem in balneis et spẽaliter cum inunctõibus calidis dissolutiuis inunctis supra corpus aut per abstinentiã a cibo. tu autẽ euacua corpa egrorũ per ea que con ueniũt eis magis. vltima ingenii.

ℭ Oportet te occurrere cũ euacuatõe dum humor est furiosus ante uirtutis defectũ et caloris febrilis augmẽtum priusquã ad aliquod mẽbrorũ nobilis ipse fluat. Expositõne eius in primo afforismorũ.

ℭ Corpa fortia sustinẽt euacuatõem subitã. debiliaq; necesse habẽt ut egrediatur ab eis si uirtus patitur superfluitas succes siue. et in virtute defecta euacuatio est cohibenda etiã si nõ exie rit superfluitas tota. expositõe eius in prima afforismorũ.

ℭ Digestio egritudinũ est mutatio humorũ a statu cõtra na turã in eum qui est secundũ naturã facta a mẽbris radicalibus cum sunt sana. Cum vero sunt egra quia egritudo collocata ẽ in ipsorũ corporum substãtia dubitatio adest magna de egro q̄ non possit curari nisi prius ad ea mẽbra redeat uirtus que neces saria est eis. secũdo expositõis eius in prima epidimiarũ.

ℭ Humores ad interius cum declinãt oportet te attrahere ad exterius. et ecõuerso cũ declinãt ad posterius oportet te attrahe re anterius. et ecõuerso cũ declinãt ad vnũ laterũ ad aliud attra here te oportet. expositõe eius in primo humorũ.

ℭ Cum egritudo declinat ad pectus et stomacũ cõstrictio ma nuũ et pedum humorẽ nociuũ attrahit ad diuersum. Et simili ter supfluitas cum declinat ad caput uel uentrem ad diuersum attrahunt medicĩe morditiue manibus et pedibus applicate. ex positõe eius in prima humorũ.

ℭ Oporter te euacuare humores temporibus accessionũ per superius fluxu sanguis nariũ. s. vomitu uel similibus. tempo ribus uero quietis p inferius vrinã uel assellatõem vel similib;

illis. secūdo expositōis humorū.

¶ Qui diuturnis egritudinibus affligūtur subtili indigēt cō/silio. et horū multis sufficit ad liberationē huiusmodi cōsilium tantum. vidi eni multos patientes dolorem iuncturarū asma et epilensiam fuisse liberatos perfecta liberatiōe cōsilio tali. Et pa tiētes diuturnā epilensiam adiuuatos esse huiusmodi consilio nō modico adiutorio. Et hoc cōsilium est frequētatio ciborum ex quibus generatur subtilis chimus. Asuefactio flobotomie et abstinentia ab omni cibo in quo ē egritudo. Particula. vi. de consilio subtili.

¶ Cibum nō modicabis tempe quātitate et qualitate sui natu ra eo ad curationē egritudinum est cōtenta. v. expositōnis eius in. vi. epidimiarū.

¶ Multos egrotantiū virtutis et corporū fortiū notorum mo/dorū curaui longa prohibitōe ciborū et exhibitiōe medicine si/mul ab huiusmodi accidente. Et aliquos modorū notorū virtu/tis debilis quibus sincopis accidit curaui ꝓhibitōe ciborū et fri catione multa manuū et pedum et fricatōe etiā iuncturarū om/nium spine et restituta est uirtus egrotantiū et pfecte sunt libe/rati. Et aliquibus ipsorū feci cōtrariū vetās eis ciborū abstinē tiam et porrigens eis cibos. Parti. vi. de examiatōe medici.

¶ Quāpluribus hominibus astiti et aliquibus ipsorū aquam frigidam secure et indubitanter omnibus tpibus sue egritudi/nis propinaui. et quibusdā ipsorū dedi aquā ipsam aliquādo et raro quod medici alii facere abstinebāt. Cum aurē febris patiē tis erat adurēs pura nec erat in parte ventris aliquod apostema patiēti aquā frigidam et sine dubio aliquo ministrabam. et cui/dam alii dabam nō secure sed cū dubio.. Et dicebam ꝑsentibus ꝙ hic egrotans si nō biberit aquam frigidam proculdubio mo rietur. et si biberit de salute eius speratur. et per deum quilibet de cuius salute sperauī per aque frigide potum a morbo potu ipso liberatus est et ad salutē peruenit. Particula sexta de con/suetudinibus.

¶ Consiliū neutrorū est mediū inter consiliū sanorū et egro tantiū. et vigilie eis utplurimū sunt nociue. Dimissio autē con suetudinis est valde timorosa. non solum in cōsilio neutrorum

et similiũ sed in consilio infirmorũ. v. ingenii.

¶ Quantitatẽ aque frigide a febricitãte bibente tempore for/tis sitis oportet esse illam quã infirmus bibat absq; aeris retra/ctõne. et res frigida prohibet digestionẽ excepto secaniabin in quo virtus est incisiua. Expositõe eius in pria acutorum.

¶ Far ordei iuuaminibus suis humectatõe. s. et clarificatõne virtutẽ corroborat et a malis humoribus mũdificat spiritus in/strumẽta. que duo iuuamẽta in nullo alio aggregãtur. Cũ ve/ro egrotans abhominatur far ordei nullus cibus est adeo sibi utilis post ipum queadmodũ pisces lapides habẽtes coquinati cũ aqua porro aneto sale et oleo tempato. et in defectu ipsorum pisces alii proximi eorũ nature. Et oportet te ante cibũ ipsum ex sirupis acetosis aliquẽ sibi dare ita q ipsius mẽbrorum ner uosorũ aliquod egrum non sit. primo acutorũ morborũ.

¶ Secaniabin quod datur egrotãti ad mũdificatõem apertio/nem et pparationẽ meatuũ sumẽdum est necessario ante aquã ordei per duas horas. quia cum simul uel vno tempe accipiũtur ex eis in stomacũ motus oritur inequalis quia nõ cõueniũt in ter se. Expositõis eius in tercia acutorũ.

¶ Constrictio egestionis egestionẽ adiuuat. quia auget et for tificat ipsam cõtra naturã. et forte huiusmõi est causa destructõ nis. generãt eni febrẽ secũdum spẽs sui diuersas et apata mãi/festa et nõ manifesta secũdum sui diuersas spẽs: et facit furere dolorẽ quẽlibet ex grossis humoribus ortũ. et debilitat uirtutes naturales et corrumpit opatões aiales inducẽdo grauẽ somnũ et mentis permixtionem. Particula. vi. de clisteribus.

¶ In corpore eius qui laborat labore forti intantũ q peruenit ad lassitudinem et bibit potum copiosum post cibum exercitiũ operatur. superfluitas colerica propter laborem et superfluitas cruda et indigesta propter exercitiũ extra tempus congruũ ge neratur et grauamen maius isto in illo accidit. cum ex his duo/bus multa superfluitas humorum in corpore aggregatur. ter/cio expositionis eius.

In prima epidimiarum.

¶ Somnus est res nociua ei qui habet humores frigidos mul/tos. et ideo nocet in principio accessionis febris et ventri apo/stemato. quia calor interiora corpis subintrat. et subintrat cum eo sanguis. et ei cuius humores sunt crudi pauci cũ uirtute de/bili somnus confert. Expositõe eius in prima humorũ.

¶ Somnus in principio apostematũ quẽ sequit̃ febris augmẽ/tat febrẽ. Expositõe eius in. vi. epidi.

¶ Ira et tristicia sũt egritudines aie. sed in ira calor naturalis intenditur et dilatatur et colera generatur et in tristicia cõstrin/gitur calor naturalis et hũores frigidi et flegmatici generãtur. quare indigeo ad humores frigidos et flegmaticos calorẽ natu/ralem pusillum non solũ motibus corpis sed motu aie excitare adiciendo motibus corpis iram ut calor naturalis dilatet̃ et hu/mores ad exterius currant. Expositõe eius in prima humorũ.

¶ Cogitare alacria et ea inspicere dilatat animã et iocũdat et dilatat naturalem calorẽ. Et similiter cogitare tristia et ea inspi/cere animã et calorem naturalem coartat. secundo expositionis humorũ.

¶ Somnus quia semp humectat utilis est egritudini in decli/natõibus suis mãifeste et utilis siccitati uentris. receptus enim aer p attractõem sui caliditate uentrẽ siccat et somnus hũectat eum. Particula. vi. de somno et vigilia.

¶ Quiescere facit omnẽ sincopim prouenientẽ ex subita eua/cuatõe vinũ cũ aqua frigida tempatũ et pcipue in euacuatione eorũ que defluũt ad stomacũ uel ad loca proxima sibi nisi pro/hibeat hoc calidũ apostẽa existẽs in aliqua pte uẽtris aut fortis dolor capitis aut egritudo imutãs mẽtẽ. aut febris adurẽs. aut egritudo indigesta nã in huiusmõi statibus õibus prouenit ex potu vini magnũ nocumẽtũ qđ difficile curat̃. pria ad glauco.

¶ Quietãt fortẽ dolorẽ apostẽosũ corpis mãufctã sapa oleũ et modicũ cere dissolute ad ignẽ appositaq; cũ lana pigui frigi/da in estate tepida uero in hyeme supra loca. et i his emplastra sunt similiter opanda secunda ad Glauconẽ.

¶ Oportet nos prouidere in spẽalitatibus naturarũ quia no/ui quosdã qui impediti in pricipio noctis amiserũt horã princi/pii somni et nõ potuerũt dormire in residuo noctis. et aliquos

qui cũ gustãt far ordei abhõinationẽ subito patiũtur. et aliquos qui cũ far ordei bibũt sentiũt in stõaco acetositatẽ. v. ingenii.

¶ Doloris prouenietis ex vẽtositate fumosa spẽalis cura est appositio magne sicie in igne. et putabis huiusmodi modũ cure esse modũq3 artis magice siue sit egritudo in intestinis siue in ceteris mẽbris corpis. quia ipsa hora appositõis sicie euanescit dolor et sanitas pristina recupatur. Et cũ in loco ẽ hũor fumositatẽ ipsam opans dolor certe reuertit et tũc appone iterũ sitiã supra locũ doloris quousq3 dolor cesset et euacua postmodũ humorem ipsum. xii. ingenii.

¶ Medicine faciẽtes cessare dolorẽ et sunt quibus ãmiscentur ea que dormitare faciũt sensus et inducũt somnũ nõ debẽt porrigi nec propinari nisi in magnis et fortibus doloribus et clamosis ut forti colica calculo vigilia angustiosa dissoluẽti virtutem tussi forti et inquieta que affert patiẽti nocumentũ sanguis s. sputũ et fluxu a capite fluẽti forti et maligno. que uero sit minus male his que p̃diximus sufficiẽter curãtur cum medicinis non faciẽtibus dormire. viii. miermir.

¶ Cum ad quietãdos dolores medicine in quibus intrãt dormitantia colligãtur oportet attẽdere circa tria. Primũ est ut faciant dormitare sensum. secũda est ut etiã dispensatõem ipsarũ non sequatur aliqua pestis que remaneret affixa mẽbro. et tercíũ ut adiuuet mẽbrũ egrotans ab eis adiutorio magno vel p resolutionẽ humorũ generantium egritudinem uel per eorum mundificationem uel per eorum nature immutationem et reparationem. Et puto Filonẽ dispensasse medicinam suam post inspectionẽ istorũ trium que medicina est antiquior et famosior ceteris medicinis ix. miermir.

¶ Cum in egritudine est accidens forte quod nocet uirtuti oportet medicum curam egritudinis pretermittere et opponere se accidenti cum disturbantibus et facientibus ipsum a nocumento cessare suo egritudinem etiam si augmentent ut eger a destructione cui proximat uerberetur. postmodum uero medicus de nocumento ipsius accidentis securius redeat ad curam egritudinis quam dimisit. xii. ingenii.

¶ Accidentia uirtuti nocentia quibus oportet medicum oppo

nere se festinãter et ꝑtermittere cõsiliũ egritudinis et eius etiã causas si quod prohibet accidens inutile fit ad expellẽdam egritudinẽ et eius causam sicut dolor uigilie et oẽs euacuatõis species cum augẽtur. et pre omnibus accidentibus sincopis ẽ acutum. xii. ingenii.

¶ Cum dolor mẽbro infixus p immutationẽ purgatõem uel attractionẽ ad partem oppositam nõ recedit significat ꝙ causa nociua eius solidauit se membro et penetrauit ipsum et hoc nõ curatur nisi resoluẽtibus medicinis queadmodum curant᷑ dolores a ventositate inflatiua prouenientes cõsilio uidelicet ciborũ et potuũ subtiliũ: clisteriorũ: emplastrorũ: infusionũ: cataplasmatum. xii. ingenii.

¶ Oportet te semp incedere p tramitem qui talis est conare primo euacuare et resoluere quodcũqꝫ est extra naturã: et si hac natura mẽbri aut causa egritudinis incurabilis nõ poteris adimplere corrumpe et putrefac quod est extra naturã. Si uero illud ad finem nõ ueniat quẽ intendis precide et eradica mẽbrũ aut curatõe ferri aut adurentibus et cauterizãtibus medicinis ultima ingenii.

¶ Debilitatis stomaci uenarũ arteriarũ et lacerti. et in sũmo omniũ instrumentorũ nature et anime semper causa est cõplexio mala. prima morborũ et accidentiũ.

¶ Mala cõplexio cũ accidit alicui mẽbro est egritudo ex egritudinibus mẽbrorũ cõsimiliũ et hec impellit et prohibet aliquã ex uirtutibus ipsius mẽbri qua de causa hũiditates defluũt diuersis temporibus ad mẽbra diuersa cum circuitibus inequalibus. tercio morborũ et accidentiũ.

¶ Medicine calefaciẽtes fortiter importãt uirtutis dissolutiõm fortẽ et subitã et debilitatẽ tamẽ corpus non põt sustinere curã quare necesse est ut uirtutes ciborũ et potuũ diuidentiũ humorũ grossitiẽ sint tpate in sui caliditate. Particula de flobotoia.

¶ Mensura quã ego designaui et cõfirmaui in statibus curationis hec est. Mundifica primo corpus totũ a supfluitatibus et deinde medicare mẽbrũ cum medicina calida et acuta. quia cũ nõ incipis ab euacuatõe corporis attrahis ad mẽbrum materiã cũ calida medicina sicut attrahis per uentosam. quarto ingenii

℄ Cum egritudo est fortis et difficilis ꝑpera et euacua p flo/
botomiam assellationem uel uomitũ etiã si nõ appareãt signa
repletionis. et tunc est egritudo fortis et difficilis cum ẽ in ali/
quo mẽbrorũ nobiliũ uel in se magna uel qualitate maligna ét
sit quãtitas eius parua. quarto ingenii.

℄ Cum vis prohibere sãpfluitatis augmentũ oportet te attra
here cum ad cõtrariã partẽ ei cui se declinat. Et cũ vis eam eua
cuare euacua illam ex pte in qua est uel ex parte uiciniori sibi.
Expositõe eius in humana natura.

℄ Egrotantiũ quorũ egritudinis causa est repletio nimia gros
si humores et uiscosi aut in ypocundriis tensio inflatio uel ca/
lor ualde fortis aut apostema in aliqua pte vẽtris nullus est di/
spositus ad secessum. expositione eius in prima aphorismorũ.

℄ Ait Moyses cũ fastidiũ est longo tpe elongatũ et es certus
ꝙ ipsius effectus cessauit. et similiter ipsius humores sunt atte
nuati et diminuti. et mãifestũ est tibi ꝙ ipsi pfecte sunt digesti.
et eorũ necessaria est euacuatio euacua eos secure dũmodo pa/
tiens nõ habeat in ventre uel in hypocundriis apostema et non
sis immemor huius rei.

℄ Caueas cathaplasmare corpore non euacuato. quia ex uici
nis mẽbris attrahes ad locũ egritudinis plus sanguinis quã re
soluas. Expositõe eius in secũda morborũ acutorũ.

℄ Accidit indigestio quedã que uilipendit᷑ sicut indigestio ex
iture sub aure. et credit᷑ ꝙ egrotãs liberet᷑ et morit᷑. qa hũores
existẽtes intra uenas que sunt causa egritudinis minime sunt
digesti. secũda expositõis eius in pria epidimiarũ.

℄ Appositio sicie absqꝫ scarificatõe multũ cõfert omnibus do
loribus proueniẽtibus ex uẽtositatibus grossis inflatiuis et fri
gidis inclusis in corpibus opilatis non habẽtibus vnde possint
euaporare propter suã grossitudinẽ et ipsorũ corporũ opilatõm
sexto expositõis eius in secũdo epidimiarũ.

℄ Materiã fluentẽ ad oris sũmitatẽ ad palatũ uel ad utrãqꝫ vuu
lam ad nares attrahere procura p medicinas morditiuas oppo
sitas naribus. et similiter procura attrahere ad os materiã fluẽ
tẽ ad oculos p gargarismũ cũ medicinis morditiuis. Expositio
ne eius in prima humorum.

¶ Vox fortis facit dolorē meatus et consumit humiditatem generatam in stomaco et in ore incitat rascationē et extrahit flegma malum et viscosum et calefacit corpus. Qui vero indigent calefactōe corpis nullam aliam habēt medicinā neqꝫ cibum meliorem quā exercitationē vocis quia calefacit eorū corpora incitat calorem naturalē et calefacit corpora frigida et desiccat eorum mēbra humida. Sed habentia corpora sicca et gracilia nō oportet exercitare uocē. et similiter illos qui habēt in stomaco humiditatē malam uel fastidiū oportet cauere a forti uoce. quia facit decurrere malum humorē existentē in stomaco in totum corpus. Parti. vi. de somno et uigilia.

¶ Cum decurrit multus sanguis ad mēbrum aliquod extenditur illud mēbrum extēdunturqꝫ vene existētes in eo tā magne quā parue. et si que erant primo inuisibiles facte sunt visibiles tunc propter earū repletōem quēadmodū video multas uenas in oculo apparere propter albedinē eius pellicule. et forte alie uene extense subtiliores eis apparēt ex causa repletōis q̄ erant inapparibiles subtilitate sui. In arte parua.

¶ Scio quendam balineatōibus adhesisse aquarū quibus immixtū erat salnitrū uel sulfur ut euacuaret corpus et cōsecutus ē ex hoc in omni suo consilio euacuationē colere. et ignorabat ꝙ occurrēdum erat necessario cuilibet qualitati domināti et egredienti rem naturalē cum eius cōtrario quod satis melius ē euacuatiōe. et spretis uerbis huiusmodi sibi dictis cōsecutus est ex hoc fortē siccitatē in suis mēbris radicalibus intantū ꝙ deuēit ad consumptionē et ptisim et mortuus est.
Prima ad Glauconem.

¶ In curationibus apostematū resolutionis difficilis oportet te immiscere medicinis resoluentibus forti resolutōe mediciās aliquas lenitiuas ut sis securus ꝙ huiusmodi apostemata nullo modo cōuertantur in apostemata dura que scliroses nominant. secundo ad Glauconem.

¶ Membra debilia temporibus quietis sunt fricāda precipue sicca fricatione. pre membris ceteris. et propter huiusmodi fricationem tempore ipso prohibetur generatio dolorum in ipsis membris debilibus. et maxime si fiat ante accessionem ꝑ duas

uel tres horas. Sed in horũ in quibus incitatur dolor in ipsis membris est a fricatione cauendum. quinto consilii sanitatis.

Immutatio ad caliditatem uel frigiditatem est uelocis curationis et non laboriose liberationis. Et immutatio ad siccitatem est tarde curationis et laboriose liberationis, quia longum tempus requiritur ad humectationẽ sicci. siccitas autẽ cum confirmatur non recipit curationem et nullus ab ea liberatur cum est confirmata complete. primo ingenii.

Confirmatio siccitatis que non habet curationem est siccitas humiditatis corporũ mẽbrorum radicaliũ et quanto magis ordo siccitatis est huic proximus tanto magis eius liberatio est tarda et longa etiã si sit ordo primus. quia ipsius ordines sunt difficiles et laboriosi qui requirũt longũ tempus ad liberationẽ sui. vi. ingenii.

Ordines siccitatis sunt quattuor. primus ordo est cuius sanatio est. et est siccitas humiditatis paruarũ uenarũ que speciales sunt omniũ mẽbrorũ ex quarũ ore nutriũtur mẽbra. Secũdus est siccitas que ꝑuenit ad consumptionẽ humiditatis disperse ꝑ mẽbra corꝑis ad modum cambii que humiditas egreditur ab ore ipsarũ uenarũ paruarũ ad nutrimẽtum mẽbrorũ eis similis. tercius est siccitas que ꝑuenit ad cõsumptionẽ humiditatis mebrorũ cum humida substãtia proxime colligatõis et coagulatõis. sicut est pinguedo et caro cum liquefiũt et dissoluunt. Quartus est siccitas mẽbrorũ radicaliũ uidelicet corꝑis cordis epatis et ceterorũ. vii. ingenii.

Calefaciens complexionẽ que iam egressa est a suo ꝓprio tẽpamento ad frigiditatem ut ad suũ reuertatur tẽpamentũ secure et confidenter. infrigidare uero quod iam calefactum est non est ita. sed facias hoc cum cautela custodia et timore. quia nisi ea que sunt circa mẽbrum quod uis infrigidare sint fortia creditur ꝙ accidat ex rebus frigidis maximũ nocumentum. eadem particula.

Medicinas supapponendas epati oportet habere stipticitatẽ cum subtilitate ut subtilitas ipsarũ stipticitatem introducat sicut sunt res aromatice. et ex eis melior est que habet istas duas uirtutes, stipticitatem. s. et aromaticitatem. In arte parua.

¶ Stomacus et epar indigent rebus stipticis pre membris ceteris: quia hec mēbra duo sunt nobilia dispōe nobili: et oportet quodlibet ipsorū agere operatōem sibi specialem perfecte tempore sanitatis et tempore egritudinis.

.xi. Ingenii.

¶ Febrem quottidianam impossibile est esse absq3 egritudine stomaci sicut impossibile est quartanam esse absq3 egritudine splenis. primo ad Glauconem.

¶ Medicina composita ex pluribus simplicibus non est utilis cuilibet egritudini: cui aliqua ipsarum simpliciū est utilis. ipsa enim simplex est utilis tantū sibi: sed inuenta est earum compositio ut una medicina conferat pluribus egritudinibus quarum quelibet indiget aliqua simplici etiam si medicina ipsa composita sit utilitatis parue. Octauo Miermir.

¶ Cataplasma humidū confert apostematibus prouenientib9 ex colera: et cataplasma ficuum cōfert apostematibus prouenientibus ex sanguine subtili aquoso: et cataplasma temperatū et ē superappositio corporis calidi temperati cōfert hūoribus grossis et uiscosis eos subtilians et incidens. Expositione eius in secunda acutorum morborum.

¶ Egritudo dyabetes raro accidit et ego non uidi eam usq3 ad hec tempora nisi bis. vi. scientiarum.

¶ Moyses. et similiter ego nō uidi eā i occidēte cōtingere nec audiui ab aliquo ātiquorū doctorū meorū q͞ uiderit eā: sed tamē hic i egypto uidi aliquos patiētes huiusmōi egritudinē īfra decē ānos plusquā uigiti et hoc significat q͞ egritudo hec multotiēs generatur in regionibus calidis et forte accidit in regione egypti saporositate aque nili quam homines bibunt.

¶ Prima pars diei similis est ueri proxima estati tempus uespertinum autumno et ultima hyemi. et ideo egritudines autūnales acute et mortales et hora uespertina fortificantur magis et exacuuntur accessionibus suis. expositione eius in secunda humorum.

¶ Melior uentis est qui differtur ex mari magno et huic in bonitate pximus ē qui ex montibus dfert᷑. et peior qui ex latrinis paludibus uel locis madidis est delatus. et medius inter hos est

qui ab aliis locis defertur expōe eius ī tertia humorum.

C Hec duo mēbra. s. oculus et os stomaci nō sustinēt supappositōm rei pōderose deforis et oculus minus sustinet hoc quā stomacus adeo ꝙ medicamē ipsum cū medicinis nō pōderosis de his que liniūtur super eum. secūdo ad Glauconem.

C Curatō a qua nos incipere oportet et qua adiuuamur ē expulsio cause dissoluētis et destruētis virtutē. secūdo ingenii

C Greci cū in cura egritudis sūt stupefacti pmittūt naturā cū egritudiē pliare dicētesq; natura docta a se nouit cōplexiōs mēbrorū et vnicuiq; mēbro ministrat quod sibi simile est ex cibo Et cibus est cura que sufficit tempore sanitatis et tempore egritudinis. Particula sexta de clistere.

C Ait filius zor. ōe id qđ vis mūdificatū esse siue supappositas corpi siue propines sit tepidum. Omne repcussiuū et reprimitiuū sit frigidum ut aqua puteorū. omne aperitiuū sit calefactū: resolutiuū uero sit parū magis calefactū mūdificatiuo. Et cum intrudis ad quiescendum dolorē interius aut exterius facias medicinā tepidam. et cum dubitas de sincopi propines medicinas cum aqua frigida.

C Ait filius zor cū experiētia omne stipticū habet in se aliqđ solutōnis excepto mirto in qua nullo mō repitur uirtus aliqua solutiua. et omne solubile habet in se aliquid retētionis per stipticitatem.

C Explicit particula octaua incipit particula nona continens aphorismos depēdentes a curatōibus egritudinū specialiter assumptarum.

H Vmores generantes epilepsiam sunt grossi frigidi et flegmatici. et epilepsie cura est mutatio etatū ab humido in siccum. et mutatio regionū exercitiorū et dietarum secundum eandē ratōm ab humido in siccum et purgatio cum medicinis. Expositione eius in secunda aphorismorū.

C ū vides fluxū sāguis nariū ꝓsternere ex fluxu ipo successiē

fluenti non negligas flobotomare uenam manus ex ea parte qua defluit et constringere extremitates cum uittis lineis et superapponere siciam in ypocūdriis ex ea parte maxime qua defluit sanguis et hoc totum fecimus et cessauit sanguis qui fluebat. sed ea que superapponuntur naribus uel liniuntur fronti ex doctrina doctorū ueterū peobauimus et inuenimus omnia debilia. Particula. vi. de flobotomia.

¶ Cum alicuius cerebrū consueuit purgari p fluxum fluentem ab auribus. et ex ipso fluxu subito cessante accidit sibi stupor uel uertigo ex incitatione dicti fluxus et attractione ipsius ad aures cum medicinis aperitiuis uidemus dominum huius status adiuuari ex hoc statim. secundo expositionis eius in. vi. epidimiarum.

¶ Patientibus fortes dolores ut emigraneā et similia ex grossitie sanguis uel frigore in interioribus prodest potus vini puri post cibum vel cum cibo et eos adiuuant adiutorio manifesto. et cessat eorum dolor caliditate et subtilitate vini. Et idem facit panis vino infusus et far cum vino. quia ex commixtione vini puri cum cibo ascendit fumus calidus ad loca doloris ex quo i ptibus omniū mēbrorū dolentium equalis caliditas generat et augetur ipa absq; fumositate que poros aperit ipsorū et subtiliat humores solidatos in ipis et generat somnū longum et calefacit membra circum adiacentia mēbro dolenti et dilatat eorū poros et resoluit contentum sui qđ dolorem prestat. et hec omnia naturaliter habet equalis caliditas generare. secundo expositione eius in sexto epidimiarum.

¶ In fluxu sanguinis nariū qui non cessat p appositōnem sicie in hypocundriis oportet te apponere siciam in occipicio cū aliquo infrigidante caput. expositōne eius in. vi. epidimiarū.

¶ Mucilaginē narium aquosam et indigestā phibemus cū rebus que odoratu trahūtur et cū rebus que distillant in aures. I expositionis humorum.

¶ Corize dominis oībus in sui principio sternutatio nocet. quia tunc humores sunt crudi et indigesti et similiter coitus ex forti nāq; motu augumētatur replō capitis et tūc mēbra capitis et pectoris indigēt quiete et ocio et caliditate tempata ad digesti

motu augmētatur repletio capitis. et tunc membra capitis et pectoris indigent arte et ocio et caliditate tēpata ad digestionem humorū crudorum: et cum sistit fluxus resoluūtur p sternutationē ipsi humores iā digesti et euacuāt̄ expōe eius i. I. hūorū.

¶ Coruscatōes quas uidet aliquis oculis sunt ex humoribus quorū substātia et color sunt cōtrarii humiditati albuginee intra cristallinā et corneā collectis. prima humorū.

¶ Dolores capitis alleuiātur p strictionē capitis cum hūores qui faciūt dolores caliditate indigēt tempata. prima humorū.

¶ Sternutatōes sunt utiles hūoribus aquosis et inutiles hūoribus colericis mouētes et augētes eos. prima humorū.

¶ In cura uigiliarum stringe manus et pedes egri tempore quo dormire cōsueuit et eū stimula et fatiga ut nō dormiat nec oculos claudat sed eos semp apertos teneat. et demum ligatura strictiōis soluta lucerna ablata omni motu locutōe et strepitu p hibitis dimitte egrū dormiturū somno profundo. tercia expositionis humorum.

¶ In stupore accipio instrumentum oris stōaci quod nōiatur buchale et pono in eo aliquos cibos molles et liquidos et posito ore ipsius sumitati lingue patientis ad inferiora depsse effundo in meri cibos quos dictū cōtinet instrumentū. Particula. vi de motibus ineuitabilibus.

¶ Fortasse alicui qui iacet more supino tota nocte accidit ex superfluitatibus apoplexia. Partic. v. de motibus ineuitabilibus.

¶ Curaui puerū epilenticū et cū perfecte liberaui per mundificationem sui corporis cū sirupo acetoso squillitico et non indigui cura alia nisi ipso. Parti. vi. de puero epilentico.

¶ Cessat sanguinis fluxus fluens ab aliqua nariū per appositionem sitie super epar uel splenem ex ea parte qua defluit. Et cum ab utrisqз naribus defluit multus et furiosus cessat p appositionem sitiarū simul latere in utroqз. septio ad Glauconē.

¶ Omnes egritudines et pestes operationum sensuū absque apostemate accidit ex mala complexione cerebri. que mala cōplexio aut est in uentriculis cerebri aut in arteriis et venis sparsis per totum cerebrum et in humiditate diffusa supra ipm corpus, et in ipso corpore proprio cerebri. et quia ipsam malā cō/

plexionem scire specietenus est difficile oportet medicū ad hoc sciendum plurimum laborare.

Tertio scientiarum.

¶ Melancolia melancolica ex sanguine melancolico qui in ue nis est generatur et egritudo cerebri forte est ex causa uniuer/ sali. et forte est ex sauguine permutato tātum in cerebro aut ex humore melancolico in ipso fluxo qui est ex combustione cole re citrine uel sanguinis grossi. Cum uero egritudo hec gene/ ratur ex sanguine melancolico qui occupat totum corpus inci pe a flobotomia uene etiam si tantum in cerebro ipsa sit egritu do. tertio scientiarum.

¶ Generalis cura frigidi apostematis cerebri uidelicet litar/ gie et calidi apostematis cerebri scilicet frenesis in sui princi/ pio est flobotomia et effusio olei rosati cum aceto supra caput ad expulsionem humoris nociui cuiuscunq; in eo existentis: et quia harum egritudinum aliqua est cum uigiliis et aliqua cum stupore inducenda est quies illi qui uigilat et excitatio et stimu/ latio ei qui habet stuporem.

Decimotercio ingenii.

¶ Apostemate cerebri completo cum uigiliis uel stupore sta/ tim super caput eius qui habet uigilias infunde aquam decocti onis papaueris albi: et lini narium extremitatem eius et faciem cum aliquo cerebrum infrigidante. et in eo qui habet stuporem calefac humorem grossum.

Decimotertio Ingenii.

¶ Cum hee egritudines due litargia scilicet et frenesis prolō gantur et ad statum perueniunt ad digestionem alicuius ipsa/ rum castoreum: et ad digestionem alicuius ipsarum sicias ope ramur.

Decimotercio ingenii.

¶ Cum augumētum litargie completur lini palatum eius cū medicinis fortiter morditiuis. et post hoc operare medicinas ꝓ uocantes sternutationem et appone supra caput medicinas si/

mile operantes. sic qꝫ quandoqꝫ sinapim suprapone.

Decimotertio Ingenii.

¶ Cum cephalea accidit ex vigiliis utatur patiens dormitione et quiete tota die. et circa uesperas intret balneū et nutriatur cibis generantibus bonū sanguinē non calefacientibus ut ē far ordei et cibetur lactucis que generant sanguinem laudabilem nō calentē. et cibetur ēt caulibus qui extinguūt et siccant fumositates. et ex leguminibus comedat lentes et bibat aquam et cum stomacus humectatur aqua fugiat mala granata citonia et similia et mane ingrediatur balneum et infundat super caput suum aquam calidam pluribus vicibus ad resolutionem fumositatum. et aliqui patiūtur cephaleā in declinatione morbi reliquie cum mouentur.

Secundo miermir.

¶ Dolor oculi cū est debilis cataplasmatur oculus semel uel bis in die cum spongia infusa in aqua decoctiōis corone regie et fenugreci. et cum est fortis cataplasmatur dicto cataplasmate pluribus uicibus et longioribus horis.

Septimo miermir.

¶ Epilensia et stupor principaliter proueniūt a cerebro et stuporis locus est ab operatōne voluntaria. et locus somni ad excitandum difficilis est ab operatione sensitiua. sicut spasmi epilensie locus est ab operatione uoluntaria. et angustie locus est ab operatōne sensitiua.

Quarto morborum et accidentium.

¶ Ait Moyses. Stupor et somnus ad excitādum difficilis est ex perturbatione operationū. et cum spasmus epilenticus et angustia est ex amissione operationum sicut videtur.

¶ Cephalea cū accit ex caliditate uel frigiditate ē fortis et cū cephalea accidit ex siccitate ē debiliss ab hūiditate uero nūquā

accidit dolor et multitudo humorum in capite grauedinem generat et cephaleam nisi forte accidat ex eis opilationes: et nunc cephalea est secūdū quātitatē opilationū. secūdo miermir.

¶ Oportet id quo auris curatur esse temperatum et tepidum et nos quādoqꝫ opamur ad responsionē dolorum auris qui prouenit ex materia pungitiua lac mulierū et albumē oui seperatim et per se et quādoqꝫ ea simul cum aliis medicinis sicut in oculorum dolore. tertio Miermir.

¶ Cognoui per experientiam ꝙ nō oportet tangi formā auri um cum aliquo tēpore doloris: sed distillandū est i eam quicqd debet distillari calidum. adeo ꝙ patiens possit illud ferre et manu suspensa imittenda medicina cum capite stili donec perueniat ad os petrosum et hoc faciat multotiens quousqꝫ impleat fo ramen auris et extergendū est quod in summo auris reperitur cum studio magno ut nō tangatur auris nec aliqua pars ipsius et hac magna doctrina cauetur ꝙ cura auris studiose fiat.

Eadem particula.

¶ Quodlibet cataplasma quo cataplasmatur homo iterius uel exterius oportet te facere ante cibum et in salma uel post assumptionem cibi per longum tempus. v. miermir.

¶ Ait temimius sume niuis seni et est lapis albus rotundus et lucidus. tucie nidie clinie Misagonie. nitri. faraōici. fini cam poli corticis. oui structionis. musci. uniuscuiusqꝫ partem unam et fac inde puluerem: hic puluis extirpat albulam ab oculo absqꝫ punctura et lesione.

¶ Habitatoribus terrarum calidarum accidit sepe optalmia et occupati ab ea cito eripiuntur. et habitantibus terras frigidas accidit optalmia raro: tamen est eis molesta et difficilis curatōis et ipsorum oculus exinde ulceratur. et eadem similitudo ē attēdēda inter optalmiā hiemalem et estiualem. Expositione eius i secunda medicinarum.

¶ In squinātia et omni egritudine que generatur infantibus sentit patiens coartationem cum uult aliquid deglutire ex quibus perniciosior est in qua non apparet in fauce apa nec aliqua rubedo et hoc apa est in meri gutture: aut ipsorū lacertis tantū: et ex humoribus frigidis uiscosis et crudis accidit squinancia.

secūda expositione eius in secunda epidimiarum.

¶ Cum apostema squinātiçū magnū est nō sit hō contentus tantū medicinis que interius fiūt sed fiant etiā emplastra exteriu infusiones aque calide et balnea. Et hec nō operāda sunt nisi in declinatōne morbi. et cibi dominorū huius egritudinis sint farinate medicinales ut cū transeunt per loca dolentia sint eis loco emplastri. Expositōe eius in secūdo epidimiarū.

¶ Verbum est specialis motus instrumētorū spiritus. et ideo non oportet illum alicuius meri sanguinis exitu uel pulmone uel pectore uel canna pulmonis clamare inspirare uel expirare fortiter. motus uero manuū nō est ei inutilis. utilior est tamen eis motus pedum motu tēpato ut p motū ipsum spiritui constricto nullatenus adducatur. prima humorū.

¶ Malam cōplexionē inequalem lacerti pectoris sequitur quandoqꝫ modica tussis. quia ipsa cōplexio inequalis est tussis causa que mordicat lacertum. et ipse mordicatus mouetur cum desiderio ad expulsionē eius quod nocet ei. quito morborū acutorū

¶ Medicine ad sputū sanguinis cessationē sunt composite ex medicinis desiccatiuis absqꝫ punctura et medicinis habētibus aliquā uiscositatē et medicinis stipticis. et finaliter ipsa medicina est generalis accessionis sanguis sputi. et cū sputū sanguis ꝓueīt a pulmōe pectore canna pulmōis aut gutture imiscemus tūc medicinis istis medicias subtiles calidas etiam si sint ualde cōtrarie huiusmodi egritudini. quia adducit huiusmodi medicinas stipticas et faciūt eas currere et peruenire ad locū necessariū. sed cū sputū sanguinis est a meri stomaco uentre uel intestinis nō est necessaria talis cōmixtio medicinarū. vii. miermir

¶ Cōmiscētur quādoqꝫ cū medicinis ad sanguinis sputū et cum medicinis ad tussim fortē et angustiosam medicine dormitatiue ut faciāt dormire somno stuporoso quod magnū iuuamētum est eis: quia sui frigiditate prohibent fluxū sanguinis et faciūt ipsum cessare. Et ꝓhibent etiā corizam a loco a quo accidit egritudo. vii. miermir.

¶ Ptisis ex humoribus malis quorū sapor salsus cōprehenditur p sputa patiētis sicut sapor aque marine est incurabilis. qa antequā reperirentur hūores ipsi p longū tēpus expostulant ad

digestioné sui ulcus pulmonis corrumpit et desiccatur et corruptus corrumpit uicina loca sui adeo q corrūpit pulmóis substantiā totam.

¶ Frigiditas neruosa mébra cōtrahit ad dissoluendam supfluitatem que est in ipsis et ex inde fit singultus. Expositóne eius in.vi.afforismorum.

¶ Oportet in egritudinibus stomaci spéaliter q quātitas ciborum sit tempata quātitate determiata ut nó grauet eum. et oportet in egritudinibus epatis fieri illud idem. Expositióe eius in secundo epidimiarum.

¶ Angustie que generantur ex humoribus qui sunt mioris malicie quā qui generāt sincopim. et oscitatiói que generat ex lentitudine lacerti maxillam mouétis ad resolutioné fumositatum cófert uinū cū aqua tempatū. quia adaptat humores malos calefacit stóacū adiuuat digestioné et resoluit frigiditas fumositates. et potus uini cófert horripilatói proueniéti ex humiditatibus pungitiuis et non ei que ex febre uel apostemate calido generantur. Expositóe eius in secūda epidimiarū.

¶ Aliquos patientes spasmū epilenticū ex causa oris stomaci propter magnū fastidiū uel propter potatóem vini supflue caliditatis siue propter nimiū usum uenereū extra tempus suū. et aliquos febricitātes spasmatos subito ex malo humore pungitiuo ad os stomaci fluxo uidi liberatos esse statim q euomuerūt. Et uidi aliquos aggrauatos malo cibo qué sumpserant adeo q puenerāt ad stuporem liberatos esse postquā euomuerūt. et postquā euomuerūt quod os stomaci impellebat. Et eructatio calida cito sequit oris stomaci lesionem.v.scientiarum.

¶ Dominus egritudinis inflatiue intestinorū uel mirachie é timidus sperans malum et est a bono desperatus. et in summa status eius est ut patiés melancoliā melancolicā societate oris stóaci ad cerebrū. et taliū egritudo cū patiūtur fastidiū augmétatur. et omés sunt splenetici et hoc opatur humiditas pinguis que nūc a splene ad os stomaci fluit. quinto scientiarū.

¶ Ei in cuius stomaco corrūpitur cibus sepe cófert uomitus ante cibū et potatio uini dulcis et usus ciborū qui nó cito corrū

punit et p interualla tempis usus purgationis uentris cũ rebus purgationẽ faciẽtibus tempatã et mũdificantibus ipsum secundum q est yerapigra q si negligis huiusmodi malũ humorem redit difficilis cura eius. vi. consilii sanitatis.

¶ Cum dominat in stomaco mala cõplexio calida uel ipa ammixta cũ humiditate modica et hec est mala cõplexio sine materia curabimus eam cum aqua frigida absq timore et dubitatõe aliqua. quia mẽbris uicinis loci stomaci nõ nocet aqua frigida quia in statu sunt tempato. vii. ingenii.

¶ Patientẽ fastidiũ cũ multo secessu adeo q debilitat uirtus ciba eum stipticis successiue. et quia appetitus cadit multotiẽs secessus multitudine tũc eidem sunt diacitoniton et similia ministranda. Et cũ cibus corruptus est in summitate uẽtris patiẽtis fastidiũ cum retentõe secessus siue cum eo febris sit siue nõ ex fastidio ipso causata procura ipsius descẽsus cũ pipereon et similibus. Si uero in inferiori extrahe ipsum cum suppositorio aut clisteri mellis et olei. Quod si ibi sit pũctura fortis clisteriza cum oleo et pinguedine anatis liquefacta in defectu cuius ponat galline pinguedo, que etiã si nõ inuenit fiat clistere cum sepo caprino oleo et cera lota. Inflatio uero si fuerit ibi clisteriza cũ oleo i quo ruta et semina uẽtositates expellentia sint decocta ut ciminũ carui semen apii et similia. octauo ingenii.

¶ Cum dissolueris assellatõem patiẽtis fastidiũ p suppositoriũ uel clistere nutrias statim patientẽ aliquo quod nullo modo sit stipticum. et hoc etiã opare die secũdo et pcipias patiẽti ut ingrediatur balneũ si omnino liberatus est a fastidio. et si ipa nocte post balneũ dormierit bono somno liberatus est pro certo perfecte. Et si post hoc sentiat patiẽs aliquãtulũ febris nõ oportet te timere propter hoc nec dubitare. sed in crastino facias ipsum iterũ ingredi balneũ et nutrias eum. viii. ingenii.

¶ Patiẽti sincopi ex causa colere citrie ad os stomaci defluẽtis da bibere uinũ citrinũ aquosũ. et in sincopi q̃ fit ex multitudine humorum crudorũ da bibere patienti vinũ calidum aureum uel citrinum dũmodo prohibeat caput forte. duodecimo ingenii.

¶ Cũ stomacus patitur ex humoribus malis ei meliores sunt medicine cõfecte ex aloe. sed oẽs res stiptice siue cibi sint siue potus seu medicine obsint ei magno nocumẽto et ori stomaci madefacto ex humoribus hũidis nõ nocẽt. nocẽt tamẽ secũdũ sui quãtitatẽ: qa operatio medicinarum ciborum et potuum sti-pticorũ est res que utilior est sibi. Octauo Miermir.

¶ Vomitus qui accidit ex hũiditate pigui de genere nature me dicinarũ existẽte in stomaco ẽ fortis et difficilis et ex illo uomi tu stomacus leditur ualde cuius lesio duplicat ipso debili exi-stente: et eius cura potior ẽ ꝓuocatio uomitus ipius male piguo sitatis: et cõfortatio stomaci cum aromatibus et seminibus bo-ni odoris et hiis similibus. et quẽadmodũ oẽs spẽs fetide ptur bant aiam et faciũt ipam abhominare. ita omẽs spẽs aromatice cõfortãt stomacũ et spãliter que sunt ex rebus cõmestibilibꝫ: et res ipẽ utiles sunt stomaco perturbato ex humiditate pigui qua cunqꝫ. Nono miermir.

¶ Patientem singultum ex multitudine ciborũ aut ex puncti-one humorũ: uomitus liberat: et patientẽ singultũ ex frigidita-te: calefactio: et similiter imutatõnẽ factã a rebus pungentibus medicine minuẽtes et siccãtes liberãt et resoluũt. viii miermir

¶ Patientis bolismũ. restauramus uirtutem subito uel grada-tim cũ odoratu aceti et mẽtastri mõtani uel cineris et mẽte infu sorũ i aceto: uel cũ odoratu malorũ et similiũ fructuũ uel cum odoratu frusti panis et cõmixtione alicuius ex illo ad quod pati ens cõpellatur: et appositione carniũ porcinarũ assatarũ uel co quinatarũ ante nares: et i sũma appositõe ciborũ oĩum habẽtiũ odorẽ bonũ: qa ipi excitãt et augẽt uirtutẽ eius et cõstrictione manuũ et pedũ fortiter: et depilatõne pillorũ pectoris et extrac tione capillorũ capitis: et cũ a sincopi excitatur ciba eum pane uino infuso: uel re alia roborãte uirtutẽ. Eadem particula.

¶ Ex hũore malo iclũso i tunicis stomaci salso uel colerico: cũ ebulit: accidit appetitus ciborum malorũ et secundũ diuersita-tẽ qualitatis et malignitatis spẽi hũoris diuersificant spẽs rerũ que appetuntur. Quarto morborum et accidentium.

¶ Fastidiũ cũ os stomaci est debile et uenter strictus ẽ diffici-lis cure: qa quicqd dissoluit uentrem facit fastidiũ et turbat ani

mam. et quod cõfortat os stomaci retinet secessum. et melius quod in fastidiosis inueni est ut ipsi cibentur herbis preparatis cum oleo et muri. et postmodum accipiant parum de piris citoniis et malis granatis ad que appetitus ipsorũ declinat magis. sexto consilii sanitatis.

ℭ In confortatõe stomaci fastidiosorũ et similiũ etiã si effimeram patiant᷑ res cõfortãtes stomacũ apponẽde sunt supra ipsũ ualde calide effectiue. quia omne tepidũ dissoluit stomacũ et humectat. viii. ingenii.

ℭ Ei qui patit᷑ fastidiũ et similiter ei qui patit᷑ fortẽ ardorẽ in stomaco adeo ꝙ credit in illo esse calidũ apostẽa cerotũ frigidũ de citoniorũ oleo cõfert et consueuimus calefacere olea duplici instrumẽto. quia si aliter calefiãt corrumpitur eorum virtus octauo ingenii.

ℭ Aqua coadunatur infra loca que sunt inter intestina et sifac quod extẽsum est supra ipsa. Expositionis eius in prima epidimiarum.

ℭ Idropisis carnosa cũ adheret oportet te primo adhibere que expellunt flegma ꝑ secessum. et postea que expellunt illud per uomitũ deinde ꝑ gargarismũ. quia gargarismus purgat caput a flegmate. et cũ flegma est diffusum ꝑ totũ corpus, purgamus ipsum vniuersali purgatõe. Et dant᷑ in huiusmodi egritudine medicine incisiue et calefactiue ad purgationẽ corpis ꝑ resolutiones cum urine emissione. Expositõne eius in pria humorũ.

ℭ Oportet nos purgare corpa patiẽtium ictericiã omni modo quo possumus adeo ꝙ purgamus ea ꝑ superius et inferius. et ꝑ palatum urinã et nares. Expositõe eius in pria humorũ.

ℭ Adiuuatur itericus coloribus citrinis quia citrinitatẽ dissoluũt. et is qui sanguinis sputũ screat nõ adiuuat᷑ demõstratione colorũ rubeorũ quia sanguinẽ mittũt. et omnis humor purgatur demonstratione colorũ similiũ colori ipsius et ad interiora corporis impellitur demõstratõe cõtrariorũ colori eius, secũdo expositõis humorũ.

ℭ Multotiens curauimus sclirosim epatis in principio sui. et illam cũ prolongata est curare nõ potuimus nec vidimus eam aliquem curauisse. et patientes sclirosim aliqui peruenerunt ad

ydropen et moriuntur temporis mora longa. et aliqui moriuntur celeriter fluxu ventris. secundo ad Glauconem.

¶ In cura ydropisis prouenientis ex apostemate duro uentris hec tria facere nos oportet primo laborare circa curam apostematis duri quod est in ventre. secundo operari emplastra resoluentia humiditaté. et tercio ministrare medicinas promouentes vrinã. secundo ad Glauconem.

¶ Desudatio sanguis é ex apertõe uenarũ paruarũ uel purgatõe aquositatis sanguinis sicut accidit spéaliter in debilitate epatis et renũ. quia patiéti huiusmodi egritudiné multotiens accidit ꝙ mingit uel emittit aquositaté sanguis ꝑ secessum. vi. morborũ et accidentium.

¶ Causa omniũ specierũ ydropisis est epar cum nõ mutat in sanguiné id quod ꝓuenit ad eum ex cibo propter malam complexioné frigidam dominãtem in eo. et fortassis huiusmõi mala complexio frigida dominaẗ in aliquo instrumétorũ cibi uel in aliquo instrumétorũ spiritus que extendit se ad vicina membra quousqꝫ ꝓueniat frigiditas ꝑ societaté uenarum ad corpus epatis: et generat in corꝑe ipso egritudiné que est causa ydropisis. Et similiter cũ augmentaẗ fluxus sanguinis vndecũqꝫ infrigidatur epar et accidit ydropis. v. scientiarũ.

¶ Cum epar propter sui sclirosim non põt in sanguiné cibũ cõmutare accidit ydropisis ꝓpter sclirosim splenis quia egritudinibus omnibus splenis patitur epar. vi. scientiarum.

¶ Curatur opilatio epatis cũ aperitiuis rebus. et repletio epatis curatur ꝑ exercitiũ ante cibum: nec prohibeẗ in his ambulare modicũ post cibum. et quicquid cõfert ad aperiendũ opilationes cõfert ad oꝑandum digõem. et inter oĩa syrupus acetosus pipereon et dieta tenuis sunt meliora ad aptãdum oꝑationem digestionis et curandũ epatis opilatõem. vi. cõsilii sanitatis.

¶ Ad apostemata epatis et stomaci eligimus absinthiũ. quia cũ suspicamur epar et stomacũ esse in malo statu statim decoqmus absinthiũ cũ oleo et ponimus suꝑ ista duo mẽbra: ꝙ si nõ inuenimus absinthiũ ponimus oleũ citoniorũ et oleũ masticis et oleũ nardinũ et si febris ꝑua sit cũ eisdem. xi. ingenii.

¶ Ei qui habet in epate apostema cósiliū moderatū pfecto mo deramine adhibendū. et nullus cibus est sibi magis aptus quā far ordei. quia mūdificat absq3 pūctura. nec aliqua medicina ē sibi magis apta quā secaniabin cū aqua frigida nec accedas ad patienté cū aqua malorū granatorū nec pomorū nec reliquorū stipticorū ne forte cóstringant ora uenarū et prohibeat colera a purgatóe. xiii. ingenii.

¶ Epatis apostema cū est in gibbo et volueris patiené purga/ re urinā ꝑuocātibus purga eum. et cū est in cócauo cū soluéti/ bus uentré miscés crocū affricanū semen urtice. et quicqd tem pate ventré laxat. et hoc secure et cófidenter fac cū apostea de/ clinat. Et ego decoxi cum farre ordei polipodiū et eleborum ni grum. et in principio tales clisterizandi sunt cum aqua melle et baurach seu vino. et in declinatóe egritudinis cū fortioribus métastro. s. colloquitida et cétaurea miori. xiii. ingenii.

¶ Epar debile semp est adiuuādum cū adaperiétibus opilatio né et mūdificātibus et resoluétibus tempata resolutóe ut terbē tina que mūdificat ora arteriarū et uenarū discrepantium sibi ad inuicem ut sint aperta et nó opilata: quia opilatio generat pu tredíné. et oportet ꝙ medicina dispésata ad epar non sit nimis frigida sed sit eius frigiditas tempata. viii. miermir.

¶ Intube siluestris et ortensis cóplexio vincitur a frigiditate modica et habét cum hoc aliquā amaritudiné et sunt ambe stip tice. et quia habét istas duas qualitates sunt de melioribus me dicinis quibus curatur complexio epatis calida et non nocent multum ipsius male complexioni frigide quemadmodum ob/ sunt ei res frigide et humide sine stipticitate et amaritudine. et ipse herbe frigide tempate confortant epar per suam stipticita/ tem. et mūdificāt per amaritudinem; et cóferūt male cóplexio/ ni epatis cum materia et admiscetur eis mel prouocant et faci/ unt descendere ipsas humiditates aquosas et alias humiditates. Eadem particula.

¶ Ammiscende sunt medicine lenitie uirtutis debilis cum me dicinis calefacientibus et apponuntur he medicine lenitiue. et hoc magis quā in sclirosi aliorū membrorum, quia corpus

epatis est quasi quedam humiditas coagulata cuius uirtus cito dissoluitur subtilitate multa sui. Eadem particula.

C Serum est saporis cui amaritudo dominatur fortiter. et hoc pre ceteris medicinis epar mũdificat et aperit arctas vias eius sine manifesta calefactõe et infrigidatõe. Eadem particula.

C In apostematibus stomaci et epatis cõmisce medicinas stip/ticas et aromaticas. nec in his sis cõtentus solummodo lenitia aut laxatiua. quia quotienscũq̃ feceris hoc deducitur patiẽs ad dubitationem et prope destructionem. Eadem particula.

C Apostematibus gibbositatis epatis non nocent stiptica vel morditiua: nocẽt tamẽ ĩ apostematibus cõcauitatis epatis. quia rerum que assumũtur immutantur uirtutes antequã pueniant ad epatis gibbositatem: tunc stipticum nõ remanet stipticum ut erat nec morditiuũ in mordicatõne sua: nec uiscosum in sui ui/scositate. xiii. ingenii.

C Cum apostematũ est splen et in corpore superfluitas humo/ris melancolici adest ad mũdificationẽ corpis a superfluitate ipa oportet te medicinis resolutiuis et euellentibus in cõseruatione uirtutũ suarũ medicinas stipticas amiscere: et cũ mundum est corpus noli cõmiscere ipsis medicinis stipticũ aliquod. et si im misceas sit ualde modicũ quãtitate. xi. ingenii.

C Melior medicinis ad grossitiẽ splenis est emplastrũ quod fit de radicibus cappari absinthio aceto et melle et caue emplastri/zare pectus cũ stipticis medicinis. xi. ingenii.

C Ad grossitiẽ splenis cum qua est sclirosis medicina resolu/tiua cum aceto mixta et supra locum splenis frequẽter apposi/ta cũ aliqua particula carnea lacerti est mirabilis opatõis et ar/moniacum cum aceto multotiẽs sufficit ad curandũ apostema splenis et sclirosis sui. vltimo ingenii.

C Accidit ex egritudinibus splenis species melãcolie chebus dicta que multotiens incitat desideriũ ciborum fortiũ: et specia liter cum ad stomacum defluit superfluitas pure acetositatis. et multotiens post cibum promouet grauedinẽ fastidium et abho minationẽ cum appetitus ex causa alia est corruptus. sexto sci entiarum.

C Non euacuatur superfluitas congregata in splene nisi una

via scilicet per secessum. quia nō potest expellere quod in se est ad renes. et ideo cū apostematū est mouemus eum ad expulsio nem superfluitatis in ipso existentis p secessum. xii. ingenii.

¶ Cura apostema lateris p diminutionē cataplasmationem et solutionē uentris et noli dare far ordei tempore status egritudi nis ipsius ne forte impediat crisim. Expositione eius in prima morborū acutorū.

¶ Apostema lateris cum cataplasmas oportet te ponere sub ca taplasmate lanam uel pannū plicatū aut auriculare paruū ut sit appositio cataplasmatis in costis absq3 impulsione aliqua et le sione. Expositōe eius in secūdo morborū acutorū.

¶ Tunc confert apostēati lateris fumositas cataplasmatis hu midi cum ē durū et nihil expuitur ex eisdem. Expositōe eius in secūdo morborū acutorū.

¶ Prohibe minutionē cū apostema est ex hūore colerico me lancolico uel flegmatico etiā taliter prohibe illam cū apostema lateris est ex sanguine et est tempus nimis calidum. et humor ī corpore dominās est colera. quia humor sanguineus in colerā mutatur quod comprehenditur. quando patiens post sputum sanguinis colericū sputū spuit. Expositōe eius in secundo hu morum.

¶ Quodcunq3 producit apostema in pte neruea diafragmatis producit magna apostemata accidentia in pellicula que est sub costis. xvi. pulsuū.

¶ Dumbeletis que accidunt in interioribus corpis et specia liter in uentre medicine cōfecte cum aromatibus cōferunt ual de quia resoluūt et liquefaciunt humiditates in eis collectas. Et laudabilior medicinis est tyriaca magna eis. et post eā medicie quibus mentastrū fluuiale miscetur. vltima ingenii.

¶ Omnibus dumbeletis q̄ in interioribus corpis accidunt pre medicinis aliis cōferūt medicine subtiliantes et desiccātes et si militer potus modicus vini subtilis. vii. miermir.

¶ Ait Moyses. inter medicinas subtiliātes et desiccātes ē ace tum. et est frigidū et capillus ueneris et est medicina tempata inter caliditatē et frigiditatē. sed oēs alie medicine cognite que frequēter ueniūt in opationē sunt calide et sicce. et oportet me

dicũ esse memoré ad curationé dumbeletorũ que accidũt in in
terioribus corporis: medicinarũ subtiliantiũ et desiccãtiũ quas
designauit G. in eis et de signo gradus earũ in caliditate et sic
citate nũc ipãrũ. s. medicinarum calidarum et siccarũ in primo
gradu frequenter uenientiũ in opationé sunt quattuor. Et sunt
Eupatoriũ Squinãtũ Tamariscus et Phisticus: Et ipãrum cali
darum et siccarum i secũdo gradu sunt octo. s. Enigedan. Bal
samus. Aristol. yreos. Cucumer siluestris. Reubarbarum.
Afodilli. et Chieri. Et ipsarum calidarũ et siccarũ in tertio gra
du sunt. xx. uidelicet. Ebulus. gentiana. daucus. darsani. eupe
ricon. ysopus. nux romana. amonium. cubebe. sansucus. pipe
rella. menta. sisimbrium. ruta. cassia lignea. serapinum. menta
strum. maratrum. nigella. et asarum. Et medicinarũ subtilianti
um et desiccantium a modernis inuentarum calidarũ et siccarũ
frequenter uenientium in operatóem sunt tres uidelicet. sericũ
Aniudem. et calamétum: Que medicine sunt in summa. xxxv
tu uero cũ necesse fuerit operare eas uel simplices uel compo
sitas prout uidebitur tibi.

¶ Vulnera intestinorũ absq3 apãte facile curant̃ cum stipticis
et habétia apa uel carnositatem difficile curantur quia quotidie
augumétatur: et apãta aquosa in pellicula circũdante epar poti
us q̃ in mébris aliis generant̃. expositõne eius in. vi. aphoris
morum.

¶ Cũ alterũ duorũ sifaciũ itestinorũ uulnerat̃ totaliter uulne
ribus suis: et reliquũ remanet illesum patiés ab egritudine li
beratur. quinto iuuamentorum.

¶ Emplastra et cataplasmata que antiqui inuenerũt ad curatõ
nem colice facte ex flegmate uitreo ab intestino colon cõtento
oportet te in patiente frequentare: quia cũ frequéter operaris ip
sam curas egritudiné et a malis accidentibus liberas patienté.
Et cum ea semel uel bis tantũmodo oparis noces patienti no
cumento magno: quia per illud sui tensio augumentatur. par
ticula sexta de clisteribus.

¶ In dolore itestinorũ accidéte cũ febre opare cataplasma cũ
milio. et si nõ cessauerit dolor recurre ad receptioné seminũ re

soluentiũ uẽtositates. decoquens ea in oleo subtilium partium et cola et in colatura liquefac piguedinẽ anatis et clisteriza: et si non potes habere pinguedinẽ anatis pone pinguedinẽ galline sine sale que nõ sit nimis uetusta. et si non inuenitur addas in illo oleo parũ castorei et clisteriza. xii. ingenii.

❡ Species uermiũ uentris sunt tres similes uermibus aceti generantur circa anum et similes seminibus cucurbite in intestinis grossis et similes serpẽtibus in intestinis subtilibus. Et cum ipsi eleuãtur ad stomacũ generãt dolorem in eo, et generãtur in uentre uermes ex humore malo et morditiuo. prima expositiõis eius in secunda epidimiarũ.

❡ Renes cum sunt fortes humiditatẽ pinguosam generatã in venis ex liquefactõe humorũ cõtentorũ ibi attrahunt a venis et trãsmittũt illam pinguedinẽ ad uesicã et emittit̃ p vrinã. et cũ renes sunt debiles ad ipsius attractionẽ accidit ex ea pinguositate alterũ istorum duorum: aut uene impellunt eam ad uentrẽ aut spargunt eum et fundunt per totum corpus, et ex hoc ydropisis generatur. vi. morborũ et accidentium.

❡ Cum digeritur apostema generatũ in altero renũ mingit patiens saniem fetentẽ queãdmodum est secessus: et tunc de ulcere renis timetur. quare omni cautela sis cautus in curatione dicti apostematis ut ipsius cicatrizatio cito fiat: quia nisi celeriter adducatur redit difficilis eius cura. sexto scientiarum.

❡ Cum operatio renũ cessat urina nõ uenit ad uesicam et tũc uesica uacua est et nihil urine in ea inclusa aliquatenus reperitur. sexto morborum et accidentium.

❡ Egritudines ani curant̃ difficile propter causas quattuor. Et sunt multa sensibilitas membri: fluxus fluens superfluitatum morditiuarũ per ipsum parua mora medicinarũ appositarum supra ipsum. et complexio sui calida et humida. et ad curationem ipsarum sunt necessarie medicine refrigeratiue et desiccatiue et medicine refrigeratiue et desiccatiue secũdum magis sunt stiptice. et omne stipticũ mordet et ipse anus non sustinet mordicationem. et ideo meliores medicine ipsius sunt metalla lota que calida non sunt. nono miermir.

Scabies et cutis excoriatõ sũt egritudiẽs melãcolice generate

in cute. cancer uero et elephancia sunt egritudines melācolice generate in carne et uenis et ex sanguine multo. Elephantie uero generatio est ex sanguine melancolico cum temporis prolōgatione: cui mixta est colera nigra dominās; et accidit inde egro debilitas motus: origo ulcerum: et immutatio coloris. Particula sexta de apostematibus.

¶ Augumentatur in corpore humiditas muzilaginea intantum ꝙ patiens emittit eam per urinam: et ex ipsa circa iuncturas apostemata similia apostematibus ydropisis patientibus generantur: que apostemata uacillare fecerunt aliquos medicorū adeo ꝙ aperuerunt ea credentes esse in eis saniem: nec inuenerunt eam: sed inuenerunt totam carnem circa iuncturas existētem mucilagine plenam. viii. expōnis eius in. vi. epidimiarū.

¶ Hiis tribus statibus ptisis scilicet illi qui statui senis est similis: et ei qui est ex calore: et ei qui est ex egritudine sincopis confert lac. aqua ordei. et farrum coctū cū aceto eo modo quo decoquitur aqua ordei ad penetractionem membrorū confert eis etiam aqua mellis. Parricula sexta de ptisi.

¶ Multitudo carnis et pinguedinis est ualde nociua: facit corpus turpe: impedit operatōnes: et retardat motus: et ideo oportet multitudinem carnis et pinguedinis habentes ire frequēter per mare: et ambulare sub sole: et specialiter esse sub sole in mari: quia aer marinus dissoluit humiditates et oportet ipsos cibari cibis modici nutrimenti sicut herbis habentibus excedentē caliditatem: ut sunt cepe. allea. pisces saliti. et cibari cibis confortantibus et non humetantibus: queādmodū sunt carnes macilente ac oportet ipsos a balneatōne aque calide: excepta balneatione aque in balneo precaueri: et oportet ipsos sitim sufferre aliquantulum et omni modo quo possint debent sua corpora indurare. Particula. vi. de attenuatōne corporum pinguium.

¶ Non te faciat timere operationē chirurgi egritudo magna quia non debes putare magnam egritudinem fortem: neqꝫ paruam debilem: sed debes attendere et uidere dubietatem ipsius fortitudinem scilicet et debilitatem suam: quia scissura in quā descendit sifac: que est iuxta stomacum est egritudo fortis; et non manifestatur sensui magna;

et scissura ad quam descẽdunt intestina: egritudo est debilis et sensui manifestatur magna. et de aliis egritudinibus intelliges idem. Particula sexta de examinatõe medici.

¶ Omnes medicine quas bibunt podagrici ad eorũ egritudi nem ut prohibeãt fluxũ humorũ descẽdentiũ ad pedes suos et ipse nõ purgant humores in mẽbris dolorosis cõtentos sũt de peioribus medicinis sibi. quia humores cũ nõ currũt ad locum circũdant supra corpus totũ et forte faciũt suffocatiõem. et hoc sepe vidi. et ideo cõsulo patienti huiusmodi dolorẽ ut nullo mo do bibat tales medicinas sed tamẽ bibat tyriacã. nã vidi multos patiẽtes huiusmodi dolorem qui biberũt istã cõfectionẽ et sunt ab ipsa egritudine liberati. Particula sexta de tyriaca ad cesarẽ

¶ Omniũ medicinarũ resolutiuarũ cõplexio est calida. et ex opatõne huiusmodi cõplexionis cum est nimis calida procedit mordicatio. Et ideo oportet te cauere ab opatione medicinarũ habentiũ multã caliditatẽ in medicaminibus quibus cupis res soluere in mẽbro maxime si mẽbrũ egrotãs est apparẽs et ma nifestũ. nam cũ opatus fueris similes medicinas adiungis mẽ bro cum eius egritudine mordicatiões. et generat in eo nõ mo dicus dolor. et omnis dolor incitat et attrahit materiã. Sed me dicina habẽs caliditatẽ compatã non generat in huiusmodi mẽ bris dolorẽ etiã si mẽbrum apparens sit frigidũ. et cum est in interioribus corpis et indiget magna resolutõne opare medici nam fortis caliditatis. In microtegni.

¶ Medicinas formice corrosiue non humectatiuas ut alterius formice speciei oportet esse refrigeratiuas cum aliqua siccitate Et primo sũmitates vitiũ teneritates ederubi et linguã arietinã supra locũ egrum appone et deinde misce ipsis lenticulas parũ mellis subtilis et farinã ordei et appone secũdo ad glauconem.

¶ Rubee et formice nõ corrosiue medicinas has supappone. uidelicet lactucã uirgã pastoris lenticulas aque nenufar psiliũ portulacã intubam sempuiuam similiter et solatrũ. secundo ad Glauconem.

¶ Elephantia et apostema melancolicũ in eorũ inicio possunt curari p frequentẽ euacuationẽ humoris melancolici. et p die tam in egrotante sanguinẽ laudabilem generãtem, quia dieta

in huiusmodi egritudine é quod melius opatur. Nam inueni / mus elephátiá in terra egypti quáplures homines inuadere pp malá dietá et caloris dominiú regionis. et inuenimus eá i ala / mania multos occupare pp salsaméta quibus utútur minus ta mé q̃ i terra egypti. In psia uero cuius ꝓuincie hominibus lac assiduus é cibus nullum eorú detentú ab ipsa egritudine inue nimus. Secundo ad Glauconem.

¶ Cibi patiétiú elephátiá et cancrú secúdú magis sunt far or dei et aqua casei: et ex herbis sunt malue. attriplex. blitis et cu curbita: et ex piscibus qui pascútur circa lapides. et omés aues preter degentes i aqs. et comestio carniú tyrıarú patiétibus ele / pháciam é mirabilis medicina: et oportet ut comedát eas absci sis capitibus et caudis et múdificatis uétribus earú excoriatas et coctas cú multa aqua modico eleo. aneto. et porris. usq3 quo incipiant eliquari.

¶ Ex punctura scorpionis cuius uenenú incidit in neruú ar / teriá. uel uená. accidút patienti accidétia fortia ualde quia uene num scorpionis facile peruenit ad corporis interiora et pene / trat totam cutem. Tertio scientiarum.

¶ Eorú qui cósueuerút exercere coitú et postea deseruerút eú uidi multotiens corpora frigescere et ad motus tarda esse. et q / busdá eorú accidit timor sine cá. memoria praua. et casus in pe sté quéadmodú accidit patientibus melácoliá melancolicam: et omia hec sequútur corruptóné spermatis retéti qui generat ma los fumos. Sexto scientiarum.

¶ Pre oleis curat densitaté cutis. oleú aneti uiridis. et oleú se minis uue dissoluit laxitudiné pfecta dissolutione et humectat etiam si fortis sit laxitudo. et similiter oleum granatorú pini ad lasitudinem confert. tertio Consilii sanitatis.

¶ Iecticatóné cordis uidimus multos sanos iuuenes et senes subito inuasisse: quorú in aliquo nó est diminuta sanitas et om nibus profuit minutio uene et cibus subtilis. quito sciétiarum

¶ Non laudo ad plenum refrigerationé membrorú: quibus defluit sanguis cú rebus refrigidatiuis et stipticis appositis ex / tra quia impellunt sanguinem ad interiora et replent uenas: ná

scio quosdam qui sua pectora refrigidarunt pp sanguinem
quem spuebant a pulmone et quosdam alios qui stomacos su/
os exterius infrigidarunt propter uomitũ sanguineũ. et alios
qui capita sua infrigidant propter fluxum sanguinis ẽ naribus
que refrigidatio nocuit eis ualde. sed tunc est refrigeratio faci/
enda postquã sanguis se ad aliũ locũ inclinauit uel ad ptem cõ
trariam tractus fuit. quinto ingenii.

¶ Dolorẽ in contritione nerui est necesse curari cũ emplastro
cõfecto ex farina fabarũ melle aceto et pice liquida decoctis pfe
cta decoctõe et apposito ipso calido supra locũ. sexto ingenii.

¶ Patientes sincopim ex multa repletiõe spũs propter corpis
raritatẽ cibandi sunt cibis nõ cito dissoluẽtibus ut pane farre
et fructibus stipticis quorũ difficilis est corruptio. Et aliquãdo
sunt cibandi pane et uitellis ouorũ et testiculis gallorũ. et pre/
cipimus tibi ut facias ingrossare hũores et densare cutẽ. quito
ingenii.

¶ Cum generat' ulcus iuxta latus magne uene pulsatilis uel
non pulsatilis caro mollis cibo apostematur et apparet tota illa
uena in mẽbro rubea et extensa. et dolet cũ tangitur caro ipsa.
xiii. ingenii.

¶ Cum caro mollis incipit apostemari incipias a cessatõe do/
loris p superappositionẽ lane in oleo madefacte calido. Sed q̃ a
res calide corpe repleto attrahũt oportet te incipe a minutõe ue
ne uel scarificatõe alterius mẽbri nõ egrotãtis sibi oppositi hoc
modo. si egritudo fuerit in manu facias scarificatõem in tibia.
et ecõuerso. Si vero fueris negligens circa euacuationem cor/
poris crescit apostema carnis mollis quousq3 ad saniem uenit
xiii. ingenii.

¶ Venenosi animalis morsus et punctio curatur medicinis at
tractiuis alteratiuis et immutatiuis. medicie uero alteratiue sũt
que alterant eius qualitatem. et medicine immutatiue que sũb/
stantiã eius immutãt. et attractiue que uenenũ attrahunt forti/
ter sine calefactione ut sunt sicie et cornua cõcaua. et aliqui sũt
qui ore proprio sugunt et venenum attrahunt a membro pun/
cto. xiii. ingenii.

¶ Medicinis lenitiuis apostematis duri ex his que incidũt est aliquid immiscendum et acetum est utile ad hoc. et cũ eo bene curant corde et ligaméta et est ipsum opandum semp. Sed cũ aceti multũ apponitur in cõfectõe attrahit humores subtiles et subtiliores: et eorũ residuum cõuertit in lapidositatem. et cum longo tempe purgauerit nocet substantie nerui et ledit eum. et ideo non est eo utendum in principio egritudinis neq; tempo re longo. vltimo ingenii.

¶ Cancer in principio sue generatõis curatur cũ medicinis metallicis lotis et euacuatõe corporis per secessum. sed cum cre scit et manifesta est causa eius augmentũ sui omni modo quo possumus prohibemus. ultimo ingenii.

¶ Incipimus in cura podagre et doloris iuncturarũ ab euacu tione chimi nociui. et postea curamus manus et pedes adhiben do ipsis medicinas repriméntes et prohibẽtes. sed iuncturã scie nullo modo reprimas neq; refrigeres quia locus eius est cõca uus: et crescit repletio in cõcauo loco. tamen post purgationem mitigãdus est dolor cũ calefactiuis: nec calefacias neq; refrige res multum statim post purgationé quéadmodum facis in fine post perfectioné purgatõis. x. miermir.

¶ In dolore scie magis prodest uomitus quã secessus. quia at trahit humores ad superiora. et semp eo utere post cibum. et ad prouocationé uomitus primo propina medicias uomicas mol liores et leniores. Et cum humores colligati sunt ad inuicem et ipsorũ difficilis est cura causa opatõnis medicorũ qui in princi pio dederũt medicinas acutas et indurãtes materias et coquen tes, scicia tunc prodest mirabiliter et assellatio p clisteria laxatia acuta quibus adeps colloquintida et similia immiscentur. Eadé particula.

¶ Dixit Temimius in introductorio suo talia uerba. in cura scissure que est inueterata sume nucis cipressi exag. duo foli orum cipressi exag. i. accacie nouelle dragmas duas. v. exag. vnũ et ea cõfice cum cola piscis liquefacta et calide ipsa extẽde super pannũ lineũ et supappone sciflure post egressũ a balneo ieiuno stomaco et iaceat egrotãs supinus donec siccetur empla strum, et diebus quadraginta remaneat sic ligatũ. et quottidie

bibat duas partes nucis cipressi et unā partē frondiū eius tri/
tas et cribellatas e quibus bibat die quolibet pōdus drag.ii.cū
vncia aque mirti et zuccari.

¶ Et dixit gargarismus factus ex suco frondiū grisomillorū
decocto cōfert apostemati vuule gutturis et amigdalis et resol
uit omē quod accidit ori carni dētiū uel vuule ex calido aposte
mate et tollit illud.

¶ Cura fractōis ossium post necessariā opationē manuū est
dietatio patientis. et est dieta multū subtilis et purgatio multa
ventris in principio cū aliqua medicinarū. Et in hora generati
onis pori sarcoides est nutritio cū cibariis uiscosis boni chimi
plurimi nutrimēti: et medicinarū appositio exterius uiscosarū
tenaciū sustinētium substātiam ipsorū parū calidarū et tempa
te siccarū.vi.ingenii.

¶ Noli opari cōtra residuū apostematis calidi quod non est
durū calidas medicinas. quia penetrāt potius quā resoluāt. Et
cum illud residuū apostematis calidi est durū medicinas fortes
secure et cōfidenter contra ipsam duriciā opare.xiii.ingenii..

¶ Sufficit in apostematibus manuū et pedum appositio spō/
gie desuper cū aqua frigida et modico aceti uel vini pontici .in
apostematibus uero epatis nō apponit᷑ aliquod frigidū: sed de
coquat᷑ citonia in vino et locus apatis cataplasmet᷑ ex illis te/
pidis in pricipio sui. et similiter cōferūt apatibus ipsis oleū ci/
toniorū: oleū mirti: oleū masticis: oleū nardi et oleū absinthii
cum desup frigida nō apponūtur. Et in medicaminibus apatū
oculorū et oris nullo mō intret aliquod oleū. et i auribus distil
latur oleū rosatū aliquādo cū aceto.xiii.ingenii.

¶ Ait Moyses Aristoteles dixit in ultia none pticule libri aīa
lium aphorismorū ualde bonū in operatiōe medicine. nec uidi
G. in his que dixit facere mentionē seu aliquā recordationē de
eo.. Et uerba Aristotelis sunt hec. Multotiens pluribus puero/
rum spasmus accidit quorum cibus bonus est per copiam la/
ctis pinguis quod sugunt a nutricibus suis carnis fertilis . et
ipsius egritudinis causa est lactis bibiti multitudo.

Explicit particula nona incipit pticula deci/
ma continens aphorismos de febribus.

f Ebres augmētant͡ et exacuūtur cū ciborū digestio q̄ fit in stomaco et epate non cōpletur, et ideo oportet te esse sollicitū in similibus febribus circa digestionem ciborū confortādo cū rebus stipticis mēbra ipsa, xi. ingenii.

¶ Non festines dare febricitantibus potum frigide aque, sed primo diligēter inspicias si in aliquo mēbrorū nobiliū est flegma uel flegmon erisipilatū uel apostēa molle aut durū uel opilatio aliqua in mēbro uel mēbrum cōplexionis frigide. qa nulli humorū febricitantiū in principio aqua frigida est utilis, post manifestationē uero signorū digestionis humorū putridorū uel digestionē flegmonis sanguinei potus aque frigide ē illis utilis, et patienti erisipilam purā potus ipse semper est medicina, nono ingenii.

¶ In febribus putridis tria te attendere oportet, virtutem. s. quod est primū et ultimū, et postmodū causam putredinis, et ultimo febrem propriā. Si uero cum medicaris inueneris res competentes hiis tribus fit medela p res ipsas, et si non competūt eis adhereas circa aliquod quod manutenet uirtutē et eā sustinet, curatur causa sola cum calor febris est debilis cū adaperientibus opilationē et inhibentibus putredinē etiam si parua sit causa ipsa et festinātet extinguit͡ calor febris etiam si extinguētia ipsas augeant opilationē quādo febris habet quantitatem magnitudinis, adeo q̄ ipsam nō patit͡ eger et ipsum occidit cito, et hoc raro fit, x. ingenii.

¶ Si naturarū febriū noticiā haberemus ad plenū secure mādaremus pluribus febricitātibus se in aqua frigida extra balneū balneare et cōtulit hoc quibusdā, Sed quia non cognoscimus febriū naturas uere et pfecte si error caderet extra locum suū magnū adduceret nocumētū. fugimus hoc i curis. x. igēii

¶ Cū cōpellet te necessitas flobotomare febricitantē uel purgare eū uel mitigare eius dolorē cū emplastro uel cataplasmate, nō oportet te porrigere sibi far ordei nec aquā eius antequā facias que sunt dicta, Expositōe eius in prima acutorū.

¶ Cū aliqs iuuēis bone carnis et pinguis corpis estatis tempore in statu febris absq̧ apate uētris balneat se in aqua frigida et natat in ea cōfert sibi et nos mandamus fieri hoc secure.

decimo ingenii.

¶ Causa longitudinis accessiõis febris: et eius breuitatis/ si ipsius febris spés sit simplex/ est status humoris qui putrescit et impellitur/ status uirtutis expulsiue/ et status meatuũ et pororũ mébri cõtinétis illũ humoré/ quoniã multitudo humoris uel eius grossities uel uiscositas adducit longitudiné accessionis/ et horũ cõtrariũ facit breuitaté/ Et similiter debilitas uirtutis expulsiue adducit longitudiné accessionis/ et fortitudo uirtutis adducit breuitatem/ et stricticitas meatuũ et pororũ adducit longitudiné accessiõis. Et largitas eorũ breuitaté/ et aliquãdo cõgregantur omés cause longitudinis simul: et omés cause breuitatis simul/ secundo febriũ.

¶ Febris que generat̃ ex putredine humorũ habet in se signũ speciale non deserés eam/ et est uelocitas cõstrictõis arterie et hoc apparet manifeste tẽpe augmenti accessiõis. nec etiam absconditũ est tẽpe pricipii et tpe status/ tpe uero pricipii febris é pulsus puus/ et tpe status magnus/ prima febrium.

¶ Cuicũq; febris accidit ex repletõe/ et supuenit sibi dyaria sufficit sibi illud: etiã si nõ sit dyaria secũdum repletiõis corpis quãtitaté/ Et qui talibus procurauerũt minutõem uel adiunxerit purgationé supponũt periculo cito eos: prio ad Glauconé.

¶ Nõ festines minuere febricitanté/ de sui crebra cõsuetudié patienté fastidiũ: uel habenté punctõem seu cõstrictioné in ore stomaci/ etiã si sit repletũ sanguie corpus eius/ nisi postquã os stomaci eius fuerit reaptatũ. et tũc purga corpus. nã vidi multotiens aliquos huiusmodi status quos medici purgauerũt ãte cõfortationé stomaci. et quosdã ex eis destruxerunt penitus/ et quosdam ad destructõis terminos adduxerũt/ prio ad glauconé

¶ Aliquid hũorũ putridorũ/ qui sunt in uẽtre: uel uenis magnis fumo simile/ ad cõcauitaté cordis procedit/ sed ex apatibus iguinũ uel cuiuscũq; carnis mollis apate: calor solus currit ad cor: et calefacit loca pxima: nec calefacere desinit: donec pueniat ad cor/ et calefacit ipsum: nec puenit ad cor aliqd ex fumositate eius hũoris putrefacti. qa humor ille est restrictus/ et ideo pria dicit̃ febris putrida/ secũda uero effimera noiatur/ secunda febriũ.

ℭ Frigiditas extremitatū in febre acuta/habet ꝑuenire/aut ex magno apostemate uiscerum/aut ex forti dolore uētris/aut ex subtilitate spūs et sincopi/aut ex strictōe caloris naturalis ex/tinctioni proximi/aut ex eiusdē necatōe et strāgulatiōe a mate/riis multis/Et extremitates dicunt/aures/nares/manuū et pe/dum plante. Expositōe eius in.vii.aphorismorū.

ℭ Frigiditas extremitatū in pricipio accessiōis febris periodi ce/nō est signū mortis sed ē signū restrictōis sanguinis et calo ris ad interius/qui p corpus postmodū aspergunt. Expositōe eius in secūda pronosticorū.

ℭ Frigiditas extremitatū et viriditas earum cum febre acuta significat mortē caloris naturalis et eius extinctōem/Expositi one eius in tercio epidimiarum.

ℭ Sudor frigidus in febre acuta significat mortem. Particu la sexta de signis mortis.

ℭ Putredo fit equaliter in venis omnibus: fit etiā in potiori/bus et nobilioribus bis.et sunt vene que sunt inter inguina et subassellas/et huiusmodi putredo necessario ē radix febris in cluse/cum autē putredo est in vno mēbro in quo est apostema uel non radix ipsius febris et eius locus est ipsum membrū.et hic locus est febri sicut caminū igni/xi.ingenii.

ℭ Oportet te scire res que sunt cura febris. et que sunt cura putredinis: et que sunt cura cause putredinis. que quidem est opilatio/Nā res quibus hec tria curant/nō semp sunt similes: sed dissimiles/Et ideo prudēter attēdas/ꝙ istorū triū maius est nocumēto/et curare studeas illud magis/xi.ingenii.

ℭ Oportet te pfecte scire/qa mēsuratio inter febrē/putredinē et cām putredinis/et si sint oia manifesta/est quedā res secreta laboriosa et difficilis/indigens subtili ingenio et ordinata scīa. Et magis illa laboriosa est mensuratio que inter ista est/et uir/tutē/xi.ingenii.

ℭ Quicūꝗ patiūtur febrē et habēt in corpe multā supfluita/tē hūoris indigesti/et stōs ipsorū debilitatus ē ex fastidio/necē ē ꝙ corpa inflent/et alicuius iporū color fiat albus/et alicuius niger/et alicuius plūbeus/et pulsus iporū puus inequalis/et huiusmōi nō sunt ex vēa aliqua minuēdi/nec fluxu uētris/ali/

quatenus euacuādi: etiā si indigent ipsis. Et pꝑter aliquod hor rū accidit eis sincopis, verūtamē purgatio p forte fricationem adeo ꝙ adducat fatigatōem corpis est sibi bona, qa cōprimit carnē: que fricatio tempe somni cessat: quia somnus digerit: vigilie dissoluūt. Is autē cui hec egritudo accidit ex hūoribus duobus illis indiget tempate. xi. ingenii.

℄ Species febriū interpolatarū sensibiliter recedentium sunt tres videlicet tertiana quottidiana et quarrana, terciana generatur ex colera citrina cū putrefit, quottidiana generat̄ ex humoribus flegmati magis inclinatis cū putrefiūt, et quartana generatur ex humoribus melancolicis putrefactis, et cū humor febrem generās decurrit p totum corpus: predicte tres spēs sunt interpolate: manifeste recessionis, secūda febrium.

℄ Febres cōtinue sunt in quibus humor putridus febrem generans intra uenas est retentus. et sunt ex speciebus predictis triū humorū ex quibus ea que non recedit et augmentatur die tercio est que assimilatur terciane. et est terciana cōtinua et ea que nō recedit nec īterpollatur. sed tamē quottidie accedit vno modo ē quottidiana cōtinua nec manifestatur eius recessus. Et similiter est quartana cōtinua que augmētat̄ in quarto, et hoc accidit raro, secundo febriū.

℄ Febris cōtinua cuius motus ē grauis, et extendit̄ usque ad quadragesimū numeratur inter febres acutas. quia febris non cessat cessatōe completa. secūdo de diebus creticis.

℄ Vnū ex magnis signis febriū putridarū est qualitas caloris in eis: que semp mordicat et pungit quēadmodū agit fumus oculum, nec reperit̄ in eis modo aliquo ēt in pricipio suarū accessionū qua hora nō ē diffusus calor. Cū autē planta manus morā traxerit supra corpus caloris illius. insipiditas pūctio et lesio crescit, nec vnquā in earū pricipio urina digesta reperitur sed a digestiōe pēitus aliena: vel forte reperit̄ abscōdita multa abscōsione digestio eius. febris uero nō putride signū ē absentia spissitudinis pulsus: et spissitudinis caloris, etiā huius qdem nō ē tātum speale sibi, prima febrium.

℄ Immutat̄ sanguis qualitatē et efficit̄ colericus uel melācolicus, et accidit ex illo cū putrefit febris uel de spē terciane uel

dē spē quartane: nec differūt ab inuicē i aliquo nisi qa ista ē fu/
riosa et illa q̄ ē ex mutatōe sāguinis nō: q̄ āt magis declinat ad
furiositatē et ē minoris malitie et lesionis ad tactū ē ex sanguie
et q̄ magis ē morditiua et pūgitiua ad tactū ē ex colere citrine
uel colere nigre putredine: febris uero cuius calor iuenit debi
lis i pricipio appōsi manus supra corpus/ et deīde plāta manus
morā ibi faciēte sentit mordax cresces paulati paulati cū iequa
litate ac si penetraret ex foramibꝰ colatorii siue cribri ē ex fle/
gmate putrefacto: qa sui grossitie et uiscositate īequaliter resol/
uit in corpore talis humor/ secūdo febrium.

C Circuitus febris flegmatice ē. xxiiii. horarū/ et circuitus ter
tiāe. xlviii/ et circuitus quartane. lxxii/ et hoc manifestū ē/ qa fe
bris flegmatica q̄ quottidie accedit a pricipio prie accessionis us
qꝫ ad pricipiū secūde durat. xxiiii. horis/ et codē modo numerā/
dū ē i tertiana et quartana/ et si forte i circuitu febris flegmati/
ce iueneris febrē circuitus horarū octo. sicut durat accessio ho
ris. vi. et qescit horis. ii. scies ꝙ eger patit tres febres flegmati
cas/ qa. viii. hore sunt tertia ps circuitus febris flegmatice/ et si
militer cū iueneris circuitū. xvi. horarū scies ꝙ patit tres terti
anas qa. xvi. hore sunt tertia ps circuitus febris tertiane:/ et si
militer cū iueneris circuitū. xviii. horarū/ scies ꝙ patit quattu/
or quartanas. nā. xviii. hore sunt quarta ps circuitus quartane

Particula sexta de circuitibus febriū.

C Nō redit pulsus i aliqua febriū ad statū suū naturalē: et si
iter primā accessionē et secūdā sit magna mora: queādmodum
fit in tertiana et quartana/ i huiusmodi. n. febribꝰ signū fixum
febris non recedit a uenis nisi in febre ephimera/ in qua signū
febris deperit et disturbat cū eius cessatione/ primo ad Glauc.

C Corrūpit circūstātia circuitus febris et uariatur duabus ex
causis/ aut pp cōuersionē hūorū generātiū febrē de natura in
naturā/ aut pp peccatū icidēs in cōsilio/ et putatur quādoqꝫ ꝙ fe
bris non habeat existētem circūstantiā/ et ipa hēt eā/ et cā huius
ē ꝙ multi sunt circuitus cōpositi: quorū medicus ignorat com/
positionem/ secundo febrium.

C Illos paroxismos qui a pricipio usqꝫ ad sui ultimū uidetur
currere in ipsorū inuasione ante sui certā horā medici de sui cō

suetudine nominát anticipátes/et qui sunt cõtrarii eos noiant postponétes/anticipátes vero poxismi et postponétes nõ significát augmentũ egritudinis neqꝫ declinatõem/sed ea tempora cognoscuntur paroxismorũ augméto et diminutõe/vel augméto et diminutione nequicie accidentiũ sui/primo crisis.

¶ Signa febris terciane pure que statim cognoscũtur ex hiis que accidunt egrotáti sunt.xi. Primũ é rigor fortis in febris principio quo sentit ꝙ cutis aculeis sit plena et pungat ab eis /secundũ sitis et inflammatio que nõ ꝓlongat/et terciũ fortitudo pulsus õi tpe suo/quartũ status accessiõis pricipio ꝓximus. /quintũ diffusio caloris equaliter ꝑ totũ corpus/sextũ repertio multi caloris acuti cũ prio manus apponit supra corpus q postmodũ debilitat et vincit a mãu ipsa/septimũ exitus vaporis calidi a poris cũ bibit aquã/octauũ vomitus colere cittine:quãdoqꝫ fluxus uẽtris colericus:et urina supra quã colera domiat :et quandoqꝫ hec tria simul/nonũ sudor vaporosus calidus et equalis in corpe toto/decimũ post hec oia cessatio et eradicatio febris cõplete/vndecimũ mora poxismi nõ trãsiens duodecim horas/secundo crisis.

¶ Signa febris quartãe q̃ ex ipsa febre cognoscũtur i vniuerso sunt quattuor/quorũ primũ é sublatio oim signorũ terciane pure imo ipsorũ iuentio ꝑ cõtrariũ multotiẽs i febre ipa/secũdũ hec febris raro ꝑ se incipit:sed tamé accidit post iceptõm aliarũ febriũ/terciũ pulsus i pricipio febris ét si eger sit adolescẽs é quéadmodũ illius qui é i senio cõstitutus/quartũ eius inchoatio cũ rigore debili qui postmodũ augmẽtatur i accessiõe qualibet/et i rigore ipso sentit forte frigus secũdũ quãtitaté fortitudine rigoris:intãtũ ꝙ ex fortitudine ipsa sentitur ꝙ ossa cõtundantur/secũdo crisis.

¶ Signa febris quottidiãe sũt mãifesta et cognita/et sunt septé quorũ primũ é febris hec nõ incipit in diebus primis cũ rigore imo postea/et nõ accidit habẽti nisi infrigidatio extremitatũ eius et eius quod appet de corpe ipsius:nõ tamen é ut verus rigor/secũdũ pulsus inequalitas et corruptio sui ordinis i pricipio poxismorũ febris/tertiũ nõ sentit eger inflãmatõm uehementé:et é sitis minor in hac febre quã in aliis õibus febribus /quartũ eger forte nõ sudat in primis diebꝫ cũ indigõne vrine.

/Quintũ fortasse nõ accidit hec febris nisi cũ lesione oris stõac/ci et epatis/ Sextũ magnificatio inflãmatõis eius quod est subypocũdriis magis eo quod erat secũdum naturã./Septimũ ap/paritio coloris egri inter citrinũ et albũ mediũ etiã statu poxismi puento iam ad finem/secundo crisis.

febrium quarum ma[illegible] [illegible]

℄ Febriũ cõtinuarũ materia cõprehendit͛ inter venas et non est cũ eis rigor neq͂ sudor/et febris que generat͛ ex apate san/guineo noiato flegmon est bona et salubris:et magis assimilat͛ febri die accidenti ex apate carnis mollis:que est in emũctoriis et aliis locis/secundo crisis.

No

℄ Cum coadunãtur vno tempe res multe/incipe sanguinẽm extrahere cũ flobotomia/deinde dimĩnue humores et subtilia eos:et ultimo emolli quod induratũ est:et aperi cutem depres/sam/xi.ingenii.

laudatur absinthium in febribus terciana

℄ In qualibet specie terciane cum apparuerint signa digestionis:secure festina porrigere parũ de absinthio/quia habet in se laudabilem actionẽ multimode./Et etiã hec medicina ꝑ ceteris curat egritudines que in ore stomaci ex mordicatiõe colere generantur. prima ad Glauconem.

℄/Incohoat terciana cum rigore forti/quartanã uero nullo tẽ/pore recolo uidisse incipe cũ rigore:sed tamen fortificat͛ rigor in ea et efficitur difficilis:p longitudinẽ dierũ/et sepius generatur ex reliquiis febriũ ꝓcedentiũ.et maxime febris que cõposita nominatur/prima ad Glauconẽ.

℄ Febris terciane pure recessus est in septẽ circuitibus/et cũ hoc ꝑ omnibus aliis febribus salubris est et dubitabilis minus/Cũ uero est nota nec ẽ pura cõtrariũ/Et ego uidi semel q͂ hec febris incepit in quodã puero in pricipio autũni et nõ dimisit eum usq͂ ad ver/prima ad Glauconẽ.

℄ Febris in qua accidit coadunatio caloris et frigoris simul et reperitur fortis calor cũ rigore frigido causa ẽ flegma vitreũ in corpe multũ.et hũor de genere colere corpi dominãtes qui mouẽt sensibilia mẽbra et non remãet in eo aliqua pticula in qua reperiat͛ calor tantũ sed sentit͛ tunc in interioribus corpis calor et frigiditas simul.qa id quod calefacit et infrigidat in pticulas mimas est dispersum. Parti.vi.de mala cõplexione.

℄ Rigoris qui non quiescit donec pueniat ꝓpe statũ duo sunt

modi. .quorū vnus ē qui qescit cū appropinquat status accessi onis febris et ē debilis et nō fortis. et accidit ex putrefactōe fle gmatis fortis frigiditatis quod uocat᷑ vitreū. et alius modus q nō quiescit nisi cū appropinquat status totius egritudinis. nā febris quartane nō cognoscit᷑ pfectio status quousq; nō incipit rigor diminui. et rigor qui incipit cū maxia fortitudine et stati quiescit ante tempus status est in febre terciana. prima expo sitionis eius in sexto epidimiarum.

℄ Terciane pure lōgior accessio est. xii. horarū. nocte vero p longat᷑ accessio in horas. xx. uel. xxiiii. et augmētat᷑ eius plon gatio nimis adeo ꝙ plongat᷑ eius accessio circa. xl. horas et di minuit᷑ eius quies usq; horas. viii. et hec oīa ex his que de cau/ sis lōgitudinis accessiōis dctā sunt colligunt᷑. secūdo febriū

℄ Cū eger duas febres tercianas habet aut duas quartanas tūc due terciāe poxismū ōi die faciūt. et due febres quartane fa ciūt paroxismum tercianum. et estimatur ꝙ due terciane sint vna febris cuius poxismus fit omni die et estimat᷑ de duabus quartanis ꝙ ipse sint terciana vna. secundo crisis.

℄ Nō ē possibile febres adurētes ex retētōe colere generari. sed ipsarū generatio ē ex dominio caloris q est in vasis acuti et accēsi calore aeris cibis calidis labore aut motibus anime. xii. expositōis eius in prima epidimiarum.

℄ Oportet te prius inspicere naturā febris q̄ cū ē fortis calo ris accēsa et adurēs crisis eius erit p fluxū: et cū ē caloris debi lis similis igni sepulto febrē ipsam plongari necesse ē. et p exi turas multotiēs fit eius crisis. primo ad Glauconem.

℄ Febres adurētes fortes fiūt ex causa epatis et stōaci. et fiūt ex causā apatis pulmōis aut ex cā hūorū colericorū qui putre/ fiūt et dispergunt᷑ p totū corpus et pueniūt pp cām sue putre/ factōis ad nimiū calorē similē ebulieti. quinto scientiarum.

℄ In febre acuta adurēti decurrit ad stōm supfluitas calida et acuta: q̄ cū nō generat siti hoc p signis malis aliis ē signū malū. significat eni ꝙ uirtus sensitiua que ē in stōaco iam de/ structa est et pempta. pria expōis eius in pria epidimiarū.

℄ Ex hūore acuto et adurēti q febrem generat impossibile est apa in auribus generari. et ex hūore ipso ualde frigido et gros so apata in inferioribus corpis generant᷑; et ex hūore ipo iter

stratum utrūq; medio sub auribus apostemata generant̄. secūda expositōis eius in secunda epidimiarū.

ℭ Varietas vomitus que accidit in febre adurenti significat ꝙ in venis que sunt vnite in intestinis et lateri cōcauo epatis sunt humores crudi. Et vrina subtilis que accidit in febre ipsa significat ꝙ in vēis existētibus in gibbositate epatis sunt hūores crudi et multi. secūda expositōis eius in tercio epidimiarum.

ℭ Vera accidētia febris adurētis sunt duo videlicet sitis cōtinua q̄ nō recedit nec cessat et calor accēsus qui cū tangitur sensibilem habet ardorem. tercia expōis eius in tercio epidimiarū

ℭ Cū in febre adurenti ualde forti omēs tres virtutes fortes sunt et signa digestiōis māifeste apparēt da secure et cōfidēter aquā frigidam patiēti. ita tamē ꝙ eger nō sit in senio constitutus. xii. ingenii.

ℭ Generatio febris adurentis fit ex putredine colere citrine ī stomaco. et specialiter in ore eius aut in cōcauitate epatis non tamē in quolibet alio mēbro. Et specialius accidentium febris adurentis est aduētus eius crisis p fluxū sanguis enaribus. qa sanguis ebulit et ascēdit superius et disrūpit venas. Expositionis eius in prima epidimiarū.

ℭ Febres adurentes generantur aut ex colera citrina aut ex flegmate salso. Expositōe eius in tercia morborū acutorū.

ℭ Egrotās cū desiderat attractōem aeris frigidi propter accēsionē fortē quā sentit in interioribus membris et reqrit multa opimēta pp frigus quod in exterioribus sentit. significat hoc egritudinē esse mortalem maxie cū in principio accessionū nō accidit illud. tercio expositōis eius in secūdo epidimiarū.

ℭ Cum aer ē frigidus et egrotās adurit̄ nimia adustiōe dimi nue spem tuā de eo. et si nullo mō apparēt in eo signa digōis eritq; uirtus eius debilis est impossibile ꝙ euadat. xi. ingenii.

ℭ Nos clisterizamus cū oleo et aqua tātum in febribus adurentibus accēsis ut disrūpamus sui calorem adurentē et accensum. Particula sexta de clisteribus.

ℭ In febribus flegmaticis rigoris causa est alia q̄ causa febris ēt causa febris ē id quod est ex flegmate putrefactū. et causa rigoris est residuū flegmatis nō putrefacti. sed i febre terciana colera citria ē cā rigorē generās atq; febrem. secūdo febrium.

¶ Egritudinū fluctuantiū p circuitū: fluctuatōis cā ē mēbrorū status supfluitates generātiū expellētiū attrahētiū et suscipiētiū putrescētia dcārū supfluitatū et inflāmatio sui. ii. febriū.

¶ Egritudinū non habentiū circuitū ut febris cōtinue nō est causa egritudo spēalis alicuius mēbri de membris corpis. sed sunt hūores qui cōtinent̄ in oībus arteriis et uenis: et maxie ī maioribus eis qui calefiūt accēdunt̄ et ebuliūt: aut putredo eorum aut res alia ut febris effimera. et sic generatur vna febris vniuersalis inclusa a pricipio egritudinis usq₃ ad finē. ii. febr.

¶ Quiescit febris hora sepatōis febris a corpe ab eius poxismo et declinat febris hora tota que ē post statū poxismi vsque ad principiū paroxismi sequentis ipsum. primo crisis.

¶ Curaui quosdā a febre quartana cū potu tyriace uerūtamē euacuabam prius eorū corpa et postea dabā eis absinthii sucū demū istud electuariū videlicet tyriacā ante tēpus febris p duas horas. et sic liberabā patientē bibitōe huius medicine bina uel trina. Particula sexta de tyriaca ad cesarem.

¶ Primū mēbrorū quod calefit in febribus ethicis quarū causa est ab extrinseco est cor. et post ipsum calefit epar et stomacus: et post stomacū mēbra alia que possunt cor calefacere calefiūt et accidit inde febris ethica. et appositio medicinarū frigidarū in principio apparitōis signorū febris huius super membro quod primo calefit quod est accensiuū febris est ualde utilis. et similiter ethica febris proueniēs ex febribus aduretibus curatur rebus frigidis operatis interius et appositis exterius supra membrū egrū. Particula sexta de ptisi.

¶ Speciale signū quod nō fallit vniuscuiusq₃ febris ethice ē accensio caloris corpis et sui fortificatō absq₃ impulsione statim post receptionē cibi p horam. et pulsus magnus atq₃ omnium febriū ethicarū calor est debilis subtilis equalis et continuus a principio sui inicii usq₃ ad finem eius. Et maius signum febriū ethicarū est. quia semp inuenies arterias calidiores venis aliis sibi vicinis. prima febriū.

¶ Febris illa dicitur pestilentialis cū qua est assellatio de genere illorū que liquefiunt. et hoc accidens febrē pestilentialem aliquo tpe nō dimittit. tercia expositōnis eius in tercia epidi.

¶ Febres ethice sepe accidūt cū prio pestis descēdit ad cor et

post ipm i descésu ipsius ad epar et deinde ad stõacū. accidit & pp malā cōplexionē calidā et siccā dominantē in pulmone uel pectore uel meseraicis; accit et febris ethica pp pestem descēdē tē in aliquod intestinū uel matricē uel renes et trāseuntē ad cor pus cordis: Ex peste aūt prima descēdēte in diafragma febrē e thicā adducēte nūq̄ uidi ethicū ipsū curatū; quia eger moritur antequā perueniat ad ptisim. x. ingenii.

¶ Aliqui patiuntur febres ethicas et euadūt: cum febris hec ī carne uel aliquo de genere carnis accidit. et cū hec febris accit radicalibus mēbris ipossibile ē ab illa aliquē liberari. x. igenii

¶ Omēs febres ethice sub genere febris corpus liquefaciētis cōtinentur et differūt inter se. quia quod liquefit ex carne in febre ethica resoluitur p corporis poros. et qd' eliquat' ex corpore in domino febris liquefaciētis i uētrē fluit et decurrit et egreditur per secessum: Et cum hec febris liquefaciens prolōgatur et patiens non moritur incidit in ptisim.

¶ Maior cura qua curatur febris iclusa et potior ē flobotomia facta secūdū tenorē uirtutis: et potus aque frigide post digestionem cū febris hec fit ex febribus accidētibus ex putredine: Et uidi multos adurentes febrē patientes potu aque frigide post cōpletā digōnē hūorū suorū bibitōis tpe eē liberatos. viii. ige.

¶ Curationis febris que dicitur sinochus tramites omēs cessant p emissionem flobotomie in principio: quare medicus insipiens nō celebrat in patiēte: qui suo consilio se cōmittit crescit ꝙ febris hec et auget'. nā si ichoat cū frigidis destruit qa icludunt poros. repletionem retinēt intra corpus et prohibent resolutionem: ēt si calorem extinguant et complexionē adaptēt. Et si inchoat cū calidis calida augent calorem febris: etiam si euacuent totum corpus: unde qui primo i hac febre neglexerit flobotomiam peruenit ultimo ad huiusmodi pplexitatē. ix. igenii

¶ In omnibus speciebus febris sinoce festina minuere ex uena cordis: adeo ꝙ patiens deueniat sincopi uicinus uirtute hoc tollerante: et si patiens huiusmodi egritudinem non minuatur ab aliqua uena incidit in magnum timorem et deuenit ad finalem dubitationem: qui quandoq; per multum fluxū sanguinis narium uel sudorem plurimum liberatur. viiii. ingenii.

¶ Sinochi spēs due sunt. vna accidit ex opilatōe fria in poris corpis ex qua nō accidit cū ea putredo hūorū et hec febris dicta sinochus ē de genere effimere. et alia accidit ex humorū putredine cū ipsorū opilatōe que ē de genere febris putride. et qlibet harū duarū sperum p se durat p multos dies. Et ipsarū duarū sperū vna ē cuius accessio decrescit a principio egritudinis usq3 ad finē et alia que in eodē statu durat a principio vsq3 ad statū declinatōis. et tercia que augmētat a principio suo. et hoc totū accidit secūdum quantitatē adusti et eius quod resoluitur ex adustione. ix. ingenii.

¶ Flobotomare venā et extrahere sanguinē secūdū virtutis tenorē multitudinē et paucitatē opilationū in effimera pueniēte ex opilatōibus in qua declinatio retardat adeo q̄ credit ipsam nō ēe effimerā est necesse. Et quāto plures opilatōes sūt in illa tanto illa febris fortior est et breuior et si signa repletōis non sint cōgregata in illa. Diminuta uero supfluitate fumosa propter paucitatē humorū postmodū aperiant pori. Et post minutionē patientē cura cū secaniabin et ciba cū aqua farris ordei. et die tertio si videris modicū esse quod remāsit ex febre et nō sunt tibi signa putredinis in vrina neq3 in pulsu fac eū ingredi balneū ante tēpus accessionis per tres uel quattuor horas. viii. ingenii.

¶ Febris generat ex fastidio in quo cibus in fumositatē mutatur et nō ex fastidio in quo cibus murat in acetositatē. Cum vero patiēti febre hāc supuenit assellatio et quod emittit est putrefactū tunc patientem in balneū introduc post declinationem prie accessiōis et ciba eū et stude ipsius stomacum confortare. Et cum vides assellationē preteritā et p̄sentes augmētari adeo q̄ debilitatur virtus melius est ut illum cibes et non ipsum in balneū introducas. viii. ingenii.

¶ Febricitantibus ex causa repletōis opilatōnis apostematis aut putrefactōis humorū cibus pre rebus aliis est nociuus etiā in declinatōe accessiōis sue. et febricitātibus ex vigiliis cogitationibus angustia aut aliis afflictōibus anime abstinentia a cibis est plurimū nociua qui cibandi sunt omni hora accessionis et specialiter in sui declinatōe. x. ingenii.

¶ Tempus cibandi egrotātem cōueniens in febribus inclusis est hora quietis: et est hora in qua sentit aliquā alleuiatōnem et spēaliter hora q̄ cōsueuit cibū sumere tpe sanitatis. xi. igenii.
¶ Purga supfluitates putridas patientiū febrē inclusam medicinis prouocantibus urinā uel prouocantibus fluxū uentris uel sudorem: et cū superfluitates ipse sponte circa stomacū mouentur: purga eas cū prouocantibus uomitū: et cum in stomaco non mouentur ab ipsis debeas abstinere cautus existens circa medicinas ipsas quibus intendis facere aliquā purgatōnem dictarū uel nō calefaciāt: aut calefaciāt parū. xii. ingenii.
¶ Cum epar et stomacus sunt apostemati: cibatio ante accessionē ualde obest: et facile iterficit egrotantē et cum epar aut stomacus sunt debiles absq3 apostemate talis cibatio ualde pdest. Vndecimo ingenii.

Explicit particula. x. Incipit particula. xi. continēs aphōs depēdētes a tpibus egritudinū et crisibus.

e Gritudinis tempora in uniuerso sunt quattuor uidelicet pricipium augumētū status et declinatō: et uix puenit ad cognitionē instantis temporis tēpus egritudinis quod ipsorū sit cū extimatione uera. primo Crisis.
¶ Inueimus alicuius egritudis ualde fortis: ut appoplexie pricipium et recessum in breui hora: et similiter epilepsie: quia nō accidit nisi queādmodum accidit decapitatio alicuius: et decapitatio habet primum tempus secundum et tertium. Et si dixerimus q̄ accessio appoplexie et epilepsie sit sine tempore affirmabimus illa esse accidentia sequētia infirmitates. et egritudo ex qua habet prouenire apoplesia et epilensia habet sine dubio ipsa quattuor tempora. par. vi. de temporibus egritudinum.
¶ Tempus principii est a primo pūcto egritudinis usq3 ad pricipium manifestationis digestionis: et a tempore a quo incipit digestio augumentari: et egritudo semper augumentat̄ hoc totum est tempus augumenti et tempus in quo prouenit egritudo ad fortiorem statum est tēpus status: et post statum incipit declinatio que durat donec liberetur egrotans.

¶ Egritudo cũ accidit est tempus principii et tẽpus principii et similiter tẽpus augmenti sunt absc̃odita sensui et aliquibus egritudinibus. sed tempus status est scibile in omnibus egri/tudinibus. Cum autẽ egrotãs debet liberari ab egritudine se/quitur istud tempus. Declinatio scibilis. manifestũ est igitur ꝙ sunt alique egritudines quarũ non potest cognosci principi um nec augmentum. Particula. vi. de tempibus egritudinũ.

¶ Corrũpitur penetratio cibi nobis ignorãtibus illud ex scli rosi que quandoq₃ in parte concaua epatis generatur. et durat hoc aliqua temporis quãtitate nostro tactui absconsum. Et cũ prolongatur tempus accidit ex illo ydropisis et creditur ꝙ tũc sit principiũ egritudinis et augmentũ. et plures vidi quibus ac cidit talis status in temporibus egritudinũ.

¶ Quãdoq₃ prima accessio febris c̃oprehendit principiũ egri tudinis augmentũ et statum eius ita ꝙ principiũ eius est prin/cipiũ egritudinis. Deinde est augmentũ eius in eo quod sequi tur illud de eo. et deinde ẽ status eius in postremo ipsius. et po stmodum apparet in poxismo secũdo signa declinatõis mani/feste. primo crisis.

¶ Finis tpis pricipii quod tp̃s ẽ inter pric̃ipiũ et statũ egritu dinis est ps vna egritudinis uocata augmẽtũ cũ inicio manife statiõis signorũ digestiõis et manifestatio signorũ digestionis c̃osistit inter signa absc̃odita et debilia digestiõis. et inter signa pfecte digõis: prima crisis.

¶ Signa digestiõis c̃oplete sunt euaporare in vrina: ypostasis residẽs alba c̃otinua lenis et signa digestiõis occulte et debilis sunt pmutatio urine a colore aque ad citrinitatẽ modicã vel p̃mutatio status substãtie ipsius a subtilitate in grossitiẽ. et simi liter pmutatõ status substãtie urine a grossitie in subtilitatẽ. cũ uero egritudo ẽ cũ istis absc̃osiõibus ẽ pricipiũ sui. pria crisis.

¶ Manifesta signa significãtia pricipiũ egritudinis iã trãsite sunt cũ apparet nebula alba equalis continua vel depẽdens in medio aut natãs in supficie. Et similiter cũ apparet nebula cu ius color est rubeus caninus. vel cũ apparet sedimen subsidẽs coloris rubei canini. vel cũ apparet urina pulcri coloris cum substantia equali. primo Crisis.

C Cessatio egritudinis furiose fit cum labore: et labor hic est illud quod ꝓprie nūcupamus crisim: et non est propria nisi febribus que generant̄ ex chimis acutis: Deinde post hoc febribus que generant̄ ex apātibus acutis uelocis motus: uel ex apostematibus q̄ sunt ī mēbris de qbus dubitat̄. secūdo crisis.

C Cū egritudo est magna et fortis: eius cessatio erit cū crisi. Et cum est parua et debilis: erit eius cessatio sine crisi: et ex motu egritudinis scire poteris diem crisis: quia crisis fit semper in die paroxismi febris et aduentus crisis in die quietis ē rarus: et hoc non uidi accidere nisi semel. iii. crisis.

C Digestio pfecta fit tempore status egritudinis: et crisis laudabilior accidit post statum uel parum ante: et crisis facta omī tempore uicina statui est laudabilis magis illa crisi q̄ fit in tpe a statu remoto: et post apparitionem digestionis perfecte ipossibile est accidere aliquo ipius illaudabilē crisim. tertio crisis.

C Primū. v. signorū significantiū bonitatē crisis presentis et maius ipius est digestio: secūdū ut fiat crisis in aliqua dierum crisis: tertium ut precedat et indicet ipsum dies indicatōnis cōtinuus in uirtute. quartū ut sit crisis uelox et leuis. quintū ut euacuatio sit similis nature sue. tertio crisis.

C Sudor conuenit omibus febribus et maxime adurentibus uehemētis inflāmatōis: fluxus uero narium apātibus calidis accidētibus in eo quod est sub ipocundriis excepto apāte cōcaui epatis cui tunc fit crisis per fluxum uētris colericum aut sudorem et quādoq; p uomitū: et in egritudinibus lateris gibbi epatis pectoris et pulmonis et aliorū q̄ cōsequūtur mēbra ipsa crisis melior est per sputum: et in doloribus qui accidunt renibus uesice et omnibus que consequūtur melior est crisis per plurimam urinam. tertio crisis.

C Febris facientis paroxismum omī die crisis fit per uomitū flegmatis et egestionem eius: et quartane ēt fit quandoq; cum ipsis euacuātur ex corpore res nigra et res habens colores diuersos: Et emitritei fit quādoq; cū ea est euacuatio colere et flegmatis et febris cū apāte frigido cerebri nominato litargia: et omnium egritudinū aliarum capitis per apostema fit eueniens in radice auris et omniū febrium que prolongantur fit crisis in

cuius varietate est fiducia per apostema et exituras in aliis lo
cis corpis. tercio crisis.

¶ Esse crisis male non est certū et firmū: et multotiēs non cō
prehenditur nisi estimatōe. sed esse crisis laudabilis certū est et
firmū. et cōprehenditur sciētia certa. tercio crisis.

¶ Multotiens accidunt homini vigilie: grauedo capitis. pigri/
cies: diminutio opatōis motus: et diminutio appetitus: labor et
dolor capitis et similia: et ipse incedit iuxta morē solitum et au
gmentant' accidētia huiusmodi accidentia quousq; psternūt ip
sum et non pmittūt eū habere quietē et redit principiū egritu/
dinis ab eo tempore quo manifeste incepit febris apparere quo
tpe patiens non potuit habere quietē. primo de diebus creticis

¶ Principaliter inter omēs dies creticos fortitudine et boni/
tate est dies septimus et hūc multotiēs denūciat dies quartus p
manifestam mutationē ipsa die accidentē: aut in vrina aut spu/
to aut assellatōe aut appetitu: aut mēte: aut sensu aut in simili/
bus. et mutatio accidentis in septimo semp cōformatur ei que
accidit in quarto. Si vero mutatio quarti fit in bonū crisis acci
dens in septimo erit bona. si autem in malū crisis septimi erit
mala. et multotiens quorū status mutatur in quarto in malum
moriūtur in sexto. primo de diebus creticis.

¶ Natura diei decimiquarti est proxima nature septimi. et si
militer nonus vndecimus et vigesimus sunt pximi nature de/
cimiquarti. et post istos ē quartus et post quartum est tercius
quintus et decimusseptimus. primo dierū crisis.

¶ In omnibus diebus creticis post vigesimū diē usq; ad qua
dragesimū omnis motus creticus est debilis et diminuit' pau/
latim paulatim. motus uero creticus qui fit post quadragesimū
est ualde debilis. et determinatio egritudinis in eo fit aut p di/
gōem aut p exituras. et raro fit p euacuatōm. primo de diebus
creticis.

¶ In. xii. et. xvi. die egritudinis nūquam vidi alicui accidisse
crisim. et similiter decimusoctauus dies et primus nō sunt cre/
tici. in sexto uero aliquādo accidit aliqbus egris crisis: sed ta/
mē cū dubiis accidētibus et forti dubitatōe. et talis crisis non
uerificat' neq; pficit' sed determiat' i malū. I. de diebꝫ creticis.

¶ Crisis que accidit in octauo aut duodecimo similis est cri-
si que fit in sexto. primo crisis.

¶ Dicitur incópleta crisis illa cuius egritudinis post crisim
accidentiū reliquie alique remāserūt. et incerta crisis dicitur q̄
recidiuat egritudinē post se. Et crisis ambigua dicit̄ illa q̄ non
est salua et habet secū praua accidētia propter que timet̄ de in-
firmo. Et crisis incognita est que nō habet māifestam euacua-
tionē nec manifestā exiturā. Et crisis subita est illa quā signū
pronosticū non precedit. primo de diebus creticis.

¶ Egritudo acuta est que ueloci motu mouet̄ et habet in se du-
bitationē. et egritudo pacuta est que determinatur in quarto et
que est ualde acuta nō tamē pacuta determiatur in septio. Et q̄
absolute dicitur acuta est que puenit usq; ad quartūdecimū et
est uere acuta. sed que determiatur post decimūquartū diē usq;
ad uigesimū dicit̄ acuta aliquo noie nec est acuta nisi noie solo
Vocat̄ et acuta q̄ accidit ex recidiuatōe prio de diebus creticis.

¶ Morbi tempa longa uel breuia his tribus declarant̄. natura
egritudinis. s. anni tpe et eo quod a corpe exit. natura egritudi
nis. quia egritudo generata ex colera nigra sicut quartana. et
ex flegmate sicut apoplexia. dolor renū artetica et siatica decla
rant longū principiū et remotio festinatōem. et febris adurens
pleuresis et pleriplemonia declarant breue principiū et statum
proximū. Et egritudo quāto magis est cū accidētibus acutis tā
to magis breue principiū et statū proximū declarat tpe anni.
quia egritudo generata in estate breue principiū et proximam
determiationē. et in hyeme generata longū principiū et remo-
tā determiationē declarat. Et eo quod exit a corpe sicut sputū
urina egestio et sudor. quia si cōtinuo cū egritudine appareāt
signa digestiōis egritudo ē breuis. et si ultimo appareāt est lon
ga. primo crisis.

¶ Crisis incōpleta est cū multa decurrit hūiditas in mēbrum
puū adeo q̄ eam non pōt cape mēbrū ipm et tūc reuertitur su-
perfluitas ipsa ad locū suū uel recurrit ad membrum nobile et
occidit. prima expositōis eius in. vi. epidimiarū.

¶ Dies cretici p quaternariū numerū cōputant̄ usq; ad. xx.
et sūt quartus septimus undecimus decimusquartus decimusse-
ptimus et uigesimus. et post uigesimū p septenariū usq; ad qua-

draginta .et post.xl.cõputant p uigenariũ usq̧ ad centũvigin ti:et post centũ viginti cõputant bis p circuitus mẽsiũ secũdũ q̄ cõputauisti p circuitus dierũ.et post mẽses per circuitus an/ norum.sexto expositõis eius in secunda epidimiarũ.

C In egritudinibus trãscẽdentibus.xl.diẽ fieri crisim p su/ dorẽ uel p aliquã spẽrũ euacuatõis ẽ impossibile.sed earũ ces/ satio ẽ paulati digõibus aut exituris.expõe eius i.iiii.aphoris.

C In febribꝰ cõtinuis cõputa dies secũdũ sui cursũ successiuũ et in febribus interpolatis cõputa poxismos piodicos tantum Nam quod opatur dies septimus in febribus cõtinuis opatur poxismus periodicus.septimus in febribus interpolatis. deci/ mustercius.s.dies in terciana pura. et decimusnonus dies in quartana pura.Expositione eius in tercia pronosticorũ.

C Perfecta et cõpleta crisis cõprehendit per significatõs sex quarũ prima est ut sit cum purgatõe post apparitõem signorũ coctõnis.secunda ut purgatio ipsa nõ sit cũ apostẽate.tercia ut purget chimos nociuos corpi dominãtes causantes morbum. quarta ut sit purgatio ipsa recta ex latere morbi. quinta ut sit in die cretico.sexta ut sit cũ quiete et corpis leuitate.Expositio eius in prima afforismorũ videlicet et quorũ fit crisis et quorũ facta est etcetera.

C Explicit particula vndecima. incipit particula duodecima cõtinens aphorismos depẽdentes a purgatõibus corporis per exitum sanguinis factis.

f Lobotomiã fore necessariã hec tria portẽdunt videli/ cet egritudo magna obsentia accidentis magni futu/ ri egritndinis ac etatis senilis et puerilis et fortitudo virtutis.Particula sexta de flobotomia.

C Hoc generale preceptũ attẽde in omnibus quos proponis flobotomare in ueris principio.et est ut ab eo qui flobotoman dus ẽ queras si in eius corpe ẽ aliquod debile mẽbrũ.Et si ha/ bet aliquod mẽbrũ huiusmõi declina repletõm sui corpis ad ip sum mẽbrũ et extrahe materiã ipsius repletõis p locũ ipsũ. Et si in eo nõ fuerit aliquod mẽbrũ tale flobotoma ipsum ex quo/ cunq̧ loco malueris.Particula sexta de flobotomia.

¶ Habenté venas amplas et grossas et habitudiné macilétam et coloré non albū et carné non lené ad flobotomādum ꝑpera sine timore. in eo uero cuius status est cótrarius flobotóia dubia est et timorosa. Eadem particula.

¶ Non minuas puerū ante decimūquartū annū: neqꝫ senem post septuagesimū: Et nó attēdas tamé nūerū annorū sed attē das eorū habitudiné. qa inuenies aliquos sexagenarios flobotomiā nullatenus patiētes et aliquos septuagenarios q patiūt eam quorū sanguis multus est et virtus fortis. et ab eis de eorū sanguie nó est euacuandū nisi parū etiā si sanguis eorū sit sicut illorū qui in iuuētute cósistūt. Particula sexta de flobotoia

¶ Status et accidētia in qbus non es proximādus ad flobotomiā etiā si signa sanguis demóstrét. hec sunt spasmus āgustia fortis: dolor fortis: tēpus caloris fortis: tēpus frigoris fortis: regio ualde calida: regio ualde frigida et sicca nimis. corpus capitis lenis humidū et rarū resolutóis facilis. grossities in corpe dominās. macies in corpe dominās. etas puerilis. etas senilis corpus timidum et insuetū flobotoie. corpus cuius os stomaci dolet aut é debile ex fastidio aut pūctura malorū humorum et corpus diaria occupatū. sed cum egrotās é repletus repletione multa in aliquo predictorū statuū etiā si insuetus sit flobotoie extrahas sibi modicū sanguis cū dubitatóe et timore. Status autem hii sunt ex hiis que defectioni uirtutis spūalis inherent Et a prima particula. vi. ad Glauconem hec precepta collegi.

¶ In corpe quod crudis hūoribus est repletū é dubia flobotomia ualde. quia virtuté debilitat et dissoluit adeo ꝙ corpus nó redit ad suū statū quādoqꝫ et maxie cum febris adest. particula sexta de flobotomia.

¶ Corpus in quo est modicū sanguis boni et hūores sūt crudi multi moueri cū aliquo uel ingredi balneū nó oportet. floia eni expellit sanguiem bonū ipsū et attrahit malū i véis primis epatis aggregatū et ipsum in totū corpus diffundit. et medicia solubilis sup dominū huius egritudis inducet tortóem mordicatóem et sincopim et nó euacuat aliqd quod sit alicuius quātitatis. et hūores ipsi pp sui grossitié precedūt et opilant meatus quare hūores ipsi subtiliandi sunt et incidendi cū eo quod cale

factōe multa minime calefacit. quarto consilii.

❡ Non semper cū reperiūtur signa repletōis in sanis est necessaria flobotoia. sed alicui sufficit abstinere a cibis et alicui diminuere cibos: et alicui lenire ventrē: et alicui habere sellas: aut frequētare balneū: aut exercitari tantū: aut multū fricare se cuilibet secūdum modū sue repletōis et secundū ꝙ potest sustinere et secūdum cōsuetudinem sui. et sufficiāt pro extractione sanguinis ista tibi. quarto ingenii.

❡ Flobotomiam mensurare celeriter te oportet qui hēt modicū sanguinis medicare eum prius ut eius humores boni efficiantur. et deinde flobotoma sibi venā. et post flobotomiā cibā eum. et iterū si necesse fuerit potes flobotomare eundē. et hec cura principaliter debet fieri eis in quorum sanguie est fex vel substātia residens grossa quinto ingenii.

❡ Cū acciderit alicui apertio oris venarū aut multitudo menstrui aut lenitas egestionis in tempe quo faciēda est flobotōia attendas horū fortitudinē et modū expulsiōis. et si videris sufficere huiusmodi euacuatōem pmitte naturā operari ipsam totam euacuatōem quā si minus sufficientē videris tu ipse euacua p flobotomiā quantū fuerit necesse. ix. ingenii.

❡ In eo cui necessaria ē flobotomia et supuenit sibi fastidiū oportet te differre floiam quousqꝫ cibus digerat͛ et a corpe superfluitas exeat eius. Et cum est necessaria sibi purgatio alia quā flobotoia postponere ipsā nullatenus te oportet. ix. igēii.

❡ Cum chimi in corpe equaliter dominātur sunt purgandi. et hoc facere intelligit͛ floia spēaliter et oīs purgatio sanguinis qualitercūqꝫ cōficiatur sicut mēstrua emoroyde et similiter exercitia fricatōes balnea et ciborū abstinētia p accidens faciunt idem. Expositōe eius quarta aforismorū.

❡ Non oportet te prohibere flobotomiā vene neqꝫ in die neqꝫ in nocte cū cognoueris in corpe sanguinē plurimū feruere sed euacua ipsum celeriter priusquā ad mēbrorū nobiliū aliqđ ipse fluat. Particula sexta de flobotomia.

❡ Multotiēs sanguis ad aliquod mēbrorū multū et subito defluit. et antequā putrefiat mortificat mēbrū ipsū totū et ꝓhibet actōes eius et nocumētū magnū exinde generat͛ sicut est apo

plexia que generat ex multo et subito fluxu sanguinis ad cere brum defluētis. Et tu cū significa multi sanguis simul cū for titudine uirtutū triū aialis. s. spūalis et nālis. et tunc ad flo botomiā propera sine timore. Eadem particula.

C Cū febris generat ex multo sanguie fortiter calido et fer uenti qui in corpe cōtinet festina patientē flobotomare et eua cua ab eo multā sanguis quātitatē adeo ut eger deueniat ad sin copim fortitudine uirtutis primitus requisita. et ego recolo se cūdo tercio uel quarto die inceptōis febris hoc euacuasse fere sanguinis libras quinqꝫ. Eadem particula.

C Patiētis virtus cū ē debilis et patiēs indiget ut ab eo multi tudo sanguis extrahat ipsum extrahe ꝑ plures vices prio die. s secūdo et tercō. et post totalē euacuatōm ipsū subtili cibo ciba Et oportet te cauere a multa euacuatōe in hora una nisi necessi tas te facere illam cogat. Eadem particula.

C Euacuare sanguinē cū proponis cōple eā in die propositi. et cū propōis ipsū attrahere ad cōtrariā ꝑtem attractōem ipsam noli cōplere prio die sed eā reitera secūdo die et tercio. et i utro qꝫ statu require fortitudinē patiētis. Eadem particula.

C Require mutationē coloris fluxu sanguis a uēa cū floātur in eo qui patit apa. et require furiositatē sui exitus si cessauit. et ꝑ omnibus his require statū mutatōis pulsus quē si videris mutatū in magnitudine aut equalitate sui exitū sanguis fac ces sare. et si ipsū mutatū inspexeris in debilitatē quid ex inde seq tur dicere nō est necesse mihi. Eadem particula.

C Egritudo cū est fortis et difficilis et uirtus egri fortis qcun qꝫ exercuit artē medicie et laborauit circa ipsā nō debet extra ctionē sanguis prohibere nec ab ea cessare ēt si repletōm signa egritudinis nō ostēdant sed tātūmō egritudinis fortitudinē et difficultatē sui. Cū vero egritudo fortis ē et difficilis cū fluxi bus uētris uel vomitibus et ipsorū causa ē multitudo aliorum humorū quā sanguis ipsos hūores ad cōtrariā ꝑtem in uirtutis reuolutione attrahere nos debemus. quarto ingenii.

C Exitus sanguinis sꝑ indiget uirtute forti que cōpetat quan titati euacuatōis. nā in febre adurenti q̄ generat ex prohibitōe resolutōis cū virtus ē fortis que rebus aliis ē nobilior. exitus ꝑ euacuatōm ē valde securus et ab ōi dubietate rēotus. et in reli

quis egritudinibus euacuatio é dubitabilis et patiés ex ea faci le incidit in multa mala.ix.ingenii.

¶ Patienté podagrã artetícã epilensiã melãcoliã antiquũ spu tũ sanguis et habeté ipsã egritudiné in habitu.et illũ cui opila tio squinãtia piplemõta pleuresis apostema epatis et optalmia fortis sepe accidit i eorũ pricipio flobotomaui. et similiter festi naui flómare eũ a quo sãguis fluere cõsueuit ex ore véarũ qui restrictus erat.et similiter mulieré a qua méstruus sanguis cur rere cõsueuit qui retinebat. Et similiter illum a quo sanguis e naribus exire cõsueuit et retinebatur.flobotõia eni in egritudi nibus his certe secura est et fidelis uirtute cõsiderata eorũ pri/ mitus et etate. Particula.vi.de flobotomia.

¶ Patientes doloré apostemosum oportet te flobotomare us ꝗ ad sincopim dũmodo aliquod quod illud probibeat nó inter sit.illum uero ex his qué sentire cognoueris tensioné et pun/ ctioné in pectore spina uel renibus flobotoma in basilica. et il lum qui in capite uel collo tensioné uel punctioné sentit flobo toma i cephalica. Et illũ qui sentit doloré equaliter in corpore flobotoma in mediana.quarto consilii sanitatis.

¶ A patiente scissuram nerui p latitudiné qui est in dubio de spasmo maxime cũ generatur apostema in loco scissure sang uiné síne misericordia plusꝗ ab aliis extrahere te oportet et ip sum postea subtili cibo ciba et quieté impa ei ac neca locũ pun ctũ cum oleo calido et similiter loca adiacentia sibi usꝗ ad radi cem nerui eius et vsque ad spinã et collum.vi.ingenii.

¶ Qui minuit sibi pp febré necesse hét hoc facere tpe declina tóis accessióis sue siue de die siue de nocte fiat. caueat tamé a minutóe cibo existéte in stó: et chilis i eo et uéis primis existé tibus indigestis uel nó replete digestis.et qui doloré hét absꝗ febre penitus melius tépus minutóis sibi é tps fortis doloris. et qui nó hét doloré melius tépus minutóis é pricipiũ diei pol stquã a sóno surrexit p spaciũ vnius hore. Parti.vi.de floia.

¶ In minutóe febricitãtis cui necia é ipa nó attédas nũerũ p teritorũ dierũ egritudis quarti uel qnti sed quãdocũꝗ egrũ mi nutóe inspexeris indigere ét si sit dies.xx.ab inicio egritudis minuas illũ stati cũ cognoscas egritudiné magnã esse uirtuté egri forté et cursũ etatis et tpis cõdecenté. Parti.vi.de floia.

¶ In patientibus egritudiné aliquá in mébris que sunt sub furcula flobotoia est melior in basilica subassellari: et in patié/tibus eá in mébris que sunt supra furculá in véa spatulari ter cio magne anathomie.

¶ Oportet te facere flobotomiá in egritudinibus mébrorum que sunt supra epar in venis manus. et in egritudinibus mem/brorú que sunt sub epate in venis genu et in saphena. primo expositóis in sexto epidimiarum.

¶ Apostema cú generatur in latere pulmóe diafragmate sple ne uel stomaco flobotoia basilice utilis est manifeste. et cum est apostema in mébris inferioribus illis quéadmodum sunt mé/bra cóiuncta scie vesice matrici vtilis est flobotomia uenarú ge nu: et eorú que sunt supra cauillam. Et cum é apostema in reni bus que mébra media sunt inter mébra que scripta sunt supe rius. vtilis est flobotomia uenarú manus propter uicinitaté ge/neratóis ipsius apostematis ad manus ita tamé ꝙ corpus totú sanguine sit repletú. et cú prolongaẗ apostema renú et vetera/scit utilis est flobotomia venarú genu et earú que supra cauil/lam sunt: Particula. vi. de flobotomia.

¶ Cum egritudinis sciatice causa est sanguis multus: noli in choare ab aliquo ante sanguinis euacuatóm. nec etiá sis conté tus euacuatóe sanguinis a pede sed ex interioribus brachii eua cua illum. x. miermir.

¶ Extracto sanguine a pede die vno p minutóem vene saphe/ne uel eius que est intra genu scio egritudiné que dicit̃ sciati/ca curatá fuisse. Et hoc sanú est cum egritudinis ipsius causa est repletio. non tamé cófert ei scarificatio que fit ibi. Particula sexta de flobotomia.

¶ Cum vis fluxú sanguinis qui ab ore venarú pueit retine/re flobotoma uenas manuú. et cú vis sanguiné ab ore ipsarú fluere flobotóa uenas pedú. et sic sp in ꝓuocatóe méstruorum flobotoma eas. Cú uero uis sanguiné retinere quem mulier emittit a venis matricis pforatis ex aliqua corrosióe sui uel re/pletóe flobotóa véas manuú cú nó sit ex méstruis sanguis ille In flobotomia.

¶ In inicio apatis epatis pectoris et pulmonis flobotoma ba/silicam manus dextre: que si nó appeat mediastiná. que si non

appeat cephalicā, et ī inicio apatis mébrorū supiorū minue ce
phalicā que si nó appeat mediasttinā incide: si nó appeat basili
cā. et in fine apatis gutturis flobotoma uenas que sunt sub lin
gua. xiii. ingenii.

C Cū egrotauerit splen minue uenā q̄ é inter mediū et mini
mū manus sinistre, et id quod intédis euacuare non euacues
subito sed inter dies duos. In flobotomia.

C Cū egritudo est in occipitio flobotoma manū uel frontem
et in apatibus renū et matricis flobotóa uenā q̄ é in genu, et si
ibi cómode fieri nó pót floia fiat in ea que é in cauilla dicta sa
phena. Et in egritudinibus spleis minutóem fac in manu sini
stra. xiii. ingenii.

C Minutio uene ex latere in quo é apa é ualde utilis patienti
et facta in latere opposito nó cófert adeo. et post tépus longum
sui utilitas māifesatur. et similiter floia cephalice ex pte egritu
dinis in fortibus doloribus oculorū mitigat doloré oculorum
ipsa hora et plurimū confert eis.

C In domio fluxus sanguis e naribus qui non cessat operata
floia vene et apposita sitia in uétre ad infrigidatóem capitis re
currere noli: sed appone sitiā in loco occipitii in pte posteriori
capitis ut attrahas ad diuersum. quinto ingenii.

C Vene pulsatiles q̄ sūt ī tīporibꝫ et q̄ sūt post aures flóant in
egritudibus capitis et ueteribꝫ egritudibꝫ oculorū cū cā egritu
dinis é materia calida subtilis. et spéaliter cū eger in pāniculis
sentit quasi pūcturā et extésioné dolori. remanetq; pūctura in
cétro illius loci. uerū qa in floia uenarū pulsatiliū que modici
est iuuaméti dubitatio magna cadit de fluxu sanguis cótinuo
uel generatóe apatis in eis fugerūt medici flobotóare eas mag
nas uidelicet et puas. In incisióe auté uene pulsus p latitudiné
in ptes duas nulla dubitatio cadit. quia ps ipsius quelibet re
trahitur ad parté suā. Particula. vi. de flobotomia.

C Cū coadunat multus sanguis grosse uel alterius male qua
litatis in uenis oportet te minutóem prio facere et secundario
dare materiā solubilé purganté hūores in sanguie existentes.
primo expositóis eius in sexto epidimiarū.

C Signa spéalia melácolie melancolice et egritudinū similiū
cum demóstrant q̄ sanguis qui est in omnibus uenis effectus

est meláćolicus minue medianā. Et si sanguis qui egredit̄ nō est melancolicus fac ipm cessare stati .et si videris ipm meláco licū extrahe ex eo quantū putabis sufficere corpi egrotātis. et est ex melioribus canóibus. Particula sciarū hec est.

C Dominis quartane in sui principio nó porrigas aliquid de fortibus medicinis nec euacues ab ipso principio eorū corpa. nisi forte uideris sanguiné multū suphabūdare. Et cū floboto mas require sanguiné qué si uideris nigrū et grossum secure potes euacuare. et si uideris ipsum rubeū subtilé facias ipsum cessare. prima ad Glauconem.

C Mulieres quibus accidit ydropisis ex retentóe méstruorum et similiter eum cui accidit hoc ex retentóne sanguinis ex ore uenarū uel fluxu saguinis e naribus fluere cósuetū festina mi/nuere antequā virtus deficiat et anulletur. vii. expositióis eius in sexto epidimiarum.

C Apponat̄ sicia in occipitio ut attrahat̄ materia existés ad p té posterioré q̄ ad oculos descédit et flóet̄ uéa frótis ut attrahat̄ materia existési posteriori pte cerebri ad pté āterioré. i. hūorū

C Eum cuius sanguis meláćolicus é grossus et multus minu ere prio melius é. et postmodū purgare melancoliā eius. cū ue ro in cuius corpe dominātur hūores crudi purga priusquā ge neret̄ in eo egritudo cū cautela tamé. et cū generat̄ in eo febris nullo mō accedas ad purgatóem. In flobotomia.

C Cū curaueris duricié splenis et remanet egritudo scarifica locū et appone siciā desuper. Et inter ea que spéaliter utilia sūt duritiei splenis est minutio uene que est supra auré sinistrā. et appositio de eodé sanguine egresso et fricatio cū eodem supra splené egrotātis. ix. miermir.

C Cum generat̄ apostema in pectore uel cerebro uel eius pā niculis nó debemus apponere siciā in ipsius principio: sed po stquā prohibuerimus materie decursus et purgauerimus totū corpus et tūc appositio sicie satis cófert. apposita uero sicia cor pore repleto supfluitaté attrahit a toto corpore et ducit eam ad cerebrū uel ad pectus uel ad pulmoné uel ad parté aliā i qua é egritudo. xi. ingenii.

C Cū causa efficiens tensionis est sanguinis multitudo qué admodū accidit i mébris apatis stati patienté minuere te opor

tet. qui si timuerit minutõem eritqȝ eius virtus debilis attrahe sanguiné p tractū mutanté. xii. ingenii.

¶ Explicit particula. xii. incipit particula. xiii. cõtinés aphorismos depédentes a purgatõibus corpis p medicias solubiles.

O Mnes medicine solubiles nocet stõaco et ori eius specialiter quod é sensibile magis. et iõ necesse est medicinis solubilibus aliquas mediciaſ aromaticas amiscer ri. Expositione eius in secũdo morborũ acutorũ.

¶ Corrumpitur potio medicinalis cũ cõponitur ex una q̃ solũt statim cũ descendit in corpus. et ex alia q̃ post lõgam morã Expositione eius in secundo morborum acutorum.

¶ Ait moyses lacticinia et scamonea soluunt statim cum reperiuntur: et gumme solubiles post moram et sunt oppoponacũ Galbanum. serapinũ. assa fetida. et armoniacũ.

¶ Semina aromatica frangunt nocumentũ medicine solubilis nec prohibét eius operationem: sed adiuuãt eam. qa eorum uirtus subtiliat et diuidit humores grossos et aperit uias et preparat ipsas ad fluxum. expositione eius in secundo morborum acutorum.

¶ Medicina solubilis cũ transit p meri et os stomaci in eis ipsius aliquid inuiscatur. et forte aliquid eius in stomaco remãet quod magnũ generat nocumétũ. Et ideo post asumptioné eius mébra hec lauari necesse é cum aqua ordei et farre eius. secundo acutorum.

¶ Ait moyses necesse est ꝙ huiusmodi mébra lauentur post operationem medicine: ante cibũ cũ iure galli ad hoc ut cibus nõ admisceatur illi residuo quod remansit in uillis stomaci ex medicina. Et oportet ut lauatio fiat cũ aliquo uiscoso mundificato et mollificato. Et ideo ypocras et G. elegere in hoc far ordei et uiderunt esse utile ad usum predictum ut de eo modicum porrigatur quod sit sufficiés ad lauãdum tantũ. et si aliquis nostrum hoc faceret: statim euomeretur medicina tota simul. unde melius mihi uidetur ꝙ recipiatur modicum de iuleb calido. et similiter receptio farris ordei post medicine operationé est parũ usitata i regionibꝰ omibus quas circuiui et é abhomiabilis. nã stomacus cito deuéit ad abhomiatõem post purgatõem

Et melius mihi uidet ut porrigatur modicū aque calide in qua bulita sint radix altee et semen eius cū aniso uel dorsino et si / milibus ad hoc ut simul colligam uiscositaté mundificationé a romaticitatem et saporositatem que coletur supra zucharū. et si addat semen myrthi coniungitur uiscositas et aromaticitas. et est de medicinis cordis. et cum hoc egreditur a stomaco offerat ius galli.: et si patiatur sitim ponat loco seminis mirthy psiliū

¶ Euacuatio per medicinas solubiles uel uomicas non semp est utilis: quia huiusmodi euacuatione non indiget nisi ille cui ipsa est necessaria ualde: et ipsa fiat per longa temporis iterual / la. expositōne eius in quarto aphorismorum.

¶ Euacuare corpus medicina solubili uel uomica cum inten / dis proxima te ad subtiliationem humorum grossorum et uisco sorum et diuisionem eorum et pororū aperitionem quibus cu / randi sunt humores ipsi: et cum uis eos ducere per secessū mol lifica uentrem continue: et cū per uomitum uis ducere illos uo mitum incitare prius multotiens te oportet. expositione eius ī secundo aphorismorum.

¶ Purgare coleram citrinā est facile et purgare flegma: et spe cialiter grossum et uiscosum et similiter coleram nigram est dif ficile. ultima aphorismorum.

¶ Omnes humores crudi sunt tardi motus propter eorū gros sitiem et frigiditaté: et cum mouentur a medicina precedunt et claudunt omnes meatus strictos et ideo humoribus crudis exi stentibus non debent ipsi a medicina solubili icitari.

Quarto consilii.

¶ Ad purgationem colere nigre est necessaria medicina forti or ea: que necessaria est ad purgatōnem colere citrine propter grauitatem et fortitudinem sui. Expositionis eius in quarto a / phorismorum.

¶ Aliqui hominum sunt contenti purgatione corporis semel in āno ī ueris pricipio: et aliqui idigent secūda purgatione ī au tūno. Cū autem in corpore coadunati sunt humores mali pur ga ipos cum medicinis purgantibus humorem dominantem. Et cum in eo est humorū multa quantitas adunata purga eos per minutionem. vi. consilii sanitatis.

¶ Ad purgationé corpis ab his qui sunt ibi húoribus et pur
gationé capitis simul ab eo qui est ibi fluxo necessaria est me/
dicina cóposita ex medicinis diuersarú uirtutum queadmodú
sunt pillule quas nos cópilauimus ex aloe scamonea colloqui/
tida agarico bdellio et gumi arabico que expellunt multas spe
cies ex spébus supfluitatú: et si postmodú indigueris medicis
extrahentibus melancoliá opare eas. quinto ingenii.

¶ Corpi accidit cóplexio mala et uenarú debilitas ex aliquo
humorú singulariter cú purgatur. et uetris fluxus qui sponte
fit his casibus tribus cóstat. pria ipsarú est debilitas virtutis.
secunda opatio oris uenarú. tercia humorú púctura. tercio me
dicinarú.

¶ Cum propinabis medicina solubilé primú quod egreditur
est illud ad cuius exitú intendisti. deinde virtute medicine effre
nitáte subtilior de húoribus qui remáserút egredit deide gros
sior et ultio sanguis. Et subtilior inter húores est colera et post
eam flegma. Et melancolia é grossior inter húores. sanguis ue
ro non emittit nisi ultimo postquá medicina vicit naturá et de
bilitauit eius uirtutes. tercio medicinarú.

¶ Virtus medicine effremitat cú in ore uenarú ad stomacum
tendentiú ipsius remanet multa uirtus que pungit dilatat com
mouet et cópellit eas cómotóe cótinua ad expulsioné eius quod
est in eis. et ipsorú uirtuté defectat. tercio medicinarú.

¶ Medicinarú solubiliú assumptarú et nó opantiú actóes su
as aliqua opatur malú et aliqua cóuertit in cibú. túc uero opa/
tur malú cú a corpe uirtuté quádam recipit quá attrahit et solu
tioné augmérat sui et soluit ac si ppria uirtute solueret. et cum
ipsa nó expellit túc in cibú cóuertit medicia. iii. medicinarú.

¶ Quidá medici famosi quos noui cú dederút medicias solu/
biles et medicie ipse earú uirtute nó soluebát stupefacti sunt et
nesciebát qd facere deberét. et cú uocatus fui aliqué illorú qui
medicias sumpserát mádaui balneare se intra balneú. aliqué
flobotomaui alicui uomitú prouocaui et alicui medicias stipti/
cas dedi. et cú hoc feci uentres ipsorú statim soluti sunt: Parti
cula sexta de examinatóe medici.

¶ Necessariú est balneú ante receptóm potóis p ynum duos

uel tres cõtinuos: quia balneũ liquefacit hũores et locũ corpis si quis induratus est et tensus mollificat et relaxat quibus para tur corpus: ut quod debet per ipsum fluere cito fluat. quinto ex positionis eius in. vi. epidimiarum.

¶ Egritudo q̃ ẽ in colera uel flegmate multotiens curatur uni ca potõne ea quidẽ que accĩt ex melancolia queadmodũ cancer et lepra non curatur p unam potõnẽ sed indiget. secũda. tertia. quarta. et quinta. Expositione eius in prima aphorismorum.

¶ Melancolia cũ in corpore dominat̃ eius purgatio melior ẽ continuis uicibus et continuis diebus p inferius tempore sani tatis et tempore infirmitatis. tertia expõe eius i secũda epidim.

¶ Medicine solubilis assumptio et minutõnis celebratio non ualde confert ei qui in consilio suo inordinate procedit copiose potum sumẽdo: quia ex malo suo consilio multi humores cito in eius corpore aggregantur: et ideo ad curam eius proximare medicum non oportet. par. vi. de flobotomia.

¶ Non oporteret te cum uenter soluitur ad cessationem flu/ xus ante horam congruam incedere: nec etiam si sponte cessa/ uit ante horam ipsam constrictionem sui aliquatenus tollerare sed oportet te inspicere et uidere qualitatem et quantitatem sta/ tus humorum corporum omnium: quia si quod iporum residu um remanet duram egritudinem generat et molestam. primo expositionis eius in. vi. epidimiarum.

¶ Cognoscitur ꝙ medicina solubilis quã dedisti alicui cõtu lit et ꝙ corpus est mundificatum ab humore quẽ euacuare in/ tendebas si illud quod emittitur inspexeris mutatum esse: dum modo mutatio ipsa non sit rasura intestinorum: aut aliquid de genere sanguinis uel aliquod fetidum: aut aliquod purum. Nã egressio humorũ purorum fit ex multitudine caloris extra na/ turam et fetidum ex putrefactione: et egressus melancolie que non egreditur per medicinã fit ex dominio adustionis. Eadem Expositione.

¶ Sunt aliqui ad purgandum difficiles et aliqui qui multum purgantur ex debili medicina: et cum egrotans non patitur fe/ brem fortem et noueris eius naturam: da sibi subtilem medici nam. Expositione eius in secunda morborum acutorum.

¶ Virtus corpis cũ purgatur redit debilis. et ideo non potest cibum multũ tollerare nec immutare ipsum. Cibus igit᷑ post purgatioñe est diminuẽdus et gradatim postea est augendus. et sit cibus qui facile digerat᷑. Expõne eius in secũda acutorũ.

¶ Cũ accidit febris ualde fortis caue tibi appropinatione medicine solubilis ex purgatõe ꝑ minutionem specialiter. quia in purgatõe que fit ꝑ minutõem aliquid dubii cadit. Expositione eius secũda morborũ acutorum.

¶ Noli intendere ad cessatioñe fluxus qui alicui confert nec per cibũ habenté uirtuté restrictiuã debilé. nec per medicinam etiã restrictiuã. quia si humor malus restrictus est sursum ascẽdit. et multotiés generat febré seu apostéa in epate uel in aliis membris. secũda expositõis eius in sexto epidimiarũ.

¶ Oportet te timere cũ proposueris dare medicinã solubilem fortitudiné temporũ accessus : aut dierũ crisium. quia uirtus medicine corrũpitur cũ hũores tẽdunt ad supiora corpis et ad cõtrariam ptem eius per quã debet euacuare. secũdo expositionis humorum.

¶ Non possum nũerare quot ytericos liberaui per fluxũ ventris tantũ. et similiter quot leprosos et patiẽtes longas et antiquas egritudines liberaui tãtummodo fluxu ipso. Particula sexta de examinatõe medici boni.

¶ Plures letãtur cum multũ purgãtur tempe breui. et iuxta quãtitatem eius quod euacuatũ est ab ipsorũ corpibus die primo sequẽtibus diebus cõstringitur egestio eorũ. quito consilii sanitatis.

¶ Cum volumus purgare pueros propinamus nutricibus eorũ aliquã medicinarũ solubiliũ ut virtus illius medicine remaneat in lacte earũ et hoc mãifestũ est generaliter in omni animali. quorũdam eni uẽter est solutus aliquando ex potu lactis caprarũ comedentiũ ramos scamonee seu lacticiniorũ. et quidam eorũ qui comederũt cõturnices ex elleboro quẽ ipse aues sũpserãt mẽbrorũ passi sunt tẽsioné. quinto expositõis eius in sexto epidimiarum.

¶ Eum oportet te clisterizare cuius virtus est fortis et supponere liciniũ ei qui debilis est uirtutis. iii. morborũ acutorũ.

¶ Quidam antiquorũ preceperunt ut si quis pateretur colicã acciperet lapillũ salis et eum supponeret sibi: quia sal cito extra hit egõnem: illud idem nitrum cũ supponitur operatur. Particula sexta de colica.

¶ Clistere factum ex duabus partibus picis liquide et ex tribus partibus olei cõfert mirabiliter colice passioni stomaco existente forti: cauendũ est tamẽ ab huiusmodi clistere: et ab omĩ clistere in quo medicamina fortia ponũtur stomaco debili existente: habentem uero stomacũ debilem clisteriza cum medicinis leniriuis. ipe. n. cũ nõ adducẽt stõaco debilitatẽ aliquã nec mutant de egritudine in egritudinem patientẽ: et cum sit clistere ex fortibus medicinis magnitudine sui forte peruenit ad stomacum et ascendit in linguam. par. vi. de colica.

¶ Cum sunt humiditates pungitiue in intestinis necessariũ ẽ primo clistere cum aliquo quod eas mũdificet sicut est aqua mellis et aqua ordei et humiditatibus ipsis egressis necessariũ est clistere cum aliquo punctionem mitigante incollante et solidante. vi. expositionis eius in. vi. epidimiarum.

¶ Facimus clistere cum aqua salis ei in cuius intestinis sunt uulnera putrefacta ut abluat quicquid est putrefactũ et extrahat cortices nõ paucos: et cum mundificatus ẽ locus clisterizamus cum medicinis adaptantibus purgationem. Expõne eius in prima humorum.

¶ In quo corpore caro lenis et rara est resolutionis facilis: et similiter in quo corpore est pinguedo uel macies dominãs oẽs speties purgatõnis sunt dubie et timorose. Sed ipi purgãdi sũt cum dieta temperata fricatõe clisteribus lenibus distillatiõibus emplastris suppositoriis et balneis: et hos quorum status talis ẽ dispones secundum ꝙ significat ipe status. primo ad Glauc.

¶ Cõfert multotiens matricibus ulceratis clistere ex lacte cocto cum lapidibus uel ferro et confert etiam clistere ipm habentibus emoroidas uel ulcera in ano. x. medicinarum.

¶ Eum qui passus est morbum cronicum et usus est dieta neutrorum tpe longo cum te oportet clisterizare pp incarceratam egõnem sui noli clisterizare acuto clisteri sed clisteriza eũ cũ oleo tantum. quinto consilii.

¶ Procura soluere uentrẽ eius qui patit᷑ febrẽ inclusam pu/
tridã. et si nõ soluitur uenter eius ipsum cũ aqua melle et oleo
clisteriza. xi. ingenii.

¶ Clisteriza patientiũ ulcera intestinorũ sunt cõposita ex re/
bus stipticis mũdificatiuis digestiuis dormitatiuis et mitigati/
uis et incolatinis. et apponẽde sunt alique ipsarũ uel oẽs secũ/
dum egritudinis quãtitatem. et horum clisteriorũ materia sit
aqua farris ordei et modicũ vini stiptici. ix. miermir.

¶ Tradidit ebilulefilius zor Maruen filio suo doctrinã me
dicinarũ solubiliũ quã oportet medicũ semp habere in mẽoria
que talis ẽ. ꝑcaue tibi a porrectõe medicinarũ fortis solutionis
et ꝑmitte semp digestionẽ. apertionẽ pororũ ablutõm meatuũ
et lenitatẽ egestionis. et nũc demũ euacua materiã et cũ urget
te necessitas uentrẽ soluere tempe frigoris appone solubilibus
aliquod quod liquefacit humores ut sunt salis species et piper
longum. et estus tempe cum fuerit tibi necesse soluere uentrẽ
noli apponere aliquod liquefaciẽs solubilibus medicinis. Et in
utroq; statu oportet te medicinis ipsis solubilibus aliquod qđ
cõfortet stomacũ immiscere ut est mastix anisum et absinthiũ.
et oportet etiã te apponere medicinis ipsis aliquod quod ab in/
testinis et epate medicinarũ solubiliũ prohibeat lesionẽ ut sũt
amigdale phistici et earũ oleũ sucus liquiritie et similia.

¶ Et dictũ sui est. omnia solubilia quãto magis lauant᷑ tanto
magis diminuitur eorum solutio. et simile est cũ ebuliũtur et
et quãto magis terunt᷑ tanto citius alique interficiunt et alique
citius soluũt. que si sunt secure citius prouocãt vrinam. Et de
omnibus stipticis est cõtrariũ: quanto magis lauant᷑ uel deco/
quũtur tanto magis minuitur eorũ stipticitas. Et similiter quã
to magis terunt᷑ additur eis stipticitas et retinent vrinam.

¶ Et dictũ sui est recordare ꝙ cuiusdã iuuenis patiẽtis febrẽ
liquefacientẽ carnẽ adeo ꝙ emisit pinguedinẽ ꝑ secessum cura
melior et potior est in aquã frigidam sui descẽsus. Recordare
etiã ꝙ eum qui sumpsit medicinã solubilem in aere frigido ꝓ
pter grossos hũores quos habebat ex quo accidit sibi languor
et angustia et dolor stomaci et intestinorũ pro eo ꝙ medicina
ipsa nullatenus eũ soluebat ingressus sui in balneũ et descẽsus

sui in concham calidam soluit et humores eius ad exitū facilio res reddidit et dolores eius et angustias cessare fecit. Recordare eius qui sumpsit medicinā solubilem propter subtiles humores quos habebat in aere frigido ex quo augmētatus est fluxus eius. et per introitū sui in balneū et p descensum sui in cōchā calidam restrictus est ipse fluxus. in primo eni balneū liquefacit humores et dissoluit in secundo caliditas balnei ad exterius traxit eos.

¶ Et dictum sui de omni medicina solubili p quam purgare caput intendis fac pillulas grossas et illas pillulas duras porrige eunti dormitū cū aqua calida in qua buliant vue passe dōec ascēdant supius. et semp immisce modicū alleorū medicinis purgantibus caput.

¶ Et dictū sui est medicinarū fortiter solubiliū alique nō operan ur in aliquo in quo alique medicinarū mioris virtutis quā ipse operantur. Et cū porrigis alicui medicinā et non opatur noli addere ex ea aliquid. Sed da aliā etiā si habeat minorē uirtutem. aut p multos dies post primā medicinā vel statim. nec vnquā post medicinā solubilem porrigas statim cibum et ante medicinam ipsam porrigas cibum subtilem. et postea per dies aliquos iuxta quantitatem fortitudinis medicine.

¶ Et dictum sui ē medicinarū diureticarū seu solubiliū confectio uel receptio cum vino est erronea. quia generat maximam dubitationē opantibus illud. tales cogitātes cū hoc confortare mēbra non cōfortant ea sed augent potius venenositatē ipsarū medicinarū et non recordant̄ nature mēbrorū principaliū que nō sustinēt medicinas fortes quarū fortitudine mors succedit.

¶ Ait Moyses hoc uerū est cum euacuatio est p medicinas solubiles venenosas vel fortes uenenosas sicut sunt colloquintida et turbith et fortes ut sunt cataputie. sed medicine secure et precipue agaricus qui est medicina iuuās cōtra venena conferunt multū quādo sumūtur cum vino. et ego hoc sum opatus aliquotiēs ad purgatōm capitis et vidi illud multū opari. et pre ceteris medicinis cerebrū mūdificauit: et recipiēs inuenit alleuiationē maximā et dilatationē anime. Et ideo cū porrigis medicinas inspice in specialibus suis.

¶ Preparatio colloquintide est nucleus phisticarū et ptost eū

nucleus amigdalarũ. et hoc scimus longa experiẽtia. et prepa ratio electuarii sunt flores nenufar, et si addatur eis oleũ amig dalinũ melior est preparatio ipsa.

¶ Humorũ pũgitiuorũ declinantiũ ad intestina euacuatio fa ciẽda ẽ p inferius p clistere. s. cõueniẽs, et inter res alias aqua ordei est potior et cõueniẽtior ad predicta. xii. ingenii.

¶ Dixit Temimius in introductorio suo. Lac ebulitũ et tem pore ebulitõis positũ in eo semen nasturcii nõ tritum quousq₃ egrediatur mucilago eius in eo curat egritudines generatas ex potu medicinarũ solubiliũ siue pillule fuerit siue decoctões cũ sumitur ipum lac tepidum, incollat eni intestina et lauat a stõa co et intestinis reliquias medicine.

¶ Ait Moyses hoc uerũ est sed oportet ꝙ illud lac sit caprinũ et cũ acciderit recipiẽti medicinã sitis fortis et accensio in sto maco et intestinis psiliũ cũ aqua et sirupo rosato multũ ꝓdest.

¶ Dixit Temimius in intreductorio suo cepe cõtusum et ap positum naribus cum sumit᷑ medicina solubilis tollit abbomi natioñe et prohibet vomitũ specialitate sui.

¶ Explicit particula deciatercia. Incipit ꝑticula deciaquarta cõtinens aphorismos depẽdentes a purgatõibus corpis p me dicinas vomicas.

f Legma quod defluit ad intestina aut generat᷑ ibi sup fluitas colere citrine lauat et extrahit cũ secessu. et cui generat᷑ in stomaco multũ flegmatis antiqui medici ꝑ ceperũt exercere uomitũ post cibum semel in mense. et quidã eorũ mandarũt hoc fieri bis in mense. Et omẽs cõcordant ꝙ ci bi qui ante vomitũ recipiũtur sint saporis acuti cũ uirtute mũ dificatiua et extersiua ut mũdificet totũ flegma in stomaco con tentũ ne ipsius malicia ledat corpus. et medicine extersiue om nes sunt pungitiue citrinã colerã generãtes et corpi nocentes cũ dant᷑ in cibo. xv. iuuamentorũ.

¶ Quodcũq₃ corpus hẽt in exterioribus hũores acutos et pũ gitiuos nõ debet vomitũ exercere ne supfluitas que ẽ extra ad interius reuertat᷑ imo debet euitare tractũ hũorũ pungentiũ ad interius sicut tractus humorũ crudorũ qui sunt iuxta epar ad exterius euitatur. quarto consilii sanitatis.

¶ Humorem melācolicū semp oportet te purgare p inferius et nūquā p uomitū. expositōne eius in quarto aphorismorū.
¶ Et dixit in expositione in quarto aphorismorum humor a/cutus subtilis supiora petēs hyemis tpe uomitu nō purgetur.
¶ Ei q patit sincopim ex humoribꝰ os stomaci pungētibꝰ pro pina aquā calidā feruētē uel āmixtā cū aliquo oleorū: et ut euo mat māda ei ꝙ si forte uomitus retardat calefac stomacū ipius cū aqua calida et plātas manuū et pedū. Et si cū hoc non potest uomere propina sibi oleū calidū melius quod potes iuenire: et hoc oleū multotiēs nō ꝓuocat uomitū sed mollificat egōnē. et ex hoc accidit utilitas domino huius status. primo ad Glauc.
¶ Humores colericos dominātes uersus stomacū purga p uo mitū post exerciciū āte cibū. et usus uomitus cōfert ei cuius cō plexio ad caliditatē et siccitatē a sui pricipio ē decliuis. vi. cōsi/lii sanitatis.
¶ Qui habet in stomaco flegma uiscosum / residens et est ex euomētibus facile utilis ē uomitus sibi cū se caniabin de radicibꝰ. et si est flegma subtile nec est uiscosū cū aqua farris ordei tātū uel aqua mellis tātū. Illud uero qđ ex eis recipitur ad euomēdū sit quātitate maius illo qđ ex eis recipit ad cibandum. septimo ingenii.
¶ In quo uis ꝓuocare uomitū post cibū ꝓpina sibi post come stionē aliquod cerebrū in multo decoctū oleo: quia hoc corpus ad uomitum ualde mouet. tertio ciborum.
¶ Cepe narcisi est de medicinis uomicis: et ideo cū uolo ī ali/quo ad purgatōm corpis a supfluitatibus cibi uomitum prouo care do sibi ex cepis ipsis duas uel tres comedere ante cibum. Expositōne G. in. vi. epidimiarum.
¶ Qui ē ex uomētibus facile ad mūdificatōnē corporis sui a supfluitatibus cibi exerceat uomitū āte cibū: et q ē ex uomēti/bus difficulter ad mūdificatōnē corpis sui a flāte post cibū de/beat uomitū exercere. expōe eius ī doloribus mulierum.
¶ Dixit multotiēs exercet uomitus ad mūdificatōnē hūoris grossi et uiscosi ad stomacū decurrentis et alicui illorū q quotti die uomitū exercēt uomitus minime prohibet qui solūmodo se mel uel bis uomitū celebrarūt ī illis tātū ꝓhibetur. expōe eius ī humana natura.

¶ Cum in stomaco sunt hũores pũgitiui ibidẽ generati uel il-
luc decurrẽtes qui ꝑducũt fere ad sincopim patiẽtẽ exerce i illo
uomitũ cum aque tepide potu. xii. Ingenii.
¶ Mouere corpus motu uiolẽto post potũ, uomitũ incitat qui
motus turbat hũores ad superius quẽadmodum in nauiganti-
bus accidit, expositione eius in quarto aphorismorũ.
¶ Res uomitum ꝓuocantes nõ sunt sumẽde subito sed grada-
tim ut morã faciẽtes i stomaco diuidãt et subtiliẽt. Et ultimo ip-
se res uomice sũpte in quãtitate maiori euacuãt prr uomitũ qđ
in stomaco et in uenis primis ꝓpe ipm positis cõtinetur. Expo-
sitione eius in humana natura.
¶ Explicit particula. xiiii. Incipit particula decimaquinta
continens aphorismos dependentes a chirurgia.

V Lcera putrida serpẽtia et dilatãtia se circũcirca indi-
gent curari fortissimis medicinis: et multotiẽs hec
ulcera nõ curant̃ nisi cauterio ignis. v. catagenis.

¶ Quedã ulcerũ carbones dicuntur: et carbo ẽ ulcus loco cu-
ius accidit tãquã ustio ignis, et est apostema undiq̃ circulatũ
malignũ cuius malignitate febris cito accidit et dubitatio ma-
gna: quare sup adustionẽ medicinã fortem ex medicinis adurẽ-
tibus ponere te oportet: et super locũ apostemati coniunctũ em-
plastrum quod colligat comprimat et expellat quicquid ab apo-
stemate resoluitur atq̃ fluit. quinto catagenis.
¶ Membrũ uẽtriculatũ et cõcauũ cauterizari nullatenus ẽ
necesse et in corpe nõ ẽ mẽbrum aliquod quin sit uẽtriculatum
et cõcauũ. exceptis manibus pedibus et neruis. Expositione
eius in secundo medicinarum.
¶ Habentibus saniem inter pectus et pulmonem nõ cõpetit
cauterizatio nisi laborẽt multo empiãte atq̃ magno. et adsit in
eis despatio de screatu. expõe eius i. vi. aphorismorum.
¶ Ait moyses attẽde quia nõ precipit cauterizare nisi cũ adest
despatio. et ideo hic hiis q̃ dixit i. ii. mediciarũ mime cõtradicit
¶ Cauterizatio cũ ferro candẽti uel medicinis adurentibꝰ de-
bet fieri i locis quibus adsunt egritudines fortes ex fluxu mul-
torũ hũorũ uel ipsorũ malitia quẽadmodũ sunt ulcera mala. -
Sexto expositionis eius in sexto epidimiarum.

¶ Non oportet cito pforari uentré ydropicū. sed hoc debet fi
eri cum est augmétata humiditas intantū q uirtuté aggrauat
et defectat. et oportet cito cauterizari pectus patiētis ulcus pul/
monis antequā ulcus putrefiat. vii. expónis eius i. vi. epidim.

¶ Cum aperueris aliqué locū et euacuaueris inde quicquid
est ibi ex sanie: caueas tūc et semp ne apponas sup eum oleum
uel aquā. et cū eges lauare plagā laua illam cū aqua mellis uel
cum aceto tempato uel cū uino solo uel cum uino cómixto cū
melle. secundo ad Glauconem.

¶ Vlcera fortissima in quibus est putredo indigēt fortissimis
medicinis quarū uirtus é fortis adeo quéadmodum est ignis
uirtus sicut est terra francigena uitreolum utrūq; auripimentū
et calx que medicine adurunt uelut ignis: et his ulceribus plu
ries adhibemus igné cū ipse medicine deficiūt ab opationibus
suis vires suas in ipsis ulceribus amittentes. et predicte medi/
cine cópetunt egritudini cognite p carbones ignis cum supra
locum corticis qui recipit putredīné apponūtur Et non oportet
aliqd illarū medicinarū appóere circū circa. secūdo ad Glau.

¶ Medicine que cópetunt locis putridis sunt hec farina orobi
cum aceto mixta farina sagine mixta cū melle. farina fabarū.
acetū mel et aliqui trocíscorū desiccantiū et sal. Tu auté elige ti
bi ex his et similib9 iuxta cóplexioné vniuscuiusq; et membri
secundo ad Glauconé.

¶ Membrū putridū aut mortuū cum incidis cum cautela hoc
facias et timore opatis prius medicinis supius noiatis secūdū
naturā egrotantis et mébro. Et cū incidis mébrū coque radicé
sicut multotiés ego feci. secūdo ad Glauconem.

¶ Cancer est egritudo quā multotiens curauimus et sanauí/
mus. Sed cū apostéa hoc diuturnitate tpis multū creuit nullus
curare potuit illud nisi cū ferri incisione fetā circum circa loca
apatis euellēti radices eius et ptingēti ad locū sanū. In cuius
incisióe dubitatio magna cadit cū sūnt in apate vene grosse et
maxie pulsatiles de fluxu sanguis magno et cū mébro nobili
é vicinū. secundo ad Glauconé.

¶ Incisio arteriarū que post aures sunt cófert habétibus sco/
tomiā uertiginé et spés magnorū dolorū capitis sicut est emi/
cranea et galea. et forte nó cófert eis cū sūositates egritudines

generātes aſcēdunt ſupius ad cerebrū ad rethe cerebri. ſcilicet p alias venas pulſatiles exterius nullatenus appētes. iii. ſciarū

¶ Plaga cū accidit loco corpis in quo ſunt corde nerui vel vene, aut loco carne carenti et habēti plura oſſa huius dominus ē in dubio. qa uicinus ē ad habendū multos dolores ſpaſmū et mentis pmixtionē. quarto ingenii.

¶ Cura mēbrū ſenſibile curatōe a dolore et nocumēto pluri/mū elōgata. et mēbra pui ſenſus cura medicis fortibus ſi cura tōe forti indigeat egritudo. quarto ingenii.

¶ Dolorē fortem qui neceſſario ſequit̄ punctōem que accidit alicui neruorū pter plurimū ſenſū neruo pcura tuo ingenio mitigare ut apa in loco nullatenus generet̄; et tene locū aptum et ſtude quātū potes ut mime cōiungat̄ imo api pellē magis et flobotōa patientē ſi patit̄ uirtus eius. Quod ſi hoc fuerit ex humoribus malis purga hūores malos cū medicia purgante do/minātē hūorē malū. et vnge locū punctōis cū oleo multū ueteri calido. et caue pperari cū aqua calida. putrefacit enim neruū et deſtruit egrotantē. ſexto ingenii.

¶ Curare cācrū cū ferro cū intēdis purga prio hūorē nigrū p ſeceſſū. et deide icide locū totū adeo ꝙ nihil radicis eius rēa/neat in loco et pmitte ſanguinē currere nec ad retinēdū ipſum feſtia. et uenas que ſupra locū circuitus eius ſūt preme quouſ/ꝗ exeat ſāguis groſſus. et ultio cura ulcus. ultima ingenii.

¶ Scrofa ē apa durū qđ accit i carne molli huius uero apatis accidētis i carne molli cōcreata ad iuuamē plurimū ſicut ꝗ creata ē ad generatōm hūiditatis ſalíualis et ſimiliū qbꝰ cōiūcte ſūt arterie. et vene curatio ē ſicut curatio oim apatū durorū. et eiuſ qđ cōcreatur in carne molli generata ad implēdū loca uacua et regēdū uenas curatō ē p extirpatōm mēbri totaliter mali quod inciſiōe ferri fiat queādmodū fit in cancro uel putrefactionem ſui. ultima ingenii.

¶ Exiture ſepe i exterioribꝰ corpis generate rebꝰ tribꝰ curāt̄ reſolutōe. ſ. putrefactōe et ferri inciſione. mellita uero vna iſtarū tātūmō eget. et illa in interioribꝰ cuius inueniūtur res ſimiles farine coqnate cū aqua eget inciſiōe et putrefactōe et ping/uoſa. qa nō pōt putrefieri nec diſſolui curari non pōt aliquate/nus niſi ferro. ultia ingenii.

¶ Cum proponis aliquid corporis incidere cum ferro tria attendas. primū ut tua opatio in minimo tempis cōpleatur. secū/dum ut non sit p̄sentia doloris. terciū ut sequat̃ securitas boni ĩ fine que securitas tribus cōstat. primū ut sis securus ꝙ opus tuū firmiter cōpleatur. secundū ut si non compleatur uoluntas tua nō accidat illi malo aliud malū ex loco alio. terciū ut sis se/curus ꝙ egritudo nō recidiuet. Et cum inspicis in his que dixi scies ꝙ aliquibus tempibus curatio ferri est utilis et aliquibus tempibus curatio medicinarū est utilis. ultima ingenii.

¶ Vene tibiarū et testiculorū cū ingrossant̃ eleuande sunt et eradicande. et similiter in naso cum est caro supflua incidenda est ipsa cū tunica interiori. et quādoq3 incidit̃ cum toto naso vltima ingenii.

¶ Cura ungule generate in oculo dum ē parua fit cū medicinis mūdificatiuis sicut sunt medicine scabiei. et cū est magna et dura eius curatio fit cū ferro.

¶ Auracus scindenda ē in ptes et similiter putredo collecta ĩ oculo. sed egritudinis que sanies cornee dicit̃ cum ē cū medicinis resolutiuis nō desiccatiuis fortiter qa purgaret̃ ipsis mul/tum et residuū cōgelaretur. Et nos purgamus hanc putredinē cū apertōe tunice cornee in loco cornee purgamus etiā cū mo/tione ut descēdat ad inferius putredo ipsa. ultima ingenii.

¶ In cura egritudinū dolorē habentiū apponūtur p̄io medi/cine humide et calide parū. et post illas apponant̃ medicine le/nitiue et sunt que tensionē mēbrorū dissoluūt. vii. catagenis.

¶ Medicine calide et mūdificantes flegma cōferūt ualde vuulis descēdentibus forti descēsu nō habētibus apostēa. et vuulas ipsas cōsueuimus incidere cum declināt in albedinē. et cum in eis uestigiū sanguinis minime repitur. vi. miermir.

¶ In oculis qa sunt maioris sensibilitatis mēbris totius cor/pis oportet te cū necesse fuerit instillare medicīas supiori pal/pebra ualde hūiliter eleuata. et debēt esse medicīe rōe hūide na/ture eorū remote a punctōe. et antiqui inuenerāt ipsis esse utile albumē oui utilitate magna. xiii. ingenii

¶ Medicīe hūide et currentes nō sunt stabiles nisi ligent̃. Et iō necesse ē ut ponamus in cura scabiei medicamia sicca et ligamē cōuenit toti oculo nec oculus patit̃ ligamē quod nō soluit̃

diebus pluribus sicut fit in fistula cũ curatur.v.miermir.

¶ Aqua postqñá descédit in pupillã oculi oportet ipsam reti/neri tpe longo cũ instruméto ferreo acui simili in loco in quo morari debet ut collocet̃ cum ipso.primo antidotarii.

¶ Totus oculus incuruatur et cóstringitur iterius ex spasmo qui sibi accidit cum scindit̃ tunica cornea et egredit̃ inde hũi/ditas subtilitatis modice alba et currés hũiditas.s.illa que ap/paret cũ diffunditur et exit ex foramine quod fit in oculo quan do curatur aqua cum acu.x.iuuamentorum.

¶ Melior medicinis plage nerui est illa que desiccat et habet parum caliditatis uel cuius caliditas est absconsa et cũ hoc de/siccat et oĩa que attrahũt humiditaté ab interioribus ad exteri ora sunt utilia plage nerui.iii.catagenis.

¶ Plagis corpis nerui apponimus sulphur quod nó é coctũ igne mixtũ oleo tam diu quousq3 fit spissum ut lutũ balnei. et corporibus puerorum apponimus cũ terbentina. Et corpori/bus siccis cum euforbio. Et idem facimus de luto lerici mi/xto cum euforbio oleo impastato. et corporibus duris apponi/mus serapinũ quãdoq3 cum oleo quãdoq3 cũ terbentina mix/tum.et similiter opoponacũ quãdoq3 apponimus etiã calcé lo/tam cum oleo mixtã.vi.ingenii.

¶ Cũ in plagis é neruus mãifestus et discooptus nó pperes cũ aliqua medicinarũ fortiũ supius noiatarũ sed tibi sufficit calx lota cũ oleo subtili q̃ medicinã calefac et appone.vi.inge.

¶ Cum apitur apostéa magnũ in quocũq3 loco corpis ortũ. et ab eo sanies multa subito effluxerit est molestũ quia subito egredit̃ spũs ad cuius egressus sequit̃ uirtutis defectus et sinco pis.putredo eni é obturatio oris arteriarũ.et in euacuatõne sa/niei totius spũs multus subito exit cum ea. Expositiõe eius in sexto affonsmorũ.

¶ Euacuatio aque cóclusẽ i uétre ydropisim utreã patiétis fit uel cũ medicis dissolutis uel cũ pforatõe sifac cũ ferro et hũidi tatis collecte que dicit̃ hernia intestinorũ euacuatio fit cũ em/buto intus imisso. et in hac hernia quãdoq3 incidit̃ quedam ps sifac et similiter vuule incidũt̃.et ad incisioné earũ nó festines nisi postquã magnũ tépus ptereũt et subtiles multũ facte sunt et tunc eas incide.vltima ingenii.

¶ Prepara semp mentē tuā in plagis uētris ut facias partem plagas habentē reliqua altiorē. si plaga ē in pte dextra inclina egrum ad latus sinistrū. et si ē in sinistro facias ipm inclinare ad dextrā post suitionē plagarū et inuolutiōm fascie factā sicut debet fieri supra locum. sexto ingenii.

¶ Ex omnibus ulceribus hūidis que sunt in uētre oportet te extrahere sanguinē a loco aut parū aut multū. quia cum operaris sic et facis exire inde sanguinē apostēa quod facit et apostema locorū circūadiacentiū erūt parua. quarto ingenii.

¶ Sanguis multus qui a plagis defluit ppter eruptionē uenarum cessat cū cauterio facto medicinis fortē uirtutē habētibus sicut est uirtus cauterii facti cū igne uel cum his que stringunt et solidant. uel cū pmutatōe ipsius ad loca uicina. uel cū attractione ipsius ad partē cōtrariā uel cum infrigidatiōe totius corpis maxime mēbri ubi ē plaga ipsa. et multotiēs cessat cū potu aque frigide uel cum aceto tempato uel cū uino stiptico et pontico. Et cum ōibus frigidis et stipticis quādo exterius infundunt. quito ingenii.

¶ Sanguis qui a uena pulsatili fluit dupliciter retinet. aut cū forti cōstrictione aut cum ferri incisione arteriā in partes duas sepante cuius pars quelibet retrahatur et recolligatur ad locū suum et carne sepelitur. Et aliquando oportet hoc fieri in uena nō pulsatili cum est magna aut cum est in mēbro nobili in quibus rationabiliter administrētur duo precepta. ligatio. s. radicis uene a parte cordis uel epatis. et incisio ipsam separans in partes duas. quinto ingenii.

¶ Membri corrodentis quod inciditur ex peste sui uel membri putridi quod inciditur ex putredine ad ipsum fluente a quo sanguinis fluxus fluit. radices te coquere oportet cum igne uel medicinis stipticis adurentibus sicut uitreolum et species eius sunt. quinto ingenii.

¶ Vlcus cū est antiquū ex eo sanguinē multū uel parū extrahere nos oportet. et cū mēbrum egrotans uirescit liuescit aut nigrescit scarificamus et extrahimus inde sanguinē et apponimus supra locum spongiam siccam. et illud cū medicinis desiccantibꝫ medicamur et si fuerit necesse sanguinem extrahimus

iterato. quarto ingenii.

C Cũ uides os ulceris a colore mutari et durũ fieri oportet te illud incidere et eradicare usq; ad carné sanã. et cũ uides mutatõné ipam augumentatã longa augumẽtatõne procura illud eradicare medicinis tempore longo. quarto ingenii.

C Fistulã ex qua lógo tpe fluxus fluit: et postmodũ ab ea fluxus secũdũ cõsuetudiné nõ emanat apire tũc tibi medico est necesse. secũdo expõis eius in sexto epidimiarum.

C Cũ egritudo é maligna et fortis fac clistere cũ aqua cineris et aqua mellis. et quãto egritudo debilior est tãto minus appone d melle et clisteriza. et fac ét clistere cũ uino et melle. Aqua mellis uero mũdificat illo magis: et demũ cum locus é mũdus fac clistere cũ uino solũ: et deinde unguẽtũ loco appone utile et supra unguẽtũ spógiam nouã uino madefactã et liga eã supra locum. et cum ligas incipe a pte iferiori et ad superiora usq; ad os ulceris ptende et stringe adeo ut accidat inde dolor: ac singulis diebus tribus solue ligaturã semel: et supra os egritudinis appone paruã peciã cũ unguento os mali coperiẽté: Cũ autẽ egritudo é in iferioribus et os i superiorib9 et illa que apponẽda sunt apponi nõ possunt scinde in inferiori loco ut exeat qđ est ibi. secũdo expõis eius in sexto epidimiarũ.

C Cum ingenio nostro uenã uel arteriam ex quibus multus sanguis exit p latũ icidimus: eripimus huius dominũ a timore ét si eũ nullatenus solidemus. Et cũ neruũ cui pũctura accit p latũ incidimus dominũ huius egritudis eripimus similiter p icisioné ipam a spasmo uel pmixtiõe mẽtis uel ab utroq;: Cũ uero acciderit alicui magnarũ iuncturarũ cum uulnere sepatio dimittimus curam sepatõis ipius et curatõi dicti uulneris adhe remus quousq; uulnus ad suam pueniat cicatricem. In redditõne enim sepationis ipsius cum uulnere de spasmo dubitató magna cadit et ideo ipam reddere euitamus. xiii. ingenii.

C Hec medicina prohibet sanguinem fluere etiam si exeat ex uenis organicis colli. Summe olibanum uel farinã eius et aloes ac misce cũ oui albumie quousq; fiat spissũ sicut mel et huic medicie imisce pilos leporis et pone eã sup uenã cõbustã et plagã totã ac liga sup fortiter adeo q; ex ligatura nõ afferat dolor

quia nihil é adeo ualidū ad faciédū currere sanguiné sicut dol
lor: post dies aūt tres ligaturā solue illā et noli remouere medi
cinā et si mordeat plagā: sed de eadé aliquid supra appone ad
mollificatōné funiculi ligature et liga sicut ligasti prius. quod
si funiculus ceciderit fac ipsum iterū et liga similiter et quousq;
ꝙ caro crescat noli diuertere ab hac cura. v. ingenii.

¶ Quādo uides ꝙ medicine nō habent uires pp dissolutōem
totius putredinis imo putredo preualuit supra ipas icide nascē
tiā et eā scide in altiori et eminētiori loco: ut putredo ab ea flu
at. et adhibe q̄ cōstringūt absq; mordicatōne: et si iueneris ali
quid putrefactū mēbri ipsius oportet te incidere pellé ipam po
sitā i subassellis et iguinibꝫ q̄ é foliū unū iūctū carnibꝫ. s. mol
libꝫ i abscōdito positis: et icisio ipa debet eé p latitudiné et nō
p lōgitudiné: et post icisioné farina olibani iple loca. xiii. igen.

¶ Cū iuiscate sunt humiditates uni mébrorū cōsimiliū opor
tet te purgare mébrū ipm et apponere supra hūiditates ipas m é
bri aliquas medicinas repellétes quod fluit ad ipsum: et purga
tio fit cū incisione uel medicinis dissolutiuis maxime si times
ꝙ i locis q̄ sūt itra illa mébra ꝯsimilia aliqd sit retétū. i microt.

¶ Apāta sanguinea accidétia absq; cā extrinseca cū scarificas
affers domino magnā lesioné maxime si hoc fiat in principio.
et idē fit in apāte cognito p carbones ignis declināte i liuidita
té uel uiriditaté uel nigrediné p sui scarificatōné. ii. ad glauco.

¶ Apāti quod rubea noiat in principio repcussio cōfert: et cū
cessat eius calor et ebulitio utilis é sibi scarificatio et emplastri
zatio cū éplastro: qd' fit cū farina ordei calefacta. ii. ad glauco.

¶ Loca putrida dissolutionis difficilis ex dominio hūorū gros
sorū et uiscosorū iuiscatorū in mébro scarificare in ꝓfūdū nos
oportet: et similiter ipis apātibus apponimus éplastrū cōfectū
ex ficubus et cōpetit eis. cuius descriptio talis é. Sūme ficus et
coq̄ eas donec ipарū aqua redeat sicut mel et misce eā quādoq;
cū faria ordei quādoq; cū pāe fcō ex furfure subtili. ii. ad glau

¶ In apostematibus scarificatōnem nō ꝓfūdam reperi paruā
habere utilitatem et modicam bonitatem. scarificatio uero pro
funda et in lōgum producta purgat purgatione multa in tan
tum ꝙ suo domino sincopim affert: que scarificatio cura eget:

Et scarificatio inter has duas scarificatões media est libera ab ambabus pestibus. et ideo ipsam opandam inspexi in omibus apostematibus exceptis illis quorū digestio et dissolutio est tar da quibus cōuenit scarificatio profunda. secūdo ad Glauconē

℄ Generant in corpibus supfluitates due penitus. vna subtilis que dissoluitur in corpe dissolutōe absconsa et alia grossa. et est lutū qud colligitur in corpe. subtilis uero cum repitur in ulcere dicitur fumositas mala et grossa cum in ulcere reperitur dicitur putredo grossa. et ulcus ē molle uel parū durū ex sup habundantia alicuius istarū supfluitatum quādoq3 in profūdo ulceris cōtentarū. tercio ingenii.

℄ Vlcus profundū eget semp medicina desiccatiua: et medicina creans carnē est necessario desiccatiua in primo gradu que media est in siccatōe et mūdificatōe sicut est olibanū farina ordei farina fabarū farina orobi radix yreos radix oppoponacis et tutia et vinū ulceribus ōibus ē medicia cōpetēs tercō igenii.

℄ Medicinā cōsolidatiuā oportet te desiccatiuā potius q̄ que generat carnem et non debet esse aliquid in ea quod mūdificat sicut est in ea que carnem generat. quia cōsolidatiua debet esse retentiua. et medicina corrosiua debet esse magis desiccatiua q̄ medicia solidatiua corrosiua hec desicccat supius solidate ac eā indurat et desiccat et facit ipsam vt coriū sicut ē galla viridis cortices mali granati cerasum balaustia et similia tercio ingēii

℄ Caro supflua generata in ulcere eget medicina desiccatiua plurimū ut ipā mūdificet et corrodat sicut ē uiride eris. ii. ing.

℄ Quibusdā sternutatio sic inducat, impera ut eger os suum aqua impleat et caput ad posterius quātū pōt inclinet. et de medicina cuius descriptio est talis suscipiat. Sume nigellā et tere ip sam ad modū farine et cū oleo veteri misce et ea simul pcute et in nasum instilla modicū ipsius. et ut aliqd medicine ipsius ad interiora attrahat pcipe ut aerē attrabat quantū pōt. Particula sexta de odoratu.

℄ Dictū ē mihi a quodā qui hēbat ulcus i coxa vetus sanatōi resistēs ꝙ ipse accedēs ad quēdam bonū medicū. medicus flobotomauit eūdem in māu: et vidēs sanguinē ipm esse nigrum et grossū extraxit prio die parū sāguis: et fecit similiter die te

cũdo tertõ et quarto et deide purgauit cũ medicina purgãte chi mũ: postmodũ uero rediit ad curatõnẽ ulceris et sanauit eum.
Particula sexta de colera nigra.

C Cum placet tibi incidere et eger est timidus fingas te uelle tangere aut fricare loca uicina egritudinis: et tunc incide locũ egroto nõ existente cõscio huius rei. tertio antidotarii.

C Seperatio ossis nasi sanatur et cõsolidatur diebus. x. maxil le furcule pectoris et ossis frontis diebus. xx. et hũeri diebus. xxx. pedis uero et brachii diebus. xl. coxe uero diebus quin/ ginta. quarto expositionis eius in cibis.

C Ossa iuuenũ cõsolidant᷑ prius q̃ ossa puerorũ: quia pueri in digẽt cibis et augumẽtantibus et repantibus illud quod ex eis ẽ dissolutũ: hocq; dixit Asclepius. prima expositiõis supra par ticulam ypocr. de reductionẽ ossium.

C Non conare ad locũ suũ reducere ossa fracta postq̃ fractu/ ra pteriit dies quattuor. Et si hoc feceris dolorẽ plurimũ egro affers. tertõ expõis asclepii sup pticulã ypoc. de reductõe ossiũ

C In fractura ossiũ fac fasciã intictã i uino stiptico nigro: et maxime i estate quia cũ oparis hiis oleum uel cerotum in esta/ te membris putrefactio generatur. sexto ingenii.

C In ruptura et plaga oportet egrũ ligaturã sentire i loco egri tudinis magis: et in extremitatibus suis minus: sed ligatura p quã uolumus mẽbrũ tenue ipiguari debet esse supra mẽbrũ te nue molle: et supra mẽbra sana dura ut sanguis possit ad mẽ/ brum tenue penetrare. tertio antidotarii.

C Cũ uis solidare manũ aut pedẽ fac istrumẽtũ ꝯsimile illi mẽ bro itra qd᷑ mẽbrũ ipm pmãeat et sit istrumẽtũ ꝑdictũ ꝑut sani tatis tpe psona icedere cõsueuit: qa ex hoibus aliqui forma lata se quottidie calciant: et aliqui forma stricta. tertõ antidotarii.

C Fractura pedis idiget forma tali: ut ex motu ipsius mẽbrũ nõ allidat᷑. et oportet te attẽdere que ex forma accidunt. et si no cumẽta plura sunt iuuamẽtis: nõ opare eã. tertõ ãtidotarii.

C Oportet nos i pricipio ifasciare sub forma et icipere a loco egritudinis iferius et tẽdere supius: quia p hec retinemus cur/ sum hũorũ i mẽbrũ ꝑparatorũ ad apa et postea facimus formã et ligamus supra eã ad hoc ut nõ moueatur incipiente a superi/ ri loco egritudinis et ꝑtendentes inferius ut sanguis putridus

a mēbro exeat egroto et pueniat ad extremitatē sui. et post illa ligaturā secūdam apponimus medicinas stringētes ad sustinē dum que sunt retro post eas et regendū. Et regētia et retinētia mēbrū sunt quattuor fascia ligans mēbrū forma ligamina et medicamina stringentia. tercio antidotarii.

¶ Fac formā in loco mēbri subtilis adeo ut adequet membro grosso et liga ipsam formā ligaminibus retinētibus ipsā equalem et erectā ut nō pmutetur nec redeat ipsa ligatio mollis. Et petia cum qua mēbrum inuoluis sit lata triū uel quattuor digitorum. tercio antidotarii.

Explicit particula deciaquinta incipit particula decimasexta cōtinens aphorismos depēdentes a doloribus mulierū.

m Alitia que est a constrictōe sanguinis nō manifestat in primo mense sed in secūdo manifestat manifestatione abscōsa/ et in tercio mēse postea crescit pestis/ qa sanguinē qui primo mense descendit capit matrix: et cū illo repletur quod descēdit: nec est sibi locus ubi possit morari: ascendit sursum: et illud causa ē pestis magne/ Expositōe eius in doloribus mulierum.

¶ Ad prouocatōm sanguis mēstrui oportet te cōsiliū dare subtile diebus quattuor uel quinqꝫ ante descēsum sanguis: et post modū flobotoma pedes: et ministra potus medicinales. aquā. s. mellis: et aquā mētastri fluuialis et mōtani/ aut aquā medicinarum magis fortiū illis sauine. s. et pulegi. uel alicuius ex ipsis aut medicamia ipsa/ et melior hora exhibitōis medicaminū p̄dictorū ad sanguinē pducendū ē in exitu mulieris a balneo postquā quieuit et hūidare cessauit/ et potus yere sanguinem puocat ipsa hora/ Particula. vi. de flobotoia.

¶ Sanguis retinet debilitate virtutis trahētis uenarū matricis: opilatōe uel cōstrictōe sui/ expōe eius i doloribus mulierū.

¶ Ait Moyses attende quia noiauit causas retētionis sanguis mēstrui ratōe instrumenti tantū: quo tpe sanguis reperitur/ et non nominauit hic causas cessatiōis sanguinis menstrui quātitatie cōprehensi: qua hora multū diminuitur: et non inuenitur

¶ Ex retentōe sanguis accidūt hec accidētia oia mala uel ipsorū aliqua/ et sūt grauedo corpis amissio appetitus: horripilatio: dolor spine: colli: supcilii: posterioris ptis capitis: et radicis oculorū: febris adurens.

¶ Vrina mixti coloris nigri.s.et rubei et descensus lactis a mamillis.et grossitudo in subassellis cū retentio ipsius sanguinis prolongatur/Omnibus uero mulieribus quibus sanguis fluit secūdum fluxū laudabilem nō accidit aliqua egritudinum predictarū sexto scientiarum.

¶ Euacuationē sanguinis multā sequit̄ malus color et formicatio in calcaneo:et in corpe toto:et digestio mala.sexto sciarū.

¶ Ex euacuatōe cognita qua corpus muliebre totū mūdificat̄ accidit multotiēs mulieribus egritudo.et spēaliter illis que sūt carnis mollis et corpis delicati. et res que exit cū euacuatione ipsa quādoq3 est sanies rubea:et quādoq3 est sanies aquea ad citrinitatē decliuis/Cum uero vides illam sicut sanguinē flobotomie pquire ne hoc fiat ex corrosione que multotiēs collo matricis accidere cōsueuit.sexto sciētiarū.

¶ Aliquorū uirorū natura declinat in muliebrē naturā quorū caro delicata est et mollis tanquā corpis mulierū/et aliquarum mulierū quarū manus grosse sunt et dure natura declinat in naturam virorū/et in muliere habēte naturā uirorū propinata sibi medicina mēstrua prouocās non pōt muliebria prouocare.secunda expositōis eius in sexto epidimiarū.

¶ Superfluitates coadunatas in corpibus mulierū ex ocio et vacatōe exercitii quibus sunt natura expellit ad venas cum matrice cōiunctas ibiq3 aggregant̄.et matrix uirtute sua etiam attrahit eas.Expositōe eius in doloribus mulierū.

¶ Omnes arterie et uene totius corpis tā in viris quā in mulieribus sunt vnius status nō solū numero sed forma creatiōis /et instrumēta ad generatōem creata etiā si in viris et mulieribꝫ sint similia diuersificātur loci positōe tamē/et hoc manifestat̄ p anathomiā/quia in viris sunt extra:et in feminis intra/vnde si ea que sunt intra in feminis essent extra inueniret̄ matrix sicut bursa testiculorū:et testes iuxta matricem positi redirent in bursam:et collum matricis inueniret̄ tanquā virga. secundo Galie.de spermate.

¶ Sicie apposite supra māmillas mulieris cito curāt egritudinem matricis euacuatōem eius multā.s.que fit subito/Et similiter ipse apposite supra inguina et coxa mulieribus eius cuius

matrix restricta est et sursum ascēdit uel se ad aliquod laterum declinauit egritudinē curāt:cum appositōe ante nasum rerum plurimū fetidarū:et appositōem ante matricē medicinarū aromaticarū que remolliūt eam caliditate sui;prima ad glauconē.

C Sicias sepe apponimus supra pecten et inguina cū moue/re menstruū sanguinē uolumus:et cū intēdimus inuistare.xiii. ingenii.

C Flobotomia manus in apatibus matricū impedit menstruū :et stomaco caue tibi ab illa.sed flobotoma supra cauillā:et hoc ante tempus mēstruorū diebus tribus uel quattuor,/Et in tempore alio facere illam noli.Particula sexta de flobotomia.

C Quecūq₃ mulier habet mēstrua sed raro:et debile exercitiū opatur:non appetit coitū quia mūdificat᷑ a supfluitatibus cor/pus eius:et supfluitates sunt que matricē mouēt et eā fluctuāt ad coitū appetendum.Expositōe eius in doloribus mulierum.

C Lacerto:et ossibus:spine:dolores accidūt cū ex fluxu sanguinis multo siccant᷑ et tēdunt᷑:et matrici spasmus accidit cum ex multo exitu sanguinis desiccatur,/Et suffocatio matricis accidit cum sursum ascendit et tendit᷑:et ad tensionē ipsius tetendunt᷑ dyafragma et uenter.Expositōe eius in doloribus mulierū.

C Suffocatio matricis accidit cū matrix et uene que sunt cir/ca ipsam ex sanguie retento replentur et ligamina matricis tē/dunt᷑ ex illo et matrix salit sursū et impellit diafragma adeo ꝙ cōstringit᷑ spiritus et impellit etiā stomacū et fortiter ledit ipm /Expositōe eius in doloribus mulierū et correxit in ultima sci/entiarū,et dixit in hac egritudine. Causa huius egritudinis ē retentio spermatis femini:et corruptio eius ibi,/et in demōstratione ipsius se multū dilatauit.

C Vidi mulierē quandā que remāsit longo tēpe uidua cui ex /accidentibus accidit suffocatio matricis /et dicebat obstetrix ꝙ matrix ipsius coadunauerat se sursum;et precepi ei supponi quod cōsuetū est in hoc fieri:et accidit sibi ex calefactōe medicinarū subtus immissarū:et in missione manus cū medicinis interius spasmosus dolor mixtus cū delectatōe sicut accidit in hora coitus:et ex ipsa cū res grossa exiuit mulier quieuit ab omibus illis accidētibes malis /sexto scientiarū.

¶ Sanguis qui exit a muliere pregnāte: nō est necesse ꝙ exeat a venis existētibus in inferiori cōcauitate vulue cū ore quarum secūdina est appensa. sed eius exitus est a venis que sunt in collo matricis. Expositōe eius in quito aphorismorū / Et dixit in ultima scientiarū. Sanguis exiēs a pregnāte est ex scissiōe venarū que sunt in collo matricis:

¶ Per incrementū velocē corporū mulierū significat̄ ꝙ in eorum corpibus est calor dominās cū hūiditate iunctus. et istud cognoscitur p exeūtia a corpibus earū mēse quolibet ex sanguine: quoniā sanguīs multitudinē seqtur calor multus. Expositione eius in doloribus mulierum.

¶ Multoties exit matrix in aliqbus mulieribus pgnātibus et cadit extra cū earū partus est difficilis. et hoc opatur virtus expulsiua. et maxie cū ligamia eius interiora quibus matrix cum spina ligatur sunt debilia p naturā. tercio uirtutum.

¶ Apostema quod cognoscitur per cancrū oritur multotiens matricibus mulierū cū earū corpa ex sanguine nō mundantur / Et cū mūdatio earū est sicut decet mulier remanet in fortitudiē sua: et ei nihil egritudinū aliquo tpe generat̄ / ii. ad Glauconē

¶ Appetitus ciborū malorū accidit ei cuius supfluitates male inter tunicas stomaci cōtinent̄: secūdum ꝙ accidit mulieribus malos hūores habētibus tpe cōceptus que multa desiderant. s. acria pōtica: omia calida: lutū et carbones; et hoc durat eis multotiens usq; ad mensem terciū: et cessat in quarto mense. quia pars illarū supfluitatū emittitur p uomitū et ps earum digerit̄ diuturnitate temporū propter modicū cibū quē mulier sumit accidente quod accidit sibi amissio. s. appetitus / et fetus recipit tūc cibum quātitatiue qua de causa minuit̄ repletio corpis mulieris. et omne id quod est in ipso ex humoribus malis / quarto morborū et accidentiū.

¶ Egritudo appetitus rei male que ē in muliere accidit ei propter os stomaci quod ē egrū / et oēs egritudines mulieribus accidentes. appetitus. s. caninus: defectio appetitus: et appetitus rerū malarū sunt egritudines stomaci / quinto sciētiarum.

¶ Masculi frequēter cōcipiūtur in latere dextro matricis: femine q; in sinistro. et raro accidit cōtrariū. sexto sciētiarum.

¶ Causa aborsus qui fit sepe post secũdum terciũ uel quartũ mensem cõceptus: é lenitas flegmatis coadunata in ore venarũ et arteriarũ existentiũ intra matricé: quibus ligata é secundina: que ligationé ipsam relaxat: et ideo nõ possunt pgnãtes tenere fetum sed abrumpũt/ et fetus cito exit. sexto scientiarũ.

¶ Hora impregnatõis: pulsus é maioris et fortioris ictus: et omia alia remanẽt suo statu. particula sexta parua de pulsibus.

¶ Significatur sensu naturali ꝙ os matricis cum é cõclusum et coadunatũ fortiter fetus viuit/ et cũ est apertũ secũdũ quãtitaté et qualitaté é mortuus ipse fetus. Particula sexta de colera nigra.

¶ Tempus formatõis fetus est dierũ. xxxv. xl. uel. xlv. Et motionis eius tẽpus est duplũ tempis formatõis: et tẽpus exitus eius é triplũ tpis motõnis. expositiõis eius in quarto ciborũ.

¶ In hora difficilis partus ex sanguine retento: et ex multo et forti conamine mulieris parturiẽtis mẽbra ptus mulieris ipsius multotiens apostemãtur. secundo expõnis eius in secundo epidimiarum.

¶ Totũ sanguiné malũ qui coadunatus é in diebus cõceptõis in muliere purgare partus tempe te oportet/ et potior curatio eius est purgatio sanguis eiusdẽ p administratõm cibi lenis: ut sanguis cito prouocetur/ et illud in quo coadunat cibatio: et lenitas est far ordei in quo etiã est incisio et subtilitas modica. et ista adiuuãt ad puocatõm sanguis grossi. sexto expositõis eius in secundo epidimiarum.

¶ Nutricis lac cũ retinet uel est modicũ significat egritudiné et cũ lac é multũ significat ꝙ mãmillarũ natura est ꝑpata et fortis in opatõibus suis. expõe eius in doloribus mulierũ.

¶ A cõcipiente cũ lac exit fetus é debilis et pp sui debilitatem nõ põt trahere ad se sanguiné qui ascẽdens ad mãmillas fit ex eo lac/ et cũ mãmillis é supfluitas abscõsa fetus é fortis. sexto expositõis eius in secũdo epid. ¶ Lac matris cõueit filio. qa substãtia eius é substãtia sanguis ex quo creatus é. et cũ corruptũ é lac matris eligat lac aliud quod cõueniat sibi. expositõne eius in cibis. ¶ Coadunatio sanguis in mãmillis significat maniã futurã. expositõis eius in secũdo epidimiarum.

❧ Explicit particula.xvi.incipit pticula.xvii.cōtinēs aphoris mos depēdentes a cōseruatōe sanitatis per exercitium.

In custodia sanitatis quies ē mala sicut motio tempa/ta bona.et nulli eorū qui post cibū malā digestionem quottidie euitarūt accidit egritudo.et sicut exercitium ante cibū est res melior in cōseruatōe sanitatis: sic post cibum est omni re peior. Particula.vi.de bonitate chimi.

❧ Dixit Ipocras in.vi.epidimie.pseuerantia sanitatis ē p abstinentiā saturitatis et p ocii omissionē. Et dixit Gal.in prima expositōnis eius pticule. Homini cuiuscūqꝫ habitudinis abstinētia a receptōe cibi plurimi bona omni tpe et omni hora.

❧ Sanitas est res quedā qua oēs hoies indigent:sed non oēs hoies ministrāt corpi eorū quod couenit sibi uel sui gulositate uel multo negocio occupati: uel opibus impediti que opanda nō sunt. Particula sexta de bonitate chimi.

❧ Non oportet te abstinere a motu corpis sicut abstinent alii qui sapientū qui sunt semp inclinati supra lectōes die noctuqꝫ sed oportet te mouere corpus et mēbra oia motu equali ut acti/onē suā mēbrū quodlibet opetur. quia mēbris omnibus intrīsecis et extrinsecis istud cōfert. Particula sexta de somno et vigilia.

❧ In consilio sanitatis vniuscuiusqꝫ duo attendere te oportet. Primū est reparare id quod dissoluitur a corpore cum re sibi simili et couenibili complexioni sue. Et proximū mūdificare penitus supfluitates in corpore generatas.hec enim duo retardāt terciū.s.senectutis aduentū.prima consilii sanitatis.

❧ Ad conseruationē caloris naturalis tuū adiutoriū ponere magis quā rebus aliis te oportet.et res que faciunt ad ipsius caloris conseruationē sunt species exercitii temperati anime et corporis simul.primo consilii sanitatis.

❧ In consilio sanitatis cuiuslibet de his quinqꝫ moderātia est habenda. Primū eorum est exercitiū.deinde cibus potus som/nus et coitus si competit usus eius. sexto expositionis eius in sexto epidimiarnm.

❧ Vsus coitus intrat aliquātulum in consilio sanitatis. et est

ut tempore quo fit homo non sentiat ex ipso dissolutionem sed sentiat corpus suũ alleuiatũ magis quã fuerit ante ipsius vsum Et hora que fit est ut homo nõ sit repletus cibis multũ nec ua/cuus multũ. nec sit infrigidatus nec multũ calefactus. Et idem status est in siccitate et humiditate. Et si peccet opator aliquan/do sit peccatũ paruũ. Et cum usus eius erit corpore repleto vel corpore supcalefacto uel humectato est minoris malicie quam eius usus in eorũ cõtrariis. In microtegni.

¶ Vsus venereus est utilis ei in cuius corpe supfluitas fumo sa supra naturã ex mala complexione calida dominat᷑. quia su perfluitaté ipsam siccat et infrigidat, quinto expositõis eius in sexto epidimiarum.

¶ In conseruatiõe sanitatis exercitiũ moderatum é primitus operandũ postmodũ uero cibus: et deinde potus est sumẽdus. et ad somnũ est ultimo accedendũ. secũdo consilii sanitatis.

¶ Oportet cibũ accipi post exitũ a balneo uel post exercitiũ moderatũ corpe a frequẽtia flatus et anhelitus quiescẽte. Et caue ne sumatur cibus ante predicta. qa nõ accedit ad mẽbra nisi digestus. et cibus sumptus tpe frequẽtie flatus et anhelitus replet caput et multotiens supra os stomaci natat. Expositione eius in tercio acutorum.

¶ Post finẽ exercitii tempati quod quis facit sumẽdus est cibus bonus ut est dictũ dormiat et postmodum ad coitũ accedat si coitus confert illi. secundo consilii sanitatis.

¶ Sperma multũ calidum et pungitiuũ in aliquibus genera/tum quod est ex grauibus rebus eos stimulat ad expulsionem sui. et cum illud expellitur p usum venereũ os stomaci illorum dissoluitur. et similiter dissoluit᷑ totũ corpus ipsorũ. et ad defe/ctũ puenĩũt et siccãt᷑ colores eorũ mutant᷑ et oculi cõcauantur cũ vero abstinẽt a uenereo usu grauãt᷑ capita ipsorũ murmu/rant de stõ. et accidit eis nocumentũ ex coitus abstinẽtia quẽ/admodum accidit eis usus eius. Consilium autem eorũ est ut euitent omnia que generant sperma et comedant cibos et medi/cinas sperma extinguẽtes. ac adhereant assidue ludo qui fit cũ pila parua uel magna, et eleuent lapides intrent balneum. et in exitu suo a balneo fricẽtur supra spinã corporis sui aliquod re

frigerantiũ oleorũ. Et cum desiderant expellere sperma comedant die illo bonũ cibum. et cenãtibus ipsis cum dormire uolunt accedant ad usum coitus et postmodũ dormiant. Et mane die seque͞tis cum surgunt a somno fricent corpa sua cũ manutergiis quousq3 pellis eorũ rubefiat: et deinde tempato oleo inungatur. et sic paululum remane͞tes comedãt pané bene coctũ et bene fermentatũ uino tempato infusum: et postmodum sua negocia debent operari. sexto consilii.

¶ Consulo ut nullus comedat cibos qui humores generant malos: etiã si cito digerant. quia impossibile est quin coadunetur in venis suis eo ignorante humor malus qui corrumpitur ex re debili et febrem generat furiosam. secundo ciborum.

¶ Vias et meatus cibi epatis aptos esse et uacuos opatõis uere ẽ et secure nõ solũ in egris uerũ ẽt in sanis. tercio ciborum.

¶ Bonũ consiliũ est utile aĩe quia generat mores laudabiles. et est utile corpori quia generat sanitaté et maxime ei qui cõsulitur consilio bono a principio sui ortus. prio cõsilii sanitatis.

¶ Mores corrumpũtur ex freque͞ti usu ciborũ potuũ et exercitii prauorũ: et similiter corrũpuntur ex rebus prauis uisis sepius et auditis. primo consilii sanitatis.

¶ Potior rebꝫ in consilio vniuscuiusq3 ut diximus est obseruatio nũeri horarũ cibatõis sue. Nã quidã sũt qui comedunt comestioné suã in die semel uel bis iuxta cõplexioné suam. et quidam sunt comede͞tes eam tribus uicibus. Et caue quantum potes ut egestio non retineatur. sed inclina ipsam ad modicam lenitaté. sexto consilii sanitatis.

¶ Consulo omnibus sapie͞tibus ut non sit eorũ consiliũ sicut consiliũ plurimorũ quorũ consiliũ est sicut consiliũ brutorum qui petunt tantũ rem saporosam. sed oportet quelibet probare cibos et potus. et quos inuenit nociuos ei effugiat. Et similiter oportet eum probare usum venereũ si nocet sibi. et deinde quo tempe non nocet sibi. et in eis sit eius consiliũ secũdum ratõm adherens eis que cõpetũt sibi et fugie͞s ea que sibi nocent. Illi enim qui utunt huiusmodi cõsilio parum indigent medicis dũ sunt sani. sexto consilii sanitatis.

¶ Ei qui eget cibi copia da in mane cibum liquidum ut est far

ordei et in sero cibū durum sicut est panis et caro. Species ue/ro cibi duri sunt tres videlicet seminū terra nascentiū et anima/lium quedam. Expositione eius in prima ciborum.

¶ Far ordei bene coctū in bonitate chimi est p̄ cibis omnibus cibus bonus: conseruat sanitatē et cibat corpus parum minus q̄ panis bonus. Particula eius de bonitate chimi.

¶ Consuetum consilium cibi et potus in conseruatione sa/nitatis res bona est et secura. Et obseruatio predicti consilii est res melior q̄ mutatō ipsius subito in melius. Et sunt aliqua specialia naturis similia singulorum. et sunt aliqua specialia non similia naturis eorū. Particula eius de cōsuetudine.

¶ Vidi plures hoies qui licet in eorū consilio nō cōsiliati fue/rint consilio bono multū erant sani cū aceto squillitico et syru/po squillitico. Particula sexta de consilio subtili.

¶ Pisces lapides habētes cito digerunt et cū sui cita digōne sūt satis boni in custodia sanitatis et hūanis corpibus cōpeten/tes quoniā generāt sanguinē in substātia et laudabilē non sub/tilē neq̧ grossum. iii. ciborū. ¶ Nō pmittant pueri vinū gu/stare nisi post lapsū tpis longi eis nocet plurio nocumento. qa dissoluit corpa eorū et calefacit ea plus q̄ sit necesse. et replet capita eorū et corrūpit uires aie eorū. prio consilii sanitatis.

¶ Bibere uinū quātitatiue plus q̄ uoluntas dat non ē bonum quoniā pducit hoiem ad iracundiā et uerba mala. et uocat ho/mines nō suis nōibus: et turbat imaginatōem et aiam. et corrū/pit vim ratōis. primo consilii.

¶ Consiliū sanitatis omniū senū est fricatio facta cum oleo mane dum surgunt a somno: postmodū ambulatio uel equita/tio suauis: et balneatio cū aqua dulci calida et bibitio uini et cō/mestio omniū que calefaciūt et spēaliter que calefaciūt cum hu/mectatōe. primo consilii sanitatis.

¶ Sicut pueris uinū est plurimū nocitiuum ita senibus est non modicum iuuatiuū. Et ex uinis illud est bonum eis cuius multus est calor/ et est declinās magis ad subtilitatē/ et ipsius color est rubeus clarus/ et est illud quod dicitur ab Ipocrate uī/num racham/ idest subtile boni coloris/ quinto consilio sani/tatis.

de ebrietate

Vina senum rubea [illegible]

¶ Panis senū est panis bene factus: et non cōuenit lac omnibus senibus: sed ei qui ipsum digerit digestione pfecta ex quo in hypocundriis suis inflatio non affertur. v. cōsilii sanitatis.
¶ Datur senibus ad comedendū quod digestū est ex ficubus uiridibus p fructibus ōibus in estate: et in hyeme ex ficubus siccis. quinto consilii sanitatis.
¶ Supfluitates flegmaticas aquosas coadunatas et augmētatas in corpibus senū oportet te educere p urinam die quolibet non cū medicinis sed cum administratōe apii et mellis: et mollifica eorū uentres cum oleo specialiter ꝙ bibant ante cibi assūptionem. et similiter clisteriza illos cum oleo tantū uel ministra eis herbas cū muri aut pruna cocta cum melle ante cibos quinto consilii sanitatis.
¶ Cibos et potus leniētes egōem in comestione senum cibis aliis pponere te oportet sicut sunt uina dulcia et herbe molles accepte cū oleo et muri: et post comestionē suam da eis cibaria pontica ut os stomaci cōfortetur. sexto consilii sanitatis.
¶ Singula aialia ex quibus cibandi sunt senes et domini corporū defectorū et p diem et noctē ea dimitte. et postmodū coquina carnes ipsarum: et fac ex eis cibaria bene cocta et ministra eis. Et iuuēibus et dominis corpum fortū et opantibus fortia opa coquina carnes ipsorū recētes coquens eas bene uel assatas uel elixatas. quarto expositōis eius in cibis.
¶ Senii tres sunt partes. Prima est parua pars senii in qua homo tractat et facit negocia sua in ciuitatibus necessario. Secunda est in qua necesse est seni ut cōsilietur sicut diximus. et tercia ē cōplementū seni qui huic accedit non pōt sustinere balneationē die quolibet nec coadunat in eius corpe res calida pūgitiua. primo consilii sanitatis.
¶ Effugere aduentū senii nēo pōt sed post ipsius aduētum retardare. et est consiliū senū in cibis hūidis: balneatōe frequēti: dormitōe in lecto leni: et euitatōe omniū que desiccāt et que infrigidant. In ptisi. ¶ Oportet te scire ꝙ multorū corpa purgant fluxu sanguis nariū qui eis accidit in certis circuitibus horarū. et corpa quorūdā aliorū fluxu sanguis uenarū que sūt subtus: et aliorū quorūdā corpa uomitu spōte sibi inducto uel nō sponte: ac aliorū corpa flobotoia scarificatōe uel solubilibꝫ

medicinis: quas purgatões cõsuetas cũ dimittũt incidũt ĩ egri tudines: qa eorũ cõsiliũ é cõsiliũ prauũ. et ex ipso adunantur in eorũ corpibus hũores mali qui nõ exeũtes p assellatõs siue incitatões uel cũ incitatõe et remanẽtes in eorũ corpibus gene rãt egritudiẽs. Et cũ domini harũ purgationũ mutãt eorũ cõ siliũ diminuẽtes suos cibos et crescentes suũ exercitiũ ab egri tudinibus pseruantur: et mutatio a consuetudine sua tunc uti lis est. Particula sexta de consuetudiue.

¶ Non cõsulo ut seni detr aliquid ex aloe uel yerepigre etiã si duob9 dieb9 ipsius egestio sit retẽta. et sufficit nobis ad lenitio nẽ egõnis ipsius uolubilis pua uel oleũ cũ medulla cartami cũ farre ordei aut mixtura fcã ex ficub9 siccis cũ medulla cartãi et aliquãtulo terbẽtine ad modũ unius auellane uel duarũ. qa hec leniũt uentrẽ absq3 lesiõe et mũdificãt ipsum a rebus noci uis: similiter ei epar splenẽ renes uesicã et pulmonẽ et fac quã doq3 unã medicinã ut nõ redeat in cõsuetudinẽ medicamẽ uel corpus eius uilipendat. quinto consilii.

¶ Qui sp conquerit̃ ex sola rõe plurimi doloris nerui in ore stõaci existẽtis cura eius é intra artem cõsilii sanitatis. et est ut die quolibet ipse auxiliet̃ cũ assumptiõe ciborũ antequã colera in stõacũ descẽdat. et oportet cõsiliũ eius esse in infrigidatione et hũectatõe. et cũ ex ea aliquid currit in stõacũ purgamus illd cũ uomitu faciẽtes ipm stare inclinatũ. et infra tps longũ utat̃ medicis absinthio. s. et medicamie yerepigre et inunctõe supra stõacũ exterius oleo citoniorũ. s. nardino et similibus oleis sti pticis stipticitatẽ habentibus puã. sexto consilii sanitatis.

¶ Cũ cibus corrũpit̃ in stomaco et descẽdit et corruptum est hoc quod é melius i statu sanitatis. et cum nõ descẽdit opamur ut descẽdat cum aliquo qd faciat illud descẽdere absq3 pũctura et absq3 lesiõe sicut é diaciminũ et medicia fcã ex ficub9 siccis cũ medulla cartami et oia q̃ sumunt̃ cũ medulla cartami et epi thio et similib9 sibi cõferũt hõi ad cibi corrupti reliqas educen das. vi. cõsilii sanitatis. ¶ Galienus cõsuluit õibus sumẽtib9 tiriacã sanitatis cõsilio ut eã sumãt post cibi digõem et exitum sui a stõaco. et accipiãt ex ea quãtũcunq3 é faba egiptiaca cum duobus coclearibus aque. Et si ea indigent quãtũ é auellana mi sceat̃ cũ trib9 coclearibus aque et nõ accipiat̃ in estate nec ipam

debet sumere iuuenis aliquis: nec qui habet cōplexionem cali/
dā. Et si eget ea necessitate maxia sumāt ex ea parum. et pueri
caueāt sibi plurimū ab assumptōe cibi ipsius. Et dixit. Quidā
cōpulit filiū suū sūere aliquid tyriace. quoniā uirtus pueri imu
tare nequiuit. et ipsa immutata dissoluit corpus pueri et emisit
multā assellationem et mortuus est puer eodē sero. et similiter
cōsuluit defectis et senibus ut cū ipsam sumūt cōmisceāt eā cū
viuo non cum aqua. Particula. vi: de tyriaca ad cesarem.

¶ Explicit particula. xvii. incipit pticula. xviii. cōtinens apho
rismos dependentes ab exercitio.

e Xercitiū forte nō inspiciat q̄ aute cibū exercitio eget
ei uero qui exercitio nō approxiat in saliua nō sufficit
consilii bōitas sola nisi addiderit illi assumptōem me
dicinarū sanarū. Par. vi. de cibis.

¶ Melior spēbus exercitii corpis est illa que affert gaudiū et
leticiā: sicut uenatō et ludus cū pila pua. exercitiū āt aie affert
uirtutē quātitatie adeo ꝙ plures homies amiserūt egritudiues
gaudio tātū quo gauisi sunt. et plures alii egritudiēs amiserūt
rebus aliis tristiciis. s. que ipsarū aīas tetigerūt et liberati sunt
ab eisdē. Particula sexta de ludo cum pila parua.

¶ Oportet te sp recurrere ad exercitiū aie potius q̄ ad exerci
tiū corpis. qa aia hēt dominiū supra corpus et opare oēs spēs
exercitii sic ꝙ cū ipsis domio exercitii gaudiū et leticia aggre
get. et hec facilius acqrunt̄ ex ludo q̄ fit cū pila pua quā luden
tes ꝓiciūt de māu ad manū. Eadē pticula.

Bōitas exercitii cū pila pua excedit bōitatē oīm spērū exercitii
qa mouet oia mēbra et forte mouet aliqua et nō oia: et ex exerci
tatōe sui debilit̄ seu suauiter seu satis forti ter nō acqrit̄ aliqua
ex spēbus piculorū seu pestiū que multotiēs ex aliis speciebus
exercitii acqrunt̄. Eadē pticula. ¶ Exercitiū quottidianū a su
pfluitatibꝫ i carne existētibꝫ et i mēbris ca rne durioribꝫ corpꝫ
mūdat. expōne eius i. iii. acutorū. ¶ In corpe eius qui est in
qete et obmisit exercitiū coadunātur hūores grossi et subtiles.
grossi uero generāt̄ ex ocio et qete et subtiles et aquosi gene/
rant̄ ex purgatōe q̄ nō adest ab exercitio derelicto. iii. expōnis
eius in. iii. epid. ¶ Nō oportet fieri exercitiū aliquo tpe ꝓpe
malā digestionē. tercio consilii sanitatis. ¶ Exercitium

inueniés corpus plenū flāte uel quolibet alio hūōre generat ho rū dominio aut epilepsiā aut apoplexiā aut aliā ꝑter hec qa liq̄ facit ſupfluitates et ad exitū mouet illas. expōe eius i.iii.affor.

¶ In corpe eius qui i ocio ē ſp generāt̄ duo genera repletōnis ſimul:repletō quo ad uaſa.ſ.et repletio quo ad uirtuté. expóne eius in humana natura. ¶ Exercicia fortia deſiccant et in durant corpora et retardāt illa ad ſenſum et ad intellectū et ideo athlete et onera portātes et lapides eleuantes ſunt aliquantulū mente capti.particula de ſomno et uigilia.

¶ Corpa caloris debiliſ nullatenus exercicio egēt: ſufficit tā mē eis āmbulatō et fricatō cū oleo leniter et balneatō poſt cibū.vi

¶ Oportet ſenes mouere corpa ſua:qa eoꝝ cōſilii ſanitatis rū frigiditas calore idiget tēpato:et nullū ſenē oportet éé i ocio et qete cōpleta ut mime moueat̄:nec oportet ipm facere exercici um forte qa exerciciū forte ifrigidat eorū calorē debilē et extin guit.quinto conſilii ſanitatis.

¶ Motus corpis q̄ ſpūm hois imutat i fortitudinē uelocitatē et ſpiſſitudinē maiorē q̄ fuerit ante exerciciū:noiat̄.ii.conſilii.

¶ Meliores hore exercicii ſūt ille q̄ ſunt poſt cibi digeſtionē in ſero ſūpti digeſtionē.ſ.eius i uētre et oībꝫ uenis ét ſi deīde cibū aliū ſūpſit:et ſignū huius ē citrinitas urine q̄ ē i ſtatu tpato tūc uidelicet cū ſupfluitates cōtēte in ueſica et i inteſtinis iferioribꝫ ſunt compulſe ab eis.ſecundo conſilii ſanitatis.

¶ Oportet te ꝑperare ad extergēdū et fricādū corpꝫ āte exerci ciū et poſtmodū exerciciū ichoet̄ aſcēdēdo gradati quouſqꝫ pue niat̄ ad finē exercicii:et eſt tps quo fit color eius bonus:et cor/ pus iuenit̄ paratū ad motū:et inueniunt̄ motus eius equales et ſudor eius ē currēs: cū non permutatur aliquod iſtorum exer/ cicium ſubtrahitur.ii.conſilii ſanitatis.

¶ Poſt cōplemētū exercicii uolūtatis noſtre ē neceſſe corpus cū oleo fricare tēpata fricatōne:deinde mittere eū qui fecit i bal neū et lauare:et nō pati ipm facere in balneo moram et poſt bal neum cibare eum.ſecundo conſilii ſanitatis.

¶ In quartana debili et nō forti nō ē res nociua ſi huius domi nus opetur aliquod exercicioꝝ q̄ facere cōſueuit. et faciat hoc i diebꝫ ſue iterpollatōis prio ad Glauco. ¶ Explicit pticula xviii. Incipit.xix.cōtinēs aphoriſmos dependentes a balneo.

Alneũ nõ cõsumit nisi que cuti uicinãt: iteriora .n.
b i solidis mẽbris exsistẽtia ad exterius balneo nõ emit
tuntur. expositõne eius in tertio aphorismorum.

¶ Balneũ ẽ utile oibus spẽbus siccitatis cũ infrigidatõne sicut
ptisi senũ et cũ caliditate sicut febribus ethicis q̃ pure sunt sine
putredine et de balneo est miraculũ ẽ enim bonũ siccitati calide
et siccitati frigide et generat sitim nõ habẽti et extinguit siti ha
bẽti .par. sexta de ptisi.

¶ Balneũ ẽ utile habẽtibꝫ assellatõnẽ q͡a trahit hũores ad cutẽ
et nõ itret balneũ qui hẽt corpus repletũ: uel qui habet egestio
nẽ icarceratã. expõe eius in tertio morborum acutorũ.

¶ Nõ intret balneũ qui patit̃ fluxũ sanguinis q hẽt abhoiatio
nẽ et q hẽt stomacũ colericũ: et si ip̃m opatur uirtus ip̃ius cadit
et accidit sibi sincopis. et similiter caueat sibi ab introitu balnei
q uirtutẽ debilẽ hẽt. expõe eius i tertia acutorum.

¶ Balneũ factũ post febris digestionẽ cõplet ip̃am digestionẽ
et febrẽ dissoluit et oportet ꝙ caueat̃ ãte digõnẽ et maxie cauea
tur ab illis q hẽnt febrẽ ex flegmate salso putrido quia flegma
nõ dissoluit̃ acute sicut dissoluit̃ colera: et calor eius nõ extigui
tur neq̃ cessat sicut colere calor. expõe eius in .iii. acutorum.

¶ Vsus balnei i febribꝫ chimorũ pꝫ digõnẽ chimorũ curat fe
bres ip̃as et ẽ bonus febri ethice oibꝫ horis et nõ caueas tũc ab
eo i febribꝫ huiusmodi cũ nõ ẽ multũ debilis uirtus egri. et cũ
obuias febri ethice ex putredine nõ introducas ip̃m in balneũ:
nisi prius sint digesti chimi. par. vi. de ptisi.

¶ Cuiuslibet ephimere dominos oportet itrare balneũ excep
ta illa ephimera q̃ cã dẽsatiõis cutis uel epatis glãdularũ existẽ
tiũ i inguinibꝫ et subasellis generat̃: et si p̃cipio ei ut i aere bal
nei diu morã trahat nõ nocet hoc sibi aliquo modo: et oẽs quibꝫ
accidit hec febris absq̃ his duabus causis abbreuiẽt eorũ morã
i aere balnei et ministret̃ eis aqua iuxta uelle eorũ .i. ad glauc.

¶ Dominis tertiane pure imũgẽda ẽ balneatõ cũ aqua dulci bi
bẽda quia mouet et euacuat aliquã partẽ colere. et est eis utilis
cum qualitate sua utilitate magna. quia balneatio cũ aqua hac re
mollit corpus ifrigidat et corroborat illud: et ẽ necesse ꝙ sit uo
lũtas tua cũ dominus febris huius intraturus est balneũ emol
lire corpus eius et humectare. quinto ad Glauconem.

¶ Ptisici et omés quibus siccitas dominat̃ nó egent balneo ni si calido aere suo. Aqua uero cóce ualde tépata cófert eis et ma xime q̃ é,i cóca magna. et oportet egrotáté esse diu in aqua qua litatis tépate et sapide ualde quia mouet naturá ad sui dilatóem ãpliatóné et extensioné undiq̧ et natura obuiat ipi rei ueniéti cũ sapore: et uolũtatis tue sit apud ip̃m egrũ ut i balneo calefi at tépata caliditate et post exitũ suũ a balneo frica ip̃m oleo ad cóclusioné pororũ cutis sue ut humiditas cóclusa remaneat in/ tra corpus. et propter hanc cãm ex aere in principio nocumétũ sibi minime generatur. primo ingenii.

¶ Oportet dominũ quarũcũq̧ supfluitatũ fumosarũ calefactũ ex frigido sibi aduenienti itrare balneũ: nisi febris sit ex fluxi/ bus aut corriza: et ip̃m igredi balneũ nó patiaris ante digestio né ipius fluxus uel corrize: Sed calefactio ex solis ardore con uenit itroitus balnei ét si fluxũ habeat uel corrizã: et post bal/ neũ infunde sup caput iporũ oleũ rosatũ frigidũ: sicut ãte bal neum fecisti. octauo ingenii.

¶ Oibus dominis febris ethice et maxie illi q̃ ad cósumatóem puenit itroitus in aquã frigidã absq̧ balneo nocet: et cófert cũ balneo quia balneũ incipit calefacere et parat ipsũ aqua frigida balneari. decimo ingenii.

¶ Balneum factum post apparitónem signorum digestionis manifeste competit ei cuius febris é parua et uirtutes eius non sunt ualde fortes. vndecima ingenii.

¶ Circa balneatóné eorũ oium qui habét febres putridas tria sunt attendenda. primũ é ut nó accidat rigor uel orripilatio i in troitu balnei. Secũdũ ut nullũ mébrũ pricipale sit debile. Ter tium ut in primis uenis nó sit humorũ crudorũ quãtitas multa restricta. secundo ingenii.

¶ Melior horis introitus balnei in oibus febribꝫ interpellatis é cũ discedit aliqd febris et é hora qua calor icipit dissolui et bal neũ tũc cóseruat corpus et pparat ip̃m ad cibũ: et caue tibi sép ĩ huiusmodi febribꝫ ut aqua frigida nó itret̃ ĩ cócã. ii. ingenii.

¶ Aliquibus hominibus sumere aliquantulum cibi ante bal/ neum est satis bonum: et omnibus complexionem ualde siccã habentibus balneũ post cibum é bonũ. vi. cósilii sanitatis.

¶ Omniū eorū quos inueneris habere fastidiū post cibū re/
qrere te oportet et quos inueneris sentire in loco epatis dolorē
grauedinē et tēsionē uel aliquid horū rēoue a balneo post cibū
et procura aperire opilatōes suas et veta eis semp cibaria gros/
sa. sexto consilii sanitatis. ¶ Explicit particula. xix. incipit
particula. xx. cōtinens afforismos depēdentes a cibis et potibꝫ

Ntentio nostra pria est cibi opa. et est cibū digerere di/
i gestiōe cōpleta: et intētio proxima ē chimū bonū cōcre/
are ex eo similē videlicet ōibus mēbris. Particula sexta
de bonitate chimi.

¶ Sciētia uirtutū ciborū ē prior sciētia uirtutū mediciarū. qa
cibus necessarius ē tpe sanitatis et tpe egritudis. prio ciborū.

¶ Adiuuat ad expellendū ciborū assumptorū maliciā defectō
cibi: cibus rerū assumptarū cōtrarius: exercitiū cōsuetū et som
nus longus post cibum. tercio ciborū.

¶ Cuilibet hominum facilis ē uel difficilis digestio ciborum
quos sumit. et hoc uel spēalitate substātie ipsorū uel natura eo
rū: aut aliquo accidēte quod accidit eis. secundo ciborum.

¶ Non omniū medicorū intētio in cibis est in digestiōe ipso
rū imo in sapore. et cū aliqs ciborū est abhomiabilis cuius ab
homiatio vetat digōem sui inqrit medicus adaptatōem cibi ipsi
us et aptat ipsū ad digestionē. sed eorū intētio ē adaptare cibo/
rū saporē etiā si corrūpat digōem: secūdo ciborū.

¶ Cibus lenis facile et cito digerit in stōaco et uelociter con/
uertit in sanguinē i epate et venis et reddit similis cuilibet mē
brorū cibātiū se ex ipo: et durus ē difficilis receptōis pdictorū
omniū et remotus ab illis. tercio ciborum.

¶ Nō ē nobis necessariū pp famē replere nos cibis repletōe
gulosa sicut canes faciūt nec similiter pp sitim cōplere bibitōm
frigidā subito sicut ille cuius corpus calefactū ē qui bibit totū
quod reperit in ciato cū gulositate. sed oportet nos euitare ma/
iora his: retrahere. s. manus nostras a pluribus que apponunt
nobis: et retrahere eas a rebus dulcibus et deliciis quibus utū
tur gulosi. Particula sexta de uitiis indiuidui.

¶ Neutris et defectis cibū in nocte multotiēs mistramus. Et
ipsis nō ualentibus cibū digerere cibamus eos paulati in pluri
bus horis: et damus eis puū potū quātitate uidelicet que cibū

ipsum adaptet et nõ faciat ipsum natare. quito ingenii.
℄ Neutros oés et defectus cũ cibare uis appone mété tuã etiã quantitaté cibi primo: et nõ grauet eos et secundo ut cito digerat̃ et tertio ut cito descédat: quod si administres sibi ad edẽdũ ex carnibus aĩaliũ ambulantium iugula ea antequam ipsi cibentur p unũ sero tp̃e hiemis; qa carnes q̃ resídét uno sero facilius digerũt. et i tépe estatis carnes ip̃e sint ex aĩalibꝫ iugulatis i aurora quas comedát post solis occasũ. secundo ingenii.
℄ Cibi et potus putridi malũ generát: sicut generant uenena mortifera. expositóne eius in secunda acutorum.
℄ Cibus bonus reddit̃ malus uirtute medicinali que est in ip̃o sed uirtute sua cibali bonus ẽ omnibus téporibus corporibꝫ nostris. expositóne eius in secunda ciborum.
℄ Virtus debilis nõ põt supra digestioné multi cibi ét si sit bonus: et ideo oportet te mésurare cibi quãtitaté secundum uirtutem corporis: etiam eius debilitatem et iuxta cõplexioné corpis cibi elige quãtitaté. expóne eius in quarto ciborum.
℄ Aliqui ciborũ quibus coadunãtur uirtutes medicinales similes uirtuti scamonee medulle coloquitide et elebori egrotatõné remolliũt et uentré soluunt: et uirtutes eorum cõposite sunt et coadunate ex natura cibi et natura medicine: et aliqui ciborũ sunt absq̧ medicina qui nõ opantur aliquid istarũ operationũ in corpore et nil aliud faciũt q̃ cibare. et pauci ciborũ inueniuntur tales. et illi qui sic reperiuntur sunt proprie cibi. v. ciborũ.
℄ Ex peponibus generari humoré grossum terreũ ẽ impossibile ét si digesti sint digestione cõpleta sicut ex létibus uel carne uaccina humoré aquosum molle ẽ ipossibile cõcreari ét ex comestione cucumerũ digestorũ ét digestione bona coadunat̃ in uenis humor grossus frigidus qui i sanguiné nõ nisi cum difficultate mutat̃ cũ creditur bonitati digestionis sue et de suo effectu aliquãtũ nõ curatur et hoc est unũ meliorum preceptorũ sanitatis et egritudinis tp̃e obseruandũ. secũdo ciborũ.
℄ Paste panis de subtili furfure sufficit parũ ferméti: et similiter paste subtili que i igne modicũ debet morari parũ ferméti sufficit: et paste panis ualde purus nõ sufficit quantitas fermenti parua. quinto ciborum.

Melior et cõpetentior panibus nõ approximãti exercitio et senibus est ille qui est bene coctus in camino sicut decet i quo est fermẽti quãtitas multa. et panis azimus nulli hominũ con fert. quinto ciborum.

Amili virtus est proxima uirtuti panis loti. et amilũ cibat corpus cibatione modica et non calefacit corpus sicut calefacit panis lotus. quoniã omnis species panis calefacit corpus. quinto ciborum:

Natura nostra babet dominiũ supra omẽs carnes usq; ipa rum ultimã exceptis aliquibus procul existetibus et mutat eas et facit inde bonũ sanguinẽ. radices vero siclas et similia his non mutat. et si mutat quod mutatur modicũ est et cum opatio nibus plurimis: et illud modicũ nõ est sanguis bonus. et resi duũ ipsorũ emittitur p secessum. quinto uirtutũ naturalium.

Carnibꝫ quadrupedũ meliores sunt carnes porcine. et post has carnes edine et post edinas carnes vituline: et post uituli nas arietine molles viscose et muccose. Et precipimus ut quicũ q; intendit cibare se cibis boni chimi a cibo carniũ quadrupe dum aliorũ debeat cauere. particula sexta de bõitate chimi.

Carnes uolatiliũ ex sui bonitate leuitatis inuenientes calo rem in corpe dominãte generãt coleram multam. expositione eius in sexto epidimiarum.

Assum corroborat corpa magis illo quod est coquinatũ. et post illud elixatum. et elixatũ corroborat magis quam alie spe cies omnes coquinatõis. quarto expositõis ciborũ.

Accidit corpi ex omnibus carnibus que comeduntur assis uel suffrixis cibus siccus dominãs. Et ex omnibus carnibus elixatis cum aqua cibus humidus. et ex omnibus carnibus co quinatis in olla et pparatis cum spẽbus uel appositõe ipsarum specierũ sup ipsas cibus medius inter omẽs duos status. tercio ciborum.

In testiculis est grossities mala que cõcreatur cum ipsis. et hoc intelligendũ est de testiculis aialiũ quadrupedũ. qa testes gallorũ impinguatorũ sunt plurimũ saporosi. et cibus eorum est cibus bonus et cerebella oua aialium quorũcunq; sunt sto maco mala. tercio ciborum.

¶ Ex aialibus siluestribus etiam sunt quecunqꝫ pascuntur in montibus et locis desertis cibus generatus non habet supfluitatem. et ideo oportet necessario φ corpi cócreetur ex carnibus aialium siluestriū esse maius et satis melius quā id quod ex carnibus domesticorū aialiū cócreatur. tercio ciborum.

¶ Vinū tempatū totū corpus calefacit mébra pforans humores tempans et caloré excitans naturalem. Expositóne eius in ultima afforismorū.

¶ Vinū tempatū aqueū remollit stomacū et debilitat ipsum. et generat in intestinis ventositaté frigiditate aque et humiditate. et vinū forte generat pulsatóem in timporibus et grauitatem in capite et siti sui caliditate. Expositóe eius in secūda acutorū.

¶ Vinū forte excoquit et dissoluit fumositates quibus tempe ebrietatis caput replet. sexto expóis eius in secūda epidimiarū

¶ Rebus aliis melior res et potior ad virtuté extinctā debilé et ad illam que cecidit est potus vini. et similiter ad illum cuius corpus est totaliter infrigidatum. et ad illam cuius calor corpis é mutatus. Expositóis eius in. vi. epidimiarū.

¶ Vina dulcia nigra replét venas sanguine grosso nigro et vinum albū subtile diuidit chimos grossos et purgat sanguinem p vrinam. et vina aurea sunt tpata que generāt chimum in substantia tempatū. particula sexta de consilio sanitatis.

¶ Vinū subtile é bonū ad generandū chimū bonū et ad adiuuandum digestioné. et vinū fortis caloris clarū et splendidū. et similiter vinū quod inclinat ad albediné est bonū ad prouocandum vrinā. quarto consilii sanitatis.

¶ Qui uolunt habere leuitaté non est necesse eis nisi bibere vinū subtile clarū et albū purū stipticū quod pót parū aque sufferre. hoc eni est vinū p vinis aliis melius cum febris abest. vii ingenii.

¶ Vinū é melius rebus aliis habéti egritudiné in epate absqꝫ apate uel absqꝫ mala cóplexióe calida. quia cibat excoquit corroborat et cótrariat putredini et expellit illam. et si affuerit in eo mala cóplexio frigida et hūida curat eam. viii. miermir.

¶ Potus aque frigide ante cibū epati nocet et forte nocet lacerto eius. Expositóe eius in humana natura.

¶ Omnibus aquis peior est que est ex niue vel glacie resolu
ta. quia subtile in aqua pluuie é resolutũ et coagulatũ é grossũ
malũ eius et ad bonitaté aque pluuie nunquá redit. Expositóe
eius in secũda aquarũ.

¶ Omis aqua spissa et grossa é valde frigida et ipsius digestio
et descensus rari sunt et tardi. et ois aqua turbida fortificat ap/
petitũ cibi; et est causa corruptóis hũorũ; et pũcture stomaci in
estate et in hieme é nociua hũoribꝫ sui frigiditate et os stomaci
pungit. Expositóe eius in secũda uentorũ.

¶ Aquarũ uelox cõuersio significat sui bonitaté nõ maliciá.
et aqua pluuialis putrefcã nõ redit ad sui bõitaté. et ió oportet
nos expectare donec discedat ab ipsa odor malus; ac tpanda é
postea cũ melle uel uino. et in cognatóe cauere ab ipsa nullate/
nus te oportet. Ipsa eni aqua optie decocta salsuginosá qualita
tem assumit: Expositóe eius in secũda ventorũ. et sexto alimen
torũ capitulo tricesimo in fine.

¶ Aqua mala turbida uel fetens morat̃ in stõacho et facit ali/
ud. et cocta amittit maliciá suá p coctioné et aptat eá ad potum
et deinde sua opa cito facit et mãifestat hec ꝑticula eius terrea q̃
residet. et est necesse ut fiat coctio in ultia hora diei et dimittat̃
sero toto et coletur et postea bibatur. quarta expositóe eius in
sexto epidimiarum.

¶ Aquis melior est cuius nõ est sapor nec odor. et hec aqua é
suauior gustui q̃ aque alie. et ois aqua currés ad ꝑtes orientis
supra terrá purá que cito calefit et cito infrigidatur é aquis me
lior in omni etate. quinto consilii sanitatis.

¶ Lac cibat defectorũ corpa et subleuat ea et corrigit hũores
malos; et adaptat ipsos hũores: et lenit uentré: et caseus residet
in meatibꝫ epatis et opillat illos. et ob hác causam domio ydro
pisis ualde nocet. sexto expositóis eius in secũda epidimiarũ.

¶ Dixit in quarta particula de cibis lac cibat magis quá fru
mentũ. et dixit in libro suo de bonitate chimi; lac est cibus mel/
lior omnibus cibis.

¶ Aqua guttati descédens nõ mutatur in qualitaté aliá gene/
ris putredinis. et cũ nõ potes habere aquá guttati descédentem
sufficit tibi aqua fontiũ. quia sufficit cum aqua est pura et cla/

ra. septimo miermir.

¶ Dominiū in lacte camelino et asinino est hūiditas aquea et in lacte pecudū ē caseata. et i lacte vaccinoso butirosa. et lac caprinū ē mēdiū inter status trāsgrediētes tpamētū ad lac aliorū aialiū mēsuratum. et opus suū in hūano corpe ē mediū. et est melius in bōitate chimi quod ē ex aialibus piguibus corpe sanis cū bibitur hora qua mūgitur. et quidā hoim miscent cū eo mel et parū salis ut mime caseetur. parti. vi. de bonitate chimi.

¶ Lac licet sit grossū magis eo ē caseus grossus et ē ex rebꝫ ingrossantibus grossitudine multa comestus durus. et unūqđ/qꝫ lac cuius maior ps ē caseata satis sicut pecudū et uaccarum est grossius omni lacte. et subtilius omni lacte ē cui dominatur ps aquea sicut ē lac asininū. et illud sumptū cū melle et sale nō nocet uolenti cōsiliū subtile: quem oportet ab omni lacte alio abstinere. Eadem particula.

¶ Lac uaccinū ē grossius et pinguius omni lacte. et lac camelinū ē hūidius et minus pingue ōi lacte. et post lac camelinū ē lac equinū. post quod ē lac asininū: et lac caprinū ē tpatū inter grossitiē et subtilitatē. et lac pecudū ē grossius ipso. iii. ciborū

¶ Quodlibet lac cōuenit et cōpetit ptibus pectoris et pulmonis et nō cōpetit capiti etiā si caput sit ualde forte nec competit lateribus ad que uētositas cito currit. tercio ciborum.

¶ Melior spēbus casei ē caseus recēs factus ex lacte in quo ē grossities sua. et hic caseus ē saporosior ōibus spēbus casei et nō nocet stomaco. et descēdit citius quā alie spēs casei. et non ē malus cibus nec generat sanguinē malū: tercio ciborū.

¶ Cibi ualde subtiles sunt herbe et maior ps fructuū arborū habentium cortices duros. et hi cibi debilitāt corpus. et qui eis frequēter utitur minuit uitam sibi. v. expōis eius in. vi. epidi.

¶ In herbis nō est bonitas chimi. et lactuca ē herba refrigeratiua absq malicia: et rapa ē inter bonitatem et maliciā. et post hanc est attriplex. et post ipsam spinachia portulaca et blitis. Particula sexta de bonitate chimi.

¶ Cucumeres et pepones cū nō descēdunt cito corrūpūtur i uentre. et chimus generatus ex eis redit ꝓximus uenēis mortiferis. Particula sexta de bonitate chimi.

¶ Res subtiles sunt allea cepe nasturciũ porrũ et sinapis . et post hec petrosilinus : feniculus : mentastrũ montanũ et fluuiale : sadar : pulegiũ : pipinella : sisleos : et oẽs spẽs terre : nasturcium aromatice comeste recentes . Et post hec eruca : apiũ aqueũ : apiũ ortulanũ alexandrinũ : ozimũ : radix caulis et rubus . particula sexta de consilio subtili.

¶ Semen papaueris albi est satis minus frigidum herba sua ita ꝙ ex ea aliquid proicitur in pastã cum fit inde panis et rebus pluribus cõmiscetur . quia non ẽ in eo malicia . et semẽ ipsum grauedinẽ capitis generat et dormitionẽ . et sisamus generat corpori chimũ grossum viscosum . Eadem pticula.

¶ In omnibus fructibus arborũ aliqua ẽ malicia pterquã in castanea . quoniã ipsa cũ suĩ grossitie si bene digeritur non generat chimũ malũ : et oẽs fructus humidi sunt mali chimi . et cũ corrũpunt̃ in stomaco generant̃ ex eis mortifera venena . et ficus et vua sunt mioris malicie : et ficus sicce cum nucibus vel amigdalis sunt chimi boni . parti . sexta de bonitate chimi.

¶ Ficus viridef bene mature ex cibis est cibus medius : et de ipsis nõ dicitur ꝙ chimũ subtilient et ingrossent : et quicquid ex pomis uel piris coctis comeditur ẽ minoris malicie illo quod comeditur ex eis crudis . particula sexta de cõsilio subtili :

¶ Mora cũ nõ descẽdit cito corrumpit̃ in stõaco corruptione quodãmodo mirabili nõ assimilanti corruptõi ex peponibꝫ vel cucurbitis cõcreate dũ nõ descendunt . Cucurbite autẽ quãuis sint minoris malicie quã fructus estiui cũ cito a stomaco non descẽdunt corrũpunt̃ corruptõe magna . secundo ciborum.

¶ Omẽs fructus digestiõis difficilis cũ ex eis comedit̃ plurimã generãt sodam et pustulatõem oris stomaci et eius puncturam . Et dactili immaturi grossis et crudis hũoribus corpus replent : et ex eis accidit horripilatio et rigor longo tẽpe durãs et opilatio epatis . secũdo ciborũ.

¶ Galienus dixit in pria pticula miemir dactilus hẽt specialitatẽ corrũpendi caput et generãdi dolorẽ in eo.

¶ Oliue corroborãt stõacum et aperiũt appetitũ : et acetuose sunt aliis meliores . et nuces citius nuciculis digerunt̃ et cibãt minus illis et plus cõpetũt stõaco quã nucicule maxĩe comeste cũ ficubus siccis . secundo ciborũ.

¶ Vue passe tarde putrefiũt et substantia earũ ualde competit epati de sui specialitate et curat malã cõplexionem ipsius et nutrit eam et digerit humores crudos. et adaptat humorũ malorũ complexionẽ. Hec autẽ insunt sibi potissime cõtra dictas egritudines et similes illis. secũdo miermir.

¶ Cibus inter subtilẽ et grossum medius ẽ proximus sanguini. et de specie panis est panis bonus. et caro fasianorũ perdicum columbarũ et turturũ et similiũ. et omẽs pisces viscositate odore malo et abhomiatione carẽtes et oua tremẽtia. particula sexta de bonitate chimi.

¶ Cibis in quibus aliquid uirtutis medicinalis mãifeste nõ inest nec uirtutis cibalis quantitas multa melior est aqua ordei bene facta. et post hanc far ordei: et post hoc farrũ cũ aceti modico. et ipsum idem farrum absq3 aceto et ex cibis bonis est panis factus in foculari: pisces oẽs qui inhabitãt petras et omẽs aues montane: et post hec galline et fasiani. et caue tibi ab aialibus ueteribus et illis que partui sunt vicina. viii. ingenii.

¶ Cibi qui generãt chimũ grossum uiscosum nutriũt multũ Et si digerũtur in stomaco et epate digestiõe bona generãt sanguinẽ bonũ et non cõpetunt nisi ei qui ante suam comestionẽ exercet se exercitio forti. et qui vult sanitatẽ sui corpis et non grossitiẽ abstineat a cibis generãtibus chimũ grossum: nec eis debeat proximare etiã si faciãt bonũ chimũ. Particula sexta de bonitate chimi.

¶ Cibi grossi uiscosi sunt species panis male operati in arte sua uidelicet qui nõ ẽ bene fermẽtatus uel habet modicũ salis. uel cuius coctio ẽ minor. uel cuius impastatio est minor. et oẽs spẽs casei et oua assa et cocta dura: et spẽs pisciũ magnorũ corpe habentiũ carnẽ durã et uiscosam fungi et boleti et grana pini magni ac dactili palme et cibi grossi nõ uiscosi ut sũt lẽticule caules glandes et castanee. particula. vi. de bonitate chimi.

¶ Oportet oẽs hoiẽs a cibo mali chimi omni tpe abstinere. et illi qui in estate forti exercitio utũtur obuiẽt desiccatiõi et calefactiõi suorũ corporum medicinis quas accipiũt ante cibum ut sunt mora pruna cerasa cucumeres pepones crisomilla persica et lac refrigeratũ et cucurbita. hõ uero delicatus cuius consiliũ

est bonū est refrigerādus et humectādus propter sui exercitiū aliter uidelicet cum introitu sui in balneū et cū cibis bōi chimi cum aceto coquinatis et similibus sibi. particula sexta de bonitate chimi.

¶ Ex cibo digestiōis difficilis et ē cibus grossus uiscosus sicut cibus carnis porcine et panis durus qui semper ab eo cibo utitur nisi exercicio se approximet: accidit sibi cito egritudo repletōnis sicut qui opatur exercitium et frequēter utit̄ herbis et aqua ordei accidit corpi eius corruptio ex qua ꝓueīt cito ptisis

¶ Modicū quod recipit̄ ex cibo cuius substātia ē humida dissoluitur a corpe cito parat̄ et facile digerit̄: et corpus deinde indiget alio cibo nouo. et cibus siccus terrenus cibat corpus cibatione multa diu morat̄ tarde dissoluitur: tarde paratur et nō cito digeritur nec cito in sanguinē mutatur. v. ciborum.

¶ Oportet temetipsum cōsulere in omnibus cibis generaliter quia qui ex ipsis est acutus multū aut amarus cibat corpus parum. Et ex omnibus sapore carētibus cibatio accidēs corpi est multa: et ex ōibus dulcibus plus eis accedit corpi: et maxime si cū dulcedine est res grossa viscosa: siue hii sapores sint naturaliter siue artificialiter sicut illi qui sunt facti arte coquinationis: assatōis: suffrixionis uel necationis in aqua et similes illis secundo ciborum.

¶ Pingue uiscosum sicut ē sepum statim quod comedit̄ et stomaco applicat̄ saciat et replet uentrē comedentis postmodū uero minuit destruit appetitū qui huiusmodi cibū sumit eum pōt minime frequentare. tercio ciborum.

¶ Dulce purū cibat absq3 dubio et acetosum non cibat. et mediū cōpositū ex his duobus cibat naturaliter minus tamē quā cibus dulcis. Et de saporibus aliis idē intellige. quia omēs nō cibant excepto sapore dulci. et sapor pinguis est de genere dulcis et cibat. quarto medicinarū.

¶ Ait Moyses dixit pater maruen filius zor in libro ciborum quē cōpilauit cuidā regi Hispāie cū dictamie ꝓprietatis ciborum quorūdam probitas cursu spēalitatis fit. et ipsorū aliquasque placuerūt mihi his aphorismis collegi.

¶ Brodiū gallinarū elixatarū cōplexionē adaptat et ē medici

na utilis et cibus elephantiosis in principio sui et pinguat cor pa defectorū et neutrorū. et pulli columbarū habēt spēalitatem generādi emigraneā et maxīe eorū colla. et turtures augēt ima ginationē cōfirmāt mēoriam et fortificāt sensus. et pdices reti nent egestionē. et elixate cū pelle soluūt egestionē. et similiter galline et galli sunt utiles ad laxandū ventrē.

℄ Aues passeres. s. cōpetunt dissolutōi paralisi cōtorsioni fa/ ciei et spēbus ydropisis. et augmētant sperma colūbe que in do mo pascūtur et cito crescūt: augēt calorē naturalē: et brodiū cū ciardarū dissoluit colicā. et cōturnices sunt vicine nature auiū et sunt subtilis substātie que cōpetūt sanis et neutris: et frāgūt calculū et prouocāt urinam.

℄ Carnes edine sui plurima bōitate fere pcellunt omēs alias carnes quadrupedū. et carnes capreoli habēt spēalitatem corro borādi aiam: et aqua carnis eius eleuādi uirtutē que cecidit et curandi sincopim accidentē ex purgatione multa.

℄ Testiculi gallorum cibāt cibatōe multa. et est cibus melior quo cibantur defecti et neutri. et oēs testiculi aialiū sunt calidi et humidi adiuuātes sperma adiutorio mātfesto.

℄ Oua columbarū adiuuāt coitū adiutorio bono. et omia oua adiuuāt coitū et maxime coquinata cū cepis et rapis.

℄ Lac quodlibet generaliter uentrē soluit. et lac camelinū cor roborat stomachum et epar: vue passe impinguāt epar et utiles sunt ei spēalitate quā habet. et acerbe vue corroborāt stomacū spēalitate que eis inest et adaptāt cōplexionē corporū calidorū naturaliter: et extiguūt uomitū extinctōe miraculosa cū est de colera citrina. auctoritate filii zoar.

℄ Malum sui odore corroborat cor et cerebrū: et eius odor est utilis prisicis et melācolie melancolice. sed cibatio eius ē peior omni cibatione fructuū. quia sui specialitate generat uentosita tem in neruo et lacerto que non dissoluitur nisi cum difficulta/ te.

℄ Explicit particula vigesima incipit particula vigesimaprima continens aphorismos dependentes a medicinis sanis.

C Vratio cum cibis quibus insunt uirtutes medicinales est melior curatõe cũ medicinis quibus insunt uirtutes cibales et euita medicinas facere puras. Si uero aliqua ex causis te contingat facere illam noli commiscere sibi ad eius aptationẽ nisi quod ei cõueniat in quo sit uirtus cibalis Expositõe eius in secunda ciborum.

¶ Ingeniauerũt se medici accipe medicinas sanas subtiliatiuas quarũ medicinarũ uirtus aperit meatus strictos et clarificat chimos viscosos in uenis apprehensos et subtiliat humiditates grossas que quidẽ medicina qui ea frequẽter utitur aquosũ sanguinẽ suũ et colericũ et nigrũ mutat tpe diuturno. quia que ex eis medicinis est minor calefacit calefactõe plurima et exsiccat. Particula sexta de bonitate chimi.

¶ Vinũ stipticũ est bonũ õibus spẽbus euacuationũ quia prohibet eas. et melior vinis habẽtibus egritudinẽ calidam ẽ vinũ albũ aqueũ subtile quod nõ habet saporis uel odoris qualitatẽ quoniã tale uinũ nõ habet maliciã aque neqꝫ uini. Expositõne eius in tercia acutorũ morborũ.

¶ Vinũ bõitate sui digerit hũores quorũ digõ ẽ incõpleta urinã et sudorẽ ꝓuocat et adiuuat somnum. iiii. cõsilii sanitatis.

¶ Aqua mala cognoscit᷑ sui frigiditate. ipsa. n. sui frigiditate morat᷑ in ypocũdriis tempe longo et generat gurgulatõm et inflatõem et minuit uirtutẽ stomaci et eã defectat: ac ẽ causa digestiõis praue nec adiuuat cibũ ad exitũ adiutorio multo. ii. ige.

¶ Bonitas spẽrũ uini cõtraria ẽ pestibusque ex aqua cõtingit et cũ hoc generat sanguinẽ bonũ cõplexionẽ adaptat excoquit que cõclusa sunt in stomaco et uẽis auget uirtutes mẽbrorum diffũdit supfluitates p corpus et eas incitat ad secessũ. vii. ige.

¶ Aqua nõ cessat tussim nec adiuuat ad creatõm sputi. sed ꝓuocat sitim mutat᷑ in colerã debilitat corpa cũ bibitur uẽtre uacuo: auget opilatõm epatis et splenis: maxie cũ in eis est incendiũ generat gurgulatõem natat in stõaco retinet secessũ non ꝓuocat urinã et tarde ad mẽbra descẽdit: quia cruda ẽ et nõ cocta mixta tamẽ cũ syrupo acetoso uel cũ alia re penetrat et hũectat corpus. et caue tibi ab ea q̃ ẽ mutata. Expõe eius. iii. mor. acu.

¶ Far ordei hẽt uirtutis mũdificatiẽ quãtitatẽ sufficientem in tantũ ꝙ nõ oportet te aliquid ysopi cõmiscere et uirtutẽ suã au

gere cũ intẽdis aliquid piperis ei miſcere et aliquid mellis ſibi cõmiſcere noli niſi cũ intẽdis ad mũdificatõem ptiũ pectoris et pulmõis. Par. vi. de cõſilio ſubtili.

℄ Ordeũ quocũq; mõ ſumat' in pane farro uel aqua ſp habet uirtutẽ infrigidatiuã: far uero ordei nõ mũdatum a ſuo cortice exteriori plus mũdificat illo quod ẽ cortice mũdatũ et forte no cet aliter. et uirtus farris ordei ẽ cõtraria uirtuti lentiũ et am/ bo cõmixti ſimul cibãt melius q̃ alius cibus. ſecũdo ciborum.

℄ Lac quodlibet comeſtũ freqũẽter nocet dentibus et gingi/ uis: putrefacit eos et corrodit. et oportet poſt comeſtionẽ lactis dentes ablui cũ uino melle tempato. et lac acre dentibus nõ no cet: nocet tamẽ corpibus frigidã cõplexionẽ habẽtibus. et cõ/ petit habenti ſtomacũ calidum et illud digerit etiã ſi lac ipſum ſit infrigidatum cum niue. tercio ciborũ.

℄ Lac aĩaliũ quorũ natura humãe uiciatur nature ſicut por/ cinũ pecudũ caprinũ et equinũ poſt lac muliebre eſt melius õi lacte. Lac uero decoctũ modo infraſcripto eſt utile ei qui habet laxationẽ uentris plurimam retinet egeſtionem et remouet ſui inequalitatẽ pingnoſam et confert cuilibet apoſtemati habenti pulſationẽ et ulceri a quo multe ſupfluitates pũgitie fluũt: Mo dus coquẽdi lac. ſume lapidẽ leuẽ ſolidũ terſum et ipſũ calefac ad igne adeo ꝙ rubeat et ignitus redeat et ipſũ in lacte extingue et hoc fac tam diu coquẽdo ipſum lac donec ipſius aquoſitatis et hũiditatis maior ps euaneſcat et melius ẽ cũ ad decoctionẽ lactis ponis loco lapidis ferrũ terſũ erugie mũdũ propter mo/ dicã ſiccitatẽ quã hẽt. x. medicinarũ.

℄ Lac bõitate ſui mutat' cito et cõuertit' ſicut ſpma, et ei qui eo indiget hora melior aſſumptõis ẽ cũ emũgũt a mãmillis. et lac muliebre ẽ ptiſicis melius õi lacte et poſt ipſũ lac aſininum ſeptio ingenii. ℄ Aquoſitas lactis ẽ ex rebꝫ ſubtiliatis laxãti bus uentrẽ. et in lõgis horis ẽ opatio eius bõa. Parti. ſexta de cõſilio ſubtili. ℄ Lac pcellit oĩa ſoluẽtia uentrẽ. Et uolo te ſci re ꝙ antiqui miſtrabãt potũ huiuſmõi õibus horis neceſſariis ad ſoluẽdũ uentrẽ. et cũ intẽdis uentrẽ ſoluere cum eo oportet te admiſcere ſibi in dulcoratõe ſui illã mellis quantitatẽ. quam ipſũ lac ſuſcipiẽti ſapidũ et nõ abhõiabile faciat. et ãmiſcere ſalis quãtitatẽ eidem que nõ noceat ſenſui guſtus, et cum uis

soluere magis appone de sale magis. tercio ciborum.

¶ Melior res ad expuendū humores grossos est aqua mellis. et ad humores uiscosos expuendos est secaniabim. et secundo post aquā mellis est aqua ordei. et post aquā ordei est vinū dul/ ce. Expositōe eius in tercio acutorum.

¶ Aqua mellis cum qua est absinthiū coctū descensionē eius qđ in corpe stōaci inclusū est hūorū subtiliū opat. vii. ingenii

¶ Lac cū melle mixtū est utile humoribus existētibus in pec/ tore et pulmone. et est utile humoribus cōtentis i epate et sple ne. particula sexta de consilio subtili.

¶ Butyrū cum melle mixtū mirabiliter est utile d ominis apo stematis pulmōis et lateris ad sputa excreanda: et cum hoc di/ gestionē procurat. buriri uero utilitas cū purū sorbet in digōe p curāda est minor. et in excreandis sputis maior. x. mediciarū

¶ Acetū hēt cū subtilitate suarū partiū uirtutē repulsiuā non paruā et inuenerūt medici opationē ipsius in principio multa/ rum egritudinū cerebri bonā cū oleo ros. mixtū. Et in prolon/ gatōe alicuius egritudinis ipsarū diebus aliquibus ipsis duo/ bus sinsibriū ut sui subtilitate calefacerēt miscuerūt cuius me/ dicine uirtus quia debilitat in via sua rōe ossis diuidentis cutē capitis a cerebro nos loco ipsius herbe tūc ipsis duobus casto reū cōmiscemus: et nō opant hec in ōibꝫ apatibus cerebri nec in pricipio nec in declinatōe sui. sed hora declinatiōis alicuius apatis ipsorū medicia hec ē de melioribꝫ rebus sibi. xi. ingēii.

¶ Acetum ē malū matricibꝫ et ōibus mēbris neruosis sui fri/ giditate ad mēbra ipsa dilatata cū subtilitate quā habet. Expōe eius in tercio acutorū. ¶ Sirupū acetosū fortis acetositatis nō dare oportet alicui nisi hēat uirtutē fortē. qa ppinat habēti uir tutis defectōm desiccat hūores auget uiscositatē et retentōm hu morū qui p sputa sūt excreādi incidit hūores grossos uiscosos cōtētos in pectore et pulmōe et facit eos multū currere subito. et strangulat et interficit patientē: expōne eius in. iii. acutorū.

¶ Sirupus acetosus acetositatis modice remollit os et palatū et adiuuat excreationem sputo auffert sitim aperit opilationem epatis et splenis et mūdificat illa absqꝫ lesione. et incidit colerā ex melle concreatam dissoluit uentositates inflatiuas prouocat urinam aperit meatus et cito deponit superfluitates et coleram

ad itestina et nõ é in eo malicia nisi ꝙ discinteria itestinorũ accĩ dit ei q utit̃ illo sepe. Expositõne eius in tertio acutorum.

¶ Et ex oximelle illud é melius cuius trina p s é mellis et una aceti: ac isto melius est cuius septima ps est mellis et una aceti: et é necesse ut coquat̃ donec inspissetur et seperet̃ spuma primitus ab eodem. par. vi. de consilio pueri epilentici.

¶ Sirupũ acetosum dedimus qbusdã egris i potu loco medicĩe nõ loco cibi: et similiter dedimus i potu egris plurimis aquã ordei loco medicine nõ loco cibi. par. Gal. de cõsilio acutorum.

¶ Sirupus acetosus ad consiliũ subtile é res melior: quoniam cetere res dulces et eũ hec nõ é quãdoq; mali chimi et nõ é nociuus stomaco: nec é in eo aliqd̃ nocumẽtũ et é fortioris icisionis nõ solũ cibis: uerũ et oibus medicinis: et dare sirupum squilliticum et acetum squilliticum ei qui eget multa incisione et subtiliatione superfluitatis grosse uiscose et flegmate te oportet. Par. sexta de consilio subtili.

¶ Dixit filius zor: sirupus acetosus cũ aqua decoctione cara saue sũptus diebꝫ sigulis ãte cibũ é fidelis i apãte lateris et apã tibꝫ mẽbrorũ iteriorũ omniũ et lenit egõne semp: et sicupus cũ spẽbus sandalorũ tpibꝫ pestil ẽtie õibus sumptus é bonus.

¶ Frequẽs usus sirupi acetosi generat multotiens i intestinis disinteriam prouocatq; tussim et nocet membris neruosis. secundo ingenii.

¶ Inuenire medicinã subtiliatiuã pure frigidã é difficile et impossibile. quia acetum quod est frigidum inter res frigidas cogitas habet aliquid caloris in se: qui ipsum acuit et ideo cõmiscemus cum eo illã aque frigide quãtitatẽ ꝙ possit bibi. et operamur hoc in egritudinibus omnibus que refrigeratione et humectatione egent. decimo ingenii.

¶ Inuenimus medicinas aliquas q̃ actiones contrarias opant̃ sicut é acetosa cuius folia sunt solubilia uẽtris et seia cõstrictia et similiter brodiũ gallorũ et brodiũ caulis uẽtris solubilia. inuenimus et ipsorũ uẽtris strictia et lentiscũ et cortices eris strĩ gẽtia hũida ulcera. Inuenimus cõstrictiuũ uẽtris et solubilem eius aquã. particula. vi. de tyriaca ad cesarem.

¶ Inuenimus medicias iuuatias aliqbꝫ mẽbris corpis sicut é

eupatorium quod est iuuatiuum iuuamine manifesto epati. et reubarbarū similiter, et non omis medicia omibus membris est utilis sed solum cui ipa cōpetit medicina. Eadem particula.

¶ Medicine q̄ in caliditate et siccitate sunt tēpate sunt stomaco utiles p̄ aliis medicinis sicut sunt rami rubi et rami uitis et oēs medicie stiptice secūd̄ magis sūt stō bone. par. vi. d̄ ɔsilio subtili

¶ Melior medicinis cuiuscūq; generis ē illa q̄ non ē spasmata neq; tenuis sicut peior q̄ ē grossior et pinguior quātitate tēpata et oīs medicina q̄ hēt odorē sui generis spēalē fortissimū ē melior et hec mēsuratō ē in sapore et nobilitas mediciarū cōtētarū per nobilitatem partiū simplicium suarū: sed differentia iter eas ratione artificii est parua. v. medicinarū cōpetētiū membris.

¶ Corpib9 flegmate plenis ex copia ciborū cōmixtorū quos hoies sumunt dari eleborū albū hoc nostro tpe nō oportet quia eleborū illud attraheret et egrum frigidaret: sed loco eius agaricum: et quod ē sibi simile opamur. hec dixit Asclebius in expositione huius reparationis ossium. ypocr.

¶ Ficus sicce comesīe cū nucib9 et ruta āte assumptōnē ueneni mortiferi sūt bone et defēdūt a malo. par. vi. d̄ bōitate chimi

¶ Lac et uinū bullita acetū et sal sunt utilia uenēo uel ei quod cōcreat̄ i corpe ueneno simile. vi. expōis eius i. vi. epidimiarū.

¶ Dixit moyses hoc qd̄ dixit iste: d̄bet itelligi q̄ quodlibet istorū ē utile uenēo et qd̄ cōponit̄ ex eisdē iuxta statū ueneni cuiuslibet

¶ Cappar appetitū diminutū icitat imūdat quod ē in stomaco et uentre ex flegmate et per secessum educit illud: aperit poros epatis et splenis: et emundat ea comestū cū aceto et melle uel cū oleo et aceto ante cibum. secundo ciborum.

¶ Pip lōgū de sui bonitate dissoluit uētositatē grossam iflatiuā et expellit qd̄ coagulatū ē i stō et ptib9 sibi adiacētib9 ad ifra et adiuuat appetitū et simile q̄libet spēs pipis opat̄. iiii. cōsilii sani.

¶ Allea sūt ex medicinis dissoluētib9 uētositatē fortiter et nō iportāt sitim: et q̄a iflāmatōnē rebus oibus cōmestibilibus alleū plus dissoluit ipsum tiriacam noie rusticorū uocauit. ii. igenii.

¶ Poris splenis et apātib9 eius duris cōferūt medicine icisiue et apitiue fortiter: et cortices radicis caparis sūt splēi utiles sicut absintiū epati et scolopēdrion splēi sicut eupatoriū epati et cappar cū aceto et melle ē mēbris utile hiis duob9. xiii. ingenii.

¶ Coróa regis cocta cū rebꝰ stipticis ē similis croco.iiii.Mier.
¶ Darsini ē medicina multū subtiliatiua apit meatus stomaci mūdat et subtiliat hūores: et expellit aquositaté omné fetété mu tás et resolués ipam et adaptás odoré suū: et cōfert oībꝰ egritu dinibꝰ ex hūoribꝰ generatis et adaptat putrediné omné et ē uti lis uirtuti corrupte et reparás ipam i bonū: et similiter adaptat medicinas mortiferas et aialiū uenena: et post hāc i bonitate est selicha bona: et post selichá oīs spés aromatica quéadmodū spi ca: squinátū. calamus aromaticus. secundo miermir.
¶ Aloes licet sit temperatū ē ualde cōtrarium habenti malá cō plexionem calidam et siccá ex supfluitatibus malis.viii.mier.
¶ Absinthiū spéalitate sui mūdat lauat et deponit hūores ma los qui in ore stomaci continétur et colligit et cōstringit stoma cū et coroborat ipsum.eadem particula.
¶ Bdelliū lenit lenitate sufficienti et cū hoc excoquit et dissol uit dissolutōe tpata. et terbētina similiter hét virtuté similé huic virtuti. et ē cum hoc mūdificatiua et aperitia meatuū strictorū et iste sunt res quibus debile epar eget. Eadem particula.
¶ Spica nardi hét virtutis digestiue in oībus egritudinibus frigidis nō modicá quátitaté. et spica celtica est mior ipsa et cro cus similiter ē medicia cognita que hūores et egritudines dige rit qui sūt crudi.ix.miermir.
¶ Mediciarū curatiuarū venēi due sunt spés: vna que pmutat venenū mortiferū et auffert illud et alia q̄ attrahit et expellit il lud extra corpus. et ōe venenū mortiferū purgat᷑ cū medicina digesta apposita extra et hec attrahit venenū et auffert ipsum. et opatur hoc uel cū qualitate cōtraria uel cū tota substātia sua. quito medicinarū. ¶ Oportet q̄a eius quod sumit᷑ ex oībꝰ me dicinis curatis sit quātitas tāta q̄ nō noceat corpi rōe sue mul titudinis et eius quod sumit᷑ ex medicis mortiferis sit quātitas adeo pua ut corpi nō noceat neq̄ faciat malū. quito mediciarū
¶ Dat᷑ in potu ex tiriaca magna pūcturis fctis ab aialibꝰ ve/ néosis plus ex agio parū. s. auellāe vnius cū ūciis.xv. vini tpa ti forti pxi. et dat᷑ ad bibédū ex eo voléti facere pegrinationem ad expulsioné nocumétorū aquarū quātitas vnius fabe magne cū vnciis.vi.aq̄ calide āte cibū.v.mediciarū cōpetétiū matricis
¶ Sumit᷑ ex tiriaca ad curatiōm venéorū quantitas auellane

ynius mixta cū vino quātitate coclearū triū. et in egritudinibꝫ aliis tyriace quātitas miscēdorū ad inuicē ē diuersa. et hec me/ dicina ē bona tā pestibus corpis quā aie. et quia aduersat̄ me/ lancolie expellens sui materiā sicut aialium venenis bibit̄ con tra morsum canis rabidi: et apponitur exterius supra plagam uelut unguentum cum oleo rosarū dissoluta. Et medicina hec sufficit ad liberationē hominū. s. a peste sui. Particula sexta de tyriaca ad cesarem.

℄ Quidā medicus sapiens retulit mihi ꝙ in terris antiochie morbo pestilentiali quodā tempe accidente cui morbo medicie omnes debiles inueniebautur consuluit hominibus regionis ipsius ut sumerent tyriacam: et occupati a morbo ipso qui tyri/ acam sumpserunt beneficiū receperunt ab ea et a morbo sunt liberati: et mortui sunt qui eam nō acceperunt. et qui non erat occupatus morbo ipso et tyriacam sumpsit a morbo est preser/ uatus pestilentiali. Et non est mirum quia medicina hec est cō traria omnibus uenenis: et competit egritudinibus in quibus medicine alie debiles inueniūtur. quia hoc inest ei a uirtute mi raculosa quam habet.

Eadem particula.

℄ Inciduntur capita et caude in quibus est uenenū ex ciborū superfluitatibus animalium que in confectione tyriace intrant tyriacam si tirie ipse minus aliis tiris sunt nociue. Eadem par ticula.

℄ Aliquid sepi piscis cocodrilli appositum supra locum mor sus eius statim confert patienti manifeste. et in captione mu stele fricato loco morsus eius ex ea Vidi dolorem morsus cu/ rari fricatōnis hora: et similiter capta tiria pistata et apposita su pra locum morsus eius uidi dolorem a loco cessari paulatim paulatim.

Eadem particula.

℄ In coctione tiriarum caue tibi non apponere sub olla nisi carbones et misce cum carnibus ipsis sal nouū et anetum uiri/ de et non siccum. Eadem particula.

℄ Sapores caliditatem significātes sunt quattuor: et sunt dul

cis: debilior illis: post dulcem salsus: post salsum amarus: post amarum acutus fortior illis. Et sapores significantes frigiditatem sunt quattuor: et sunt insipidus debilior eis: post insipidum acetosus: post acetosum stipticus: post stipticum ponticus vnctuosus uero sapor significat temperantiam qualitatum frigiditatis et caliditatis et substantiam subtilem. quinto medicinarum.

¶ Ponticus infrigidat et desiccat: et ideo congregat cōglutinat stringit impellit intra et ingrossat. Acetosus incidit diuidit subtiliat apit mūdat ifrigidat et expellit. Acutus incidit diuidit subtiliat aperit et mundat ut acetosus calefacit attrahit dissoluit et cōburit. Amarus aperit mundat uias clarificat subtiliat et incidit humores grossos absq̄ caliditate manifesta. Insipidi proprietas est ingrossare coadunare recondere iterficere et dormitare. Salsi congregare stringere desiccare et sugere humiditatem cū caliditate uel frigiditate manifesta. Dulcis humectare lenire digerere et attenuare. Et unctuosi lenire et emollire.

Quinto medicinarum.

¶ Alicuius ex medicinis pungitiuis uirtus est calida sicut acutus et amarus: et alicuius ex ipsis pūgitiuis est frigida sicut acetose. sed acutus sapor est debilior hiis tribus saporibus et omnium medicinarum uirtutes secundum magis sunt inequales et aliqua est composita ex rebus inequalibus: et ideo cum saporantur eorum sapor inequalis inuenitur.

Quarto medicinarum.

¶ Omne quod apparet per odorem uel saporē uel per utrūq̄ simul ex acuto est pungitiuum et calidum: et est uirtutis incisiue et attenuatiue et similiter sunt omnia aromata. Cū uero aromata saporas apparet tibi q̄ habeant caliditatem minorem rebꝫ acutis: et omnia in quibus est sapor bauraceus uel salsus sūt secundum magis horum statuum: uidelicet uirtutis attenuatiue et lenitiue uentris: et in re amara uirtus est similis attenuatiue: q̄ non minor est uirtute bauracee et salse.

Particula sexta de cōsilio.

¶ Oēs res amare cū caliditate sua sunt sicce sed in aliquibus

rerum acutarum amaritudo et humiditas multa mixta cum sua caliditate inuenitur: ideo conuertimur ad comedendū res pluri/mas que sic sunt .quarto medicinarū.

¶ Medicine mundificatiue absq3 punctione sunt hec farina fa barum: aqua farris ordei semen lini subfrixum et coagulatum quod fit ex ficubus siccis: et sappa est uirtutis mūdificatiue et clarificatiue et est remota a re acuta: et magis mūdificatiue istis sunt terbentina olibanū et mel despumatū et fortius mundifica tiue istis sunt farina orobi radix ireos et radix oppoponaci. Septimo miermir.

¶ Medicine facientes cessare dolorē ueterem siue causa doloris sit humor siue uētositas frigida uel calida cum quacunq3 substā tia sit humor sunt calide sicut est caliditas corpis uel sicut calidi tas que est in primo gradu et est cum eo subtilitas substantie in tantum q alleuiat diminuit digerit et purgat id quod ē digestū. et compellit a poris ac ideo non oportet ut sit in eis stipticitas penitus.

¶ Medici nominant medicinas lenitiuas illas que remolliunt corpora dura indurata ex frigiditate et maxime cum est in ipsis corporibus superfluitas conclusa sicut est in apāte duro qd' me dicine nō calefaciunt forti calefactione et non sunt ualde siccati ue ne dissoluant qd' est collectum in sui principio et ipsarum cali ditate semper est fortior complexione corporis dissoluens eius duriciem: sicut est armoniacū bdelium: sigia confecta: ouorum uitella et adipes .quinto medicinarum.

¶ Ad generandum putredinē et saniem medicinis melior ē il/la: que calida est et humida similis cōplexioni corporis humani et melior ad lauandū est aqua tepida uel aqua cum oleo mixta et melior ad instillandum est oleū temperate caliditatis: et melior ad emplastrandum farina frumenti cum aqua et oleo mixta. Quinto medicinarum.

¶ Medicine omēs que urinam prouocāt forti prouocatōe sunt caliditatis fortis sicut semina specierum apii et fenicule gladioli dauci siseleos: fumu gladiolus et azarum: et medicine frangen tes calculum sunt caliditatis debilis: qua caliditate debili neces/sario icidunt ipsum: quia caliditate forti et siccitate calculus cō/

gregatur queádmodū radices sparagi: radices brusci: vua: la/
pis iudaicus: uitrū ustum: et acetū squilliticū. quito mtermir. ꝗ

❡ Medicine cópetentes ad generatóem lactis prouocatóe san/
guinis mēstrui et prouocatóe urine sunt omēs calide et sicce in
equalis tamē uirtutis caliditatis et siccitatis: quia que calefaciūt
caliditate tēpata et non siccant cópetūt ad generatóem lactis.
et que magis calefaciūt et nō siccant siccitate forti prouocāt san
guinē mēstruū. et que ex his cóposite sunt prouocāt urinā ma
gis: nec prouocāt sanguinē mēstruū nec generāt lac. et hoc ge
nus appropriatū est eis. et propterea diuretice nominātur. qui/
to medicinarū.

❡ Ait Moyses. qui conatur ratóes scire quas scire nō ē necess/
se deducitur ad modicitatē inspectóis rerū quas scire est necesse
Et propter hoc cósulo sciédas esse naturas medicinarū que se/
pe veniūt in opatóe et ubiq: quarū noia sunt cognita et intrant
corpus. Et ego sup his óibus teneo me cū filio euseri ex certi/
tudine quā dixit in libro suo p dicta. G. et aliorū: et sup aliqui/
bus ex metallis teneo me cum Auicenna.

❡ Medicine tēpate intra caliditatē et frigiditatē: et sicce in se
cundo gradu sunt tres: et sunt cortices citri macis: et lenticule.
et ipe tpate et sicce in prio gradu sunt tres. et sunt coriandrum
semina sparagi et oleū. et ipse tempate et humide in prio gradu
sunt tres. et sunt sebesten manna et cassia fistula. et aurū est tē
peratū intra duo cótraria et ē subtile. omniū summa decem.

❡ Medicine calide et sicce in prio gradu probate in opatóibus
suis sunt vigintiseptem. et sunt risum: anzarutū: sticados: co/
rona regia: squinātum: camomilla: sericū: tamariscus: caulis:
caulis seracenus: coriandrum: volubilis: zuccarum: cipressus
vernix: sene: phisticus: pubea: cardomeme: lupinus: enistus:
tamar: eupatoriū: agaricus: lapis iudaicus: et iacinctus.

❡ Et que operantur sepe ex calidis in primo gradu et siccis in
secundo sunt medicine octo. et sunt: absinthiū: orobum: cuscu
ta: spica: sercasum: peonia: fumus terre: et ozimū.

❡ Et calide in primo gradu et tempate intra siccitatē et humi/
ditatem uel satis parum sicce sunt medicine septem. et sūt semē
lini: frumentum: laudanū: mehelebū: storax: manna et pinus.

¶ Medicine calide et humide in prio gradu que frequēter veniūt in opationē sunt nouem, et sunt cicer: faseolus, amigdale, lingua bouis: musa: atriplex: sisamus: iuiuba: et iringi.
¶ Medicine frigide et sicce in primo gradu que operantur sepe sunt trigintaquinqꝫ, et sunt mirtus lanugo arborū: acacia: emblicus: mirabolanus citrinus: mirabolanus chebulanus: mirabol. indus: corasene: faba: glans: castanea: bedeguarde: corallus: rosa: zarola: acetosa: tribulus: pirus: ypoquistidos, mocum: nebacum: et est species zarole: rubus: ordeum: morum malum: sciocha: citoniū: granatū acetosum: acetum: cauersen: salix: smaraldus: perla: argentum: et lapis ematites.
¶ Medicine frigide et humide in primo gradu sunt nouem, et sunt pruna: spinachia: viola: scariola, nenufar: cerasa: blitis: sicla et malua, cuius caliditas est tepida et frigiditas modica: et humiditas tempata, et melius quod ex ea est est sucus radicis eius.
¶ Medicine calide et sicce in secundo gradu que operantur sepe sunt trigintaquattuor, et sunt vrtica: ozimū, gariofoli: abies balsamus: nux muscata: yua: aristologia: zedoaria: aspaltū rubeum: lacca: rapa: mastix: muscus: ambra: lignū aloes: felenge reubarbarū: spica, narciscus: cheiri: ceseminū: scolopendrion hermodactilus: prassium: aloes: cartamus: mel auellane, daucus: borax: lapis lazuli: alumen: sal et coagula.
¶ Medicine calide in secundo gradu et sicce in primo uel in principio secundi gradus sunt sex, et sunt nux: crocus: balaustia: olibanum: lilium: et ficus sicca.
¶ Medicine calide et humide in secundo gradu sunt sex, et sūt sebesten, eruca: grana colcolis: lingua auis: mugetum: et uargil idest nux indica.
¶ Medicine frigide et sicce in secundo gradu sunt duodecim, et sunt uerberis: balaustia dragagantum, lingua arietina: memithe: sumach: campanus: galla: solatrum: gummi arabicum: ribesum: et psilium, et est temperatum inter humiditatem et siccitatem.
¶ Medicine frigide et humide in secūdo gradu sunt vndecim.

et sunt blitis: pepones: cucumeres: citrullus: melonus sarace/nus: lenticule: aque fungi: grisomilla lactuca et persica.

ℭ Medicine calide et sicce in tercio gradu que operantur sepe sunt sexaginta. et sunt assafetida: oppoponacū: armoniacum: bdellium: serapinum: scamonea: galbanum: anisum: cicuta: ciminum: carina: semen feniculi: nigelia: anetum: sandonicum: alleum: sathar: mentastrū: cepe: squille: ruta: sercasum: sapar: apium: checcabre que sicca est in primo gradu. et Auicenna dicit ꝙ est calida in primo: namicha: sauina: daucus: gladiolus: epithimum: polipodium: caputpurgiū. colloquintida: grana indici: elleborum: yppericon: mirra: grana bani: grana balsami: ysopus: azarum: cor sephum: crocum: memiram: cantorium: cardumemi: mumia: darsegni: serneb: et dicitur philingé: amomum: origanum: solica: costus: gariofoli: galanga: dorimegi: cubebe: menta: sisimbriū et castoreū quod est siccum in secundo gradu:

ℭ Medicine calide et humide in tercio gradu sunt due. et sunt zinziber et cepe. Et medicine calide in tercio gradu et humide in primo sūt due et sunt gembuti idest grana zelini siue piper nigrorum et prassia.

ℭ Medicine frigide et siccce iu tercio gradu sunt nouem. et sunt iusquiamus bungi: mandragore: canphora: spodiū: fufel: sandalis: tamarindi et sanguis draconis. et dicitur catar siue muscen.

ℭ Medicine frigide et hūide in tercio gradu sunt quattuor. et sunt portulaca. semperuiua. fungi. et virga pastoris in qua est acuitas et est bona apostematibus calidis et incidit apostemata et in egypto dicitur codas.

ℭ Medicine calide et sicce in quarto gradu que sepe veniuut in operationem sunt quattuordecim. et sunt piper. piper longū quod est minoris siccitatis. sinapis. piretrū. pediculus elephantis. cōdes. laureola. nasturcium: satharegi maudane. meserion euforbium. porrum cuius sunt species. et cepe cuius sunt species et habet humiditatem.

¶ Papauera sunt frigida et sicca in quarto gradu. et sunt som nu n prouocãtia. Summa medicinarũ quarum necesse est scire in pluribus opatõibus ducentũ sexagintaquinqз.

¶ Ex medicinis que nõ intrãt corpus et opant̃ sepe exterius tempate inter caliditatẽ et frigiditatẽ sunt quattuor. et sũt cera litargirũ atalmia et liciũ: Atalmia et liciũ sunt sicce in secundo gradu. et litargirũ siccũ ẽ modicũ. et cera tempata est inter hu/miditatẽ et siccitatẽ. Et frigide in primo et sicce in secũdo gra/du sunt cerusa abluta. et plumbũ ẽ frigidũ et humidũ in secun/do gradu. Sũma omniũ decem et que nõ intrãt corpus et sunt calide et sicce in tercio gradu sunt sex. et sunt pix colefonia ui/treolum cuius sunt species et modicũ ex eo intrat corpus. Au/ripigmentũ cuius sunt species. sal armoniacũ et os ustum ex quo modicũ intrat corpus et fella animaliũ.

¶ Summa omniũ medicinarũ uenientiũ sepe in opationẽ ex terius quarum necesse est scire gradum sunt viginti.

¶ Colera naturalis que nominat̃ citrina uenit in opationem medicine. et colera que dicit̃ uiridis est minoris caliditatis cole ra citrina. et causa viriditatis ipsius est humiditas dominãs su/pra ipsam. color uero citrinus cũ cõburit̃ redditur niger. deci/mo medicinarũ.

¶ Fel bouinũ est fortius omni felle quadrupedũ. et post boui nũ fel ursinũ: et post ursinũ fel caprinũ. et post caprinũ fel por cinũ. et porcinũ fel ẽ satis debilius istis. decio medicinarũ.

¶ Fella uolucrum omnia sunt acuta calida et sicca et fortia ual de. et fella gallorũ et gallinarũ sunt illis fortiora. et ideo in me dicine opibus minus intrant. decimo medicinarũ.

¶ Sedum est miraculum magnũ. quia dum tangit corpus fri gidum solidatur secum et concludit eius poros. et cum tangit corpus calidum dissoluit ipsum. sexto ingenii.

¶ Cerotum factũ ex tribus partibus olei et duabus cere de/ductum cum aqua frigida et modico aceti et infrigidatũ actuali ter infrigidat: et humectat membrũ quod vis infrigidare. et cũ calefit supra corpus remoue ipsum et fac aliud. Et similiter suc ci frigidi cum aqua ordei et aceto in quibus intincta est aliqua petia de panno subtili lineo. et infrigidat ea. decimo ingenii.

¶ Cataplasma factũ cum milio est siccum et leue, et fumosi/tas que procedit ex illo non est pungitiua aliquatenus nec no/ciua. xii. ingenii.

¶ Emplastrũ factũ ex farina frumenti aqua et oleo coctis co/ctione tempata est aperitiuũ magis q̃ emplastrũ factũ ex pane et emplastrum factum ex pane cocto in aqua et oleo suffocato. que premodis decoctione multa coquũtur plus illo est dissolu/tiuũ ratõe salis et frumenti que sũt in pane. Et emplastrum fa/ctum ex farina ordei aqua decoctõnis radicis altee et oleo deco/ctis simul pluria coctiõe distillatiuum est magis isto. secundo ad Glauconem.

¶ Dixit complutus in introductorio suo. Sirupus rasen cũ melle apium factus aromatibus et musco dicitur sirupus regũ et est bonus senibus et humidis ad ipsorũ humiditatẽ supfluã dissoluendam. Et est bonus doloribus iuncturarũ ex frigido: corroborãt stomacũ et cor: euigilat appetitũ et auget coitũ. Et dixit in eodem libro ꝙ selica expellit venenũ scorpionũ et alio rum animaliũ, et est bona his bonitate cognita. et constringit matrices mulierum cum sibi mulier eam supponit uel sedet in aqua decoctionis ipsius. Dixitq; in eodem libro ꝙ blacte bi/santie sunt bone mulieri facto ex eis suffumigio sibi aut date ei ad bibendum contra suffocationẽ matricis et contra epilensi am ponderis exagii minus cum sirupo pomorum, et similiter miua muscata est bona suffocationi matricis et tremori cordis.

¶ Explicit particula vigesimaprima. incipit particula vigesimasecunda de medicinis ope/ranti bus a substantia sua.

i Nuenio medicinas operantes cum virtutibus suis. et operantes cum tota substantia sua sicut in presenti bus dico. Particula sexta de tyriaca ad cesarem.

¶ Capita soricina combusta et cum melle impistata et apposi/ta supra locum alopitie generant in ea capillos, et similiter fi/mus soricum tritus cum aceto est utilis alopitie. et similiter est ei utilis uestis vipere trita cum melle apposita supra locum. Ea dem particula.

¶ Cerebrum cameli desiccatū et datum in potu cum aceto epi lentico confert ei. et simile mustele cerebrum operatur. Eadem particula.

¶ Cerebrum uespertilionis cum melle est bonū aque in oculum descendenti. Et idem operatur cerebrū pecudis et collirium quod fit ex felle istricis cū melle cōmixtum est bonum aque in oculum descēdenti. et fel nisi cum oleo irino est bonū debilitati visus. Eadem particula.

¶ Cerebrum pecudis ex quo liniūtur et fricantur gingiue infantium festināt et sine dolore producūt dentes in eis. et cornu damme combustum tritum et mixtū cum vino dolori dentium confert cum ex illo aliquid apponitur eis. Eadem particula.

¶ Cornu thauri limatū et cum aqua bibitum cohercet fluxū sanguinis e naribus. Et idem operantur ossa coxarum ipsius. Eadem particula.

¶ Cauilla vacce combusta et cum melle bibita purgat ascarides a uenēo. Eadem particula.

¶ Vermes luti triti et dati in potu domio ytericie purgat corpus ipsius eadem hora. et sarabioues buliti in oleo ex quo aliquid guttatim in auriculas fuerit infusum faciunt cessare eius dolorem ipsa hora.

¶ Cauilla vacce combusta et bibita cum sirupo acetoso attenuat splenem grossum et incitat coitum.
Eadem particula.

¶ Pinguedo anatis eliquata et cū oleo rosato mixta confert apostematibus inflammatis. et corium cete combustum cōfert apostematibus grossis. et cancer fluuii pistatus et supra grossum apostema appositus dissoluit illud. Eadem particula:

¶ Lac vaccinum confert vulneribus intestinorū: et castoreū confert corpori rigido manifeste. Eadem particula.

¶ Pinguedo cocodrilli apposita loco morsus cocodrilli ipsa hora appositionis sanat egrum. Et similiter mustelarum capita pistata et apposita supra locum morsus vipere extinguit dolorē ipsius paulatim paulatim.

¶ Ex uapore resultato a lapide marcasite calefacto supra quē

Lapis marcasite [illegible]
[illegible]

irroratum est acetum cui vapori membrũ habens apostema du
rum obuiat uidi in dissolutione ipsius miraculum ac si opera/
tũ fuisset arte magica. Eadem particula.

¶ Radix peonie ligata et appensa collo pueri epilentici curat
eum, et hoc ab experto cognoui. et assa fetida in hoc peonie si/
milis inuenitur et ipsa etiam est bona apostemati vuularum. et
nigellum frixum ligatum in petia leui calidum et odoratum
a patiẽte corrizam confert ei. Et ex filis serici maris tinctis ex
argibuen quibus strangulata est vipera inuolutis collo patien/
tis apostema scrofe uel aliquod aliorum apostematum que oriũ
tur in collo uidi miraculum miraculorum taliter competunt eis
sexto medicinarum.

¶ Stercus canis cibati ossibus quod coloris est albi durum
absq̧ malo odore siccatũ tritum et datum in potu dominis suf/
focationis et apostematum gutturis cum aliqua medicinarum
eis competentium confert eis. et datum in potu domino dissin/
terie epatice cum lacte quod est coctum lapide aut ferro candẽ
ti confert ei. Et confert hoc similiter ulceribus ueteribus com/
mixtum cum aqua medicinarũ suarum. et commixtum cũ me/
dicinis dissolutiuis, et cõfert apostematibus duris. decimo me
dicinarum.

¶ Fimus pueri qui cibatus est diebus tribus pane facto in fo
culari lupinis et vino modice tempato et se a repletõe abstinuit
quarto die acceptus et desiccatus tritus et impastatus cũ melle
et appensus collo eius cui accidit apostẽa gutturis, et si ẽ in pe
riculo sanat illud. x. ingenii.

¶ Fimus lupi cibati ossibus cuius color est albus datus in po
tu habenti colicũ dolorẽ facit ad cessationẽ ipsius doloris et for
te ipsum morbum non cõfirmatũ sanat. et forte sui aduẽtus in
illo qui cõsueuit illud habere erit debilis cũ acciderit et appẽsus
in patiente ipso confert ei utilitate manifesta, decimo medici/
narum.

¶ Fimus capre cum farina ordei mixtus et impastatus
cum aceto dissoluit apostemata dura. et apostema genu et du/
riciem splenis. et non curantur cum hoc corpora humida ꝛ
sicut sunt mulieres pueri et etiam eunuchi. Et fimus bouis

quo ydropici fricantur frequenter est eis bonus bonitate magna et impastatus cum aceto dissoluit apostemata dura .decimo me/dicinarum.

C Fimus pecudis siccatus et mixtus cū aceto curat porros et carnem supfluam et plagas ex adustione ignis factas et formicam in qua gressus formicarum sentitur.

decimo medicinarum.

C Fimus columbarum tritus et cribellatus quo fricantur mē bra diu egra calefactione indigentia est eis bonus: et similiter ē bonus doloribus frigidis diuturnis sicut est podagra. emigra/nea. et soda. et doloribus uentris .spine renum et iuncturarum. decimo medicinarum.

C Cognosco uirum quēdam qui fuit nostri tempore dantem ossa humana combusta in potu aliquibus ipis penitus ignorantibus: quid esset id quod offerebatur eis: et hoc quidem faciebat ut ex bibitōne ipsa non formidarent: et hic uir curabat cum his ossibus plures homines occupatos morbo epilentico et iunctu/rarum dolore. ii. medicinarum.

C Fimus gallinaceus siccatus et datus in potu cum aceto patienti suffocationem ex fungis producit in illo uomitum humorū grossorum uiscosorum et euacuat eum

decimo medicinarum.

C Cancri fluuii combusti in olla eris rubei ex cinere quorū parte una recepta genciane parte media et olibani parte decima partis et dati in potu morso a cane rabido cum aque quantitate coclearii unius magni sunt ei boni bonitate miraculosa. et similiter cinis predictorum cancrorum solus ei utilis est satis: et nō est ei utilis cinis cancrorum maris.

C Pulmo uulpis desiccatus et bibitus sanat asma .ultima me/dicinarum.

C Frequens bibitio brodii cucciardarum: et bibitio ex corporibus suis curat colicam passionem.

Vltima medicinarum.

C Vermes luti longi qui inueniuntur in terra cum foditur aut laboratur pistati et superappositi neruo inciso iuuant ipsa hora

sibi iuuamie miraculoso et similiter bibiti cum sappa prouocat urinam . ultima medicinarum.

¶ In aceto est specialitas que non inuenitur in sibi similibus. incisioni cuius colligitur dissolutio et retentio fluxuu . et hoc e ex aliqua causa nature sue calide. et est in eo parua remollitio . et aceti natura est frigida debiliter. primo miermir.

¶ Splen asini siluestris uel equi siluestris siccatus tritus et in potu datus splenetico ponderis triu dragmaru cum quinqz un/ ciis vini tempati competit illi. vii. miermir.

¶ Ait Ebilule pater maruen filius zor specialitates multas quas probauit ipse filius zor expimetator: cuius filius retulit eas mihi cu miraculis in pscrutatoe bonitatu sui et probatione Et licet aliis aliqua quantitatem earum dixerit. tamen quia ipe fuit qui probauit eas et scripsit eas in libro quem copilauit de cibis et misit cuidam regi Hispanie libru ipsum quaru aliqua quatitatem cu dictamie dixit inspexi ut eas dicam nomine suo et sunt.

¶ Pondus granoru nouem smaraldi triti et cribrati datum in potu cum aqua ante cibu curat assellatoes uenenosas. et appensus supra habente assellatoes uel lenitates intestinoru curat ip/ sum. et smaraldus appensus corroborat stomacu. et e utilis epi lensie. et retentus in ore corroborat dentes et stomacu. et dela/ tus in annulo corroborat stomacu deferenti ipsum: et expellit uomitum . et est bonus sincopi. et sentetia smaragdi e sicut sen tentia tyriace. quia no est comiscendu cum cibo. sed debet esse distantia tpis intra ipsos ad minus per horas nouem.

¶ Inspectio in oculu asini siluestris adiuuat sanitatem visus etiam est utilis descensui aque in oculum; et dixit qp hoc est sa num et nulla dubitatio est in eo.

¶ Comestio capitis leporis eius videlicet quod comedi potest ex capite est utilis patienti tremorem . et inueni per experien/ tiam qp est utilis dormitationi et paralesi. et qp cibus ex carni/ bus leporis calculum frangit.

¶ Inueni per experientiam qp bibitio aque ubi cocta est mal/ stix est securitas egritudinum epatis et stomaci . et potus aque

ubi cocta sunt semina melonis est securitas calculi et colliriatõ ex auro confortat uisum et coquinatum semen in uase auri uel aurum mixtum cum coquinato generaliter corroborat corpus. Et cataplasmatio oculorum ex floribus rosarum tenerarum se/ curitas est in optalmia.

¶ Colliriatio facta ex sirupo rosarũ zucarino cõfortat uisum et curat aquam in oculum descendentem: certe hoc sauum est et probatum; et ego operor hoc ad confortationem uisus.

¶ Inueni in gariofolis tritis et cribellatis et impositis in pro/ ra capitis sero quolibet hiemis tempore: securitatem corrizarũ et hoc macis operatur in omnibus partibus eius: et quelibet spe cies mentastri est minor in bonitate gariofolis; et similiter cor/ tex citri est minor mace.

¶ Frequens fricatio supra spinam ex oleo amigdalino dulci te pido est securitas incuruationis que accidit senibus: et hoc per experientiam est uerum; et cibatio ex rapis coctis uisui con/ fert.

¶ Cibarium factum ex capitibus auium passerum et maxime masculorum: et cibarium ex rapis coctis cum carnibus uel sine carnibus et similiter cibarium ex pastinacis: et similiter cibari/ um ex pullis columbarum surgentibus i uolatu: et similiter bi/ bitio ex aqua cicerum: quodlibet enim horum cibariorum solũ adiuuat coitum: et maxime cum congregantur in cibario uno.

¶ Et dixit ꝙ columbe turrium conferunt paralesi: dormitatio ni complexionis: et tremori: et odori spũs columbarum in aerẽ resolutus est securitas egritudinum predictarum: et lauacrum ex aqua dulci tepida est securitas emoroidarum.

¶ Indumentum factum ex pellibus leporum corroborat cor/ pora senum et iuuenum: et factum ex pellibus agninis corro/ borat corpora iuuenum: et approximatõ ad pelles gattorum ge nerat ptisim et consumptionem.

¶ Cibarium factum ex radicibus uel caulibus curat raucedi/ nem: et cibarium ex citoniis assis post cibum cõstringit et iocũ dat corpus; et cibarium corticis citri confortat cor; et grana citri

conferunt uenenis: et cortex luminii confert uenenis, et idē faciunt frondes arboris eius.

¶ Cibarium muri et aceti incidit id quod generat in uentre uermes. et cibatō ex persicis cum sui malicia confert fumositati oris stomaci. et idem operatur carasane sicut persicū et odor persicorū expellit sincopim. et potus succi frondiū suarum occidit uermes.

¶ Oleū sinapis infusum in aurem surdam guttatim restaurat auditum. et similiter oleum tepidum infusum in aurē competit omnibus doloribus eius.

¶ Cortex interior uētris haberi desiccatus specialitate sui cōfert aque in oculū descēdenti cōmixtus cū antimonio. et cortex interior uētris struciōis sumptus confert specialitate sua stōacatis et calculum dissoluit.

¶ Carnes pullorū ancipitris et noctue sunt saporis boni/que corroborāt animā: et cōferūt melancolie melancolice: et ascendentis/ et cum hoc sunt utiles pmixtioni mentis.

¶ Pinguedo ericii opatur ad multā erectōem uirge et generatione suphabundantie delectatōis in coitu. et uirga ericii desiccata trita et bibita opatur ad multā erectōem uirge. et idem facit virga damme spēalitate sua quam habet.

¶ Iuiube spēalitate sua quā habent sunt bone egritudini pulmonis meri pectoris et vesice et sunt humide inclinate ad modicam caliditatem

¶ Acetū vini remouet sitim: et est potens cōfundere colerā: et corroborat animā/ et mirabolani specialitate quā habent sunt boni stomaco/ et balsamus sumptus ad pondus medii milliarēsis obuiat omnibus veneīs/ acquicqui tritus et ex eo dentes fricati dealbat illos et a corruptione prohibet eos.

¶ Faba specialitate sui corrumpit mentem / et lac specialitatem habet nocendi cerebro/ et aloes habet specialitatem nocendi partibus ani / et colloquintida habet specialitatem nocendi epati/ et Gabire habent specialitatem generandi pediculos / Et ficus habet specialitatem debilitandi epar.

¶ Amigdalis est specialitas saluandi cerebri substantiā et saluandi in membris humiditatem suam vera saluatione et nō generandi humiditatē alienam. et in zuccaro rosato. est specialitas corroborandi pulmonem.
¶ Lignū aloes specialitate quā habet est bonū stomaco corroborans ipsum. et est bonum ad expulsioné mali odoris ab ore et cardones expellunt ventositaté a corpe. et odor altith remouet epilensiam a pueris. et idem operatur odor peonie sicut dixit Galienus.

¶ Finita sunt verba filii zor. incipiūt verba Compluti in specialitatibus medicinarū quas inuenit.

d Ixit Complutus aqua decoctōis cicerū nigrorū cum melle bibita tribus diebus cōtinuis sanat forté dolorem podagre. et semen papaueris albi prohibet corizam tam humoris calidi quā frigidi. et portulaca remouet appetitū luti.
¶ Et dixit oleū canapis spēalitate quā habet est bonū dolori auricule ex frigido curans ipsius egritudines diuturnas et aperiens opilatōem sui.
¶ Caro vaccina cocta cū aceto spēalitate quam habet confert yctericie expellens colerā citrinā p secessus colericos.
¶ Caro ericii desiccata et data in potu cū secaniabim confert dolori renū et lepre et ydropisi carnose et epilensie. et est bona mingétibus in lecto pueris cum cibantur carne ipsius.
¶ Et dixit porcelli maris et concule delmes cōbusti cum bibit ex eis pōdus dragme vnius cū aliquo siruporū cōstringentium sunt boni ulceribus intestinorū et disinterie. et habét magnam vim in reparatione ani cum puluerizatus fuerit ex eis et in locum suum reductus.
¶ Vitellum oui elixati cum aceto mixtū cum puluere galle sumach et modico salis. et sumptū est utile assellatōibus fortibus et ulceribus intestinorū. et semen eruce pistatū et mixtū cum ouis mediocriter coctis et modico salis qui inuenit in stincis et sorbitum magnifice sperma auget.

¶ Cum sumitur pars vna radicis serpentarie sicce et partes tres farine simile et cõmiscentur ipsa cum oleo sisamino et im/pastant̃ cum fermento saleq; et fit inde panis. et ex ipso pane sicco et trito et bibito ad pondus quinq; dragmarũ cum sirupo melleo condito mane quolibet remouet emoroidas et extrahit eas per tres dies. et ipsius bonitas in emoroidibus intrinsecis et extrinsecis est cognita et manifesta.

¶ Et dixit cnm sumunt̃ gũmi oliue et aloes epatiue: et impa/stant̃ ipsa cum succo frondiũ persici et fiũt inde licinii sanát fi/stulas ueteres et illam maxime que est in ano.

¶ Et dixit succus frondiũ arborũ mali acetosi remouet mali/cias ueneni mortiferi et punctionũ omniũ aíalium uenenoso/rum. et cũ bibit̃ pondus unius dragme et modus frondiũ arbo ris mali acetosi siccarũ cum tribus unciis succi acetosi liberat hoc egrũ a punctóe vipere et sanat eũ.

¶ Et dixit frondes arboris gabire excitat mulieré ad appeten dum coitũ intantũ q; accidit sibi sicut accidit cattis qui in usu ipsius clamát et letant̃ et maxime flores eius.

¶ Galanga spéalitate sua quá habet est bona emoroidibus in trinsecis et extrinsecis et maxie bibita: cũ dedi:/et lanugo arbo rum est bona tremori cordis ex humore melancolico generato et est bona mulieribus cũ sedent in decoctionis ipsius aqua. et ciperus habet spéalitaté eliquádi dissoluédi et frangendi calcu lum/ac prouocandi urinam. .·.

¶ Hermodactilus spéalitate sua quá habet dissoluit apostema ta podagre et emplastrizát ex illo. et spéalitate miraculosa quá habet est bonus emorroidibus intrinsecis cũ pondus dragme medius hermodactilus impastatur cum butyro pecudis ueteri et supra locum egrum apponitur duobus sero cum aliquátulo bombice. et hec fieri non est necesse sero tercio.

¶ Aurum extinctũ sepius in aceto ex quo lauatur os expellit omnem malum odoré ab eo et aptat illud. et aurum retétum in ore simile operatur.

¶ Et dixit lapis qui inuenitur in renibus et uesica combustus et colliriatus mutat albulam ueterem et nouam. Et similiter la/pis suni albus adustus et ablutus cum aliqua ex medicinis mũ

dificatiuis est ei bonus.

Et dixit Cristallus combustus et ablutus et sumptus ad pô/dus unius exagii cum uncia una lactis asine est bonus rigori et tremori: et impastatus cum aqua et linitus supra mamillas pro/uocat lac et mundat albulã hec omnia facit ex specialitate quam habet.

Explicit particula uigesimasecunda icipit uigesimatertia p ticula de diffinitõnibus egritudinum et nominum que non bo/ne a medicis dignoscuntur.

r Epletõ quo ad uasa est augumentatõ quantitatis san guinis multa: eius qualitate remanente laudabili se/cundum naturam sui: et repletio quo ad uirtutem est permutatio qualitatis sanguinis aut i rem acutam aut i rem pun gitiuam aut i humores crudos idigestos que uirtutem membri debilitat et agrauat et si sit quãtitas parua sui hoc probatur. par ticula octaua de flobotomia et particula de multitudine.

Impossibile est inueniri sanguinem purum in corpore quin sit admixtum sibi aliquid colere citrine. colere nigre. flegmatis uel chimi aquosi. et a me multitudo sanguinis intelligitur sicut chimorum intelligitur multitudo.

Chimus quem nominat. G. in particula de multitudine in digestum ex quo dixit generari ydropisim carnosam. Et illud quod residet i urina simile farro fabarum decocto. et ẽ una spe/cierum flegmatis ꝗ in locis pluribus nominat grossum.

Sanguis erugineus est sanguis subtilis aquosus cuius uir tus est ueneuosa mala acuta et sanguis aqueus est sanguis cali/dus stabilis et quietus. secundo expositionis eius in secũdo epi dimiarum.

Chimus est humiditas que reperitur in corpore animalis: et chilus est humiditas que reperitur in fructibus cum comedũ/tur uel constringuntur. Expositione eius in primo humorum.

Humiditates arborũ due sunt spẽs. una que est per constric tionem. et alia est per fluxum fluentem. Prima est duobus mo/dis aut sicut accidit de uuis granatis citoniis et his similibus cũ

constringuntur. aut sicut accidit ex frondibus cum teruntur et comprimuntur et has humiditatis species antiqui nominăt chilos. Et secunda est tribus modis aut est subtilis sicut substătia aque et dicitur lacrima. aut substătia lacrime sicut illa que fluit a ramis cum findũtur et nominatur lacus. aut est grossior lacte. Et nominatur gumi. secundo expositionis eius supra librũ Pthimei.

Frumentũ subtile est illud supra quod dominatur medulla frumenti. grossum supra quod dominatur furfur. secundo ad Glauconem.

Differentia inter sudoré et odorem est hec. quia sudor est humiditas subtilis ex humoribus generata. et odor est fumositas ab humoris substătia resoluta. Expositione eius in resolutione humorum.

Cibus non dicit digestus cum descẽdit in stomacum et redit in particulas minimas mollitõe sui in eo. sed digestus dicit cum redit similis spẽi corpis quod est ab illo cibandum. particula sexta de consuetudine.

Colerã rubeã uel citrinã cõsueuerũt medici noĩare semel uel pluries uerbis publicis colerã absq3 cõiunctõe nominis denotantis coloré ipsius et cũ voluerũt nomiare aliquã ex speciebus colerarũ aliarũ nomen coloris cum ipsa adiunxerũt. vltimo ciborũ.

Membra corpis et humores cũ corrũpunt nõ dicimus putrida. putrediné uero uocamus corruptioné illam cui odor fetidus est cõiunctus: quinto medicinarum.

Spiritus é aer is ingressus in guttur et cannam pulmõis. et spũs est ea que p dilatatõem et cõstrictioné arteriarũ est actio ĩ corpe toto. tercio morborũ et accidentiũ.

Egritudo existés ĩ iũcturis õibus dicit ppriе dolor iũcturarũ et q̃ est in iũctura scie tantũ dicit passio scie. et que est in pede dicit podagra. et egritudo que diffundit se ad iuncturas omnes accidit ex chimis in iuncturis augmentatis extendentibus neruos qui circũdant ipsas. et quod effundit ad iũcturas multotiens est chimus grossus. decimo miermir.

¶ Egritudines dicte ciuiles sunt que habitatoribus alicuius ter re multotiens accidūt aliquo tēpore uel instanti ex terre aere a qua uel cibis quibꝫ habitatores ipsi utuntur expositōne eius in prima uentorum et aquarum.

¶ Egritudines pestilentiales sunt que generaliter accidunt an norū aliquo hoībus alicuius terre ex mutatōe aeris ipsius aqua rū uel ciborū aut ex mutatōne oīum horū triū. eadē particula.

¶ Ptisis ē s bālis hūiditatis corpis cōsūptio et desiccatio quā mors sequitur et ptisis accidit ex ulcere pulmōis uel ex mala cō plexione uel ex causa alia: sed ptisis ꝓprie nominatur desiccatō humiditatis corpis que ex pulmonis ulcere generatur. secūdo expositionis eius in prima epidimiarum.

¶ Matrix dicitur neruus similiter mēbrū muliebre et uirile ner uus dicitur qa quodlibet horū mēbrorū assimilat̄ neruo in tēsi one dilatatōne retractione albedine et sanguinis abstinentia: et membra huius sunt cōposita ex neruo ligamento et corda. prio expositōnis eius in sexto epidimiarū.

¶ Cum in corpore dominatur siccitas sola dicitur ptisis sim plex siue sit ex cibi defectione uoluntaria siue non: et cum do minanti siccitati adiungitur frigiditas dicitur ptisis composita et hec accidit senibus uel ei qui incidit in similē morbum: et cū dominanti siccitati adiungitur caliditas dicitur ptisis composita et hec accidit in febribus dependentibus a membris corpis: cū uero hec complexio est in corde inclusa dicitur ptisis uera i par ticula sexta de ptisi.

¶ Ait moyses cū attendis ea que dixit. G. de rigore tremore or ripilatione et spasmo apparebit tibi ꝙ nomē tremoris et rigoris sunt duo noīa uniuoca. Et medici de sui consuetudine nomiant tremorē id quod causatur defectione uirtutis sicut accidit deferē ti importabile pōdus: et ambulanti supra locum altum habēti ti morem: et ex egritudine magna defectio: et nominant rigorem id quod causatur a peste in neruo firma ex contrariis rebus.

¶ Operationum uoluntariarum totalis amissio dicitur dissolu tio uel mollificatio. turbatio uero earū dicitur dormitatio. et cur sus ipsarum diuersus dicitur spasmus. quinto morborū et acci dentium.

Et dixit i particula parua de pulsibus ãmissio sẽsus et motus ẽ species dissolutionis.

¶ Dormitatio est res composita ex tarditate sensus et tardita-te motus. Et accidit dormitatio ex frigiditate aeris impellente neruos .et accidit ex cõtractu cuiusdã anialis maris. et cũ prio mẽbra dormitãtur: et postmodũ insensibilia et immobilia red-dũtur huius nocumẽti species dissolutio nominat̃. quarto mor borum et accidentiũ.

¶ Guttur est canna pulmõis. et cum nomino instrumentum vocis intelligo cannã pulmõis. guttur et siphac quod est intra guttur et intra cannam pulmonis guttur et siphac solidum est et grossum. septimo miermir.

¶ Ait Moyses. Qui exposuere libros Galieni in nominibus aliquibus errauerũt: quorũ oportet me recordari. quidã ipsorũ tunicas membrorũ interiorũ nominauere in iuuamẽto mẽbro rum sifacia: et dixere esse sifac stomaci et sifac meri interius et exterius. et multiplicauere hec noia in libro illo. Similiter di-xere tunicas oculorũ sifacia et noiauere pelliculam terciam ex pelliculis nuche sifac. Hec igitur dicta nõ faciant te errare.

¶ Medici cõsueuere dicere pulsum spissum qui in pricipio ac cessionis febris ẽ valde paruus et inequalis. Et dixere calorem spissum accessionem et fortificationẽ sui que post inceptionem horripilatõis frigiditatẽ extremitatũ et inclinatõem ad somnũ i corpe toto nullatenus equales sunt.

¶ Cum apponis digitos supra arteriã: et deinde eleuas eos et iterũ cum apponis ipsos et inuenis motũ pulsus diminutũ hic status pulsus deficiẽs appellat̃. Et cũ apponis digitos supra ar teriam et motũ inuenis mãifestũ: et quotienscũq3 apponis inue nis motum ad diminutõem tendere quousq3 totaliter cessat hic status dicitur pulsus finitus. et huius causa est turbatio opera-tionũ. decimo pulsuum.

¶ Pulsus debilis et paruus motũ cuius secundũ in appositõe digitorũ supra arteriã inuenis minorẽ primo aliquantulum: et terciũ minorẽ secũdo similiter eadẽ mensura. et quartũ mino-rẽ tercio similiter et sic de singulis dicit̃ cauda soricina. Qui cum pseuerat in paruitate que sibi accidit et nõ mouet̃ ab ea ta

lis pulsus dicit cauda soricina stabilis. et cum nō cessat diminu
ere quousq3 talis pulsus dicitur cauda soricina finita: et cū de
paruitate que sibi accidit non cessat paulatim crescere donec p/
ueniet ad magnitudinē aliquā et est equalis primi pulsus uel i/
equalis talis pulsus dicit cauda soricina tornacina prio pulsuū
¶ Pulsus qui inuenitur in medio sui grossus et in extremita
tibus subtilis dicit inclinatus et arcuatus. primo pulsuum.
¶ Febris inclusa et febris cōtinua sunt duo nomina vniuoca
quia sinochus dicitur febris inclusa et dicitur febris continua:
et dicit ēt febris adurēs pp plurimū calorē suū. secūdo crisis.
¶ Vbi dixit Galienus et probauit ꝙ cōpositarū febrium due
sunt species. videlicet vna que cōponitur ex flegmatica et cole/
rica: et alia que componitur ex febribus aliis intelligit ipse ꝙ
febris cōposita ex flegmatica et colerica est illa que incipit di/
uersis horis. et composita ex febribus aliis que inchoat vna ho
ra. secundo febrium.
¶ Generationē apostēatis lacerti costarū febris sequitur: et
sputus spissus et paruus et huiusmodi egritudo est similis apo
stēati lateris quod caret sputo. Et differētia inter ipsas egritudi
nes est ista: quoniā dominus huius egritudinis non habet tus/
sim et in pulsu eius nō est duricia neq3 est febris acuta ut est fe
bris apostēatis lateris. et malicia spūs in hac egritudine est mi
nor quā in egritudine lateris. et aliqua horarū dū cōprimuntur
supra locū egrū extra sentiūt dolorē. et cū digerit hoc apostēa
dissoluitur sanies que est in loco: et cū exit exterius ad cutē tūc
indiget apertione. quinto scientiarū.
¶ Cataplasma ē quodcūq3 corpus exterius calefacit. et sunt
spēs eius quinq3: humidū siccū pungitiuū mediū inter hec et tē/
patū. humidū ut uter vel uesica aqua calida repletis et similia.
siccū ut toualie calefcē ad ignē. siccū uel multū torrefactū. pū
gitiuū ut sal calefactū in saccello positū orobū uel similia. Oro
bū āt uirtute sua sufficit ad diuisionē hūorū grossorū digōem
et dissolutōem ipsorū. mediū ut ordeū et orobū pistata et cocta
cū aceto forti tpato minus illo qui bibit et in saccellis posita et
similiter furfur tpatū ut approxiatio corpis infantis puuli car/
nosi aut catuli canis et similiū ad corpus aialis. Expositōe eius

in secunda morborũ acutorũ.

¶ Fricatio tpata est que cum calefieri corpus incipit prohibe/tur. septimo ingenii.

¶ Terre orietales sunt q̃ sunt posite in sũmitatibus montium supra quos sol lucet tota die. Ité ciuitates orientales sunt quas pflat uétus oriẽtalis et ipsarũ ps occidẽtalis est coopta et orien talis discoopta. et terre occidẽtales sunt cõtrarie istis. expositõ ne eius in secunda uentorum.

¶ Quodcunq; ulcus cutim nõ pforat et serpit nomino formi cam. et quodcunq; ulcus cutim pforat et carné serpit nomi/no corrodens. sexto expositõis afforismorũ.

¶ Coagulatio sanguinis multa est sanguis tactui mãifestus. particula sexta de apostematibus.

¶ Fistula é vacuitas stricta in longũ producta que coadunat in descensu supflui tatũ in ipsam postmodum separatur. parti/cula sexta de apostematibus.

¶ Cutis subtiliata ualde q̃ diu in subtilitate ipsa pmãet et nõ consolid at se carni dicitur hec egritudo fistula: et forte dicitur res abscõsa. secundo ad Glauconem.

¶ Carbo est apa calidũ cuius generatio é ex sanguie cui acci dit ebulitio adeo q cuti cõburit. et hoc ulcus antecedit ãpulla si milis ampulle facte ex combustione ignis: et sequitur illud fe bris acuta que supra patientem celeriter dominatur. Particula sexta de apostematibus.

¶ Et in prima pticula febris ulcus noiatũ carbo ex sanguine inclinato ad colerã nigram ualde calido generatur.

¶ Cũ mẽbrũ hũiditatibꝫ fluẽtibꝫ ex ore uẽarũ in ptes carnis eius uel lacerti uacuas sicut spõgia hũiditatibꝫ saciatur dicitur apa. et cũ hũiditates ipse putride corrodũt aliquã pticulam car nis et alterius. et locus ubi putredo colligit concauat dicit na scẽtia. Et cũ hũiditates nascẽtie intra quandã pelliculã dyafra/gmati similé includunt dicit dũbel. que humiditates cum sunt in cute tantũ furunculi noiant et sunt calidi. peiores tamẽ sũt qui intra corpus sunt. et tunc furunculus est dunbel similis que ab inuicem non differunt nisi duricia tantum. Particula sexta de apostematibus.

¶ Dixit Galienus in pria pticula sexte expositiōis epidimia/
rum nomen dūbel secūdum Ipocratē cadit supra oia apostēa/
ta .et secūdum Gal.in locis pluribus similiter nomen ipsum
cadit supra omia apostemata.et in medicina uerbis suis habet
de omnibus apostematibus pdicare.

¶ Dumbelet et baruli vno humore generātur et nō differūt ni
si multitudine humorū tantū.et in barulis est cum purgatione
corpis pcedendum.hic autē humor qui barulos generat cū est
caliditatis parue accidit ex eo pruritus tantū.et cū est calidita/
tis magne accidit ex illo scabies.et cum est multe grossitudinis
et multe frigiditatis ex illo accidit baruli lati.secūdo expositio/
nis eius in sexto epidimiarū.

¶ Rubea est egritudo que generatur ex supfluitatibus fluxis
ad mēbrum compositis ex sangume et colera citrina calidioris
caliditatis sua naturali.vel ex sanguie calido et bulīēti subtilis
substantie fluxo in mēbris.et sclirosis apostēa durū.s.est egri
tudo generata ex humore grosso et viscoso resudanti in mēbro
cui accidit.et eius spēs sunt due.vna cuius nō est sensus et ip/
sius impossibilis est cura.Et alia cuius sensus est debilis et ip/
sius difficilis est sanitas.et apostema quod dicit̄ saneagane.et
est status ad mortem accidēs:generat̄ ex sanguie ualde grosso
in loco profundato ubi spūs periit.et ipsius curatio est purga/
tio sanguinis profundati in mēbro cū scarificatione profunda
vel cum incisione loci ut exeat sanguis potius q̄ exire ab alio
apostemate est necesse.secundo ad Glauconem.

¶ Cum apostēa noiatum rubea infrigidat̄ et induratur redit
dissolutio eius difficilis.et noiatur id rubea dura.Et cum ipsū
cōponitur cū apate molli dicit̄ rubea mollis.xiiii.ingenii.

¶ Loquutōis nostre ē noiare quodlibet apa quod uenit ad du
riciem et doloris insensibilitatē sclirosim.et huiusmōi apostēa
ta omnia vndequaqꝫ sanant̄.vltima ingenii.

¶ Cū mala cōplexio mēbri ulcerati nō ē stabilis ulcus est di
gestiōis difficilis ex hūiditatibus cōfluētibus ad ipsum multis
uel acutis.et dicit̄ ulcus hoc ulcus indigestū.et cū stabilis est
mala cōplexio mēbri ipsius et dominat̄ supra mēbrū egritudo
intantū q̄ ex ipsius cōplexiōe mala corrūpit̄ mebrū nominat̄

ulcus hoc ulcus malignū. et ulcus quod ē malignū malignita/
te multa et forti ulcus fortissimum appellatur. prima et quarta
catagenis.

℄ Sclirosis spēs due sunt. prima generat̃ ex flegmate grosso
et secunda generatur ex amurca et fece sanguinis et ambo apo
stemata sunt magis dura absq̧ dolore. et cognoscit̃ secūda spe
cies per colorem sui nigrū. particula sexta de apostematibus.

℄ Cancer est apostēa quod generatur ex colera nigra. cuius
due sunt species. vna generatur ex colera nigra pungitiua et
corrosiua in carne effusa que totā carnē que est circa se ulce/
rat. et dicitur cancer ulcerosus. et alia generat̃ ex colera nigra
tempata. et cancer sine ulcere noiatur. Eadem particula.

℄ Omniū apostematū cancrosorū generatio est a supfluitati/
bus melācolicis et hec supfluitates ad inferiora corpis cum de
clinant et expelluntur ex ore venarū que sunt in ano vel ex ore
uenarū vulue p uirtutē expulsiuā naturalē que est in eis talis
expulsio sanguinis emoroydarū purgatio noiatur. et cū impel
luntur ad crura generant̃ ex eis varices. Et cū impellun tur ad
cutem totius corpis generatur ex eis lepra. secūdo catagen.

℄ Coadunātur in corpe ex corruptōe multa ulcerū hūor ma
lus uel colera nigra uel colera sicut uiride eris que serpit et in/
uadit mēbra circa se existentia et tantū ꝙ corrodit mēbrū sanū
positū iuxta membrū egrum. et hec egritudo nominatur corro
dens. Particula sexta de apostematibus.

℄ Corrodens dicitur ulcus quod corrodit interius. et mesera
dicit̃ ulcus quod corrodit exterius. et mesera etiā dicitur lana
humida et nō lana lutosa. Expōne eius in tercio humorū.

℄ Idropisis carnosa dicit̃ idropisis: et dicit̃ lencoflegmantia.
et spēs utrea dicit̃ coadunatio aque. quinto scientiarū.

℄ Et dixit in exposītōe sua in quarta afforismorū. Idropisis
timpani est illa quā nominat Ippocras idropem siccam.

℄ Inflatio est coadunatio flegmatis subtilis et egritudo noia/
ta ganeagāe est principiū mortis membrorū radicalium preter
ossa. Et cū hec egritudo est cum corruptōe ossiū dicitur secacu/
les. particula sexta de apostematibus.

℄ Differentia inter inflationē et apostema hec est. quia cum

apponis digitum supra inflationē non se inclinat cutis et cum percutis audis sonitū sicut sonitū timpani. et apostema molle cum tangis inclinat se et descendit ultima ingenii.

¶ Alopicia et tiria est egritudo una sed earū nomia sunt ine/qualia ratione figure loci. quia dicit̄ tyria egritudo capitis cui abraduntur capilli. et redit locus tunc similis tyrie a pelle sua expoliate. primo miermir.

¶ Accidit cuti capitis quedam egritudo de genere apostema/tis in quo fiunt minuta foramina humiditate subtili et uiscosa plena et uocatur tinea. et accidit cuti capitis quedā egritudo hu ic similis cuius foramina sunt maiora et latiora foraminibus ti nee plena humiditate simili fauo mellis et nominatur fauus. primo miermir.

¶ Tinea est ulcus minutū quod accidit cuti capitis ex quo flu it fumositas nō subtilis ut aqua. nec spissa ut mel fluens ab ul cere fauoso que ex flegmate salso boraceo generatur. Particu la sexta de apostematibus.

¶ Carni molli que est in inguinibus subassellis et collo cum apostemata accidunt calida et glandes loci indurātur et crescūt hec egritudo nominatur scrofa. Eadem particula.

¶ Duricies testiculorū dicitur hernia carnosa sicut humiditas aquea collecta. et pellicula iuxta testiculos posita dicitur hernia aquosa. sed hernia tobalie et hernia intestinorum sunt nomina inuenta a modernis medicis. ipsi enim appellant omnia apo/stemata que sunt iuxta testiculos hernias. Eadem particula.

¶ Ex humoribus generis colere citrine in capite regnātibus generātur angustia et pmixtio mētis. et ex humoribus frigidis flegmaticis accidunt stupor et litargia. et ex humoribus medi/is inter ipsos timor subitus cum stupore iūctus generatur. Et hec egritudo est pusilla permixtio mentis.

¶ Eger non dicitur habere obstupefactionem nisi qui stimu/latus a somno difficile euigilatur. Et eger cum motus ab ali/quo non difficile excitatur a somno huiusmodi somnus lōgus et non obstupefactio appellatur. et ex frigiditate cerebri acci/dunt ista duo.

Expositione eius in secundo afforismorum.
¶ Frenesis frigida que dicitur litargia generatur ex frigidita te cum humiditate mixta cerebro dominanti: et congelatio ge/ neratur ex frigiditate siccitati mixta que in cerebro dominant et uigilia generatur ex cerebri caliditate tantum. uel ex cerebri caliditate cum materia iuncta. Expositione eius in secūda affo/ rismorum.
¶ Et dixit in particula parua de pulsibus. Egritudo dicta obli uio accidit ex apostemate flegmatico quod in diafragmate cere bri generatur.
¶ Appoplexia ē cū spiritus aialis currere ad caput neqt uel ex genere de egritudine apostematis i cerebro generati uel ex repletione uentriculorum cerebri humiditate flegmatica. et se/ cundum quantitatem accidentem huic egritudini est eius gros/ situd o et fortitudo.
Expositione eius in secundo afforismorū.
¶ Aliqui antiquorum inspicientes appoplexiam esse egritudi nem deiram demonum nominauerunt. et aliqui eam lunam. Lunam autem dixerunt quia in circulatione lune accidere con sueuit. Et Plato imposuit ipsi morbo nomen demonii quia ca/ piti accidit et māifeste nocet loco dei scilicet cerebro. quarta ex positionis eius in libro pthymei.
¶ Mania est permixtio mentis continua absq3 febre. et frene/ sis est permixtio mentis continua cum febre. tercio expositōis eiu s in tercio epidimiarum.
¶ Melancolia egritudo melancolica et melancolia molancoli/ ca nominatur.
Expositionis eius in sexto epidimiarum.
¶ Ammissio imaginationis necatio et congelatio dicitur. Et operatio ipsa lesa mediocriter permixtio mentis et congelatio dicitur. Et amissio rationis scientie amissio nominatur. et ope/ ratio ipsa mediocriter lesa mentis permixtio appellatur. tercio morborum et accidentinm.
¶ Speciē melancolie melancolice cuius pricipiū ē a stomaco

aliqui antiquorũ nominãt egritudinẽ cutis uetris inflatiuã et ascedente similiter inflatiuã. tercio scientiarum.

¶ Egritudo quã medici nominãt galeã et cheude est quedam ex egritudinibus capitis scilicet soda uetus difficilis curatõis que in principio sui leuiter nocet. et cũ egritudo ipsa prolonga tur accidunt domino ipsius accidẽtia fortia adeo ꝙ non potest audire uerborũ uoces nec uidere magnã lucẽ neqꝫ magnã mu tationẽ et stare desiderat in obscuro propter fortẽ dolorem suũ tercio iuuamentorum.

¶ Permixtio mentis que accidit ex frenesi quod ẽ apostema calidum ortũ in cerebro aut in eius pelliculis non accidit subi/ to sed successiue nec cessat in hora declinatõis febris. Et pmi/ xtio mentis que accidit in febribus adurentibus. et que gene/ rantur rõe aliorũ mẽbrorũ accidit subito et cessat cum egritu/ dines ipse cessant. et pmixtio mentis que oritur ex apostemate dyafragmatis est proxima permixtioni accidenti ex frenesi: et non cessat ipsa tempore status. quinto scientiarum.

¶ Ex multitudine humoris flegmatici grossi frigidi absqꝫ pu tredine in cerebro generatur species vna obstupefactõis sine fe bre que ueratio et cõgelatio dicitur. et ex putredine dicti humo ris febris accidit que egritudo dicitur litargia. decimotercio in genii.

¶ Aqua cum in oculum se diffundit et deinde inter cristalli/ nam et siphac corneũ adunatur coadunatio aque in oculo a me dicis nominatur. x. iuuamentorum.

¶ Pellicula cognita cõiunctiua cum apostematur apostemate sauguineo nominatur egritudo hec obtalmia que nocet pluri/ mũ uisui corrumpens ipsum in statu suo via accidentali. sed cũ in ea generatur rosea uel ungula uisus obscuratur p accidens vueã concludendo. quarto morborũ et accidentiũ.

¶ Cum corroditur aliqua pars cornee et egreditur aliquid tu nice vuee hec egritudo dicitur acumẽ cornee siue cristallus: et putredo cũ est in tunicã corneã nominatˀ sanies cornee. et cum corpus pingue uiscosum oritur in corpore palpebre ex parte in teriori talis egritudo dicitur auracus: et cum color palpebrarũ redit rubeus et pili cadunt talis egritudo dicitur scabies. Et cũ

caro palpebrarũ supioris anguli oculi amittitur lacrima nomi natur. quarto miermir.

Fistula que fit in angulo superiori oculi est egritudo que di citur scabies: et apparitiões que accidunt uisui oculi grossities et duricia nominatur. quinto miermir.

Surditas est egritudo que nõ audit uerba suauia aliquatenus in principio et audit debiliter uocem fortem que egritudo in processu longi tempis peruenit ad priuationem auditus. tercio miermir.

Caro superflua generata in naso apostema dicitur fistula et polipus. Eadem particula.

Nomen pustule cadit supra omne ulcus ortũ in siphac qđ est intus in ore cuius caliditas est ignea: et ipsa multotiẽs generatur in infantibus ex malo lacte. nec noiatur pustula nisi illa que putredine caret. quod si acciderit in eo putredo aliqua ex diuturnitate tpis hec egritudo corrodens a medicis appellatur sexto miermir.

Canna pulmõis dicitur guttur et nomẽ gutturis ẽ attributum spẽaliter illi loco ubi terminãtur nasus meri et guttur preter radicẽ lingue. et in canna pulmõis ẽ lacertus qui dignoscit̃ p vuulam: et vuula ẽ nomẽ plura significãs gutturis .s. partes duas. prima particula Gali. de uoce.

Squinãtia est apostema quod orit̃ in collo cuius spẽs tres sunt. una fit intra collum in arcu eius et ẽ principiũ canne. et nihil apostematis apparet exterius. alia fit extra et non sentit eger suffocatõm et hec ẽ salubrior õibus aliis. tercia capit colli arcũ iterius et exterius q̃ peior est õibus. et eger sentit suffocationẽ in hac et in illa in qua nihil apostẽatis exterius appet. quarto scientiarum.

Omnis spẽs asmatis que subito accidit est calida et pulsus dominorũ asmatis calidi est semp inequalis. secũdo pulsuũ.

Cõstrictionẽ spũs que accidit alicui sicut ẽ illa que accidit ei qui cõstrictus ẽ sensibiliter cõstrictõe forti medici de eorum consuetudine nominãt asma et statũ erectũ: quoniã status pectoris domini huius egritudinis est erectus cũ expirat. et egritudinis causa ẽ cõstrictio accidẽs pectori; aut ex apate quod est

in illis mébris:aut ex humoribus uiscosis fluxis inter pectus et pulmoné:aut ex humoribus grossis et uiscosis fluxis in partes cāne pulmonis.vii. miermir.

¶ Egritudo que nominatur angustia spūs é egritudo que generat ex hūiditatibꝫ grossis et uiscosis i cāna pulmóis iuiscatis.et hoc nomé nó cadit nisi specialiter sup egritudiné istá.eadé pti.

¶ Corruptio ciborū in stomaco in qualitatem extraneá et nó i eá que é naturalis dicit mala digestio et cessatio uirtutis cótentiue stomaci noiat fastidiū:cū uero stomacus nó colligit cibū aliquo mó:nec ipe i eo icludit cóclusióe bóa:assiduitas hꝫ rei adducit egritudiné q̄ itestinorū léitas appellat.iii.morborū et accid.

¶ Appetitus malorū ciborū cum augetur dicitur appetitus caninus:et hoc fit cum humor malus acetosus et pūgitiuus est in stomaco. Et ipsum corpus stomaci corruptū é corruptione multa.quarto morborum et accidentium.

¶ Cū opat stós expulsióm rei nociue p os ad qd supfluitas ipsa decliát.et spéaliter cū hoc totus stós opat p os utrūqꝫ suū uóitū faciés insimul et secessum nominatur hec pturbatio ventris.sexto morborū et accidentiū.

¶ Fastidiū é quod accidit ex cibo iordinate assumpto prius uel posterius quantitate multa uel qualitate mala.v.scientiarum.

¶ Stomacatio dicitur cessatio apetitus cibi absqꝫ stomaci apate Et in hac egritudine sentitur post cibū grauedo.angustia.et tortio:quá nó nisi difficulter corpus tollerat.et similiter stomacató dicit qd habet corpus turbare post cibum et spéaliter cū uomitus prouocatione.octauo miermir.

¶ Egritudo dicta bolismus é sincopis que accidit ex frigiditate magna ori stomaci domináte.in particula parua de pulsibus.

¶ Hee oés egritudines stomaci uidelicet diaria cessatio appetitus cibi sine apáte.fastidiū uomitus et bolismus sincopis.s. q̄ egritudo accidit defectione uirtutis sensibilis ex ore stomaci pūctione curantur cū stipticis medicinis:quibus medicine calide et sicce multotiens cómiscentur.viii.miermir.

¶ Egritudo noiata a medicis egritudo epatica é illa cuius dominus uocat epaticus:et é egritudo male cóplexióis epatis absqꝫ apáte sicut egritudo stomaci stomacatio noiat: cuius stomacus absqꝫ apáte ifirmat:et hoc é cognitū:et mala complexio ali

quādo ē ī corpe ꝓprio epatis: et aliquādo ī arteriis et uenis cir/
cundantibus epar: et aliquando est mala complexio ī uiis circū
dantibus ipas arterias et uenas. Eadem particula.

❧ Medici dicūt in dictis suis spleneticos illos quorū spleni du
ricies et lapidositas absq; apostēate accidit. et egritudo que di/
citur dissinteria uera est ulcus intestinorū. et hoc ulcus uel est
sine putredine uel cū putredine. et quod est cū putredine medi
ci de eorū cōsuetudine nomināt ulcus serpēs et etiā corrodēs.
quod lana humida ab eis dicit̄ et non lana lutosa. ix. miermir.

❧ Lienteria est cibi nō mutati exitus frequēs et diaria est ege
stiōis lenis exitus frequēs. quarto expositiōis eius ipria epidi.

❧ Vlcera cum accidunt intestino recto nomiatur egritudo hec
dissinteria ex qua generat̄ domino ipsius pūctura fortis et desi
deriū surgēdi ad sellam et non exit nisi modicū quid. et primo
egredit̄ flegma et saniositas. et cū tēpus elongat̄ egredit̄ inte
stinorū rasura. sexto scientiarum.

❧ Cū accidit p̄uis intestinis apostēa durū aut opilatio ex fe/
ce dura intātū q̄ patiēs euomit assellatōem. Egritudo hec dicit̄
yleos. et pauci ex his q̄ patiūt̄ hāc egritudinē liberāt̄ et tūc egr
otāt oia itestīa et stōacus et nō possūt retiere q̄ sūt ī corpib9 eo
rū ēt hora vna. et egritudo hec cū ē cū pūctura noiat̄ liēteria et
egritudo uētris. et patronus eius dicit̄ uētrosus. vi. sciētiarū.

❧ Egōnes sanguīee sūt ille que ꝓprie ex intestinorū ulcere fi
unt. vi. sciarū. ❧ Egritudo q̄ noiat̄ laxatio urie dicit̄ ab aliq̄/
bus diabetes et ab aliq̄bus sitis fortis. qa dominus huius pluri
mā hēt sitim et potū plurimū bibit ac migit cito quod bibit. et
hec egritudo orit̄ ex rēibus et uesica sicut liēteria oritur ex stō
et intestinis. Eadem p̄ticu. ❧ Pūgitiuū cibi intrātis stōm qd̄
in eo nō digerit̄ ī ro ab eo et intestis expellit̄ ad exteriora ege
stio noiatur. Parti. vi. de uiciis indiuidui. ❧ Os matricis
et collū sūt duo noia vniuoca qa caput colli matricis qd̄ ē ante
matricē in quā uirga ingredit̄ dicit̄ os matricis. et os matricis
dicit̄ collū matricis. expōis eius in. v. afforis. ❧ Supfluitatum
cōfluētiū ad loca q̄ ipsas recipiūt ī pleuresi et tussi aliqua quāti
tas trāsmittit̄ ad uētrē iferiorē et itestīa et expellit̄ ide p secel
sus lenes opāte hoc uirtute expulsiua cū tremore forti aliqua
remanet ibi. et aliqua ad exteriora cutis mādat̄. v. mor; et acci.

Substautia spiritui similis nō corrumpitur pp duas cās. una ē quia ipa substātia generat spūm. sanguinē. et calorem p que operationes mēbri cuiuslibet corporis sunt sicut causa sui: et alia est quia in mēbris ipis dicta substantia reperitur.

Mola dicitur caro que generatur in matrice mulieris et eam mulier generat absq figura. ultima ingenii.

Medicine intrantes interiora corporis dicūtur a medicis medicine egritudinibus competentes. primo miermir.

Medicine cōpetentes sunt ille que cōpetunt pluribꝯ egritudinibus: etiam si collecte sunt ex medicinis contrariis non tantum in qualitate et uirtute earum primi gradus sed in uirtute secundi quinto catagenis.

Medicina porrosa et medicina rara unū uocat: et est medicia que calefacit capita nō intense: et desiccat minus q̄ calefacit: cuius substātia subtilis est sicut camomilla et uiscus aperit poros et rarefacit cutem corporis et ideo huiusmodi medicine uocantͬ porose et rarefactiue: Medicine uero aperitiue dicuntur ille que ora uenarum aperiūt iferius et sunt calide et cum substātia grossa ut allea cepe absinthium et fel tauri. v. medicinarum.

Medicina lauatiua clarificatiua uel mūdificatiua pororum et foraminū dicitͬ illa que manifeste extergit lutū quod ē in locis porosis et perforatis. sicut mel. farina lupinorum. farina fabarū ordei orobi et aliorū de numero granorū. Et similiter omis medicina boracea subtilis est aperitiua: que multitudine et paucitate tantum differunt inter se. v. medicinarum.

Medicine calide et humide corrumpunt rem cui obuiant: et ideo dicuntur medicine putrefactiue. et similiter omnes medicine calide et sicce cum substantia grossa quibus inest modica pūctio uel adustio modica absq dolore dicuntur medicine putrefactiue quia liquefaciuut et comedunt carnem: et operantur i ipsa quod operatur putredo: ut sunt auripimentum. consolidatio auri. et uermes pini. et res que lupos occidunt. v. medicinarum.

Nuces regis sunt nuces cōmunes: et nucicule sunt auelane que alio nomine bunduche appellantur: Et saginam antiqui nominant schielem: et milium est species sagine. Particula sexta de bonitate chimi.

¶ Differunt graſſities et ſepũ humiditate et ſiccitate: quia graſ ſities eſt humida plurimũ ut oleũ quod eſt ingroſſatum et deſic catum ratione uetuſtatis ſue: et ſepum eſt ſiccum plurimũ. et iõ cum liquefacis ſepum et dimittis ipm congelatur ſtatim. tertio ciborum.

¶ Lac quod acceſſit tẽporis mora poſt ſubtractionẽ butiri ſui dicitur lac acre: et oua cocta plurimũ dicuntur oua dura: et q̃ nõ ſunt bene cocta oua mollia nũcupantur: et que ſunt modicũ coc ta ad ignẽ tantũmodo calefacta dicũtur oua ſorbilia. iii. ciborũ.

¶ Aqua mellis dicitur ydromel: et potus eius bonus eſt et uti lis: ſicut potus uini albi: cuius ſubſtantia eſt ſubtiliſ ſimilis aq̃. tertio ciborum.

¶ Nomina lactis. Illud lac quod motum habuit itra uias et ab eo butirum extractum eſt dicitur Muchit. dicitur etiã et alio no mine duc. et illud acceptũ et ebulitum donec ingroſſatur: modi co ſalis in eo appoſito abſq; eius appoſitione ad ſolem dicit̃ far Et acceptum et dimiſſum ad ſolem quouſq; creſcit ipſius aceto ſitas dicitur maſile: Et ipſum coagulatũ uel per coagula ſibi ap poſita: uel per dimiſſionem ſui diebuſ aliquibuſ quouſq; coagu letur nominatur Raibum. Et arabes cum lac eſt groſſum uomi nant illud raibum: et nomine alio meſache. Et ſi dimittat̃ adeo ꝙ acetoſitas ſua creſcat appellatur chareſus. Et cum bullitum eſt meſache intãtũ ꝙ exſiccatur et ingroſſatur nominatur recoc ta. Sumpta ſunt hec nomina ex electione quam fecit raſis ad fi lium telmitti.

¶ Illud quod emungitur ab animali partus tempore: aliquibꝫ diebus poſt partũ dicitur lac. et cum partes pinguoſe aque caſei ſepate per ebullitionem coadunantur. dicitur lur ſeu zubdum. Et zubdum ſale ſibi appoſito. et bullitum intantũ ꝙ aquoſitas ſui deficiat nominatur butirum. Sumpta ſunt ex electõe eadẽ.

¶ Antiqui nominant mutationẽ ſubſtantie materiã ſpẽm non ſibi ſimilem coruptionẽ: ſicut eſt mutatio uini quod mutatur et redit acetum et ſicut eſt coruptio que accidit pluribus trabibus cum corrũpunt̃ et redeunt ſicut puluis et cinis. et medici et ma ior pars uulgi dicunt corruptionem rẽ permutatam et corruptã in ſui ſubſtantia cum fetore; et non accidit niſi ſubſtantiis que

inclinate sunt potius ad irrorandū et humectandum, secundo expositóis Gal. supra librū pnimei.

Explicit particula. xxiii. incipit particula. xxiiii. cōtinens aphorismos depēdentes a miraculis reptis in libris medicorū.

a It Moyses/Iohanitius transtulit librū Ipocratis de doloribus mulierū. et eū exposuit Galienus. i quo libro plura iueni supflua q̄ scripsit alius a iohānatio. et exposuit alius a Gal. et sūt mirabilia/ E qbus vnū ē. dixit Porphirius/ supra terras Sicilie accidit eclipsis solis magnus et illo āno mulieres terrarū regionis ipsius filios deformes habētes duo ca generarūt/ Et accidit quibusdā mulieribus emissio mēstrui cū uomitu per os suū.

Et de illis superfluis est/ matrix mittebat sanguinē mēstruū ad subtiles uenas oris que aperiebantur, et hoc loco menstrui succedebat.

Dixit Galienus in ultima nominū medicinalū: dapis in loco illo augmentat non minus terre nascētie. et res nutritur sine dubio cum augetur.

Gal. inquisiuit egrū cui crisis nō accidit quā ei promisit/ et inueniēs domū egroti frigidam/ et calefaciēs ipsius aerem igne/ crisis patienti accidit per sudorem. Particula sexta de examinatione medici.

Inciso apostemate orto in pectore cuiusdam pueri quod ad saniem uenerat/ os vnū pectoris est repertū putridū: quo a loco extracto/ cor discooptum est et sensui se mānifestauit: et postmodum puer sanatus est sanitate completa pectore solidato/ septio magne anathomie.

Audi mirabile magnū et est/ vidi quendā uirū cuius vnus ventriculorū cerebri pforatus fuit: quem dominus eripuit postmodum et sanauit/ et si vna hora ambo uentriculi prore cerebri eius perforati fuissent: non vixisset puncto vno. octauo iuuamentorum.

Ratio hec incitauit me minuere arterias/ iniunctum fuit mihi per somniū quod appuit mihi duabus vicibꝰ ut flobotomarē

mihi arteriam manus dextre positā īter policē et indicem: quā cum feci et dimisi sanguinē currere intantū ꝙ sponte sanguis cessauit prout mandatū est mihi i somnis/inueni sanguinē ipm minus libra una/Et dolor a pueritia diuturnus mihi in loco ubi epar diafragmati iungitur per flobotomiā ipam cessauit. parti/cula sexta de flobotomia.

Quoddā corporū exeuntiū cū urina similiū capillis furcatis quādoq; longius palmo uno generatur ex humore grosso uisco so calefacto et siccato i uenis queadmodū fiunt uene nominate ciuiles generate in tibiis aliquorū hominū terrarū tebeme: quarū substantia ē de genere substantie nerui: et est forma earū si/milis forme lumbricorū generatorū in uentre/et color ipsarum est similis colori ipsorū. vi. scientiarum.

Est species alia purgationis preter purgatōnes que dicte sūt et hec purgatio nō accidit nisi raro et ꝙ nos uidimus/quoddam apostema quod pulmoni accidit per urinā purgari/et quoddam apostema: quod accidit pectori per secessum purgari. sexto sci/entiarum.

Quidam qui portabat epar porcinū de uilla una ad aliā ne/cessitate urgēte ipm posuit epar supra herbam quādā et iuit ad emittendum fecem: et reuersus inuenit epar supra herbā i saniē dissolutū/Et accipiens de herba ipa dabat eam ad bibēdum hōi/bus et bibētes adeo soluebātur per ipam ꝙ moriebātur et mul tos iterfecit cū ea: quod cū ad notitiā regis prouincie peruenisset cepit eum rex: et suppliciis magnis tradidit ipsum ut reuelaret quis docuit eum herbam ipam: et si quos ipe docuerit eā: mani/festaret. Et responso accepto ab eo ꝙ nullus eum docuisset: nec ipse alios edocuerit herbam predictam: et recitante sicut accidit sibi ab epate porcino: et dicente ēt: ꝙ de herba ipsa est copia: et ubiq; locorum oritur: mandauit rex uelari sibi oculos: et fecit ipsum furca suspendi. par. vi. de medicinis solubilibus.

Cum aperiuntur dubeleti/in eis inueniuntur species diuer/se: quarum aliqua est similis luto. urine. assellationi. melli. mu/cilagini. lapidi. ungule. et carni/et inueniuntur etiam in eis animalia similia animalibus ex putredine generatis. Particula sexta de apostematibus.

Sanguis ...

¶ Quãdoq3 fluit a capite supfluitas quedã in pulmonẽ et ex pulmone in testiculos rõe societatis naturalis que est inter instrumẽta pectoris et instrumẽta generatõis. Expositõe eius in prima epidimiarũ.

¶ Galienus in quarto expositõis sue supra secundã epidimiarũ dixit. Sanguis qui ex venis fluxit ad cutẽ mutat colorẽ loci: sicut est color melongiane.

¶ Filius rodoan euigilauit supra uerba istius loci dicẽs significatur per uerba hec q Gal: cognouit molongianã et nõ noiauit eã alibi. Et dixit Moyses. ego credo ueritatẽ. s. q Galienus nõ vidit eam. et ideo non fecit de ea mentionẽ qui forte noiauit colores duos, nigrũ. s. et rubeũ pro quibus expositor exposuit melongianã.

¶ Flobotomia et si non cõferat quãdoq3 domino tremoris: domino ydropisis et his similibus: et cõferat eis quãdoq3, utilis tamẽ ẽ illi cui specialiter incipit egritudo ex cõclusiõe sanguis cõsueti exire ab ore venarũ que sũt in ano, et cui egritudo incepit ex cõclusiõe sanguinis menstrui aliqua ratõe: ob cuius multitudinẽ dubitat ne calor naturalis extinguat. quarto expositõnis in. ii. epidimiarũ.

¶ Sunt corpa debilia que sanguinẽ multũ habẽt. et corpora grossa et pinguia que sanguinẽ modicũ habẽt. Et dixit Galie. fuit quedã mulier cui retentus ẽ sanguis mẽstruus p octo menses: que deuenit ad magnã extenuatõem: cuius uenas vidẽs repletas sub nigro colore flabotomauit eã, et extraxit die prio librã vnã et mediã sanguis nigri sicut est pix liquida, et die secũdo librã vnã, et die tercio vncias. viii. que sanata fuit, rediitq3 corpus eius ad suũ statũ naturalem tempe breui: tercio expositionis eius in sexto epidimiarũ.

¶ Puerũ cũ primo spermatizat pscrutare quẽ si inuenis habere testiculũ dextrũ maiorẽ sinistro sciaς q generat masculos, et si sinistrũ maiorẽ dextro generat feminas, et idem intelligas de statu mãmillarũ puelle cũ primo incipit spermatizare. quarto expositõis eius in sexto epidimiarũ.

¶ Pruritus. tussis. singultus. sternutatio et similia cessant cum homo ea tollerat et abstinet se ab his, et maxime si parua et de

bilia sunt illa. prima expositōis humorū.

¶ Oculi eius qui nullo tempe vidit obtalmiā cum primo in/spicit eam humiditate replentur: et cum prolongatur in inspe/ctione ipsius accidit eis obtalmia / Et similiter qui vidit aliquē mingere egerere os apire uel alas eleuare huiusmodi res pro/uocat ipsum simile opari. Parti. vi. de motibus ineuitabilibus.

¶ Quidā sedendo dormiūt/ et quidā dormiūt ambulādo/ et au diens hoc nō credebam quousq; mihi ambulanti accidit dormi tio p sextū miliarū fere in qua dormitōe uisum ē mihi habere somnū: nec euigilaui me nisi postquā allidi pedē meū ad petrā secundo motuū lacertorū.

¶ Quidam cū esset in ciuitate rome amissa vōe die. xiii. crede bat esse in ciuitate atheniensi. et cū intrabat balneum credebat esse in itinere et ire ad ciuitatē atheniensem: et non erat alienus dictis uel factis suis aliter/ Et post decimūterciū diē supuenien te sibi forti fluxu sanguis et sudore sanatus ē subito et restitu/tus sanitati alicuius que sibi acciderāt minime recordatus est. secundo motuū lacertorū.

¶ Quidā seruus furore plenus apposuit corpus suum supra terram et retinēs spiritū suū palpitauit postmodum: et mortuus est/ Et dixit quidam fuit qui non loquutus ē p annū vnū et am plius et hoc uoluntarie fecitr. secūdo motuū lacertorū

¶ A muliere quadā habēte i utero aliquā qtitatē mēstrui prio exiit sanguis deinde sanies subtilis et putrida: et cū pcessit in tpe cōceptus passa ē aborsum: et postea die quolibet exibat ab ea aliquid secūdine que erat intus putrefacta. et in fine cū exiit quod remanserat ex secūdina crediderūt obstetrices et oēs qui aderant ibi ex medicis preter me q mulier mundificata etiam mundificatōe completa: cuius exquisiui pulsum et inspexi per pulsum ipsum in matrice aliquid remāsisse cuius exitus neces sarius erat ad mundificationē corporis mulieris. quod manife staui mulieri predicte et marito suo. Et cū ipsa ad diem decimū sextum a die aborsus puenit passa ē aborsus fetus alterius pu/trefacti. Particula sexta de examinatōe medici.

¶ Cuidā mulieri accit egritudo stōi fortis intantū q appeti/tus ciborum cessauit et deuenit prope mortem propter sui debi

litaté forté ex modica cibi assumptóe: et eam medicati sunt me-
dici in opatóibus medicine experti nec curarūt eā. et ego pre-
cepi eisdem ut absinthiū sirupū darent sibi que statim ꝙ ipm
sirupū bibit fortificatus est stomacus eius et cibum petiit ipsa
hora. Particula sexta de tyriacā ad cesaré.

¶ Supra apostema cuiusdā pueri cuius apertioné puer desi-
derabat: quia in illo erat utilitas: ex tyriaca aliquid fuit positū
tanquā vnguentū quod penetrauit cutem loci citius penetratio
ne ferri. et quod inclusum erat in eo putredinis tunc exiuit. Ea
dem particula.

¶ Dictū est de regina Egypti ꝙ ipsa interfecit seipsam p ap-
positioné manus sue supra tyriam que ipsa hora appositionis
mortua est et hoc voluntarie fecit. quia rex qui inuaserat regnū
eius et multas eius regni terras ceperat nitebatur eam capere
de persona. Et dixit Galienus ego vidi hanc tyriā in Alexan-
dria quā iterfici feci sine mora. qa iustitiarius cū dānabat ma
gnaté aliqué ad morté afferebat ipsa tyria et procurabatur ut
morderet pectus damnati qui statim ꝙ morsus erat moriebatᵛ.
Eadem particula.

¶ Per quendam ex antiquis sciui ꝙ cupiens generare filium
formosum fecit depingi in pariete camere figurā pueri formo-
si prout melius pingi poterat: et mandauit uxori sue ut coeūte
ipso cum ea semp inspiceret in figuram ipsam nec diuerteret
oculos suos ad alias partes aliquo modo: quod faciens habuit
filiū formosum quendā sicut erat figura illa qui suo non erat
similis genitori. Eadem particula.

¶ Tyria cum pané comedit panis claudit vias dentiū suorum
adeo ꝙ non pót mordere nec nocere et qui nescit fraudem et
et ingenium eas tyrias uenantium ex illo utiqꝫ admirantᵛ. ea
dem particula.

¶ Peste accidente semel in terris ethyopum et usqꝫ terras gre
corum ptingéte ingeniauit se ypocras seruare habitatióes ter-
re sue incolumes a peste ipsa. et pcepit ipsis habitatoribus vt
igné imitteret circūcirca terrā ipsam ex multis lignis et flori-
bus et frondibus arborū fragrantiū: precepit etiā eis ut supra

carbones poneret multas spés aromatū et oleorū aromaticorū et hoc faciétes sunt a peste que erat illis proxima liberati. Ea/dem particula.

Vnū ex mirabilibus que natura in aialibus opatur est hoc ursa femia generat aial in quo nó apparet aliqua figura mem/brorū aialis. et cū illud generat intātum lingit illud cū lingua sua quousq ipsius aialis sunt membra omnia manifesta. eadē particula.

Aialia feminina incisis et subtractis testiculis suis non ap petūt coitū nec patiūtur masculos in se coitū exercere. quia vir tus feminina periit in illis. Et in terra atheniési nostra et terris aliis subtractis testibus feminis porcorū earū corpa impingu/uātur. et ipsarū caro saporosior redit omni carne porcina femi/nina. femie auté quia in castratóe sui aperiéde sunt in ypocun/driis duobus castratio ipsarum est cū timore facienda.

Prima particula Gali. de spermate.

Mulier spermatizat cóiunctóe sui ad virū et in somno utiq sicut uir spermatizat. loco preallegato.

Galienus in ultia pticula sciarū ostédit q mulier in actóne venerea plurimū delectatur p illam que remāsit uidua tpe lógo

Glandes corpus nutriūt sicut plura feminū et granorum quibus fit panis: et aliquo tpe hoies tantū glandibus cibantur Particula sexta de cibis.

Cuidā qué agnoui accidit ex cómestióe multa fungorū nō bene decoctorū sensus angustie oris stomaci grauedinis et cō/strictóis et deinde sincopis et sudor frigidus. et post péas mul tas ipe sumés res diuidétes humores grossos sicut est secania/bin cum aqua decotóis radicū diureticarū sanatus est et a mor/te liberatus. secundo ciborum.

Noui quendam infantem cuius primo nutrix mortua est. et eum alia que habebat malos humores in corpe ex malis ci/bis quibus cibata fuerat ratione famis que accidit hóibus ter/re sue ad nutriendum suscepit: et ex malo nutrimento quod in fans suscepit a nutrice secunda corpus suum est repletum

ulceribus. et similiter corpus ipsius nutricis repletū est ulceri/ bus similibus ulceribus infantis predicti. tercio ciborum.

Et facta sunt in intestinis duo sifacia et ambo sunt similia adiuuantia uirtutē expulsiuā que omnē pestem expellit. et uidi mus sepe quāplurimos hoies quorū magna pars intestinorum putrefacta est intantū ꝙ siphac interius siphacibus intestinorū amissum est qui ad sanitatē redierūt et vixerūt. Et si nō fuisset ꝙ intestinū habuit aliud siphac absq3 illo quod putrefactū exti tit nunquā vixissent. quarto iuuamentorū.

Vidi quoddā mirabile quod nullus uidit et est hoc. quoniā vni puero accidit pcussio ex capite cuiusdā ferri subtilis iuxta pupillam oculi: et exiuit et fluxit a foramie humiditas aquea et diminuta est pupilla ipsa et tunica tota cornea est coartata: qui puer cum curatus fuit uidit bene pro eo ꝙ illa hūiditas que flu xit subito coadunata ē successiue. quarto morborū et accidētiū

Quidā quē scorpio pupugit dicebat se a niue et glacie esse pcussum cuius corpus totū erat frigidū et a sudore frigido oc/ cupatū. et curatus cū medicinis quibus pūcti a scorpiōe curan tur post penā magnā extitit liberatus. tercio scientiarū.

Dicimus hic egritudines quas vidimus raro et sunt hec. Quidā uir rusticus subito expuit saniē subtilē et die quolibet semp expuebat ex hūore illo et postea ultio expuit putredinem et post menses aliquos expuit modicū sanguis: et post corpus eius incepit eliquari et tandem debilitate uirtutis eius mortuus est. quarto scientiarū.

Ait Moyses. ego vidi quendā tussientē et emittentē partem pulmonis qui putrefactus est. Et uidi quendā aliū qui longo tē pore tussiēs expuit modicū quid: postmodū expuit simile grā dinibus paruis: et non cessauit sic spuere donec uixit. quarto scientiarum.

Tetigi arterias cuiusdam cui semel obuiaui in arte medici/ ne cogniti et inueni in ipo oēm spēm motuū inequalē sine fe/ bre qui nihil mali in spiritu suo sentiebat: et dixi ei uideo hanc inequalitatem esse ex angustia et coarctatione venarū pulmōis uel humoribus grossis et uiscosis: uel apostemate generato: et indigesto opilantibus illas. Qui respondit mihi si hoc esset

ipsum habere statum asmatis in spiritu oporteret. Et ego ei dixi ꝙ status asmatis est cum coadunatur humor grossus et uiscosus in ptibus canne pulmonis: et nõ coadunatur in arteriis. quarto scientiarum.

¶ Emissio vrine que dicitur diabethes et sitis fortis est egritudo que non inuenitur nisi raro et ipsam non vidi tempore uite mee nisi bis tantum. hec uerba sunt Galieni propria.

¶ Ait Moyses. ego non vidi hanc egritudinem aliquo tempore in terris occidentis nec aliquis ex doctoribus meis mihi fecit mentionem de ipsa. Sed hic in terris Egypti vidi dominos huius egritudinis in viginti ãnis fere uiros uiginti et tres mulieres et inuitaui me ad uidendum hoc. quia hec egritudo raro accidit in terris frigidis. et sepe fit in terris calidis. Et cum hoc est calor magnus dominans supra renes sicut apparet ex verbis Galieni in sexto scientiarum.

¶ In etate senili uidi sepe motum arteriarum quiescere et cessare. et postmodum carũ uirtutem recipere uiuere et a morbo ad salutem redire. xiiii. pulsus.

¶ Huiusmodi negociũ et sibi simile edocet vnũquemq3 ꝙ in nullo cui obuiat alius debeat fidem dare. et est. Ego Galienus circuiens ciuitates uidi quadam uice uirum quendam in apoteca una stantem ante duos medicos inuitantem illos ad emptionem mellis vasis quod manibus suis tenebat: insuper et dantem eis licentiam de melle ipso gustando ad sciendũ bonitatem ipsius. et cũ gustarent mel ceperunt cũ viro ipso de precio mellis tractare: nec ad emptionem mellis cum eo peruenire potuerunt immo recessit dictus uir. et post lapsum temporis parui mortui sunt ipsi medici duo.

¶ Caro porcina est similis carni humane: et ego uidi sepe proditores fercula operantes uendere carnes humanas postquam suffricte erant pro carnibus porcinis. Et quidam ex uerts hominibus dixit mihi ꝙ ipsi comedentes in quibusdam fundicis comederunt carnes similes carnibus porcinis. et inter ossa carnium inuenerunt digitum vnum. et rex postquam nouit ꝙ pro-

ditores predicti homines iugulabant et coquinabant carnes ipsorum interfecit illos. decimo medicinarū.

C Ait Moyses in summa medicinaliū librorū nūc inuentorū est quidā liber intitulatus liber Gal. et hic liber prohibet sepulturā hominū ante horas viginti quattuor. et hunc librū transtulit patriarcha cuius libri res nō est cauillosa nisi ei qui non est exercitatus in uerbis galieni. et sicut mihi uidetur ipsum compilauit quidam medicus grecus cuius nomen erat galienus q fuit post Galienū principem cuius libri sunt noti: et cum peruenit hic liber ad manus patriarce transtulit ipsum de greco ad linguā arabicam credens eum esse Galie. cogniti pro eo ꝙ erat abbreuiatus nimis sicut sunt gradus Iohanicii in libris quos produxit. Et in summa quia que cōtinet dictus liber sūt medicinalia uidi dicētes esse aphorismos mirabiles qui cōtinentur in illo.

C Dixit in illo libro accidit homini suffocatio que durat diebus sex. et die septimo non cognoscit nec comedit nec bibit et redduntur eius arterie dure motu spiritus non ablato, et post hoc dixit species medicationis appopleticorum.

C Et dixit in illo augmentatur colera nigra in corde et ingrossatur sanguis et mittitur spiritus in venas quousqꝫ recedit vita et accidit huic discoloratio totius corpis qua significatur recessus uite, sed status pilorum existentiū supra digitos manus ē sicut status horripilatorū quorū pili sunt erecti. et cum hoc significatur ꝙ viuit et non cum alio.

C Et dixit in eodem libro accidit repletio ex qua amittit pulsus totius corporis et non mouetur cor et inuenitur ille sicut mortuus. sed loca uenarū magnarū inuēiunt rotūda plēa et ē ipse figure pulchre et tactus calidi. et cū inspicis huius quācunqꝫ venā uides tortuosā uel nō tortuosā rotundā propera te ad aperiendum ipsam in longum et dimitte sanguinem fluere ex uena. et ipsa hora viuificatur egrotans.

C Et dixit in eodē libro accit ex casu a loco alto uel claōre magno uel immoratōe lōga sub qua sincopis alicui quadraginta octo horis et est sicut mortuus in cuius facie surgit puluis et uiriditas et vngues eius fiunt virides. postea dixit ibi signa qui

bus ostenditur ꝙ viuit. et curationē eius secundū suam opini-
onem dedit.

¶ Et ait in eodem libro qui sepeliuit mortuū qui mortuus est absq; febre et absq; egritudine continua ante septuagintaduas horas post mortem ipsius ipse interfecit eum. quia forte sepeli-
uit eum viuum. et postea dedit ibi signa quibus cognoscitur ꝙ sit viuus: et curatio viui est ex ipsis.

¶ Et dixit in eodem libro. Qui amisit cōmestionem panis p̄ longum tempus et postmodum panem comedit subito. uel qui amisit usum venereū longo tempe et postea redit ad ipsum uel qui moratus est diu in cripta obscura et postea exit ad lucem solis subito accidit ei status similis mortuo et moritur certe. et post hoc nominauit signa et curationes eius.

¶ Et dixit in eodem libro accidit ex potione venenosa puncti-
one animaliū venenosorū uel bibitione rerum dormitantium status similis mortuo. et similiter accidit ex plurimo usu come-
stionis et bibitionis rerum humidarum et dormitione postmo-
dum in latere sinistro grauitas somni et uidetur mortuus. et postea dixit signa et curam.

¶ Galienus cū nominauit medicorū insipientiā tempore sui quibus non respondebat nec eos docebat cum cōueniebantur simul in loco egrotantiū pro eo ꝙ facti erāt magni et augmen-
tati supra rem non sanam dixit uerba hec. medici et philosophi cum aere augmētati non sunt preparati ad disciplinā sicut pa-
rati fuerūt ad disciplinā moysis et christi socii predictorū. deci-
motercio megapulsus.

¶ Ait moyses. demonstratum est tibi demonstratōne recta ꝙ uerba christiana apparuerūt et manifestata sunt et diffusa ante Galienū. verumtamē non applicuerunt ad omēs terras greco-
rū generaliter tempore galieni.

¶ Incisio p̄funda cū cadit in pānis epatis pōt curari. et simi-
liter incisio alicuius pānarū ipsius potest curari. et vidi collū vesice curari ex icisiōe fcā in eo p̄ extrationē calculi. quia collū uesice ē carneū. et hec oia raro accidūt. et dixerūt aliq ꝙ icisio cadēs i sītō pōt curari. et uidi quēdam in cuius cerebro accidit

incisio magna et profunda qui curatus fuit: et hoc est ex hiis q̄ ualde raro contingūt. Expositione eius in secūdo aphorismorū
¶ Gali. in pria particula supra opinionē ypocratis et platōis di xit: quadā uice i hora anothomie quia cor aialis resultabat a di gitis eorū qui tenebāt ipm: precepi cuidā q āte me erat ut cor cū tenaculis teneret: et nō amisit aial tēpore retentionis cordis sui aliquid sensus uel motus uoluntarii: sed clamabat: ambulabat: et expirabat: nisi motum arteriarum.
¶ Dixit etiam quadam uice per extractionem ossium fractorū capitis necessario supposui illis ossibus saluatiōis uia instrumē tum saluatoriū pellicule cerebri noiatum: et si cū instrumento ipe parum magis impressioni et retentioni cerebri adiunxissem amisisset paties tūc sensū et omnē uoluntarium motum.
¶ Gali. ait i tertia pticula supra opinionē ypocratis et platonis In theutonicis. ethyopibus. et barbaris: ira est fortior rōne et in paruulis nostris populi greci et in illis qui absq; doctrina sunt et sine ciuilitate similiter inuenitur.
¶ Gali. ait in ultima particula sexte supra opinionē ypocratis et platonis: homines tēpore ipsorum puniebantur pena membro rum corporis cum qbus homo fuerat illicita operatus: qui ascē debat supra domos scarificabantur pedes sui et fustigabantur: et simile fiebat de manibus furis: et eodē modo qui comedebat plurimū stomacus et uenter eius scarificabantur et fustigabant̄ Et simile fiebat de lingua eius qui erat maliloquus. et doctor q̄ dam dixit qui amasiam suam māifestauit ex qua accepit iniquū cōmercium miluus comedebat epar eius. quia epar locus est et initium desiderii.
¶ Gali. in quarta expositionis libri ptimei dixit uidi plures ho mines: corpus quorū forte erat naturaliter et aia debilis modici motus et pditi: qbus egritudines de genere stuporis accidere. Apoplesia. paralisis. et epilensia. Et mulieribus illis similibus accidit matricis suffocatio et postmodū accidit eis paralisis cito Et habētiū aiam fortē et corpus debile naturaliter paucos uidi: e quibꝰ aristones fuit de gēte musie in eloquētia bonus: corpus cuius eliquatū est totum pro eloquentiis in quibus sepe fuit.
¶ Ait Galienus in tercia pticula medicinarū simpliciū quem

transtulit patriarcha. Euforbiũ longo tempe usitatũ receptum prio quãtitate modica et ultimo in quãtitate magna gradati de paruitate ad magnitudinem ascẽdendo nõ nocet. et hoc docuit me anus q̃dã de terris italie de qua loquũt᷑ antiq̃ ꝙ ipsa sume- bat euforbiũ et nõ nocebat sibi: qa ex ipso prio assumpsit mo- dicum. et cum usa fuit illo adiũxit et recepit de ipso satis. et nõ nocebat sibi euforbiũ ex cõsuetudine que eidẽ rediit in naturã

℄ Ait Galienus in nona ꝑticula libri quem transtulit patriar- cha. Rebus omnibus digestionẽ ciborũ operantibus nulla ẽ melior quã hec sunt. approximatio corporis humani ad uẽtrẽ et coniunctio corporũ humanorũ simul. Et aliqui cũ accipiunt puerũ paruũ et apponũt eum sibi ſup uentrẽ noctis tempe re cipiũt ex hoc utilitatẽ magnã. quia calor puerilis est cõuenien- tior et melior calore ex rebus cõgelatis accidente et maiorẽ ca- lorem illo affert eis. Et aliqui cum volunt somnũ accipiũt par- uos cattulos et ponũt eos supra corũ ventres et recipiũt ex hoc requiem magnam.

℄ Explicit particula vigesimaquarta incipit particula vigesiã- quinta cõtinẽs aphorismos dependentes a dictis galieni dubiis.

It Moyses in his uerbis galieni dubiis que dicam nõ teneo viam quã tenuit Rasis sicut apparebit inspiciẽ- ti. Rasis enim nõ dubitans in his cepit dicere supra ea que penitus nõ intrãt artẽ medicĩe sic ꝙ in assignatõe signo rũ que debẽt depẽdere ab arte assignauit signa que uera nõ sũt et fecit ea multarũ spẽrũ intelligẽdo simpliciter et absolute illd quod erat intelligendũ secũdum quid et nõ simpliciter sicut ip se mãifeste loquit᷑ ibi. et ꝑ hoc mãifestat᷑ ꝙ in arte logice peri- tus fuit. Et filius zor. et filius rodoani conati sunt dare solutõ nem ꝑdictorũ. Ego uero nõ me intromittã de aliquo ꝑdictorũ nec dicã aliquid sup ea que assignauerũt in ipsorũ solutõe in q bus amiserũt tẽpus absq3 utilitate aliqua: imo amiserũt illud i malo sequẽtes multotiẽs aerẽ. et omẽs sequẽtes aerẽ sequũtur malũ verũ: sed recordabor dubiorũ ipsorũ depẽdentiũ a medi- cinali arte: cuius artis galienus põtifex fuit et dux. Et non est necesse sequi dictũ eius nisi in arte medicine et non in alia. et causa dubitatiõis ipsorũ fuit altera istarũ triũ; aut insipientia

superueniés ei qui trástulit libros i lingua arabica: aut oblíuio superueniés . G. sine qua nullus eé potest: nisi aliquis ex subli mibus uiris: aut prauus intellectus meus supra predicta: Et ad utilitaté status cóis coniungam ipa uerba dubia binatim binatī Vt inspiciens cū in eis inspexerit uideat locum dubii et ueritaté eius supra quod apposuerit mété suā et nó turbetur intellectus eius: nec erret cum emerserit sibi dubium ex illis.

In quinta iuuamentorū dixit Gali. Diuiditur in totū epar quidam neruus subtilis ualde: quia nó idiguit multo sensu hoc é ꝓprium dictū eius ibi. Et similiter ostendit in eadé particula: Splen. Fel. et Renes habent paruū sensum. et in. vi. particula e iusdé libri dixit. Ex neruo aliquid diuisum ad corpus cordis accedere nó iueni sicut nó inuenit in epate reibus et splene, Sed ex neruo accedit ad sifac: quod circūdat cor quidā neruus subtilis: et in aiali magni corporis accedit ex neruo quidam neruus cóiunctus cóiunctione cum corde sensui manifesta. Hoc é proprium eius ibi. Gali. aūt si intellexerit per neruū subtilem diuisum in epate et similiter diuisum in splene et renibus illum qui diuiditur in pelliculā cuiuslibet istorū mébroró erat sibi necessarium illud ostendere quod ostendit de corde.

Gali. dixit in secunda uirtutum naturalium flegma acetosū non recipit aliquid digestionis in epate. et in. v. scientiarum dixit. Mala complexio frigida epatis humorem aduenientem sibi acetosum digerit digestione media: cognoscitur igitur ex dicto suo ꝙ flegma grossum est digestum potius quā flegma acetosū quoniam flegma grossum recipit digestionem ab epate et flegma acetosum in stomaco recipit aliquam digestionem tantum. Inspicienda sunt itaqꝫ uerba ista.

Galie. in nona particula magne de pulsibꝫ dixit: Cause mutantes pulsum sunt tres: et sunt: cā necessaria: uirtus: et instrumenta. Et in secunda consilii sanitatis dixit. Cause mutantes pulsum sunt quattuor: et sunt tres quas nominauit in libro magno pulsuum. et dissolutio spiritus animalis: quam eis adiūxit que forte comprehenditur sub summa cause necessarie. Inspicienda itaqꝫ sunt uerba ista.

Ea que dixit Galie. in particula febriū de humore putrido

generante febré quí intra uenas est inspexi cautillosa. quia ap/
paret p dictū suū quod dicit in loco vno ꝙ ille humor putridus
currit in totū corpus. Et per dictum suū quod dicit in alio loco
apparet ꝙ est cóstrictus in loco vno et hoc est sanū. aliter enim
non inuenirent due febres continue siue tres. Inspicieda sunt
igitur uerba ista.

¶ Galienus in particula de complexionibus ponit caloré pu
erorū et iuuenū similem esse. Et in prima cósilii sanitatis dicit
humiditaté et caloré aīalis a generatóe sui decrescere usq3 in fi
nem. Inspicienda sunt uerba illa.

¶ Galienus in septimo ingenii dixit. mutatio ad caliditaté uel
frigiditaté est facilis curatóis et facilis liberatóis. et mutató ad
humiditaté uel siccitaté est difficilis curatóis et difficilis libera/
tionis. hoc est dictū propriū eius ibi. Et postea dixit in eadem
pticula cū incepit loqui de stomaco. mala complexio humida ē
facilis curatóis et facilis liberatóis ꝑ óibus spébus male cóple
xióis cū est sola uel cū est cū caliditate et frigiditate cóposita.
hoc dictum ꝓpriū est eius ibi. Et si aliquis dixerit ꝙ primū di
ctum est generale et ultimū est spéale de stomaco et ita uidetur
igit̃ primū dictū nó est uere generale et istud est locus dubii.
et in dictis huiusmodi est inspiciendū.

¶ In quarta mietmir dixit. Subtile albumis oui lauat et clari
ficat hūiditates oculi et subtiliat illud grossitiei que accidit ocu
lo. hoc est ꝓpriū dictū suū. et postea dixit in eadé particula uer
ba hec. albumé oui amittit clarificatóem. Inspiciendnm est hu
iusmodi dictis.

¶ In pticula de cibis laudauit lac camellinū potius q̃ lac asini
nū. et in quita cósilii sanitatis laudauit lac asininū. et illud pre
posuit omni lacti.

¶ Galie. in pticula de chimo bono et malo laudauit carné por
ciná pre ói carne quadrupedū et post carné hanc ediná. et post
hác uitulliná et post hác arietiná. et i pticula de cibis dixit hoc
dictū ꝓpriū. Cibus qui difficile dissoluitur et é ois cibo gros/
sus sicut cibo carnis porcie et páis similiter fermétatus cito ad
ducit egritudiné repletóis. ecce laudauit carné porciná ꝑ omni
carne bona. et posimodū posuit eá sub genere cibi grossi. De/
bet hoc inspici.

❡ Galienus probauit in pluribus locis ꝙ materie apostema/
tum calidorũ in principio sui fluxus et tempore augmenti et
status sui sunt extrahende per oppositum et diuersum. Et statu
repleto et humore non fluente in membrũ inueterato ibi. et in
lapidem cõuerso extrahende sunt ꝑ idem membrũ repletum si
fuerit possibile: uel per mẽbra proxima magis sibi. Et de hac
radice satis Galienus et Hypocras sunt loquuti. et hoc sanum
est. et supra hanc radicem ars medicine totaliter est fundata: et
ipsius utilitas experimento monstratur. Et per hanc radicẽ ual
de utilem precipit Galienus flobotomari in fortibus egritudi/
nibus oculorum squinantia et similibus venam cephalicam in
principio. et ipsis egritudinibus prolongatis et apostematibus
in lapidem conuersis seu retentis cum membro et confirmatis
Galienus precipit in egritudinibus oculorũ flobotomari venã
superioris anguli oculi uel uenam frontis: seu uenas que post
aures sũt: et in apostematibus gutturis et vuularũ flobotomari
venas que sunt sub lingua et hoc manifeste sanum est. Et in ex
positione sua in sexto aphorismorum dicit hoc dictũ propriũ.
In egritudinibus positis supra epar ad attractionem sanguinis
per oppositum necessaria est flobotomia in manibus. et in egri
tudinibus positis infra epar necessaria est flobotomia in venis
interioribus genuũ: aut que sunt supra calcaneũ. Et in parti/
cula de flobotomia recitauit illud idem dicens. In epilesia uer
tigine siue uigilia est necessaria flobotomia specialiter in pede.
❡ Ait Moyses hoc contradicit principalibus dictis eius. et ei
quod pertinet ad modum. et non video modum huius. Et forte
in hoc opere facta erant que translationis tempore sunt sub/
tracta.
❡ Galienus in prima expositõis supra primã epidimiarũ di/
xit. Febris adurens nõ generatur ex inflammatione colere ci
trine in quolibet mẽbro: sed generat᷑ ex putredine colere citri/
ne in stomaco et specialiter in ore eius aut in epatis cõcauitate.
Et postea dixit in secũda expositionis supra dictã ꝑticulam. Fe
bris adurens accidit ex putredine colere citrine ĩ venis: et spe/
cialiter in uenis que sunt prope epar stomacum et pulmonem.
Debet hoc inspici.

℄ Galienus in particula sua de clisteribus dixit. Cibi mali sunt sicut caules et similes ei ex frigidis herbis et siccis. et in septima medicinarũ simpliciũ dixit. Acuitas caulis et eius pũ/ctio non est manifesta in sapore cuius est amaritudo: et uirtus ipsius est utilis ulceribus duris: et quicquid dixit de opatõibus eius significat caulem habere caliditatem non forté. Et filius Euferi et alii dixerũt ꝙ caliditas et siccitas caulis est in primo gradu. Et Galienus etiã dixit in pticula sua de chimi bonitate et malicia. Nó inuenio caulem refrigeratũ. et sicut mihi uidet dissoluitur dubiũ hoc: quia succositas sua est illa que habet ca/liditaté predictã que cũ sibi subtrahitur substantia caulis rema net frigida. et oportebat Galienũ hoc probare sicut probauit eam in primo febris dicés. et in cibis calidis sicut sunt cepe al/lea porri caules nasturgiũ et ozimũ.

℄ Galienus in sexto expositõis super secũdo epidimiarũ di/xit talia uerba. Ex materia humoris ascédentis ad parté supe/rioré corpis in capite ulcera generãtur et tunc oportet te pur/gare ex loco proximo cũ uomitu et non cũ flobotomia.

℄ Ait Moyses hoc cauillauit me cauillatõe pluria quia é absq; mãifesta demõstratõe modorũ scientie medicine.

℄ Galienus in quarta morborũ et accidentiũ dixit ꝓprie uer ba ista. Omé malũ quod accidit alicui sensuũ quorũcunq; sen sus ipse recipit ex peste accidente neruo: quo status eius é dũ est sanus.

℄ Ait Moyses si omne nocumentũ quod sensui accidit fit ex peste accidéte neruo ipsius sensus uellem scire quare aqua que descédit in oculũ et cicatrix ulceris cõcaui cornee iuxta pupil/lam nocet sensui uisus. et docuit me Gal. in pria ipsius pticule Sensus molestat uel ratõe instrumẽti primi quo fit opatio uel rõe uirtutis ipsius instrumẽti. et hoc totũ é sanũ. et si cõtrariũ intellexisset dixisset. neruo qui é cã sensus peste aliqua accidé/te neruus ipse sentit ex peste ipsa: et quod dixit cét uerũ debet hoc inspici. ℄ Gal. in epõne sua in secũda uetorũ et aquarũ dixit. nó oportet te apponere igné alicui mẽbrorũ corpis nisi manibus pedibus et lumbis. et in exposítõe supra sexto epidi/miarũ dixit. Dominis ulceris pulmõis apponere igné cito in

corū pectore te oportet. hec sunt proprie uerba sua; igit̃ destru/
xit id quod superius dixit. Inspiciatur.

¶ In secunda scientiarum dixit Gali. uerba ista propria: Pul
satio non sequit̃ oīa que dicta sunt: sed sequitur ea in quibus est
arteria sensibilis cū ē mēbrū eorū sensibile: et ē apostema quod
dicit̃ flegmō quātitate magnū firmiter: et cū coadunātur hec et
ger sentit dolorē ex pulsatione: et si ī mēbro egroto nō sit arte
ria sensibilis; hoc ē dictū eius proprium.

¶ Ait Moyses cum inspicis in huiusmodi uerbis apparet ti/
bi cauillatio uerborum. quia ipse posuit pacta quattuor. et sūt
hec. apostema calidum et quantitas eius magna. et locus eius
membrum sensibile ac arteria sensibilis in eodem. et dicit cū
hec pacta aggregantur eger sentit pulsationē. et postea dixit eti
am si non sit in membro egroto sensibilis arteria. ergo ipse ex
pactis predictis cassauit anum quod est proprie cum pulsatōne
et est repertio materie sensibilis. Et ratio quam ego sētio ex in
de est. quia cum translatus fuit liber de vna lingua ad aliā cas/
satum extitit uerbū aliquod quod corrumpit intentionem eius.
Et proprietas uerborū Galieni est dum hec pacta quattuor co/
adunātur in membro apostēato accidit sensibilitas pulsationis:
etiam si non sit arteria sensibilis in corpore apostematis sed iu
xta ipsum esse debet: debet hoc inspici.

¶ Medicorū aliqui preter me cogitauerunt uerba Galieni in
causis doloris. et inuenerūt in pluribus locis eū fecisse ipsius
causam unā. et est separatio continuitatis. Qui dixit separatio
cōtinuitatis est in yleos calido et yleos frigido quod yleos frigi
dum est cum cōiunctione et sine dubio cum coadunātur partes
in membro vno partes alie separant̃. reddūtur ergo omia hec
ad separationē cōtinuitatis. et de hac radice Galienus in quar/
to morborū et accidentium et in libris aliis est locutus. et post
modum in particula de mala complexione inequali ostendit ꝙ
mala complexio inequalis est una causarū doloris. et hoc est sa
nū. igitur causa doloris est duplex scilicet mala complexio ine
qualis uel separatio cōtinuitatis. et hac ratione fundauit uerba
sua. et sine dubio si vidit in cōsilio prio et postmodū appuit si/
bi ꝙ res ē sicut dixit in ultio. s. ꝙ doloris cause sunt due res.

¶ Gal. in pticula de cōsilio pueri epilētici blasphemato puero

puitate sui qui sumebat herbas et fructus aliquos ex consuetis et dietam ut sapiens tenere aliquatenus nō valebat nominauit omnes herbas permissas sibi comedere dicens.
Oportet ipsum sumere ex porris et appio hortulano et mōtano et postmodū nominauit res subtrahendas sibi totali subtractio/ne dicens: Subtrahenda sunt sibi ea et sibi similia: et sunt oīa que ascendūt cum caliditate et acuitate superius et implēt caput fumositatibus queadmodū uinum. sinapis. apium. allea. et cepe hoc aūt cauillat meº qa species mandauit sibi comedere et postea inhibuit sibi eas penitus et mādauit sibi porros comedere et uetauit cepas: et ista tria implent cerebrum fumositatibus equali/ter sicut equaliter ipsa cibant. ¶ Ait moyses. nō oīa que sunt nobis nota sunt iter que febres putride cōputantur: qa Galie. quādo uenit ad dandū cās febriū interpolatarū et continuarū: Et ex ipsis tepidis habentium circuitū vnum et nō habētiū cir cuitū. Et incepit dare causas unicuiq; ipārū quattuor dixit id cu ius inuentio ē manifesta. Et inuenitur hoc dictū in particula fe briū. Vbi cās ipsarū et coadunatōis circuitū cum difficultate de dit et fecit mutatōnē de consilio uno in aliud et tandem confir/mauit et stetit in consilio ultimo: et in demonstratione ipsarum Gali. dilatauit se: et credidit expulsisse cauillationes: et illud qđ dixit credidit dicere bene et cum inspexi in uerbis eius cum co gitatu bono uidi cauillationem que est in ipsis: et cauillationes creuere supra me: neq; aliquo modo potui habere inde intentio/nem: quorum uerborum proprietates hic ostēdā: et deinde ostē dam cauillatōnes ipsas supra me augumētatas. Gali. in primo febriū dixit humores cū putrescunt in uētre et uenis magnis fluūt cōtinue et corrūpūt putredie sui oē cui obuiant: et hoc ē primum et proprium uerborum suorū apparentiū primo sibi. Et postmodū in secūda pticula febriū dixit: febres dimittentes manifesti recessus sunt ille que generantur ex humore q currit per totum corpus. et febres continue sunt ille in quibus humor putridus febrem generans intra uenas continetur: et hoc ē dic tum proprium eius secundum. Et post hoc in eadem particula cum rediit ad primum consilium suum dixit. Si inspicis bene causam inuenies ꝙ generatio accessionum in aliquibus febris bus circularibus est mirabilior ista quam

dixi. et est similitudo necessaria in dictis meis: quam nunc re/
fero in duobus statibus simul: Hoc é dictum eius propriú. Et
posmodum dixit in ista particula cum retinuit se in secundo cõ
silio dando causas circuituum. Membrum expellit superfluita/
tem suam de tempore ad tempus cognitú que putrescit et exper
gitur: et dando causas lõgitudinis accessionis et breuitatis eius
iuxta hoc consilium ultimum dixit quoddam dictum proprium
et est tale. Et non é accessiõis mensura fortis cognitio cause. ex
qua facte sunt alique accessiones febrium quarum aliqua dimit
tit et aliqua non dimittit. quia cum est accessio prima breuis sta/
tus ipsa redit ante inceptioné secunde accessionis sine dubio et
est mutans et fluens in totum corpus: et tunc tempus quod é in
ter dimensionem prime accessionis et initium secunde est tépus
quietis et mundationis febris: et cum precedit secunda accessio
et fit ipsa ante complementum prime accessionis nó remanet in
medio ipsarum tempus aliquod quo purgetur corpus a febre.
Hoc est quartum dictum eius proprium.

¶ Igitur cognoscitur ex dicto eius proprio ꝙ humor qui cor
rumpitur primo est intra uenas: et tempus quietis est tépus qđ
est inter corruptionem unius partis illius cause et inter corrup/
tionem eius quod est sibi uicinum iuxta exemplum quod dedit
in ephimerio: Et ipius febris accessio est ex humore corrupto i/
tra uenas sicut dixit: et scitur ex suo secundo dicto. quod est di
missio febris sensibilis: cú humor est corruptus extra uenas et
est mutans et fluens in totum corpus. Et scitur ex dicto suo ter
tio i quo supersedit ꝙ membrum expellit superfluitatem suam
extra se et corrumpitur ibi donec ingreditur in ipsum quod est
ingrediédum et incinerat quod est incinerandú quod est acces/
sio febris: et posmodú dimittit donec impellitur ad dictum locú
superfluitas alia. et scitur ex dicto suo quarto ꝙ febris continua
est cum coniungitur una accessio cum alia. Debet hoc inspici:

¶ Hoc quod dico in sequenti aphorismo non est ex dubiis Ga
li. Sed sicut inspicio scire debent illud uiri circúspecti ut atten/
dant per illud in quo statu sunt qui aerem sequũtur: et sicut sunt
eorum lumina ceca. Gali. n. uir ualde ueridicus non contentus
logica quam Aristoteles fecit; fecit librum de probatione; et lec

tis libris Aristotelis phisice et metaphisice. Dubitauit sup his que dixit Aristoteles in illis sup que probatões aliquas nó ad/duxit. sicut sunt silogismi rónales et cū suo statu huiusmodi in quisiuit omia signa et causas iuuaméti testiculorū et iuuamen/tum illorū ueraciter approbauit. Sup quo iunaméto Arist. nō posuit menté suā et nesciuit hoc. Et letatus est Galie. satis et elongauit suū dictū et dilaniauit Aristo. sicut dilaniatur debile ex anialibus ab aiali forti et incepit magnifacere et nobilitare testiculos quātitatie adeo ꝙ fecit eos nobiliores corde cū men sura qua eos mésurauit. Et propria uerba que ipse dixit in pro pria pticula de spermate sunt hec. Radix et principiū uite est cor. et radix et principiū bone uite sunt testiculi. Sicut ergo bo na vita est melior quā uita sic testiculi sunt nobiliores et melio res corde. O uos ergo uiri qui estis primi in inspectõe attendi te si pót uiuere aial bona uita corde euulso sibi. et pót cū testicu lis suis coire et si sit in illo uirtus masculina aliqua operatio/num uite in eo minime diminuta. Et si euulsis testiculis et sub tractis ab aiali ut accidit in castratis aial remanet uiuū: testicu/li sunt nobiliores corde. et in summa in uerbis ipsius tanta ē diminutio ꝙ nos ea uerba magis diminuere non oportet.

¶ Galienus in quinta morborū et accidentiū dixit. uideo acci dentia epilensie forte facta ex multis rebus humoris flegmati/ci et cerebri uētriculis inclusis. et ideo aduentus eius ē subito. et forte ex frigiditate corporū ipsa fiūt. Hec sunt uerba ꝓpria ipsius ibi. Et in tercia scientiarū dixit. Spés epilensie sunt tres vna egritudo ipsarū fit ex corpe cerebri: aut ex ore stomaci. et tercia est egritudo que ascēdit de mēbro ad mēbrū quousqꝫ p/uenit ad cerebrū. Et de hac tercia specie dixit. Res que ascēdit est similis aeri frigido. et est uel qualitas diffusa ascēdens mē/bratim: aut est qualitas alicuius uenti uenenosi. hec sunt ꝓpria uerba eius. et locus dubii est manifestus: et est ꝙ epilensia est ex mala complexiōe in cerebro cōclusa absqꝫ materia penitus ꝙ negauerat et dixit ꝙ nullo modo potest esse istud. inspicien/da sunt uerba ista.

¶ Galienus in aliquibus locis dixit. Viri sunt mulieribus ca lidiores et sicciores. et supra hoc oēs radices medicinalis scie

sunt fundate. Et ad probationé et ostensionem huius Gal. se in secunda de spermate dilatauit. Et dixit Gali. in expositione sua super librū Hipocratis de doloribus mulierū. Velox aug/mentum mulierū significat ꝙ in corpibus earū est calor domi/nans cum humiditate iunctus. Et cognoscitur hoc ex eo quod fit ex corpibus earū mense quolibet sanguinis menstrui. quia sanguinis multitudiné sequitur calor multus. hec sunt uerba propria eius. Et mébra radicalia mulieris cū sint frigidiora et humidiora mébris uiri et sanguis in muliere sit magnus hoc cauillat me. insuper et uene uiri sūt magne et late preterea res prima é generalis supra mensurā sexus feminini ad sexū mal/sculinū et non pót multitudo supfluitatū mulieris esse signum multi sanguinis. Videtur tamé mihi ꝙ uerba illa inuenit qui/dam qui fuit ante ipsum. G. et exposuit ipsam pticulā Ipocra/tis quam exposuit Iohanicius et credidit ꝙ sua expositio esset sana. ipse uero fuit absens a verbis Aristotelis. qui dixit su/per hoc in. xviii. libri animalium et sunt hec. Caliditas que re/peritur in muliere est debilis. et aliqui dicūt cōtrariū huius pu/tantes ꝙ sanguis in muliere plus sit quā in viro. et hac ratóne credunt ꝙ mulier sit maioris caliditatis quā uir. et hoc ex exitu sanguinis menstrui cóprehendūt. sanguis vero é calidus: et in quo est de sanguine magis est calidus magis. et putātes ꝙ hu/iusmodi accidens accidat ex sanguie multo et calore. et putau/tes ꝙ sanguis habeat formā vnam quibus sufficit ꝙ sit hume/ctatiuus et sit coloris sanguinis et nesciunt ꝙ sanguis purus est bonus humor et sanguis menstruus est impurus et non est bonus humor. hec sunt uerba Aristo. ibi. et hoc dictū est sanū in his et omnibus que dixit.

¶ Galienus in quocunqꝫ loco loquutus é de lacte siue menti/oné fecit de eo dixit substātias tres esse in lacte videlicet aque/am partē caseatā et pinguosam. et dixit in libro suo de bonita/te chimi. In lacte camellino et asinino aquea hūiditas domina/tur: in lacte pecudum caseata. et in lacte vaccino ps pinguosa. hec sunt ꝓpria uerba eius ibi. Et idem ostendit in cibis dicens Pars pinguosa. s. butirū est domināś in lacte uaccino. et in li/

bro suo de cõsilio subtili dixit. in illo lacte dominat̃ ps caseata fortiter sicut est lac vaccinũ. hec sunt uerba propria eius ibi. et locus dubii est cognitus qué primis verbis dixit in lacte vaccino butirum est dominás. et in ultimis uerbis dicit ꝙ caseus é dominã s in lacte illo. hoc debet inspici.

❡ Galienus in decio medicinarũ simpliciũ cum incepit loqui de aquositate lactis. dixit virtus aque huius lactis que remanet a butiro et caseo est mũdificatiua et lauatina. lauat eni uentré et expellit ab eo supfluitates putridas cum bibitur aut cum fit ex ea clistere. et opatur hoc absq; punctura: imo habet simpliciter in sedatõe puncture opus bonum. hec sunt ꝓpria uerba sua ibi. et in tercia ciborũ de aqua lactis dixit. Nó mireris de lacte postquã sua propria aquositas cõsumitur si non infunditur supra ipsum aqua alia iterũ. quia medici nó fugiebãt hoc ab operatõibus suis ratõe humiditatis lactis sed fugiebant rõe acuitatis sue qua laxat uentré. hoc é propriũ eius. et est locus dubii agnitus. quia in uerbis primis vetauit acuitaté eius: et in toto cassauit ipsam. et in ultimis uerbis dixit. in lacte é acuitas qua laxat uentrem. debet hoc inspici.

❡ Galienus in prima uirtutũ naturaliũ dixit. Omés uirtutes immutatiue ex pte sunt uirtutis naturalis et accidũt ex substãtia corpis duarũ tunicarũ stõi. Duarũ tunicarũ intestinorum et duarũ matricis secũdum ipsorũ statũ. hec sunt ꝓprie uerba sua. et in eadé pticula similiter dixit. Vesica é corpus plurimũ sensibile durum duabus tunicis fortibus compositum. hoc est propriũ eius ibi. Et in tercia huius libri dixit. Necessariũ fuit ꝙ esset instrumentũ etiã si habeat tunicã vnam sicut uesica fel et matrix et vene nó pulsatiles et ꝙ haberet duo genera uillorũ similiter ad sui extensionem per longitudinem et latitudinem hec uerba propria eius sunt. Et locus dubii est quia dixit ꝙ matrix et uesica sunt unius tunice. et hoc sanum est. Et ostédit in iuuamento mébrorũ et in pria uirtutum vnũquodq; habere duas tunicas: quod habeo pro non uero. Et credo ꝙ istud accidit culpa transferentis uel etiam eius qui librum scripsit.

Et si aliquis dicat ꝙ una tunica est ꝓpria uesice queadmodum dicit Galienus. Et tunica supior est ex pellicula cooperiete mebrū quodlibet est similiter cauillosum. quia quodlibet duarum tunicarū habet supra se unā pelliculam. et de eo non dicitur ꝙ sit triū tunicarū: debet hoc inspici.

C Galienus in prima morborū et accidentiū blasphemauit homines qui noiant febrē quadam uice egritudinē: et alia uice febrem: apostema sequentē noiant accidēs. Et dixit hoc malum semp est egritudo et sequūtur egritudines alie egritudines sicut apostemata febres sequūtur. et in prima ad glauconē dixit hec uerba ꝓpria. Febres ex humorū putredine fluctuātes cognoscūtur isto noie.s.noie febris: et nō sunt ipse accidētia aliarum egritudinū sed ipse proprie sunt egritudines. Inspice quē admodū febrē cōtrariis nominibus nominauit.

C Galienus in secunda ciborū de cortice citri dixit hec uerba propria. Cum opatur uia medicine est utilis habenti indigestionē sicut ei sunt utilia alia plura habentia qualitatē calidam et acutam. et in. vii. medicinarū simpliciū dixit hec ꝓpria uerba. Cortex citri nō est frigidus imo tempatus uel a tempamento parū remotus. Et locus dubii est. quia primis uerbis dicit ipm esse calidū et acutū. et uerbis ultimis dicit eum esse tempatum.

C Galienus in ultia medicinarū ubi locutus ē de melle et loquutus est de colera cuius color est citrinus et de illa cuius color est rubeus. que colera citrina habet species alias duas pter istas dixit hec uerba propria. Species alias omēs nos uidemus dum purgantur a corpe absq; colera porrea nisi quādo egritudo est fortis. sed colera rubea colera citrina et colera porrea sepe exeunt cum uomitu et assellatōnibus sine egritudine. et hoc est ꝓpriū sanū ex libris antiquorū. et locus dubii est hic. quia pepigit in colera porrea que nō exit nisi in egritudinibus fortibus. et postea dixit ꝙ porrea exit absq; egritudine. Et si inspexerimus per dictum eius ꝙ in egritudine forti non inuenitur colera porrea nec exit nec apparet erit hoc cauillosius in redditione sue cause. et in summa iste est locus dubii. In quo debet inspici.

C Galienus in decimasexta iuuamenti membrorū dixit. Nō

cõiungitur cuti aliquis singularis neruus spẽaliter sibi ueniẽs sed cõiungitur sibi a mẽbris sub ea existẽtibus minime parti cule particularum nerui qui ipsis cõiungitur ut ligent cutem cum eis que sibi subsistunt membris et fiat sibi status instru menti et sentiat per eum. hec sunt proprie uerba eius. Et in ul tima scientiarum dixit. Medici ignorãt ꝙ ex neruo elongato et diuiso in cutem manus totam sensus uenit ad ipsam et in ipsa radicem habet. et lacertus qui mouet lacertũ manus habet ra dicem aliam preter illam. hec sunt proprie uerba eius. et locus dubii est plurimũ manifestus. quia in iuuamento mẽbrorũ di xit. Neruus cutis est neruus qui diuiditur ex lacerto mouente manũ. uellem scire si hoc est propriũ manui inter mẽbra om nia quare non dixit illud.

¶ Ait Moyses. Ego habeo sanũ quod dixit in iuuamẽto mem brorum. s. extremitatis cutis cessat sensus et motus eius non cessat. et causa huius non est neruus diuisus in lacertum illius membri opantis motum. sed particule minime nerui eiusdem. sicut dixit in iuuamento ad cuius particulas minimas et subti les diuisas in cutem pestis descendit. Et ideo cessat sensus cutis et non cessat uirtus eius. quia pestis non est propter neruũ ue nientem ad lacertũ. Et hec causa currit supra radices quas nos docuit Galienus et est cessatio rami non nocet radici. et cessatõ radicis ramũ cessare facit.

¶ Galienus in prima morborũ et accidentiũ dixit. Ex humo ribus aliqui cõmiscentur ad inuicẽ. et impossibile est inueniri aliquẽ ipsorũ quin sit cum alio nisi raro. hec sunt proprie uer ba sua. Et in secundo morborũ et accidentiũ dixit. Quorumli bet horũ humorũ aliqui multotiens fluũt in membra puri pro prii et non mixti. et possibile est ꝙ fluũt mixti. Ista sunt ꝓprie uerba eius ibi. et locus dubii est notus. quia in pria dicit hũo rum aliquis purus et proprius raro inuenitur. et in secunda di xit. Multotiens inuenitur purus influxione sui. et possibile est ꝙ fluit mixtus. et illud quod semp inuenimus est sicut dixit in prima. Debet hoc inspici.

¶ Galienus in particula de colera nigra dixit. Multotiẽs egre diuntur cum uomitu uel egestione chimi nigri quorũ egressio

quādoqꝫ significat bonū. sed colera nigra cum egreditur cum vomitu uel egestione significat periculum. hec sunt ꝓpria uerba eius ibi. et ostendit dictum suū demonstratione plurima ꝙ apparitio huius humoris est signum perniciosum. Et medici insipientes credunt ꝙ exitus huius humoris mali sit iuuatiua res et nō est ita. Et expositōe sua supra quarta aphorismi dixit. Colera nigra et quilibet humor niger malus multotiens significant bonū maxime cū apparet natura supfluitates egritudinis expellente. hec sunt propria uerba eius et locus dubii est cognitus. quoniā pepigit uerbis ultimis ꝙ apparitio colere nigre expulse p naturam quādo supfluitates egritudinis expelluntur significat laudabilitatē. Et primis uerbis dedit sententiam generalem ꝙ colera nigra cū exit significat destructionē et videtur mihi ꝙ illud quod dixit in libro suo de colera nigra est sanū. Et quod dixit in expositōne aphorismorū. sanū est in humoribus nigris omnibus et non in colera nigra. Hoc inspiciendum est plurimū.

¶ Galienus in secūdo cōplexionū dixit. Humoribus cōuenientior et laudabilior naturaliter ē sanguis: et colera nigra est sicut amurca et sicut fex sanguis et ideo redit frigidior et grossior sanguine. et colera citrina est satis calidior et siccior sanguine. et flegma est frigidius et humidius omnibus que sunt in corpe aialis. et causa agnitōis huius est sensus tactus. hec sunt proprie uerba sua. Et in secūda morborū et accidentiū dixit. Res que fluit sine dubio demōstrat caliditatem et humiditatem penitus excepto ꝙ debet esse humida potētialiter. Et medici antiqui et philosophi fecerunt mentionē de virtute humiditatiua: quarū uirtus est huius status et probauimus causam huius uirtutis in libro in quo nominauimus causas medicinarum. et in aliis libris et que necessaria sunt in libro suo in quo sumus nominauimus ibi. Et sūt ꝙ colere citrine uirtus est calida et sicca et colera nigra frigida et sicca. et colera sanguinea calida et humida. et flegmatica frigida et humida. Hec sunt proprie uerba eius et locus dubii est agnitus. quia in secūda complexionū dicit colera citrina est calida et sicca effectiue. et in morbis et accidentibus dicit ꝙ calida est et sicca potentialiter. Et simile de ce

teris humoribus quattuor cognoscitur sicut de colera citrina. Debet hoc inspici.

¶ Galienus in expositiõe pticule Ipocratis de humana natura dixit hec uerba propria. Ego ostendi in libro cõplexionũ ꝙ ver est tempatum. et hypocras dicit hic ꝙ est calidum et humidum. et res est sicut Ipocras dicit. Et Galie. in expositõe prime pticule Ipocratis de uentis terris et aquis dicit ꝙ ver est calidũ et humidũ et hoc est sanũ. et est tempatũ cõiunctiõe sui ad corpus humanũ. Ait Moises utrunq̃ dictũ quod supius dixit est sanũ. sed ultimũ confirmauit.

¶ Galie. in. vii. ingenii vbi incepit loq de statu viri cuius stõa cum medici desiccarũt et reduxerũt ipsum uirum ad ptisim dixit Medici uidentes quia stomacus illius nullo tempore digerebat dabant ei bibere sucũ sumac et appõebãt stõ suo exterius medicinas omnes quas antea nominaui et reduxerunt ipm ad statum illius cuius totalis humiditas corporis est amissa intantum ꝙ sicut mortuus rediit. Ego uero cum incepi curare ipsum dedi ei per omnem viam omnia humida. hec sunt proprie uerba sua. Et cum incepit dicere consilium huius uiri dixit. Nos curamus uirum hunc quem medici desiccarãt quia uia caloris et frigoris liber erat et nullum horũ duorũ eius corpori domiabatur totaliter nec stomaco suo: et siccitaté et subtilitaté multam in corpe ipse habebat. Hec sunt ꝓprie uerba sua sua ibi. et locus dubii est ualde manifestus. quia primis uerbis dixit ꝙ erat desiccatus multũ et redactus ut mortuus. et in ultimis dicit ꝙ est tempatus inter caliditaté et frigiditaté. imo corpus eius ẽ oio frigidũ. quia in eo caloris naturalis materia est amissa. Et in eadem pticula de isto uiro dixit. Impossibile ẽ ꝙ remaneat siccitas in statu suo vno et calor et frigus absconsi sint. et ꝙ ipsorũ actio minime esse possit. quia mẽbra cum non nutriũtur cito infrigidant. hec sunt ꝓpria dicta eius ibi et hoc sanũ est. et post uerba ista que dixit de uiro isto videlicet ꝙ erat a caliditate et frigiditate liber adiunxit uerbis ipsis dicta ista.

Nos curamus siccitatē in isto tantūmodo dominantē ex calidi tate sola diu durante excepto ꝙ ipsam siccitatē frigoris quanti tas nullatenus est sequta moratura cum illa. Et hoc ultimū uer borū suorum ibi est quod dubium plurimū augmētauit. Quō potest esse ut iste qui est desiccatus et redactus ut mortuus fri giditatem non habeat maīfestā: et ut siccitatē ipsius frigiditas penitus non sequatur: et qui rediit in cinerem sit uiuus. Insup ex dicto suo mirabilius isto insurgit. quia ipse redactus in sicci tatem plurimā ex amissiōe cibi nō nutritur: et mēbra cum non nutriūtur breui tempe infrigidantur. et in sūma ista uerba ga lieni ultima sunt sana.

℄ Galienus in pticula prima de pulsibus dixit. Pestis mag na facit pulsum inequalē imparē. hec sunt uerba propria eius. Et in. xiiii. parte magne de pulsibꝫ dixit. Pulsus inequalis im par significat ꝙ causa inequalitatis eius ē egritudinis incerta mutatio. vel eni egritudo mutat ad mēbrū ignobile et patiēs li beratur uel mutatur ad mēbrū nobile et moritur eger. Pulsus igitur inequalis impar nō significat aliquod certū nūc. Hoc ē propriū uerborū suorū. et locus dubii est manifestus. quia in primis uerbis indicauit ꝙ pulsus inequalis impar significat magnā pestem: et in uerbis ultimis dicit neqꝫ significat bonū neqꝫ significat malū et hoc dictū soluitur. Pulsus inequalis im par significat ꝙ pestis nūc inuenta magna nescitur ad quē di ctorū statuū reducatur. Debet hoc inspici.

℄ Galienus in pticula de tempibus egritudinum ubi incepit ostēdere ꝙ ois egritudo a qua qs cōualescit quattuor hēt tpa. s. principiū augmentū statū et declinationē. et ꝙ aliquarū egri tudinū natura est principiū ꝓpter sui paruitatē sicut creditur ta mē sine dubio principiū habent quod ē breuissimū Dixit inue nimus egritudinē ualde fortē ut est apoplexia cuius principiū et augmentū est in mimo tempis. et similiter ē epilensia. hec sunt ꝓpria eius uerba et nulla dubitatio est in eis. Et in prima de crisi ubi incepit ostēdere ꝙ nature egritudinū significāt lō gitudinē uel breuitatē tēporū egritudinū dixit secūdum hunc statū oportet te significare in omnibus egritudinibus tēpora ipsarū. quia febris adurens apostēa lateris et apostēa pulmōis

principiū earū est breue. Et epilensia: dolor mulieris: dolor iū/
cturarū: et dolor renum: ipsarum principiū ē longū. hec sunt
eius ꝓpria uerba ibi: et locus dubii est. quia in ultimis uerbis
dicit epilensiam habere longū principiū si uoluerit ut p hoc di
ctū intelligatˀ pricipiū accessiōis epilensie breuius tempus illo
scibile nequaquā esse pōt: sicut ipse dixit in libro ꝓdicto de tpi/
bus egritudinū. Et si uoluerit ut pricipiū illud intelligatˀ causa
que generat epilensiā hoc dictū nullo mō ē sanū in statu tēpo/
rum egritudinū. Ego uero dico ꝙ in epilensia de qua fit men/
tio in crisi scriptor qui librū scripsit in radice peccauit.

¶ Galie. in quarta medicinarū simpliciū dixit. Medicine solu
biles ferro et lapidi igne cadēti et similibꝫ sibi sūt ille medicie
q̄ recipiūt illud quod attrahit excorruptōe quā expellit calor ex
istēs in corpe sicut ē terra frācigena vitreolū viride: et vitreolū
rubeū: et argentū uiuū: et oēs huiusmōi medicie sūt grosse cū
uirtute calida que stomacū cōburūt et quod ē circa uentrē. hoc
ē ꝓpriū eius ibi. Et dixit in. ix. ipsius pticule cū loquutus ē de
argēto viuo: nescio p discussiōes quas feci his et ꝓbatōem. Si
accidit cū bibitˀ et nescio quid opatur dū apponitˀ exterius su/
pra corpus. hoc ē ꝓpriū eius in argēto viuo. vellē scire ratōem
qua iustificat argentū viuū in quarto gradu. quia occidit eum
adustiōe sicut sp ēs uitreoli et his similia.

¶ Galie. dixit in. xi. ingenii hec uerba propria. Melius quod
dixi est ut flobotometˀ vena nō in febribus acutis tantū sed in
ōibus febribus accidentibus ex putredine humorū.

¶ Ait Moyses. dubitat qs in opatōe sua facere minoratōm in
ōibus febribus putridis. quia Galie. inhibuit in pticula de flo
botōia et alibi minutōem in febre flegmatica pura in qua hūo/
res sunt crudi et indigesti: et similiter inhibuit minutōm in fe/
bre quartana pura nisi accidat ex dominio sanguinis. Et sicut
mihi uidetˀ dissolutio huius dubii ē qa intellexit p dictū suū in
omnibus febribus putridis idest in qualibet febre putrida: cu/
ius nō humor singularis sed multiplex est eruptus et redit res
et in qualibet febre ex putredine sanguinis accidēte: quia cum
flegma uel melancolia putrefit cū sanguie utilis ē flobotomia.
Et cum putrefit flegma uel melancolia tantum flobotomia est

prohibenda. Quare oportuit eum dicere hoc propriũ. et in om/
nibus febribus accidentibus ex quibuslibet humoribus pu/
tridis.

¶ Galienus in sexto medicinarum simplicium ubi loquitur
de origine vrtice et de iuuamentis seminis huius herbe dixit.
Et habent cum hoc uirtutem inflatiuam ratione cuius redacte
sunt prouocatiue appetitus coitus et maxime cum bibitur se/
men huius herbe cum sapa. hec sunt propria verba eius. Et cũ
incepit loqui de uirtutibus herbe huius dixit. Inflatio quam
diximus eam generare oritur ex adextris cũ stomaco cum di/
gerit. hec sunt propria uerba eius. et ideo non effectiue sed po
tentialiter inflatiua. Ait Moyses. Non video penitus dictum
hoc aut quid intelligi aliter per dictum ipsum. Et cauillatio hec
sicut mihi videtur est ad illum qui librum transtulit reducenda
Locus dubii est quia ex dicto suo fecit urticam inflatiuam po/
tentialiter et non actualiter. et omne inflatiuũ est inflatiuũ po/
tentialiter et nõ actualiter. et uerba hec et oĩa alia aliter nõ sunt
et ideo nulla medicina potest actualiter dici inflatiua. Et Gali.
probauit alibi omne quod medicina dicitur nõ nominatur me/
dicina nisi a calido uel frigido potentia et non a calido vel fri/
gido actu. et calor nostri corpis potentialiter exit et manifestatur
per actũ. Debet hoc inspici:

¶ Galienus in expositione supra particulam P thimei proba/
uit ꝙ epar solum cibum in sanguinem mutat et non corpora
a sanguine circumdata. et dixit ꝙ membrorum nostri corpo/
ris quodlibet cibatur sanguine quem cibum conuertit in simi
litudidinem corporis sui etiam si nullo tempore inueniatur in
eo sanguis ut est os cartillago neruus ligamentum corda et
pellicula et membra ipsa conuertunt sanguinem in sui na/
turam qualiter potest esse ut corpus nerui quod est album et
ex speciebus pellicule generet sanguinẽ et non cibetur donec
cibum in naturam suam mutat et dixerat. Sufficit ꝙ epar solũ
est quod cibum in sanguinem mutat. Et verba sua propria sa/
na sunt usque nunc, et cum in particula illa dictum suum exq/

siui non inuenitur complementum dictorum uerborum in suo originali.

Gali. in tertio sciētiarum ubi loquitur de dolore emicraneo dixit: Cum generatio eius est ex uentositate sentit patiens dolorem extensiuū: et cum ex multitudine humorū: sentit cum ipso grauedinē: et dixit in particula de flobotomia uerba ista ꝑpria: Signū propriū spēi repletionis: que est quo ad uirtutē: est grauedo: et alterius speciei repletionis que est quo ad uasa: est extēsio: Et ē hic locus dubii: quia dixit in primis uerbis sensus grauedinis cū dolore emicraneo significat humorū multitudinem. et in uerbis ultimis dixit. extensio significat repletionem quo ad uasa: et hec repletio accidit ex multitudine humorum sine dubio: Et illud quod uidetur mihi in hoc ē ꝙ significatio: quā dixit in libro suo de flobotomia supra duas species repletōnis: ē cum sentit aliquis grauedinē uel extensionē absq; dolore: q̄ aut in mēbro uno aut in toto corpore: Sed in quo mēbro sentit dolor fortis sicut est emicran. tūc est doloris sensus cum grauedine: et significat multitudinē humorū non malitiam ipsorū tātū sed et causas malitie eorūdē: et hoc ē quod nocet mēbro adeo ꝙ mutat illud et nō multū. Et si aliqs dixerit ꝙ hoc ē ꝑpriū capiti quod ꝓbat ex dictis Gal. in secūda miermir: q̄ uerba ꝑpria sūt ista. Ex multitudine hūorū accidit grauedo i capite nō soda nisi accidat ex eis opilatio. et est ualde molesta huius rōnis assignatio: Quia ex dominio multitudinis humorum tātū: que repletō est quo ad uasa accidit grauedo capiti et cuilibet mēbro: et toti corpori extensio et nō grauedo tantū. Debet hoc inspici.

Gali. in .v. ingenii cum incepit ostendere sicut curatur qui expuit sanguinem a pulmone dixit: Precipimus ut eger non inspiret forti inspiratione: sed utatur sessione et ocio continue: et fiat sibi flobotomia ex uena genu: hec sunt proprie uerba sua: Et dixit in expositione sua in prima humorum uerba ista ꝑpria Non oportet illum a cuius meri sanguis exit, uel pulmone. uel pectore. uel canna pulmonis: clamare: uel inspirare: et expirare fortiter. Motus uero manuum non est ei nociuus.

Vtilior tamen est ei motus pedum: motu temperato: ex quo non accidat constrictio spiritui: et locus dubii est manifestus: quia i primis uerbis precipit ut eger sedeat et in ocio continuo psistat et in uerbis sequentibus precipit ut moueatur eger motu tépato
¶ Gali. in secunda medicinarum ubi loquitur de psilio dixit: semen in hoc terre nascente est melius et est frigidum in secundo gradu et medium inter humiditatem et siccitatem et temperatum: hec sunt propria uerba sua ibi. Et in. ii. ad glauconem ubi loquitur de formica comestiua dixit proprie ista uerba. Caue tibi operari in hac egritudine latucas. uirgam pastoris. lenticulas aque nenufar. psilium. portulacã. semperuiuam. et hiis similia que sunt frigida et humida: Et locus dubii est. quia dixit in ultimis uerbis psilium esse frigidum et humidum: et numerauit ipsum cum latucis. portulacis. lenticulis. aque nenufaris quorum statum omniũ dixit esse frigidum et humidum: et in primis uerbis dixit ipsum esse temperatum inter humiditatem et siccitatẽ. Debet hoc inspici.
¶ Gali. in. xiii. ingenii ubi loquitur de curatiõibus apostematum splenis et epatis mensurauit medicinas membrorum ipsorum uerbis propriis: et sunt hec: Duo membra indigent medicinis similibus sibi adinuicem in specie: quarum una pmutat fortiter et alia pmutat debiliter: Splen uero eget fortioribus medicinis quantitate superfluitatis grosse: que nutritur supra cibũ epatis: hec sunt proprie uerba sua ibi. Et dixit in quarto iuuamẽtorum: Cognosce a me sũmam ciborum quos dicam tibi horũ trium membrorum et est. Epar cibatur sanguine rubeo grosso: Splen sanguine nigro subtili: et pulmo sanguine digesto plurimum claro et subtili proximo nature spiritus. Ista sunt proprie uerba sua: et locus dubii est: quia in ingenio curationis dixit: Cibus splenis est grossior cibo epatis: et i iuuaméto mẽbrorũ dixit Cibus splẽis est subtilior cibo epatis. Et illud quod nobis probauit in iuuamento membrorũ est sanum: Mẽsurauit enim ibi inter cibum subtilem epatis splenis et pulmonis: dicẽs. Cibus epatis est grossus ratõne substantie sue. Et cibus pulmonis est subtilis: et cibus splenis medius est inter utrunqꝫ: subtilior isto cibo epatis: et grossior pulmonis cibo: Et postmodum mensurauit colorem sanguinis q cibus ẽ horũ triũ mẽbrorũ: dicẽs

¶ Sanguis quo cibat̃ pulmo ẽ rubeus clarus. et sanguis quo cibat̃ splẽ ẽ niger. et sãguis quo cibat̃ epar ẽ medius iter utrũ⸗ ꝙ: minus rubeus sanguine pulmõis: et minus niger sanguine spleis. et vt mihi videt̃ galie. hoc totũ discussit ut obliuiõi mime raderet̃. In ingenio ãt cibũ largo mõ accepit sicut accipit̃ a po pulo. et sicut ipse dixit ꝙ panis et sicla sunt cibi. et nõ est dubi um ꝙ illud quod primo splen sibi attrahit mutat et eo cibatur: et illud quo cibatur est grossius illo quod ad se attrahit corpus epatis. et quo cibatur. et hec est intentio galieni i ingeniis. De bet hoc inspici.

¶ Galienus dixit in secũda megapulsus uerba hec propria. Lingua grecorũ est dulcior: suauior: docibilior: apertior: et ap tior generi humano quã lingue alie omnes. Cognitis eni lin⸗ guis aliis gentiũ cognosces veraciter ꝙ ipsarũ aliqua ẽ similis clamori porcorũ: aliqua vocibus ranarũ: et aliqua uocibus gra culorũ que turpes inueniũtur cũ proferũtur motu lingue labi orum et totius oris. aliqui eni ex ipsis cũ loquũtur emittũt uo⸗ cem multotiẽs ab intrinsecis a corpe gutturis: sicut est vox ster tentiũ: et aliqui torquẽt os et sibilant: aliqui mugiũt et clamant cũ tota uoce: et aliqui nõ emittũt vocẽ omnino: et aliqui aperi⸗ unt os apertõe forti cũ emissione lingue exterius: et aliqui ne⸗ quaquã aperiũt os apertõe forti quorũ lingua ad motũ tarda ui detur ac si esset grauata et ligata.

¶ Ait Moyses. Sunt uerba hec Galieni de lingua grecorum quã appropriauit humano generi pre linguis aliis omnibus. Rasis et alii dubitarũt et conati sunt ostẽdere ꝙ oẽs lingue sũt pacifice: et quelibet ipsarũ ignorãti eã et nõ cito in ea ẽ grauis et seruilis. et ad hoc intẽderũt omẽs qui nixi sunt obuiare uer⸗ bis predictis. Et sicut mihi videtur sanum est quod dixit de lin gua grecorũ: quoniã prolatio elemẽtorum et motus instrumẽ torum uerborũ sequitur naturam climatum habitatorũ formã et quantitatem membrorũ inhabitantiũ ea tam interius quã ex terius. Et Ebunasar alfarabii dixit hoc dictum in libro elemen torum. Sicut homines clymatis medii completiores sunt sen⸗ su forma et figura pre aliis omnibus hominibus scilicet melio ri forma et figura. Meliori compositõe membrorum et tempe⸗

ratiori complexione quam homines aliorum climatum in ulti/mis positorum. ut eorum qui sunt in ultimo septetrionis et meridiei. ita prolatio elementorum ab hominibus dicti clymatis medii. et motus instrumentorum uerborum suorum dū loquūtur sunt temperatiores et lingue humane proximiores quam prolatio elementorum et motus instrumentorum uerborū ho/minū positorum in clymatum ultimo a medio elongatorum. et per linguam grecā quam noiauit Galienus intellexit ipse non solum grecorū linguam sed ipsam et sibi similem: queadmodū sunt lingua greca: lingua arabica: hebrea: chaldea: et persica: que lingue sunt hominū climatum complexionem temperatā habentium. Et quicunq; nouit linguā arabicā et hebreā cognoscit ꝙ utraq; ē vna sine dubio. et lingua chaldea est ꝓxima ipsis proximitate qua sunt proximi et greca est proxima chaldee sed aliquātulo differūt. s. tribus elemētis uel quattuor: et lingua p/sica est remota ab eis: et prolatio similiter elementorum multa remotōe. et nō faciat te errare loquela hominū in climate medio hodie cum loquela turpi ualde loquentiū. quia mutati sunt ad ea loca a locis ultimis. et est sicut inueniretur aliquis hebreus uel arabs in septentrione aut meridie et loqueretur ibi cum lingua sua qua nutritus fuit in terra sua.

De ijs qui sapientes sunt in o/culis suis.

¶ Ait Moyses scitur ex dictis philosophorū ꝙ anime accidit sanitas, et egritudo sicut corpi: et egritudo anime et sanitas de quibus agitur habent fieri ex credentia et moribus sine dubio que proprie sunt hominum. Dico igitur insanas credentias et mores prauos plurima mutatione specierum suarum egritudi/nes humanas ex summa. quarum egritudinū est egritudo quedam cōmunis a qua nullus eripitur nisi aliquibus tempori/bus longis que egritudo uariatur in hominibus augmento et diminutione: sicut uariantur omnes egritudines corporales et aiales. Et hec egritudo de qua in presenti loquor est ꝙ quilibet homo credit animam suam esse doctam plusquā sit et vult et desiderat omnia que credit complere absque studio et labore.

Et inuenio hanc egritudiné comuné apprehendisse aliquos ex uigilátibus et scientibus aliquam scientiá phisicam: uel aliquá artem mecanicam. aut scientiam ex scientiis positiuis: e quibus aliquis loquitur ex scientia quam nouit. et ex scientiis aliis de q bus nihil scit aut parū expertus est in eis: et dicit uerba sua su pra illas scientias sicut supra scientiá quam nouit et maxime si supuenerit sibi aliqua felicitas ex felicitatibus reputatis: Vnde factus é. dominus. dux. aut alius magnus: Verba dixerit: et au dita fuerint: et nullus repugnauerit sibi: et quantūcunq; augeť hec felicitas et fortificatur; Intantū augetur egritudo ipa: quous q; pueniat ad lacertos: et redit et incedit ipe cum tempore et róe sui status predicti: quod sibi placet dicere dicit: et ad questiones obiectas sibi respondet cum rebus quas uult: et non uult confi teri ꝙ sunt res quas ignorat: et iam egritudo hec dominata é in aliqbus; q nó cótéti statu huiusmodi incipiunt dicere et probare ꝙ sciétie quas ignorant sunt inutiles; nec alicui discere eas é ne cesse: et non est sciétia qua uti debeat aliquis toto tempore suo: nisi scientia quam ipi sciunt: et nó alia: siue phisica siue positiua sit. Et plures compilauerūt contraria supra scientias quas igno rant: Et in sūma egritudo habet accidens amplū satis: et cum ra tionabiliter inspicis in dictis huiusmodi apparebit tibi quátitas egritudinis sue: et si proximus est casui uel saluti. Et Galieno medico aplicuit aliquid egritudinis huius: sicut applicuit homi nibus ignaris scientie sue: qui quidem sciuit in medicina satis: et magis q̄ aliquis alius de quibus famam audiuimus aut dicta uidimus et inuenit inuentioné magnam in anotomia: et de ope ra: noibus mébrorū: iuuamento et creatione eorum: illud appa ruit sibi quod nó alii: et de statu pulsus probauit rem que proba ta non fuit tempore Arist. absq; dubio et in medicina cui totali ter apposuit mentem suam sanius dixit quá Arist. in libris suis Et hoc non est dubium scientibus ueritatem: et sicut sciuit scien tiam medicine credidit scire alias scientias philosophicas omés in quibus paruus fuit: et inuitauit se ad dicendum in Logica Phisica. et Methaphisica quedam dicta hominibus huius temporis impugnatiua Aristotelem: sicut etiam illud satis

plene apparet in libris quos compilauit de motus tempore possi bilis et motore primo: et de opinione ypocratis et platonis: et de spermate: et in libro de probatione cuius sciam plurimū cómē dauit et sine ea in medicina nullum credidit éé perfectū: in quo libro modos possibiles et contingentes ualde utiles et necessari os medicine: et fere sciētiis omnibus ad probatōnem diminuit: et cassauit: asserens eos éé inutiles et nō necessarios ad probatō nem et modos manifestos: et sunt qui inueniuntur ad probatiō nem: nō necessarios tantū retinuit cogitans ipsos ad probatōnē necessarios éé: et dixit ꝙ exercitatio Arist. et aliorū cum modis possibilibus et contingentibus fuit āmissio temporis: hoc totū euigilauit ebunasar alfarabii: et uidi supra hoc ꝙ proprium est ebunasar dicentis in expōne modi magni cū cepit exponere pla niciē quā explanauit de modis possibilibus: non ē res sicut cre dit Gali. medicus qui dixit in libro suo quē nominauit librū ꝓ batiōis: Inspectio ad possibile et modos possibiles causatos per illud est superflua: et cōuenientior inspectio hōibus est ad mo dos possibiles et maxime in medicina: et Gali. dicit oportet me dicum studere tēpore longo supra librum suum intitulatū de ꝓ batione credens ꝙ cōpilatio dicti libri sit satis utilis medico cir ca particulas tractādas artis sue: Et modi quibus operatur me dicus in scia egritudinum et causarū uniuscuiusqꝫ ipsarū sunt illi: quibus oportet medicum curare: et sunt modi possibiles: et nulla formarū modorū aliorū est necessaria: nisi raro: et sunt fe re proxime extra artem medicine. Et ideo non oportuit ipm̄ loq in predicto libro: nisi de formis modorum possibilium tantum: quas cassauit in eodem libro: et non de formis inuentorū: quas retinuit ad probationem: quia forme que inueniuntur non sunt ad probandum parate: quoniam probatōnes nō fiunt ex huius modi materia: sed fiunt ex formis possibilibus tantum: Expleta sunt uerba ebunasar: et ideo ubi Arist. cepit probare modos cō tingentes possibiles et manifestos: dixit ebunasar in expositōe uerborum illorū uerba hec propria: Huius porta est magni iu uaminis satis magis quā possibile purum: quoniā oēs artes me canice operantur cum porta hac: et maxime circa pertractatōem singularium futurorum: si sint uel non sint in medicinali arte.

laboratoria: marinaria: consiliis ciuitatū: eloquētiis et similibꝰ illis quibus necesse est ut sint scientia et libri cōuenientes his. et totum hoc spectat ad modos. Expleta sunt uerba ebunasar. Cogita itaqꝫ et admirare in uerbis Gal. sicut nixus est laudare logicam in omnibus libris suis et ostendit causam pestis medicorum tempe suo fuisse puitatē et diminutionē eorū in sciētia logice et causam sapientie sue fuisse suū exercitiū in logica: quibus medicus ad sciendū logicam necessario inuitatur. Ac ipse Galie. cōpilato libro de probatōe retinuit omnino formas generaliter et specialiter modorū possibiliū et cōtingentiū utiliū tantū arti medicine: imo uilipendit eum qui opatur hoc plurimū. Et dicit ꝙ hoc nō ē necessariū penitus. et nullus dubitat ꝙ Galie. legerit libros Aristo. in logica. et ꝙ sciuerit logicā plus quā alius qui minor fuit eo in sciētia. sed rōe egritudinis communis de qua locutus fui credidit ipse Galienus ꝙ nouerit artem logice et oēs alias artes sicut nouit artē medicine et inuitauit se ad ea que se inuitauit et nō permansit in illo statu. sed ex dulcedine saporis quē saporauit ex aliquibus iuuamētis membrorū inuitauit se ad prophetiā dicēs. Venit ad me dei nūcius qui docuit me sic et precepit mihi sic: utinam fuisset isto gradu cōtentus: et tenuisset se in numero philosophorū salus domini super ipsos. et non oblocutus fuisset supra illos. sed non fecit hoc imo insipiētia sua pduxit animā suā ad illud ꝙ mēsurauit corpus suū cum corpe Moy. attribuēs eidem insipientiā et suo corpori cōplementū. Exalter̄ deus a dictis insipientiū exaltatō ne plurima. Et uider̄ mihi bonū ut audire te faciā dictū Galiēi propriū. Nam qui noiat heresim nō est hereticus. Dico autem contra Galienū qui inuitauit se ad huiusmodi altissimū nō habens Moy. sicut nos tenētes legem habemus. Et ostendam hac demonstratione ꝙ insipientia quā attribuit Moysi erat attribuenda ipsi Galieno vere et nō ei. et ponā dictū meū inter eos sicut inter duos sapientes: vnū compilatiorē alio: et diffiniā uerba prophete magni et hominis medici uerbis propriis. hoc enī spectat ad mediatorē. Dico igit̄ ꝙ Galie. cum incepit probare in .xi. iuuamentorū utilitatē status pilorū superciliorū et palpebrarū qui non elongātur nec extendunt̄ ut capilli capitis dixit

Galenus p[er]fecit se Moysi.

verba ista propria. Nam creator qui exaltet̃ pcepit pilis istis ut maneāt in statu uno nec elongent̃ tempe aliquo: et pili recepe/ runt hoc mandatū et cōsentientes ei steterunt non puaricantes eius mandatū eis factū. Et hoc fecerunt uel sui timore amicitia uel reuerentia: aut quia ipsi pili sciunt ꝙ status huiusmodi non elongatōnis ut capilli capitis est eis res utilis digna et pulchra in opatōibus suis. Sed consiliū Moy. in re naturali quod ē lau dabilius et dignius tenetur a me magis quā cōsiliū hereticorū quod est melius et salubrius reliquo et est hoc. Deus est princi pium et creator omniū creaturarū sicut dixit moyses et inuen/ tor pricipii idest cause materialis ex qua res creatur. et creator qui nos creauit opatus est pilos in palpebris et superciliis sta/ tus non elongatōis ut capilli capitis qui status utilis est eis. et sciens hoc operatus est sub pilis palpebrarū pellem durā simi/ lem cartilagini extensam in longitudine palpebre. et similiter posuit sub pilis superciliorū quandā pellem durā cartilagino/ sam inuiscatam ipsis pilis ut remaneret in prima longitudinis quātitate. Et uoluit creator eos sic esse sicut uoluntatis sue esset opari subito aliquē hoiem ex lapide bono statu lapidis nō mu/ tato et hoc ē impossibile. et differētia hac differt credētia Moy. a credentia platonis et nostri omniū grecorū. Et moys. credidit Sufficit uoluntas dei circa materiā adornandam et pparandā. que statim ut vult adornat̃ et preparatur. Credidit etiā ꝙ om/ ne est possibile apud deū qui si uellet creare ex cinere equū uel thaurum subito crearet ipsum. Et ipse Galie. dicit hoc in medi cina ꝙ ex rebus sunt res ꝓprie impossibiles. et sunt ille quas deus non uult esse penitus. imo vult ꝙ sint res possibiles et ex possibili non eligit nisi meliora et utiliora et principaliora. et quia melius et principalius ē pilis palpebrarū et supciliorum remanere in quantitate longitudinis sue: et numero quibus sunt semper: creator uolens pilos esse sicut sunt statim factum est ut deus uoluit. Et si uoluisset istos pilos esse i statu quo sūt et non posuisset ipsorum plantationē in corpore duro et eorum creatio esset ex pelle humida nullo modo esse posset hoc peni/ tus etiam si uoluisset hoc millesies milies. immo status eorum mutaretur: nec erecti nec firmi essent. et quia ita est dicit deum.

in opere suo duplam habere electioné. Vna ipsarum est electõ melioris status utilioris et côuenientioris ad opationé, et alia est electio materie côuenientis ad illud. vnde postquam melius et utilius est ut pili palpebrarũ sint erecti et firmi et sint semp in vno statu quãtitatis longitudinis sue et numero fecit planta tionem et confirmationé pilorum ipsorũ in corpore duro. Et si plantauisset in corpore humido ipsos insipietior fuisset quã Moy. et insipietior quã dux exercitus insipiens qui edificat fũdamenta murorũ ciuitatis sue et castri sui supra terram instabilem fundatam in aqua. et hec est causa pseuerantie pilorũ ipsorum in statu uno. et hoc totũ causatur ex electione sui in materia. Expleta sunt uerba Galieni.

¶ Ait moises cum in uerbis his aliquis philosophus inspicit fundamentũ legis apparentis tempore nostro sciens manifestabitur sibi cauillatio predicti uiri. quia uerba non sunt in vnum aggregata ut consilia legis doctorum et philosophorum quorum duorum status a Galieno repulsus est et utiqꝫ ignoratur. sed loquit in rebus ex quibus sibi simplices sunt radices sicut nunc probo. Galienus opposuit moysi quattuor consilia predictis uerbis quorum unũ est côsilium moy. et alia tria non sunt consilia moysi. sed Galieni cũ modica scientia sua in omnibus que loquitur extra medicinam credidit quod ipsa côsilia quatuor essent vnum côsilium. Et dico ꝙ illud vnũ consiliũ quod est moy. sicut dicit Galie. est ramus sequés radicé legis eius et fũdamétũ suũ: et fundamétũ radicis Abrae aui sui: salus domini supra ipsos: non contrariatur credétie eorũ sed rami sequũtur radicem suam. et hec dicta omnia que dicit hic galie. per se scilicet ꝙ credentia nostra hec non oportet credi a nobis sed ab aliis sunt uerba contraria adinuicem et non sunt rami radicibus iũcti. Et nũc incipio exponere illa quattuor côsilia mox a gali. Moysi opposita. Primũ est. Deus precepit pilis superciliorũ ut non elongétur quod mandatum pili obseruarunt dicens ꝙ hoc côsilium est moysis in rebus naturalibus. et illud non est consilium moysi. quia non precepit deus nec inhibuit moysi nisi id quod credit. Et secundum consilium est quod moyses credit quod omnia sint possibilia apud deum.

et hoc non est Moy. consiliũ simpliciter sed est consiliũ Galie. quia nõ numeratur deus cum potentia supra impossibilia. Sed Galienus cum plurima euitatõe sua nõ euigilauit se in loco ca uillatõis. quia est aliquid sicut dicit Moyses quod est de re pos/ sibili: quod et alius dicit esse de re impossibili. Ramus caulla tõis huius rei cadit in radices eius. Et Galienus non cõsentit alicui istorũ nec ea sciuit sed uadit caullando se tantũ. Et con/ silium terciũ est sui Moy. credit ꝙ si deus uellet creare ex cine re equũ uel thaurũ subito crearet ipsum: quod sanũ est et ẽ con siliũ moy. et est ramus radici credentie sue cõueniẽs ut probo. Et quartum consiliũ sui est. Moyses credit ꝙ deus nõ eligit ni si materiã bonã in omni re futura. sicut exemplificauit et dixit Elegit corpus cartilaginosum et supposuit illud pilis: cui dicto non obuiat moyses. Et postquã moyses licẽciauit ꝙ deus non operatˀ aliq̃d absq; utilitate nec sicut accidit imo oĩa q̃ creauit sũt bõa ualde. et ea cũ rõe et mẽsura creauit sicut ꝓbaui i dctis meis i radicibꝫ legis et nouisti horũ oĩm sũmã. qa oculus fuit ꝑforatus in tunica uuea propter uisum et ossa fuerunt dura et sicca propter onus desuper ferendum. et simili modo fuerunt omĩa que inueniũtur in corporibus animalis. et prophete qui fuerũt post moys. assenserũt ꝙ omnia que deus creauit sapien/ ter fecit. Et Galienus sciens quoddã cõsiliũ moysis et est ope/ ratio rei subito absq; uia naturali sicut uersio uirge in serpen/ tem et terre in pediculos putauit ꝙ deus potest creare ex cinere equũ uel thaurũ subito. et hoc ẽ cõsiliũ moy. Et omnia ista sũt rami sequẽtes radicẽ credẽtie moisis. Et est ꝙ mũdus nouus est et origo mundi est per deum senem fortem solum absq; alio facientẽ mũdum post nullitatẽ purã celũ et omnia que sunt in celo et inuenientẽ primã materiã sine celo ex qua fecit terram aquam aerem et ignem. et sigillantẽ hunc planetam supra ista circulis inequalibus. et ista elemẽta et omnia ex hiis cõposita sigillantẽ istius naturis quas uidemus: dando eis formam que eis rediit in naturam. et omnia ea prout uoluit facientem. Et radicem hanc credit moyses. et cum prima materia sit adeo in/ uenta post nullitatem et sigillata sit sicut sigillata est possibile ẽ ipsi inuentori suo ipsam materiã ꝑdere et mutare similiter na/

turam omniũ que ex ipsa composita sunt: et facere eis naturã instabilem subito sicut eam subito adinuenit. Et ideo mox cre/dit omẽs naturas generatõis et corruptõis et mutationẽ earum a statu suo esse ex porta possibili: et credit numerari deum cum potentia supra omia que fecit. Et ad eum spectat uoluntas. qui si uoluerit dimittere mundi statũ ut est imperpetuũ hoc facere potest. et si uoluerit destruere totũ et remanere solus qui exal/tetur possibile esset sibi eo potente supra omnia ista. Et si uolu/erit mundũ elemẽta et singularia omia dimittere in natura sua: aut mutare generatõnem aliquã singulariũ suorũ absq; cursu naturali erit possibile sibi. et oia miracula sunt ut huiusmodi et dependent a porta nouitatis mũdi. Et dico miraculum est illud cuius generatio est contra naturã et cõsuetudinẽ. cuius species sunt due. vna est per gradus spẽales et status spẽales semper si/ne statibus consuetis. Et alia ẽ p diuersificatiõem rei subito in rem aliã: sicut uersio uirge in serpentem terre in pediculos: aq̃ in sanguinẽ: aeris in ignem: et manus benedicte in manum le/prosam: que omia facta sunt subito. et forte natura huius que accidit aliquo tempe non inueniť in hac inuentõe quieta sicut manna que cum dura erat molebať et fiebat inde panis cũ ca/lefacta erat a sole dissoluebať et fluebat. et oia q̃ inueniũtur in bibliotheca similia mãne uirtutibus sunt ex porta possibili in/uenta possibilia origine mũdi. Et ex cõsilio dicentis mundũ es/se ueterẽ omniaq; creduntˀ a nobis possibilia Et dicit ꝙ mũdus cũ singularibus suis a deo creatus ẽ ut est: et stetit statu suo cũ deo secundũ inuentionẽ sui prout deus uoluit: sicut egrotans cum egritudine que non recedit ab egrotante. et ut dies cum as/censu solis et umbra cum p̃sentia surgentis et similia illis. Et dicit dominus cõsilii huius ꝙ motus est sine generatõe et cor/ruptõe. et ideo celum dicit vetus et materiã primã ex qua crea/tio fit esse sine generatõe et corruptõe et impmutabile. Dicit ẽt ꝙ omnia mutãtia naturã hanc rerũ generabiliũ et corruptibi/lium cuiuscunq; speciei sunt impossibilia. et ideo quod fit subi/to est impossibile sibi. quia non inuenitur in natura ut aliquid subito fiat: nec futurũ aliquod in natura huius materie inueni

tur nec pmutatur status eius ad status alios. et hoc probatū est ei qui intelligit ea que spectāt ad consiliū hoc. et non credit ꝙ deus habeat uoluntatē nouā. et electionē in inuētis possibilibꝰ a quibus dependet potentia sua: ut possit nobis dare aliquotiēs pluuiam: aut eam aliquotiēs retinere secūdum uelle suū. Sed dicit ꝙ descensus pluuie in hac natura quieta sequit̄ preparatōnem fumositatū aque et aeris que operant̄ inuentōem et retentionē sui. que oīa sequūtur pparationē materie in qua potentiam deus habet. et sic difficilia in materia ipse de facili facere non potest. et que prohibent eorū inuentōem non pōt facere inueniri materia nō existente creata. et sic eius est inuentio conueniens sibi imperpetuū et in seculum seculi. Iam manifesta est tibi ratio consilii credentis mundū esse ueterē et ratio eius qui credit mundū nouū. Sed hic Galienus extra artē medicine nesciens ueritatē insipiens et uerbosus dicit et clamat multotiens et dubius est in hoc statu nouitatis mūdi et inscius utrū sit uetus uel nouus. utinam sentirem qualiter fuit dubius in radice hac ponens totā inuentionē sui in eloquio suo supra palpebrarum pilos et superciliorū radice uetustatis mundi et nescit si ē uetus uel nouus dicens ꝙ omnia que sunt difficilia in materia sunt impossibilia deo cū potentia minie numerato. et si uellet deus hec oīa millesies milies. Et dixit ꝙ nō ē uolūtas sufficiēs nisi q̄ cōuenit materie: et ꝙ deus ē pricipiū creatōis et oīm creaturarū: sicut ait Moy. et dominus principii. i. cause materialis ex qua creatio fit. hoc dictū est Gal. igitur credit uetustatē materie cum senectute dei: et ipsa sunt principia creatōnis omniū que creauit. et hoc dictū spectat ad uetustatē mundi quod credit Galie. Et res huiusmodi dubia est in eo. Et oportebat ipm dubitare si creatio equi ex cinere subito esset possibilis sicut Moyses credit. aut impossibilis sicut dicit ille qui confirmauit sententiam uetustatis mūdi. et quia dubitauit in radice et tulit sententiam in ramo est signū manifestū supra insipientiā suā conuenientia status rami ad radicē. et taliter est dictū suū ꝙ sunt ex rebus res proprie impossibiles apud deum. et dictum hoc est de uetustate materie.

Et mirabile est dictū suū ꝙ deus sciuit ꝙ pilorum superciliorū

Sugillatio galeni.

nõ elongatio erat res apta pilis ipsis: et ex dicto suo est ꝙ deus uult ut sit res possibilis: et ex possibili nó eligit nisi melius: Vtinam sentirem huius scientiá uoluntaté et electionem: quas ipse asserit esse in deo: et fecit in inuéto res possibiles apud deum: et super hec duo fundamenta edificauit dictũ suũ hoc: et dedit sententiam in ipo ex consilio uetustatis et nouitatis mundi consilio Et iam probaui tibi ꝙ róne consilii eius qui credit uetustaté mũdi non remanet deo uoluntas. nec electio nec cóplet in inuentis possibile futurũ ut eligat uel remoueat. sed spectat dictum suũ uerbis huiusmodi ad consilium nouitatis mũdi: et essentiá materie noue. Et attende sicut miscuit uerbis suis res spectátes ad consilium nouitatis múdi cũ rebus spectantibus ad consiliũ uetustatis múdi: et putauit omnia hec esse credentiam uná et cósilium unũ: et si mundus est uetus aut nouus: sibi est dubiũ: Et omnia que dixit in uerbis huiusmodi cauillata aperta sunt ei. et est credentia spális: et tulit sententiá in ipso: et hoc est signũ supra insipientiá suam in radicibus et ramis uerborum suorũ: et supra negligentiam inspectónis eius quod dixit: et hec fuit uoluntas mea tantũ in istis aphorismis: et nó alia: nec inuitaui me repugnare ei qui credit uetustatem mundi uel dubitat supra ipsum: aut infamare eum: Sed stimulauit me ad uoluntatem hanc numerus uerborum complentium regem.

¶ Ait moy. Iam dixi in proximo aphorismo egritudines húanas: In hoc auté aphorismo uoluntatis mee est ostédere tibi bonam ostensionem in inspectione et credentia tua: et est: ꝙ quicũ ꝗ dicit se uidisse sensibiliter illud quod asserit ad confirmatóné consilii sui sperans se illud uisurum: etiá si ipse habeatur homo perfecte legalitatis. ueritatis. firme loquutionis. et bonorũ morum: attéde ea que tibi dicit: et si uult ut credas opinioné et credentiam quam credit pone dubitationem in rebus quas dixit tibi se uidisse: et nó turbes méte tuam cum nouis que dicit: sed inspice in ipsa opinione et credentia: sicut inspiciendum est absꝗ inclinatóne tui ad ea que dicit se uidisse oculis propriis: siue referés. sit singularis persona: siue populus ex gentibus dicti consilii: quia uoluntas ducit hominem ad operádum malum: et maxime tempore rixe: et hoc prohemiũ proposui ut euigiles in di

etis Galieni huiusmodi sapiẽtis et principis: cuius consiliũ in membris principalibus scius ꝙ sunt tria. s. cor cerebrũ et epar que tria sunt inceptiua: et aliquod ex eis uirtuté aliquã non re/cipit a mẽbro alio aliquatenus. et credentia Aristo. et sequẽtiũ ipsum est sicut sciuisti ꝙ membrũ principale tantum est cor. et cor mittit uirtuté vnicuiqꝫ mẽbrorũ corpis cũ qua uirtute ope/ratur membrũ opatione suã specialẽ. et ideo cor secundũ Ari stotilem mittit uirtuté cerebro: et cum uirtute ipsa opatur cere/brum opatione suã spẽalem, dando mẽbris omnibus sensũ et motũ. et operãdo adhuc imaginatõem ratione et memoriã que opatões inueniũtur in cerebro cũ dicta uirtute quã a corde re/cipit. Et similiter mẽbrũ quodlibet corpis opat̃ opatione suam spẽalem cũ dicta uirtute quã recipit a corde. Et opio hec Aris. ẽ sana. quoniã aiali viuo existente uita cõpleta opationes ipse a mẽbris sicut dictũ est operãtur. Et iam aliquis locutus est in hoc preter me illud quod erat sufficiens. Et Galie. cuius consi lium est ꝙ uirtutis sensibilis et motiue et similiter imaginatio nis rationis et memorie primũ principiũ ẽ cerebrũ: et ꝙ cere/brũ nõ habet societaté aliquã cũ corde uirtute sibi transmissa ab eodẽ ut ꝑ ipsam uirtuté sentiat et moueat festinus ad rixam cum Aristo. supra cõsiliũ ad confirmationẽ dicti cõsilii sui di/xit in secunda pticula libri sui supra expositionẽ Ipocratis et Platonis dictũ huiusmodi possibile est cor constringi findi et euelli totaliter absqꝫ pforatõe cõcauitatis ex concauitatibus pe ctoris: prout moris est fieri hoc multotiẽs in sacrificio: et aial inspirat clamat fortiter et fugit et nõ moritur quousqꝫ sanguis fluat multus. et hoc ẽ propriũ dictũ eius. O viri sapiẽtes in in/spectõe admiremini qualiter possumus tenere eum veridicum in huiusmodi nouis. ipse eni dixit in quita scientiarum uerba hec que vera sunt et sunt. Non põt esse penitus qn accidat cor di pestis cum adest tempus mortis. et mors sequitur malam cõ plexionem cordis et omnium membrorum corporis comple/xionem malam quantitate magna et maxime membrorum con similium non sequitur mors subito. et illam que specialis est membris organicis sequitur mors subito.

Et Galienus vult e nobis ut credamus sibi in his dictis duo/
bus quorum primū est q̄ materia male complexionis fluit ad
cordis substantiā quod est membrū organicum: et imutat eius
complexionem naturalem. et cum apostemat illud animal subi
to moriatur. Et illud quod est ultimū ut ex constrictiōe cordis
scissione uel euulsione et iactus sui ad locū alium: animal viuit
clamat: currit: et inspirat: et non moritu r quousq̄ sanguis exi
tus multus sequitur. Ego uero dico postquā mors sequitur ex
itum sanguinis multi si stricta tenerent capita venarū e quibꝫ
sanguis exit manibus per longam horam esset possibile anial
remanere viuum absque corde. et est mirabile hoc.
O homo attende qd' accidit uiro qui nititur fouere credentiā su
am in eo quod est necessarium tibi euigila supra illud et si illud
quod dixit Gali. sanum est: et est in eo causa que corrumpat iu
ste consilium Arist. dicentis. pricipium sensus et motus esse et
uēire a corde. Ego uero dico supra hoc q̄ corrupta radice a qua
uirtus aliqua procedit alicui ip̄a uirtus transmissa pōt remanere
in eo aliquo tempore: et cessat cessante illo quod illam extendit:
sicut fonte aque subito obturato aqua transmissa a fonte remāet
in riuo suo que satiat et emollit quod est iuxta se positū donec
cessat aqua. Insuper tu uides aliquos ex mortuis quorum cor
pus remanet calidum quadam hora secūdum caliditatē viuorū
etiam si cessauerint corda ipsorū. quia caliditas quā receperant
a corde erat ante cessationē cordis que cessat postea et dissolui/
tur cessante illo quod iam extendit. Et simili modo mouentur
aliqua ex membris animalis post incisionem capitis sui ratōe
uirtutis in neruo incluse quousq̄ cessat penitus. Et sic dico q̄
principiū quod mandauit cor cerebro remāsit in cerebro qua/
dam hora modica post extractionem cordis quousq̄ exit uirtus
ipsa. et non prouidimus supra hoc dictum nisi propter infami
am que est a ueritate remota et non alia de causa. Et qualiter
extrahatur cor et non perforatur aliqua pars pectoris est quod
finditur locus animalis in ultimo colli. et ingeniatur hō in eo
Et extrahit corpus cordis a sua capsula coniuncta cum pectore
et dorso: quam dimittit: et hoc opari est ualde difficile post mor/
tem animalis: et uiuente animali sicut dixit Galie. est res ualde

remota a ueritate immo est preceptum factum ad consilium sui um fouendum et aliud non est. LAUS DEO.

FINIS.

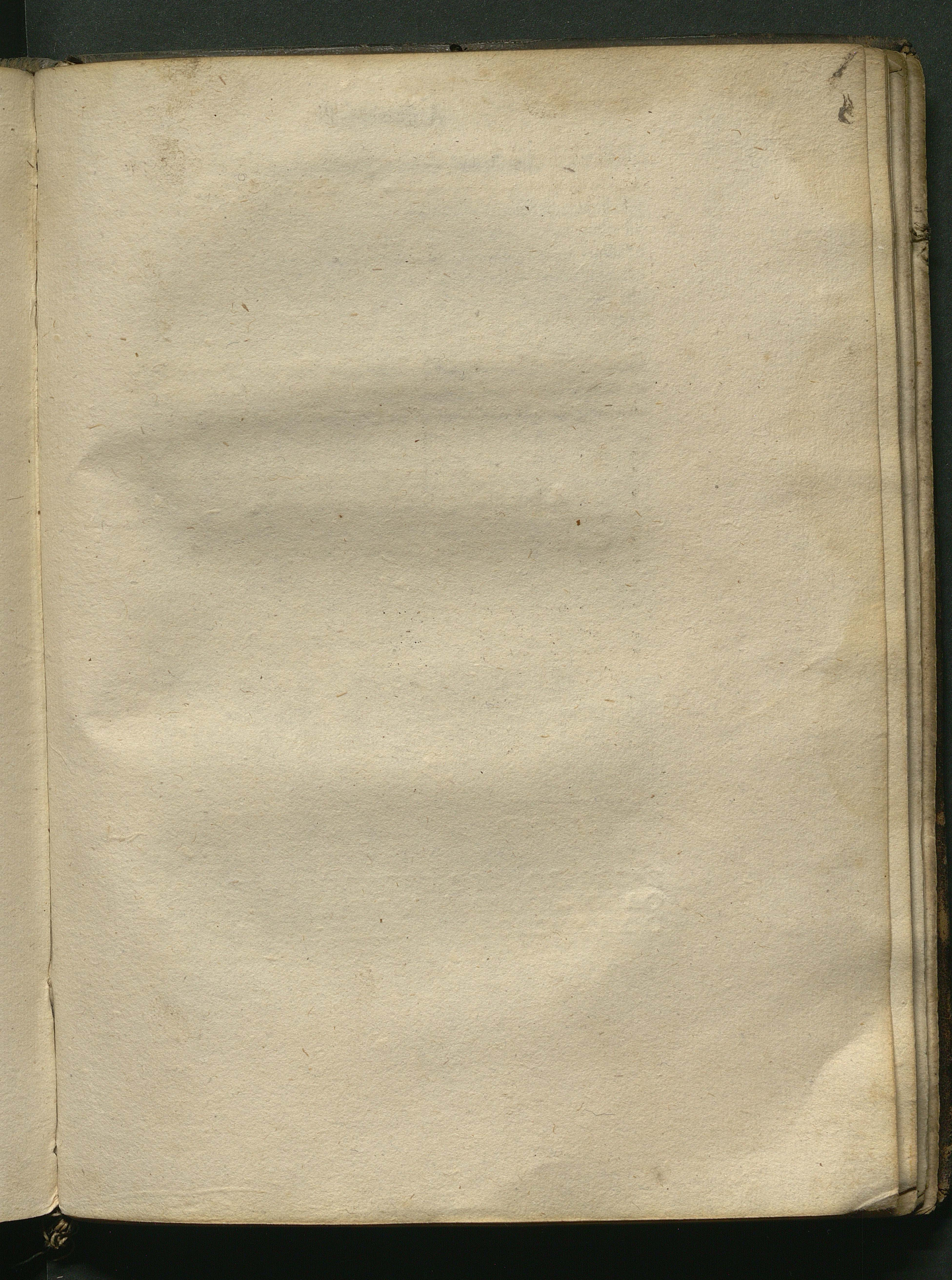
Bononie ipressum impensa Benedicti Hectoris librarii: Opera uero Platonis diligentissimi impressoris Bononiensium. Anno gratie. M.cccc.lxxxviiii. quarto calendas Iunii.

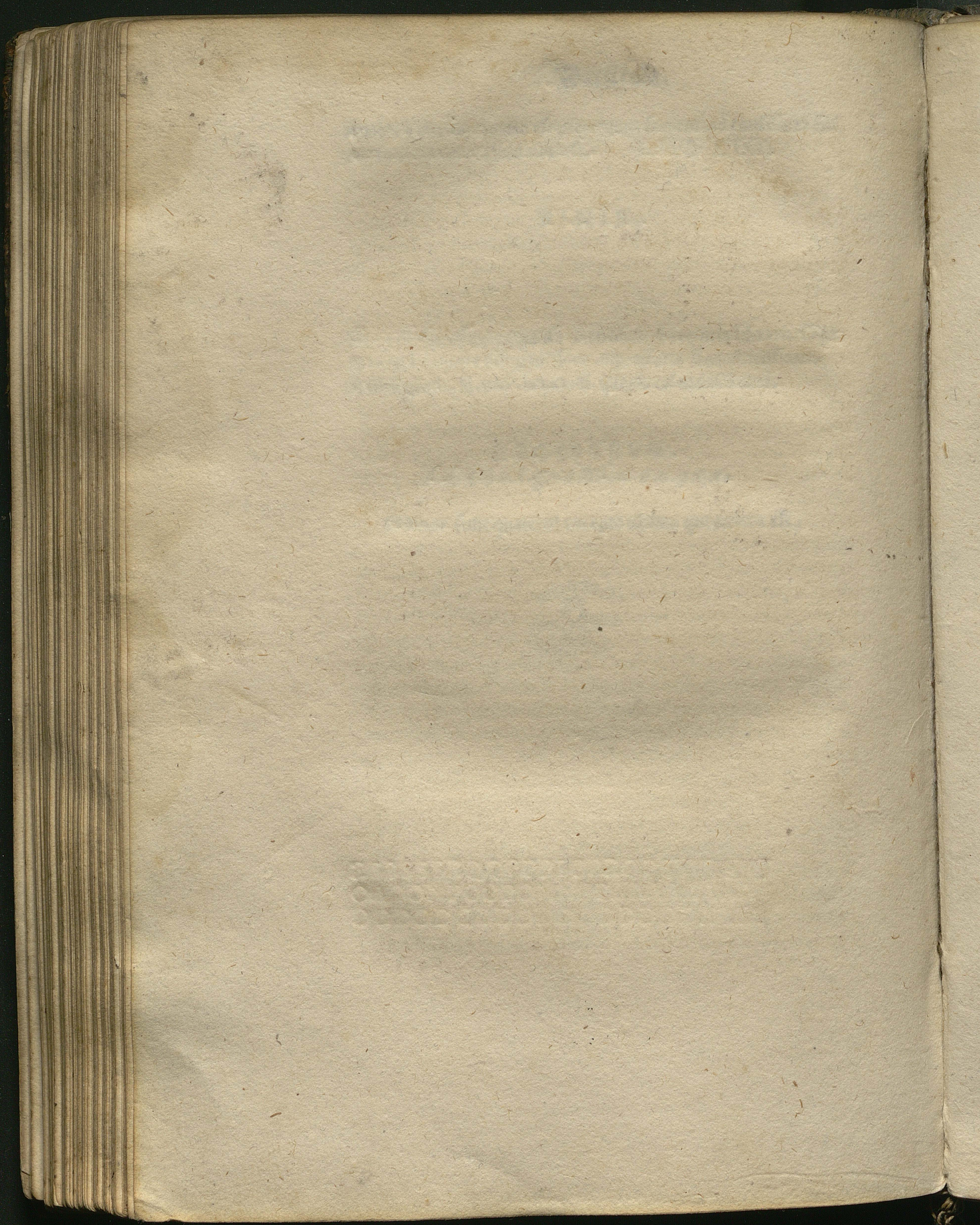
REGISTRVM.

A.b.c.d.e.f.g.h.i.k.l.m.n.o.p.q.r.

Omnes sunt quaterni excepto ultimo qui ternus est.

Amphorismi Iohannis damasceni.

l Iberet te deus fili amantissime a deuio erroris: et in uia cōseruet prosperitatis atq₃ meum uelle de te mihi dignet posse cōcedre teq₃ i eodē agilē fa cere sic desideriū tuū iunctū meo cōpleat i te. no uerit dilectio tua fili mi quia petitionē tuam de aphorismis me dicine scribendis propter nihil aliud prolongaui nisi quia uere bar ne aliquando fastidires tui desiderii in eam longanimitatē uelle temptare: et considerando cognoscere: iam nunc uero quantum inde cognoueri sufficere uideatur. ¶ Quia cū maiores nostros paratissimos uiros quemque fastidiosum no/ ueris sepe arguisse: non egre tibi ferendum est. ¶ Ceterū ip so presentisse potes me semper utilitatem tuā quesiuisse: et nun quā te deserendo plus alium coluisse. Deus omnipotēs dirigat mentē tuā i bene placido suo ad utilitatē seruorū tuorū ¶ Ec ce iam amphorismos quos scribere rogasti tue dilectioni mādo Certe in medicina immensa profunditas est. ¶ Operari au tem secundum libros absque perfecta ratione et solerti igenio molestum est. ¶ Ingenium autem naturale adiuuat artem et naturam regentem contrarium autem contraria. ¶ Habūdā ter autem libros peritorum ueterum redigere: et secreta eorū diligēter discutere iuuat omnem sapientem. et cetera.

u Ita breuis est ad cognoscēdum uires omnium terre nascentium. ¶ Tu autem ea que palam sunt et i qui bus omnes cōueniunt et maxime que probasti tene. ¶ Que uero in dubio quibus dissentiunt ommitte. ¶ Illud uero nō debet nos commouere quod in sapientū dictis habet. Quedam sunt que non uidetur nobis ad plenum ratio attestari. ¶ Sed potius credulos habere. ¶ Illud quippe quo medicamur subti lis substantia est. ¶ Neque enim humana natura erroris pe riculū incurrere non potest presertim in subtilibus. ¶ Qui deditus omnino secularibus negotiis alias deliciis negligit fū damētum medicine philosophie: et artium doctrinam non ei fi des adhibenda est et maxime in ea. ubi. G. et aristotiles cōcor dant ubi discordant difficile uerum inuenitur. ¶ Animal se cūdū frigidum et humidum nutritur secūdū calidum et humi/

dū uiuit uirtus siue uirtutes naturales uel spirituales uaria no/
mina habentes una eadē que est scilicet uirtus. Sed secūdū di/
uersa in subiectis mēbris officia diuersis uocabulis nūcupāt.
C Cōplexio naturalis secūdū uicinitatē quidē ē separabilis :
actu tamē est iseparabilis. C Queadmodū tā uicia animi quā
figure corporis ab auis: et a parētibus cadit hereditas. Ita quo
que morbus diuturnus: et maxime si fuerit i principali mēbro.
C Medicina q̄ tēperamento uicina est et odorifera si cibus quo
q̄ fieri possit optimū est. C Colligatio corporis et anime secū
dū ordinis naturalis cōsonātiā facta est ut subsistat. Vnde ca/
uēdū est ne des ei fortē medicinā q̄ fortiter mutet eā: ut ea que
est in tertia parte. C Cōplexio corporis animati ad figuram
nerui cōsona est. Nō igitur temerarius sis i medicina forti que
eam dissoluat: et aperiendo corpus in aliā cōplexionem mutet.
C Medicina stiptica et odorifera: et tēperamento ꝓpinqua: cu/
stodit et cōfortat principalia mēbra et uirtutē naturalē: huius
modi tibi sit sēp utēdū ut cōfortes naturā. Si eni naturā cōfor
taueris morbū medicādo iuuat curari. Si uero eam neglexeris
et neglectā defficere ꝑmiseris nihil ꝓdest. C Epar et stomacus
sunt posita inter efficacia nature ut nutriant sicut instrumenta
quod si ex accidēte aliquo amiserint cōplexionem minuūt cur
sū nature. C Calidi morbi plus frigidis sūt mortiferi ꝓpter
ignei motus uelocitatē. C Quando corpori aliquid acciderit
nō ei dandum est quod noceat principalibus membris: quod si
feceris inde nociuus eris magnū iuuare non uideris. C Viciū
animi sequitur cōplexionem corporis cum igitur corpus patit
et maxime principalia membra Medicinam maxime anime exi
bere minime negligas: unde uꝫ guadeat. ut odoratu uisu audi
tu quod nonnulla medicine pars est. C Medicinarum quedā
et maxime que faciunt in summo capitis: post cenam et quādo
itur dormitum dande sūt ut natura ad iteriora intenta ab altissi
mis mēbris attrahendo sensus alleuiet. Similiter aūt ubi mor
bus iā preualuerit et maxime i principalibus mēbris. C Nul
li medicine membrum commitēdū est aliquod nisi ei que ad cō
plexionem eius aut ex parte aut ex toto ptineat ad similitudinē
medicie nutriētis mēbrū que medicina si nutribilis quoqꝫ fue
rit utilius est. C Medicina cōtraria ad cōtrariū deponēdū: est:

et nõ secũdũ cõplexionẽ eãdẽ. ℭ Infirmis defectis nulla me-
dicina aut cibaria danda sunt nisi ea que facile possit natura pa
ti: et ꝑpe tẽperamentũ in quantitate et qualitate sit. ℭ Medica-
mina pauca tibi tenẽda sunt: nisi quorum iuuamẽto sepius ex
ptus cõfidere possis totius enim multitudinis notitia icõphẽsi-
bilis est. Neqꝫ enim p singula si uolueris ingrẽdo discurere
multiplici diuersitate sensuũ distractus: in nullo poteris fidem
habere. ℭ Rerũ ꝑprietas dubia est. Eã nãqꝫ multi olim expe
rientes arbitrati sunt facere a ꝑprietate: quod plerique faciebãt
natura. Vnde uidendũ est ĩ proprietatis purgatiõne nec negli
gat naturã q̃ notior est. ℭ Humores in hyeme natura plus di
gerit et uere minus: estate autẽ et autumno adhuc minus: tunc
itaque oportet ut medicemur quãdo potentior est. ℭ Frequẽ
tatio morbi in principali mẽbro dissolutionẽ corporis ꝑnũciat
humores calefaciendo: et dissoluendo: et naturã cõfortando: sa
lubrius purgãt̃ q̃ p catarticũ aut p uomitũ quorũ neutrũ sine
dtrimẽto fit nature. si tamẽ calefaciẽdo dissolutos ad pricipalia
mẽbra defluere nõ ptimet̃: quod si timet̃ ad quodlibet aliud ĩge
niũ recurrẽdũ est. ℭ Cauẽdũ est ne ab egritudine conualescẽ
tibus innatũ apostema ad interiora medicamẽto reddire cogat̃
ꝑpter principalium mẽbrorũ deffectionẽ. Sed aliter dissolutũ
expellatur quod leuius fieri potest quã tãtũ addi nec quod sibi
sufficiat ad distributionem minuendorum principaliũ mẽbro-
rum. ℭ Habitantes in quinto aut sexto climate plus minuere
sanguinem expedit quã in septimo aut in primo aut in secũdo
aut in tertio: ℭ Apostema in mẽbro principali sine dolore na
turã regimen dimisisse significat: maxime si ex co.ru .aut ex
sanguine est quod rarũ est. ℭ Corpora naturaliter frigida et
hũida parũ in uẽtre recipiũt minus uero reddũt: uẽtres quoqꝫ
eorũ plurimũ liquidi sũt: et infirmitas diuturna. Calidis enim
et siccis cõtrariũ cõuenit: ℭ Ab infirmitate surgentibus ciba
ria sibi nociua petẽtibus nõ neganda sunt. sed ingeniãdũ ĩ qua
litatẽ sibi utilẽ mutãdo. ℭ Oportet autẽ te ĩfirmo salutẽ ꝑmit
tere sẽp: nec ũquã illũ a spe deponere: et si ipse desperes. Com
plexio eni corporis: animi affectui sẽp iheret. ℭ Ingeniũ natu
rale medici cũ paruo artis fũdamẽto adiuuat naturã: innatura
le contrarium.

¶ Medicorũ illiteratorũ: simpliciũ adolescẽtiũ luxui subiacẽtiũ: ut plurimi homicide. ¶ Oportet etiã egrotũ de omnibus unde egritudo nasci solerã exterioribus: quã iterioribus iquiri: et secũdũ potiorẽ partẽ iudicare. ¶ Gloriosorũ sũpbiam et ad naturale multiloquiũ si sapias cõtẽnas: nec te egrũ interrogare p oia pudat. uria. n. ubi morbus itra uenas existit fallax ẽ ¶ Si iterrogatus sp uelociter respõdas dubitãdus es. ¶ Circa ifirmũ cõstitutus sui sani qlitatẽ et animi affectionẽ cõuenit cognoscas ea uero q̃ illũ noueris amasse pceteris aut cõcupiscere ad memoriam reuocãdo laudare. Et si licitũ sit ãte oculos p̃sentare: aut se mox facile habiturũ cõstãter pmittere et sic i eorũ spe illũ aiare nõ desinas. ¶ Multũ iuuat paliticos ad eorũ latera naturalẽ calorẽ apponere nõ tamẽ igneũ: sed adolescẽtis puelle. ¶ Vnarũ medicinarũ i iuuamẽto equaliũ: et sapore odoriferior et leuior eligẽda est. ¶ Mutare cõsuetudinẽ nociuum et pessimũ ẽ: et maxime ueterẽ. ¶ Quomodo nulla conueniẽtia fit iter aquã et calorẽ naturalẽ. Ita nõ est purgãdũ nisi medicina que nõ fit longe a tẽperamẽto. Timẽdũ est enim ne horrẽs eã natura reiciat: et non misciatur humoribus nec corroborata nociuum expellere possit. Opor. et ergo ut ad purgãdũ iterclusos humores i similitudinẽ sibi conuertat medicina p igeniũ ut natura eã recipiat aptẽ et recopertã p uenas deportet et sic confortata facile inimicũ suũ excludat nã si i qualitate fortior fuerit deficit natura. Nã contrariat ei. ¶ Ante purgationẽ uero p aliquos dies humores commouẽdi sũt: et dissoluẽdi cũ medicina cibali et cibo medicinali et sic cũ p̃sẽtis diei abstinẽtia sunt purgãdi. ¶ Balnea non sunt necessaria nobis ad refrigerãdũ calidũ: aut calefaciẽdũ frigidũ. Sed ut dissoluãt et sudare faciant desiccẽt: et humectent. ¶ Tiriacha magna necessaria est ut dissoluat. et mũdet. Sed pueris adolescẽtibus et senibus et defectis parũ dãdũ ẽ inde. ¶ Morbi exteriores uere et estate magis sunt curãdi. Interiores uero p cõtrarium. Morbi ex penuria quãtitatis uel qualitatis nõ minus quã de plenitudine nimia nascũt. unde medici multi i temeraria purgatione deliquent plerũq;. ¶ Medicina data si uicta natura nõ eos quos querimus expulerit humores: remanet in corpore: et i humorũ qualitate morbos id itẽdit generare. ¶ Cor.

pora frigida et hūida: ossa et neruos iualidos habēt: unde sana egritudini: et egra sanitati habiliora sunt. ℭ Apostema in pue ris cū sūma diligētia et cautella curādū est neque. n. i torsū uio lēta medicina redigēdū est: ne natura imodū ualida ex humo re quē habet adhuc a matrice copia repressa succūbat. ℭ Mor bido corpori nō forte cōtrariū uel eadē die post nimiū aeris ca lidi dandū est et ecōtrario. ℭ Acute egritudines plus i senibꝫ quā in iuuenibus timēde sunt: citius enim in eis bonū i malū firmat̃ cibaria qppe que recipiūt mutat natura eorū i similitu dinē frigiditatis sue. unde nō celerius ad sanitatē reuocant̃ Ti mende uero sunt: quia defectus caloris naturalis acumē egritu dinis sustinere nō potest. ℭ Frigidi morbi in senioribus diffi cilius. in iunioribus facilius curāt̃. ℭ Balnea et temperata po tio iuuat causam. et cōtrariū cause. ℭ In nimio exercitio posi tos: ante cibum parū quiescere ociosos: aut parū exerceri opor tet. ℭ Labor et exercitiū quidā dolor est. unde in eo positi nō dolent de pluribus morbis illaboriosi: et. n. sunt ad cōparatio nē illius laboris nisi cū dolor morbi laborem excesserit. ℭ Iu uenibus spermatis emissio raro ex frigiditate accidit. ℭ Iuue nibus epilēsie et spasmus in primo et secūdo et tertio et quarto climate ex naturalis caloris inopia et tēperamēti deffectione ē unde sanitas eorū ex calore: et temperamēto constare debet ma gis euenit raro et nimia frigiditate sub qualitate uel quantitate multiplici tēperamēti. Vnde purgādo preuidenda est medicina calidissima non ad ultimā subtilitatē pducenda. ℭ Cum quis uult caput purgare aut cerebū aut istrumēta sensuū pillulis ma ioribus. i. grossioribus: et post cemā eunti dormitū dande sunt ℭ Ad nimiam humiditatis in stomacho subtilem puluerem demus. ℭ Si cui principalia mēbra defecta habēti: aut debili tata chatarticū necessariū fuerit. clistere faciamus. ℭ habun dācia stomaci pillulis paruis et recentibus humidis ieiuno sto maco datis parganda est et his qui biberūt deambulādo cōmo uēdum est. ℭ Pillule ueteres et desiccate prius quā dentur hu mectande sunt p noctē in aqua ca. Omne chatarticū necessario co. ru. cōmouet. ℭ Qui. xl. annorū aut plurium sūt i medici na eorū nō ē insistēdū quod co. ru. purget. Quia ipsa p se facit et humectatio corporis fūdamētū ē. ℭ Pricipalia mēbra natu

raliter deffecta habétibus cauédũ é ne acutã medicinã ſed ad ui
cinitaté tépaméti redactã accipiãt. ❡ Due ſpecies ſi ſimul mix
te bibite ſint neceſſario tãquã ſi ſeparati utraqꝫ lacertos et car/
né generãdo ſuũ naturalé reddit effectũ. ❡ Cõualeſcétes ſecũ
dũ ĩfirmitaté ſuã debét quidé tractari nõ tamé ex toto ꝑmitãtur
haberi ꝓut ãte cõſueuerãt ſani. ❡ Oportet medicinã fieri ad ſi
militudiné opãtis nature et ſi dura aut tarda fuerit: et nõ ſecun
dũ qđ uideat̃ iuuamétũ abſqꝫ ratione. Abſqꝫ ratiõe qdé fallax
é. ❡ Eger diu fidli medicorũ cõmittendus é cuius error a recti
diſtãtia rarus é qđ ſi plurimos cõſulit i ſigulorũ errorũ plerũqꝫ
cadit. ❡ Apoſtema i ſéibꝰ nõ retrorſũ medicamĩe cogat̃. Vidé
dũ é.n. ne natura deficiat ad diſꝑgédũ illud: et qđ expulſione
totas uires cõſũpſerit: extrahédũ qppe é. Sed nõ cũ forti medi
cina ne natura cũ eo exiés corpus exinaniat. Mediocriter igitur
é extrahédũ népe qđ đpdit̃ i ſéibꝰ multũ é addifferẽtiã illius qđ
reſtaurat̃. Similiter et i pueris: uis nãqꝫ medicĩe fortior é natu
ra eorũ. ❡ Infirmus ad ſolitũ ſtatũ ex quo i egritudine cecide
rit tãtũ reuocãdus é: nõ auté ad téperamétũ i omni ſubſtantia.
❡ Cuius qualitaté cõplexiõis nõ nouimus ſani: eius ĩfirmita
té an grauis ſit nec ne nõ bene ꝑpédimus ĩfirmi. unde medicia
ĩcerta queqꝫ ſubſequit̃. reddere eni ſanũ ad cõplexioné tépera/
méti morbus eſt ad ſui ſani qualitatis operationé. Nã uirtus é
cauſa motionis. Vnde i purgãdo corpore ſi forte ſit ipſũ cõmo
uédũ é forti medicina: et illi manifeſta. ❡ Singulis infirmita/
tibus ꝓpria fieri medicina ad ĩgeniũ: et ad arbitriũ medici ꝑfec
tiõi ꝓpinquũ é. ❡ Nulla res ſub lunari globo uel circulo po
ſita quocũqꝫ gradu mutet̃ circulus ultra reuocabit̃ i eternũ ad
illũ q̃litatis uel q̃ntitatis i quo fuerit ĩ ipõ circuli motu: ❡ Nul
la medicina leuis é i cõtéplatione et opatione eã eni q̃ leuis uiđ
tur graué q̃ auté grauis leué ſi attẽtius eã inſpexeris cõphédés
Non igitur leuiter uel abſqꝫ rationis cõſideratoine determinã
da eſt credere. n. experiméto ſine ratione fallax eſt. ❡ Nulla e
gritudo é: que nõ habeat opus ĩterrogari infirmũ. Omni fe. ca
lor extra naturã eſt. Sed inter forté et leué differt ſecũdũ ſuam
materiã: q̃ ꝓpter ei q̃ ex co. ru. é fortiter q̃ uero ex co. nigra lete
reſiſtamus oportet. ❡ Quodcũqꝫ mébrum ſuſceperit detrimé

tũ aliquod seu naturali morbo siue quouis exteriori accidẽti nõ ulterius priori stati pfecte reddi potest. ℭ Morbũ diuturnũ: et deffectionẽ mẽbrorũ: hereditat qdẽ filius: sed differẽter aut minorẽ si alter parẽtũ fuerit sanus. ℭ Nulli etiã credẽdũ est studioso medico nisi etate cõpbato. ℭ In morbo diuturno cuius urina urine sani similis fuerit et in una eadẽq; qualitate pmanserit nõ euadet egritudinẽ. ℭ Medicus mediocris qualitatis ẽ et ne nimis mũdũ admiret̃ neq; ex toto aspnetur oportet ℭ In tẽpore ueris si ex multa humectatiõe fiat mutatio aeris. Estate uero nascũtur uariole apostemata frenesis et febres: nec solutione purgatiua curãtur. ℭ Mulier in dextra parte cõcipiẽs raro feminã pariet. ℭ Chatartico dato pgnãti defficiunt pricipalia mẽbra nati omnib9 dieb9 uite sue. ℭ Quomodo nascũt̃ morbi ex humorũ quãtitate uel qualitatis habũdãtia. Similiter et ex deffectione: ppterea uero mediũ purgãdo et exinaniẽdo errare cõtigit. ℭ Olfatus et maxie si saliat fumus ĩ caput celerius quã bibitur cerebrũ iuuat. ℭ Ex mutatione stellarũ in lõgitudinẽ et latitudiẽ uicia et cõsuetudies eueniũt nec mutãt̃. ℭ Ex diuersitate spaciorũ regionũ uariantur quoq; complexiones et uicia nature etiã: et cibaria atq; medicine adeo ut ea q̃ fiũt in .ii. ascẽdãt in .iiii. et ecõuerso: uelut herba ortulana: et agresta seu siluatica: et domestica differũt. ℭ Emplastra atq; unguenta secũdũ uicitatẽ qualitatis cõplexionis in similitudinẽ illius membri cui fiunt. ℭ Co.ni.in iuuenib9 forti medicina purgare noli. Eorũ nãque quãtitas parua et equalitas. Defecta neque enĩ corpori coherẽtia sũt. Si poterit medicus medicari cũ dieta absq; potione pspera euenient. ℭ Si quis p multũ tẽpus neq; uomitũ neque solutionẽ habuit et eueniat illi subito impetu uidendũ est ne restringere festines. ℭ Fumus in corpore aliud est quã uẽtositas et pauci nouerũt discernere. ℭ Vrina sanitatẽ significãs in omni homine nõ ẽ equalis: nec ĩ quãtitate nec ĩ qualitate nec in liquore. ℭ Cuius urinã nõ pnoueris sani: in eius medicina nõ appropriabis uirtutẽ egroti. ℭ In cõualescẽtibus postẽa sic medicare ut nõ egrediat̃ intus. Sed foras nõ fortit̃ qdẽ: sed leniter extrahatur. Similiter quoq; in pueris: et in senibus.

ℭ Si demẽtia ex frigiditate et siccitate procedens ad cerebrum incutiẽs sit uinum

odoriferũ ca. et hu. tã intus quã foras ei adhibemus: et ad exci/tãdũ calorẽ ad iras quoque interdũ patiẽtẽ ꝓuocamus. ¶ Cõpositio cõplexionis sanitatẽ significãs i omni homine nõ ẽ eq̃lis nec i quãtitate: nec in qualitate. ¶ Quibus i iuuẽtute qua/ter i ãno tãtũ flobotomari cõsuetudo fuerit hiis cũ. xl. annorũ erũt ter. i. l. aut. lx. semel cõferẽdũ est. Vlterius uero ex toto dimittẽdũ est. ¶ Senes a xl. anno cephalicã uenã a. l. medianã post. lx. basilicã incidere desinãt Qui i iuuẽtute cõstituti mul/tũ: et frequenter sanguine minuti fuerit post ãnos lx. calor eorũ i frigidũ et siccũ cõuertetur maxime si fuerit frigide nature ¶ custodia uirtutis pricipalia mẽbra cõfortat: et a morbis tueť ¶ Pricipalia uero mẽbra cõfortata uirtutes quoque uices reddendo cõfortant: et a morbis deffendũt. ¶ Nati a iuuenibus parẽtibꝫ pricipalia mẽbra fortiora et sana naturaliter habẽt: et ecõuerso. Sicut ignis ad ea que sunt ca. et hu. sẽper intẽdit: ita et morbus ab huiusmodi cõplexionẽ. ¶ Qui aromatũ abhor/rẽt odorẽ: ne saporitã sentiũt dietatẽ: uiciũ est corrupte cõple/xionis illorũ. ¶ In omni regione quibuscũque ex uentis nubes ꝓcreari uideť: ex illis habitãtiũ capita fumo replenť: et sic corrize nascũtur et sensus agrauãť. ¶ In quacũq ꝓuitia quo cũq ãno muscule suphabundauerũt putredines quorũ morborũ suphabundabũt i corporibus habitatorũ. ¶ Ieiunare i estate corpus desiccat calorẽ citrinat melẽcoliã ꝓcreat nec non uisũ et efectũ pturbat. Sãguinẽ mox ut exierit i aerẽ cõielare terre habũdatiã designat: et quãto magis cõtrariať tãto magis cõtrariũ cõtingit. ¶ Ois prouincia que lõgius est a mari remota nõ in meridiẽ ꝑtensa habitãtiũ cor. sunt sicciora. ¶ Non est eadem natura tẽporis in omni regione quãdo sol est in quadrãgulo circulo qppe estas. hic estas: et hyems alibi. uer quoque i alio loco et autũnus i alio. et ad quorũ diuersitatis similitudinẽ differũt et cõplexiões et uicia: et cõsuetudies habitatorũ: quãdo enĩ uer ẽ in egypto: et estas i idia et apud habitãtes sub equali die sũt due hyemes et due estates: et duo uera: et duo autumni i ãno unde illis fructus habũdãtes procrẽat arbores: memoria ẽ subtilis: et alia huiusmodi multa. ¶ Defficiẽte uirtute defficiũt pricipalia mẽbra et morbis afficiũť: neq illã deffendere possunt.

¶ Vbi plurimi cōcordāt: et ratio attestatur: et experimētū cōprobat illud ante oculos pone: cōtrario uero cōtrariū. ¶ Medicinarū q̄dā et maxime que faciūt i fūmo capitis post cenam et q̄do itur dormitū dād sunt ut natura sit intēta circa interiora ab altissimis mēbris attrahēdo sensus alleuiet: et sic ubi morbus p̄ualuerit hoc ē obseruādū maxime i pricipalibꝫ mēbris. ¶ In nullū medicine aliquid cōmittendū est mēbrū que ad cōplexionē eius aut ex toto: aut ex parte nō ptineat. uel ad similitudinē cibi mēbra nutriētis que medicina si sic fuerit nutribilis quoqꝫ utilis est. ¶ Accipe nunc filii carissime postulatos a te amphorismos quibus sēp fidus pmanes secūdū eorū auctoritatē operare cōfidēter. Ad quos prout potui sudās ob tuā discretionem sollicite laboraui. Nā diligetē sapiētiā noui p omnia. Preterea ualde ceptū opus nō negligere hortor p quod me nimis letefica sti: Et quia librū. G. Gloriosissimi transtulisti. cuius titulū ei placuit uocari Megategni: qui liber ē ubi maxima ē proprietas medicorum. Nunc aūt Deo gratias ago: quia te huiusmodi primum translatorem inueni.

Amphorismorum iohannis damasceni. Finis.

Liber ampho.

Liber rasis de secretis i medicina q̄ liber āpho. apellatur.

C Ongregaui i diuisionibꝫ egritudinū et ostēdi curas de curarū naturis ex canonibꝫ ātiquorū et ex tractatibus et sermonibꝫ secūdū possibilitatē meā et deū exoro ut mihi tribuat cōplemētū et possibilitatem perfectionis huius libri ut ex eo utilitas proueniat: Iam compleuimus librum congregationum in artibus rerum expartū. s. philosofie et phisice duorū i qbus sūt uerba et facta infinita. Nec etiā homines i eis cōplemētū habere possūt. Sed itētio nostra est in hoc opere ostendere utilitatē hominū. Et diuersificamur in hoc ab antiquis qui ocultauerunt res que scire erant necessarie et uiam scientie et uirtutis priuabant lumine: Et testis huius rei est liber noster magnus scientia diuina: qui ē liber de spiritualibus; et noster liber de spiritu Et sermo noster

in libro dietarũ qualiter scilicet ab eis ueniã remoueretur ĩ omni tẽpore. Et abreuiaui uerbũ ut ad res quis facilius posset attĩgere. Et retributionem a deo expecto qui mihi prestabit auxiliũ Sine ipso enim nulla res habet effectum.

i Nquit albubert non est occultus homo sapiens et in omni tempore super fraudes et ocultatiões uiarũ sciẽtie artium antiquarũ quas rationes cõgregauerunt cõpilatores et ĩuenerũt uias tã occultas quã manifestas. Et hic noster liber est primus et est secretũ et est coueniẽs. Et nõ monstretur ei qui non meretur. Et in eo continetur ratio et cõplemẽtũ ãtiquorum et quã diu dies et anni fuerint per hũc meũ librũ uiuã et lucrabor: et non dubito: qn hic meus liber sit res secreta. Ego enim ꝓposui q̃dã secreta in eo dicere: et ĩ ꝓnosticis rerũ futurarũ: et ĩ cõfidẽtiis: et casibus qui mihi acciderũt. Quas cõfidẽtias a sapientibꝫ sum lucratus aggregatas a libris eorũ quas ipsi nõ ꝑfecte manifestauerũt: Et ex rebꝫ quas in me ipso sũ exptus et acquisiuí p meã rationẽ: Et testis est mihi sermo meus rationalis et locutus sũ in medicinis et dietis cõgregatis et uolo ut accidẽtibus sint remota uerba mea. Et dico q̃d hic meus sermo ẽ res breuis utilitatẽ magnã cõtinẽs in sciẽtia medicine ex utilitatibꝫ eorũ que hominibus accidũt. Et scias q̃d ipse ẽ totius utilitatis medula et margarita claritatis: que a tenebris ad lucẽ lucescit. Quẽ librũ antiqui laudarẽt si uiuerent: et ipsũ diuisi in sex sermones absque alia supfluitate cum complemento et breuitate: nũc loqui incipio cũ uirtute mea nimia et scientia oculta. Sermo primus de ꝓnosticis rerũ futurarũ. Secũdus de experiẽtiis et cõfidẽtiis. Tertius de casibus qui mihi acciderunt. Quartus de dietis medicinis et cibariis. Quintus de uerbo ypocratis. Sextus de scientiis et de intellectibus sine quibus rectus medicus esse non potest.

Liber primus de pronosticis rerum futurarum capitulum de nebulis.

i Nquit rasis cũ in ciuitate fuerit multitudo nebule cũ pluuia pmanẽte: ꝓnosticat algidri pũcturas rubeas et uocãt ĩ arabico alchiteba: q̃ si apostematibꝫ fuerint significat et pestilen

tias et lupos. Sed qualiter est cura earũ rerũ: purgabit homo ã te tẽpus estiuum cũ rebus subtilibus et rob fructuũ: et odorabit odores delectabiles: et cõmedet alchenebir. i. colũbas siluestres q̃ i domibus nõ nutriũt et aues uolatiles: Et q͂ cõederit et bibe rit sit tẽpatũ cũ rob lapacii: et cũ agresta et cũ his rebus euadet Et si nebula aduenerit absq͂ pluuia: et autũnus q precessit etiã fuerit siccus: pronosticabũt egritudiẽs capitis tãtũ: et pronosti catur epilẽpsias et egritudines melẽcolicas: Et tũc balneamini balneis calidis tẽpatis: et utamini rebussomnũ ꝓuocãtibꝫ Et mollificet naturã corporis: et cõtiuamini cũ uino claro bõi odo ris qd sit tẽpatũ. Et post cibũ odoret: rosas et uiolas: et nenufar et accipiat bolumarmenum.

De uentibus.

Q Vãdo fuerit uẽti colaterales: et aliqbus aliis corrũpũ tur cõplexionibus tẽpate et melius i hominibus uolẽ tibus reduci a cõtraria cõplexione: et crescũt egritudines timo ris et paralisis et torture faciei. et cura harũ est una cũ suffumi gatione turis et cipi aut lubrie et storacis gume.

Q Vãdo i hyeme fuerit pluuie multe: et i uere durauerit hec: ꝑparãtur gentes morti: et omnes illi qui sunt de biles ex natura: et qui sunt cõplexionis humide. Et ꝑparat egri tudo capitis et nausea et fluxus. Et uia euasionis huius rei est ut utãt in duobus tẽporibus cibariis i qbus sit acetũ: et potius ci bis cõplexionis sicce sicut arabibic. i. chalãdris et alchenebit et adeodorec. i calamnibus et caueat a laxatiuis. Et utatur rebus frigidis et siccis sicut citoniorũ et pirorũ: et maneat i locis altis soli oppositis nõ parũ spatiũ: sed in illis locis imoretur diutius uel commoretur.

De fructibus.

Q Vãdo arbores maturãtur uenenãtur: et uermes i eis nascũtur: nõ debent fructus eorũ comedi: quia sunt uenẽa mortalia: Et minus quod ex eo accidit est quod putrescit sanguis et febris mortalis fit.

Vãdo uidebitis tẽpus nebulosũi uere et i estate durauerit: caueatis a spasmo et amissione memorie et obliuione. Et cura huius ẽ iungere caput aut tẽpatis: aut facere balnea tẽpe

rata: et post hoc facere gargarismū ex succo endiuie et aqua ro sarum tēperatis cū secaniabin zuchari simplicis acri.

℄ Qui accipit medicinas lassatiuas in autūno: et fecerit minu tiones p uomitus et natura eius tēperari nō possit si corpus cū adhuc sanū nō fuerit caueat statim ne amplius utatur.

℄ Qui multū fuerit usus minutione i autūno dicatis ei quia accidit ei timor et amissio luminis. ℄ Pulsus cum est fortis et cū tentas ē mollis et mutat̄ facies et sudor multus et grauedo dorsi et oculi graues: cura eius est in confidentiis.

℄ Quādo ifirmus sensit egritudinē stomachi sui ex nausea: et amisit appetitū: et in ore uapores malos senserit et i naribus ferorē urine et stercorū: sciatis qd hec febris est mortalis.

℄ Quādo hyems fuerit calida: et uer frigi: accidit capitibus ca tarrus: et timeat homo ne ad mēbra ueniat principalia. Et uia euasionis hec est euacuare materiam cibis medicātibus et cum medicinis ad cibaria pertinētibꝫ et confortare cerebrū cū rebus odoriferis temperatis in frigiditate et caliditate ad siccitatē pti/ nentibus.

℄ Cū facies fuerit facta dura et nigra: et fuerint ī ea uene et ī oculis rubedo ostēdit sanguinē esse corruptū. Et si forte pili ca dunt et guttur inflatur ostēdit lepre initium. Properetur ergo corpus ad curādū cū decoccionibus tamarindorū et prunorum et aliarū rerum lassatiuarum.

℄ Cōstipatiōe accidēte: et simul egerere et tarde et egritudinē nō amittere et egestiōe fetida existēte: dicatis qa egritudo ē mor talis. et tamen diu durat uita et nihil isti prodest nisi ius auium ut non deficiat cum fluxus fuerit.

℄ Cū qs fuerit i die crisis: et oculi eius fuerīt minorati: et na res tortas habuerit sine dubio moritur: et alie egritudines non sunt timorose quamuis fuerint multe. ℄ Qui in die primo e/ gritudinis ipatiēs fuerit et suspirauerit et captus fuerit mēte: a mittet somnū supflue: et magis spera mortē: nisi fuerit melen colicus naturaliter. ℄ Cū palpebre oculorū āborū mouent̄ o stēdit qd hūores a deorsū ascēdūt et dico qd accidit eis emigra nea. ℄ Cū alia mēbra tremūt ostēdūt uaporē supfluū i corpe existentem sudor balnei eū remouet ℄ totū corpꝰ saltare et tre mere ostēdit uapores gross. i cōpe: et dieta et balnea eos rēouēt

¶ Mébra iferiora saltū habere demóstrat humores descédisse ad eos utat᷑ uomitibus. Et curatis dixit qd illd demóstrat motū uel uiam.
¶ Vétositates ī corpore absque uaporibus qui nó minuunt᷑ et ī corpore mouétur nimium et dolor aut motus si multus fuerit dico quod téperamétū nó existit. Et cura corporis quāuis mul/ta sit facit in fine quod diximus: et ecōuerso nó noui aliquem qui hec dixisset preter galienum solum.
¶ Qui ipatiés fuerit ꝓpter dormitioné mébrorū inferiorū: ha bebit podagrā et opilationé ī uia spiritus et accidit ei hoc ꝓpter malā curā quā habuit: et accidit ei hoc ꝓpter spiritus paucitaté
¶ Cum aliquádo alicui accidit dormitio mébrorū suorum: di cat ei quod morté habebit subitaniā: uel poterit latus unū amit tere propter uentositatem que loca illa opilat. Et comedere cin namomum cum oleo alsalforat: illud remouet alforat. idest fi / fricus est arbor cipresso similis.
¶ Cum ascenderit uapor ad caput ex caliditate: et qui hét ali/ces uel cósequenter amittit uisum uel cadit in terram. dicatur ei quod habet corruptos humores qui in corpore eius mouét: et aptetur statum ad soluendū eos ab intus cū uino téperato: et ex terius cū balneis téperatis et dietis equalibus ¶ Non euadit homo q i mari uicinus existit et lacunis et elongatur in etate a debilitate mébrorum iferiorum et amissione luminis: et post hoc accidit his qui in his locis nati sunt et a terra recedūt quam diu uixerint: et ungant corpus suum rebus odoriferis et exer citetur: et non utatur carnibus grossis: et comedat aues cū age zebre: et mucharoga sparsis cum agresta et aqua rosarū et co let aquā cū bolo et choabori et faciat instrumétū ex auro et in tigat ī aqua rosarū et in spica que é nutrita cū agresta et ponat ī oculis mane et sero postquā suffumigauerit facié cū uapore a que calide. Non comedat pisces: et accipiat trociscos muscatos factos cum secaniabin zuchari albi: tépus uero autumni ī ripis marinū magis téperatū existit quod est stabile. Sed properet ho mo ad odorandū odorabilia et maturádū humores ante aduen tū frigiditatis. ¶ Cū pili palpebrarū ceciderint: et pilli capitis et scisi fuerit: dicat᷑ quod habet putridos humores et ideo ꝓpe / rat huius damnum. Sed debet custodiri ī locis altis et debet cu

stodiri hec putredo: et faciat res quas āte diximus et purget corpus eius cū pillulis aloe que sūt expte et cū sirupo prunorū cui misceatur aqua fabarum et aqua endiuie. ❡ Quādo in ore stomachi febres fuerint a calore superfluo corrūpit: et minuuntur carnes et exsicātur: ꝓpter incōueniētiā colere ad naturā q̄ ibi est: et exprimitur et cadit in uenas: et ꝓpter hoc apparent uene i ethicis: et fiūt sicca corpora. Et signa febriū oris stomachi sunt ira et ire facilitas: et sitis statim Et ex eis que magis ipsis cōferūt ē ut capiat. lb. i. zuchari rosati et pistetur cū rob. Acetositatis citri acris: et fiat sicut massa: et bibat ex ea terciā libre et comedat ex eo. ℥. i. post cibū tribus oris. ❡ Si fuerit i ore stomachi frigus facit ossitationes maxime si comedit res frigidas ex cibariis et potibus: et facit acetositates multas et rugitū et uētositatē. Res autē que maxime eis cōferūt ē: quod post cibū accipiat diacitoniton i quo est multū de cinnamomo: et de musco et bibat post ipū uinū coloris aurei: et comedat post hoc fisticos positos i aqua ros. et aspergatur desup pip. ❡ Omne cibariū calidū uel frigidū facit sine dubio tres maneries uaporis scilicet uaporē sanguineū tēperatū in quo uiuit spiritus naturalis: et uaporem frigidū ex quo multa generat egritudo uaporē calidū ex quo birsen generatur. Vaporē autē tēperatū ut ostendit subtilitatē spiritus i cogitādo tā in tristitia quā i corporum liberalitate: uaporē uero frigidū mōstrat tristitia et pōderositas et fractio et ira i somno et mala cogitatio: et uaporē calidū ostēdit frigiditas extremitatū: faciei macies et oris amaritudo et oculorū ardor et desideriū aeris et aque frigide et maxime Si urinā habet tinctā croceā. Et cura hec est ut accipiat acetositatē citri acris partē unā et aque tamarindorū partē aliā: et aque fabarū aliā: et aque endiuie partes duas: post decoctionē et decollationē collature apponant due partes zuchari tabarzet: et ponāt ad ignē ut nō fiat siccū et administretur ex ipso. ℥. ii. cum tanto aque: cum. ʒ. i. sirupi prunorum et iuiubarum quod fit cū succo pomorū acriū: et tēperata utatur dieta: et balneis tēperatis: et bibat uinū tēperatū cū aqua in qua sint positi emblici et sit aqua niuis: et ex aqua ista accipiat pōdus. lb. i. et sit hec aqua in uase paruo: uirtus huius sirupi est urinam ꝓuocare et coleram exthrahere et corpus purgare Quod autem uaporem

expellit frgidū est aqua maiorane et aqua foregomes ex quibus lb.i.accipiatur et aque endiuie.lb.i.et saluie.lb.i.misceātur co quāt. et colentur et zuchari tabarz et et mellis anaparū ponāt aque cū melle zucharo q̄ i olla ad ignē leuem et misceātur mul tum cum ligno uitis:et dum bulierint ponatur intus sticados recens usque quo fiat sirupus:et ponatur i eo dauich.i.cāpho re et medietas unius mecali musci rubei: et dēt ex eo.ʒ.ii.cū duplo aque frigide:et post accipiat ieiunus existis trociscis. Recipe chebulorū emplicorū ana partes duas cinnamomi par tem unam gariophilorum assari bdellii ana partem mediam te rantur et cōficiantur cū succo pomorum acrium et fiant troci/ sci. ℭ Non fiunt egritudines propter superfluitatem humorū amplius quam propter defectum humorū:et error magistrorū ut hic est nimis testificatus et hoc est ꝓpter experientiam. ℭ Qui somniat terribilia multa et cū euigilat somniū obliuio ni nō tradit:et dicit oia sic ꝙ ex eis nihil dimittit:et integre dor mit de nocte plenus ē humoribꝰ:ꝓpter et ergo ad purgatōnē qui uiderit huiusmodi somnia et cū excitat̄ obliuioni tradit: et cum hoc bene nō dormit et pulsus ipius ē debilis egritudo ex defec tu humorū ei prouenit. Dieta huius sint cibaria subtilis substā tie et bona que corpus cōfortēt et fugiat euacuatōnē et oē quod eū exsiccauerit. ℭ Qui ab aleis et potis abstinuerit nocumēta malorū humorū euadet:et maxime si mel mirobolanorū chebu lorū comederit:et electuariū de cinamomo successiue. ℭ Cui dolor fluxus sanguinis nariū euenit superflue quinta die sue fe bris in die crisis euadet ab egritudine. ℭ Cui dolor capitis du rauerit sine aliqua cā quā ipe cognoscat et fuerit nimius:stoma cū purget suum ab humoribus calidis. ℭ Qui quinquaginta ānos trāsierit et dolores renū habuerit a dolore nō potest euade re:antique eni egritudines cū antiquis accidūt durant in eis dū uiuūt:et huic prodest egritudini medicina albica quam nomina uimus iā. ℭ Qui quinquaginta ānos euaserit:et egritudo ei ac ciderit alcabitus cito moritur. ℭ Similiter accidit iuueni si ei fortis paralisis acciderit et si fuerit complexionis calide minui/ tur. ℭ Qui impatiens fuerit ex dolore pectoris: et absq; cogni ta causa eius fit: unum est ex duobus uel grossa uentositas ē

que pectus extēdit: uel sunt humores putridi qui sub costis exi stunt: uel in pectore est tussis absq3 dubio: uentositatē autem demonstrat motus et humores et remanētiā pondus. ℂ Cui tussis et febris euenerit et cito eā amittit dicat̃ ei q̄ apostema accidet ei in iūcturis. ℂ Dolores acuti fortes in renib9 lapidē portēdūt et pōdus ī ipis et apostema et pūcturas. ℂ Cui egritudo cū uomitu cessauerit: et in itestinis hēt egritudinē eis prodest anates comedere solas cū medicina cognita. Et si egritudo in ipo cessauerit post duas horas uel tres egritudinē i uenis hēbit: sua aūt medicina ē eadē cū p̄missa prius comedat sebesten et auelanas. Et cura secundi comedere fisticos cū casia. ℂ Lassitudo sine cā exercitii egritudinē futurā portēdit: priuatōes euacuationis rei solite sicut sanguinis uene tā nariū uel urine uel fluxus urine uel emoroidarū uel aliarū rerū demōstrat egritudines.

ℂ Plato in timeo de reb9 futuris cognitis cū apparuerint et in sanis et in egris: cū in egritudie apparuerit sanitatē significāt. Ex quib9 ē somnus plixior solito et si sanis euenerit credo egritudinē euenire: et si egro cōtingit salutē ostēdit. Et sic de siti cū homini acciderit qui eā habere nō cōsueuit in sanitate res ē ostēdēs egritudinē et radix doloris existit i cerebro. Et cū egro aduenerit fortitudinē nature ānūtiat: et sanitatē et status eius ad salutē euenit: et fortior erit: et idē accidit ēt pati somno irato et fracto absq3 labore et pena et ostēdit egritudinē capiti uenturā. Et cū huiusmodi egro ī fine egritudinis cōtigerit exitū ab egritudine nūtiabit: et impatiētia in somno primo ostēdit q̄ somnolētia diget. Et ipatientia mane post somnū et post somni mēsurā portēdit egritudinē: et laxationē neruorū. ℂ In cuius corde euenit mēbrorū nimia molificatō dicat̃ ei q̄ moritur. Spiritus .n. patitur paucitatē: et accidit hoc ac ipienti medicinā uiolentam: uel cui sanguis a narribus fluxerit superfluus: uel cui nausea contingeret superflua. uel qui nimio utitur coitu uel qui fluxū uentris patitur: vtatur ergo cibariis spūm uel corpus augumentantibus sicut uitellis ouorum et iure auium et uino optimo.

ℂ Cui inflamatio et rugitus uētris eueniret timpanitem significat propter egritudinē epatis. vtatur ergo cibariis cū preparatione ex cino et camelea: et comedat alcatonas cum medulla fisticorū: et caueat ab herbis frigidis et humidis et fructibus.

¶ Qui conqueritur propter sudorem sub brachiis et ē si super flue fetidus: et huiusmodi habere nō ē solitus timeat ꝺ lepra comedat ergo alchaneat et sunt alorpf. et laxetur cum succo eius et accipiat ex eo. lb. i. et aque fumiterre cū aqua maiorane post quā bulierint: et colate fuerint: et bibat ex ea per unum mēsem et nunquam summat carnes salitas: nec etiam quicquid sit ꝺ lacte: et cū hoc fetor ipsius cessabit: et habeat balnea tēperata: et exercitet. ¶ Qui panē azimū cōedit crossas egritudiēs et magnas habebit: cōda parua et epata ī eis et sūt timidi: exercitio supfluo indigent: cibariis utantur tēperatis et potibus cōueniētibꝰ et aere equali. ¶ Qui spatulas āplas habentes et brachia tenua comedāt res subtiles et frigidas: et res frigiditati attinētes: et sint ī quiete: et caueāt a frigore et calore superfluis: et non comedāt fructus etiam frigidos et humidos.

¶ Liber secundus de experimentis et confidentiis.

¶ Omnis egritudinis sicce canon cure ipsius est odores boni et aues et uina conuenientia.

i Nquit abubert. omnis res naturaliter ī hoc itroitu existunt post iuētionē medicinarū et custodiā et pparationē earū etiā itellectū doctorū et custodiā planetarū et lune et temporis quod aptum est ad medicine cognitiōem: et administrationem. Et dicemus uerbum quod ypo. dixit in libris ubi dicit. Qui dixerūt quod sciētiam habuerint medicine et habuerunt in se partem intelligētie et scientie et cognitionis festine: non reputet astronomiam partē esse paruam eorū quibus idiget medicina. Et dixit astarobt. Sapiens in libro scientie sue de signis et lune effectibus quē librum alter non precessit in expositione libri: quia philosophi et sapiētes alii preter astronomos conueniunt in hunc librum quod preparatio et cursus eorum que sunt in terra. Ex planetarum cursu accidit: et sermo eius est in luna. Et conueniunt naturales et astronomi: quia preparatio eorum que in terra sunt a luna accidit: et luna respectu solis sicut excelsi regis maior dominus est. Et mutatio temporum propter lune stationem euenit cū retinetur: et non apparet nisi cū ipsius apparentia fuerit manifesta. Et hoc eis est manifestum qui in mari uersantur: et

qui uineas plantant. Et conneniunt sapientes medicorũ ꝙ res omnis temporũ et aeris et aquarũ et cõplexionũ et egritudinũ ex motu planetarũ mutantur cũ in longitudine et latitudine cõ sistunt. ℂ Decens est cũ medicinas coquere uolueris ꝙ eas in aqua clara boni saporis excoquas: et cũ lignis siccis et ramorũ uitium et ramorũ ramis et cũ ramis rosarũ: et cum arundinibꝫ siccis et cũ herbis boni odoris optime desiccatis. Et nunc intre mus ministrare res quas diximus uirtuosas et scire admirãdas ℂ Confortatio ad febres adurentes mirabilis. Recipe mirabo lanorũ chebulorũ citri. ana mechal. i. cinnamoni acuti. zinzi beris recentis ana mechal. s. stephisagrie bone mechal. i. teran tur bene et exibentur et soluatur Ambra in oleo fistico: et misceantur cũ eo relique medicine cum triplo sui de melle iuiu barum dosis mechal. ii. lb. i. et. s. cũ sirupo pomorũ dulciũ. ℂ Medicina ad easdẽ febres mirabilis. Recipe mirobolanorũ indorũ citrinorũ emblicorũ omniũ ana mechal: bedegart semi nis papaueris cassie fistule ana mechal. s. terantur et cribellen tur inuoluantur i oleo pomorũ: et conficiantur cũ triplo sui de melle cassie fistule: dosis mechal ii. cum. ʒ. ii. sirupi malorum granatorũ dulcium. ℂ Medicina mirabilis ad quartanas. Re cipe sene assari omniũ ana mechal. i. cinamõi odoriferi mechal iii. seminis endiuie secenge musci sisimbrii sebatele omnium ana mechal. s. cõficiant̃ cũ triplo sui de melle mirobol. chebul. uel tamarindorũ potio est mechal. iii. cũ. ʒ. i. sirupi secaniabin facti in zucharo in quo sit muscus. ℂ Medicina quam laudaui ad febres: et est breuis. Recipe oes. i. corpus sene assari yreos omniũ ana mechal terantur bene et cribelentur: et conficiantur cum melle ceraugebini mechal. i. s. cũ. ʒ. ii. secaniabim de zu charo facte: et de semine endiuie. ℂ Oleum mirabile quod con fert istis rebus desideriis aliquarum rerum et tremori cordis et melencolie et excusat dyamuscum Recipe olei citri. boni odoris lb. i. olei nucũ lb. i. ponantur in olla limpida: et coquantur tam diu ꝙ suci consumentur et oleum remaneat: et deinde ab igne amoueatur et misceatur pondus mechal. s. de musco boni odo ris: et ex hoc oleo bibat patiens cum necessitas incubuerit a du abus mechal ad medietatẽ. ʒ. i. ℂ Oleum predicto simile mira

bile. Recipe olei pomorũ dulciũ lb. i. olei alcheiri palidi lb. me/
diam ponantur in olla uel caldaria: et custodiatur: et misceatur
cũ eis he aque suci maiorane: et endiuie caucar omniũ: ana lb.
mediã posquã bulierint et colata fuerit coquatur totũ quousq
aqua cõsumatur et oleum remaneat: et cõmisceatur mechal me/
dium Ambre: et misceatur et bibantur tantũ quãtũ precipimus
ex premisso et iungatur pectus ex oleo: et toracis orificium.
¶ Olei oculti ualens febribus effectus mirabilis. Recipe semi
nis endiuie et seminis plantaginis et bedegart: et seminis maio
rane omniũ: ana mechal. s. cinnamomi acuti mechal. i. et. s. te/
rantur et cribelentur cũ triplo de rob citri acris uel malorũ gra
natorum acriũ et conficiatur potio mechal. ii. cũ. ʒ. i. sirupi pru
norũ. Recipe seminis lactuce cucurbite papaueris portulace ba
teche ana mechal. i. s. sandalis citri camphore albissime recetis
ana mechal duo conficiantur cũ triplo sui de melle sebesten et
sumat patiens quotidie mechal. i. et. s. cum sirupo uiolarum uel
sirupo prunorum. ¶ Oleum ad emigraneã calidã. Recipe ami
gdalarum dulcium seminis papaueris lactuce cucurbite dulcis
cucumeris bateche ana cum suco florũ nenufaris terantur deci
es post exprimantur et administrentur. ¶ Trocisci muscati cõ
ferentes epidimie et interioribus. Recipe ziziberis mechal duo
musci boni odoris dauich. ii. zuchari ad pondus omniũ confi/
ciantur cũ sirupo maiorane: et fiant trocisci: mechal. i. dosis tro
ciscus. i. cum sirupo pomorum dulcium. ʒ. et suci endiuie buli
ti et collati. ʒ. ii. ¶ Ad retentionem urine et humorum in ue/
sica. Recipe mirre ciperi squinanti cinnamomi ana partes equa
les: et partem superficialem glandium partes. ii. conficiant cũ
oleo balsami: dosis mechal. ¶ Ad ulcerationem oris. Recipe
papiri combusti ciperi yreos celestis. ana: terantur et ponantur
in ulcere et coluatur os cum aqua rosarum in qua sit positus su
mach. ¶ Medicina experta apostematibus corrodentibus et
aliis. Recipe anagellas: et est mater silua: et foliorum aluala: et
est anataria: masticis ciperi seminis spatule ana partem unã la/
pidis lazuli sani partem mediam cõficiantur cum triplo sui cũ
suco citri acris cocto et coagregato cũ dãsesaban: et ponãtur in
apãtib9: et eradicat radices eorũ et remouet ipsorũ uẽas. et post/
q̃ apa eradicatũ fuerit ponat̃ hoc medicamẽ qđ carnẽ generat.

C Confectio medicine generatiue carnis. Recipe filiorū farat
sie .i. căsorū et foliorū alchebul. et puluis papiri combusti semi
nis roxarū: ana partes equales terātur et admisceāt: et supponā
tur folia eiusdē uel plantaginis intincta melle. C Medicina que
extrahit secūdinas et fetū mortuū. Recipe castorei cinnamomi
mirre ana fiāt forme gladibus similes et inuncto balsamo sup
ponāt: et si forte cū hoc secūdina nō exierit detur cū hoc đ isto
sirupo. Recipe faseoli ciceris nigri endiuie. ana partes .i. ber
beris unciā mediā coquāt i tribus libris aque usque quo rema
neat una coletur detur patienti: quarta pars libre unius cū un
cia una de radicibus berberis: et positio altamie in manibus et
pedibus cōfert nimiū puocationi menstruorū. C Itē ad aposte
mata corrodētia cui nō est par. Recipe endiuie plantaginis be
zei. et. zarmach. ana partē .i. bechar farie fabarū ana ptē. v. cō
ficiāt cū melle et postq̄ carnē corruptā rēoueris supponat hic
puluis. Recipe corali rubei lapidis lazuli sani ana partē .i. ra
dicē pistacce bedegart fausel ana partes .ii. et simul pulverizent
et administrentur. C Emplastrum ualens ad idē. Recipe alo
es boni chabarc egiptie: adep. indi sāguinis draconis ana par
tem unā feminis basiliconis garet: seminis basiliconis maioris
quod uocātur burūgi: ana partem mediam: fiat emplastrum et
ponatur super locum lesum: postquā lotus fuerit cum aliquib9
habentibus uim exsiccandi ut aqua plantaginis uel mire: uel ui
no stiptico et similibus. C Emplastrum ad ulcera et crisipilam
et est expertum quod. Recipe nucū cipressi filiorū spice albe. i.
rubei masculi filiorū silue caprine iusquiami ana partem unā
acatie bedegar asse mirti: ana partem unam cōficiāt cū rore in
uēto super folia acundimi. Vel suco ipsorū filiorū: et aquā rox.
et super ponāt et si cū rubedine fuerit misceat bolusarmenus
cū pdictis. C Medicina mirabilis nocumēto carēs et ē breuis
cōferēs lapidi. Recipe. cog. mirre yreos seminis ēdiuie ciperi sq
nāti cinamomi mechal. i. seminis spatule botiche capparis spar
gi: petros. ana mechal. i. ʒ. v. cōficiāt cū melle cassie fistule: et
det ex eo mechal. i. cū sirupo cog. et zucharo. et ʒ. ii. aque
C Medicina ad distillationē urine. et ad lapidē addēs in sperl
mate. Recipe galle in alto gallāge cōtrite et cribellate et cōfecte

cū butiro uaccino et melle dispumato et det cū aqua iuiubarum uel sebesten. ℂ Ad febres occultas Recipe bedegart seminis endiuie plantaginis lactuce bateche ana mechal.i.se.mirte san/ dali albi ana mechal.i.cinamomi mechal.iii.spondii mechal.s. musci camphore ana quartam partē mechal.i.conficiantur cum succo malorū granatorum uel pomorū et dosis mechal.i. semis totidem cum sirupo uiolarum. ℂ Oleum contra quartanas. Recipe assari sene cinamomi mechal semis. seminis maiorane uer/ beuent feri gemusi mechal.i.seminis endiuie lactuce portulace plantaginis sandalorū alborū ana: mechal semis lapis lazuli loti multotiēs cū aqua cāphore ana mechal.ii.cum sirupo pomorū dulciū. ℂ Ad tipū febriū et rigorē Recipe radicē lilii et cinamomi pollipodii ana partē.i. ziziberis partē semis conficiatur cū oleo balsami uel fisticorū et detur ante periodū mechal .i. se/ mis cū aqua calida. ℂ Ad dolorē renū: et retētionē humorū in eis. Recipe mirte amomi granorū fisticorū ana partē.i.cinamomi ad pondus omniū cōficiantur cū melle de cog. detur mechal i.semis cū sirupo zuchariuo de radicibus. ℂ Suffumigium ad catarrū calidū. Recipe rox. mechal.x. faufel sandalorū alborū ligni al. ana mechal.ii.musci dauich.i.camphore dauic.ii.conficiatur cū aqua rox. in qua fuerit dissolutū mechal.i.anidi. et fiāt trocisci ex quibꝫ suffumiget patiēs. ℂ Aliud ad catarrū frigi/ dū. Recipe rox. sandalis albi turis ana mechal.i.ligni aloes mechal.ii.costi mechal semis dauic.ii.cōficiantur cū suco amigdo/ larū dulciū et cū storace malassentur fiāt trocisci parui cū quibꝫ suffumigatio fiat. ℂ Suffumigiū cōtra pestilentias. Recipe bedegart sādalos cū flore mirti ana mechal.i.ligni maiorane sem. gemise ciperi gar. ziziber. almusci boni ana mechal semis fu. dauic.ii.conficiant cū aqua ros. in qua dissoluta fuerit storacis ambre ana mechal semis. ℂ Medicina paralisi conferēs expta Recipe castorei ziziberis costi dulcis cog. acori bacharū lauri ana mechal.iii.musci mechal semis terrant et inuoluantur i oleo alcheiri al. et cōficiātur cū melle albo claro det ad magnitudinē nucis. ℂ Et ad paralisim calidā. Recipe lac ouiū nouarū sanarū qd in olla lipida ponat et misceatur cū eo oleū nenufaris: et cu/ curbitarū dulciū ana lb.i. coquantur ad ignē leuē donec oleum

cōsumetur et misceatur cū eo.lb.i.zuchari tetaniabin albi et co
quatur quousq; ad coagulationem pueniat: et egro administret
quousq; sanitati integre sit restitutus. Et in babico frigidas her/
bas habente ponatur: et oleis frigidis inungatur. ℂ Ad sputū
sanguinis quod ex apostemate stomaci: uel intestinorum accidit
Recipe bedegar: suchaa.i.sapia alba capillus ueneri.semis me
mithe rox. aña. ʒ.ii. charabe boliarmeni. floris squināti rarsesa
chan rasine amigd. ana. ʒ.ii. farine arnuclinū ad pōdus omniū
cōficiātur cū melle masticis detur ad quātitaté auellane. Ad ue/
nena Recipe amomi aristologie rotunde baccarū lauri resine ru
the ana mechal.i.semis et inungatur cum oleo nuc.et conficiāt
ex melle ficuū: et sumat quottidie ad magnitudiné nuc. ℂ Ad
tussim. Recipe suci liqricie cog. seminis cucurbite dragagāti al/
bi ana mechal.ii.m.penidiorō. ad pōdus omniū cōficiātur cū ℥
i.muscilaginis semis citoniorū facta i aqua rox.et. ℥ii. mellis
iuiubarum. ℂ Medicina ad fluxū expta. Recipe gale saufel: i: a
uellana ida: se. acetox. farine glādiū: ana. Cōficiātur cum melle
uel cū diacitoniton acri. et administret. ℂ Medicina cōferés epi
licis extrahés putrediné a corpore. Recipe ellebori: cācar.i. cata
pucie suci maiorane: endiuie ana lib.i. suci sticados. suci spine
masculi: al. et rubei: pomorū dulc. ana lib. semis. Postquā bu/
lierint et collata fuerint et apposuerint ēdiuie polipodi: sene: ari/
stologie ro. pistate omniū ana parté unā: buliat totum in aqua p
dicta: et misce suci malorū granatorū et mell. cassie.f. et penidio
rū ana partes equales fumét usq; quo fiat sirupus et apponatur
musti ambre ana mechal semis et ab igne remoueatur dos.iii. ps
lib. cum equali pondere suci fumiterre: et si nō possit bibere cū
hoc suco detur cum aqua frigida.

ℂ Gargarisma apostema gule remouens et dolores: et facit an/
helitum habilem. Recipe de rob prunorum cōfectorū cum uino
mirtino et diamoron et mell. ficuum confecti cū teraniabin ana
partes equales: soluatur in eis et quarta pars aluminis iameni
et mell. cassie.f. et medietas partis unius fiat gargarisma: detur
ex eo uncia media et tantundé acetositatis citri collate.

ℂ Medicina mirabilis experta ad coitum. Recipe prunorum
pinee maioris infuse per diem et noctem lib.i. et molantur in la

pide molendini. Et accipe cinamomi: seminis eruce pastinace: rape mulge: stipitũ: palme uiridis: nõ ut que comedũtur et ligue auis: et granorũ zelei et secacul et buhumen: costi dulcis zinzi beris renũ passerũ cohire desiderantiũ: omniũ ana. ʒ. iii. penidi orũ bonorũ. ʒ. xxx. terantur bene et conficiantur ad ignẽ et mi sceaut cũ melle de satirion: et cũ tantũdẽ mellis albi et miscean tur cũ eis relique medicine usq; quo fiat res electuario similis. et misceatur mirti et ambre ana. ʒ. i. et remoueatur ab igne. Si quis calide cõplexionis fuerit detur ad magnitudinẽ auellane. Si frigide in duplo cũ sirupo mellis muscati: uel cũ uino calido odorifero. ¶ Alcohol eradicans albedinẽ in oculo existentem Recipe succi rubi albi mada clux ana lib. semis misceantur cũ eis mirobolanorũ ana. ʒ. iiii. et fiat puluis subtilissimus et sciaſ ꝙ hoc ẽ ultimũ in albedinẽ eradicandam. ¶ Aliud ad pruritũ oculorum et scabiẽ et pãnũ et amissionẽ uisus. Recipe granorũ paruorũ malorũ granatorũ uiridiũ florũ cotani mulni boliarme ni se. rox. ana. ʒ. ii. separatim ꝑ se pistrent et accipe lapidem tel neg: et tutie ana. ʒ. i. et semis limature auri posite in aqua rosa rũ ꝑ duas ebdomadas: et ter in die mixte et exacute et pistate cõ ueniens sit: et misceatur cũ reliquis medicinis et ponantur om nia in acetositate citri acris et misceantur cum muscilagine cito niorum et aqua rosarum: et misceatur sic tribus diebus: deinde teratur optime et ad umbrã exsiccetur: et misceatur musti rubei dauic. i. et seminis plantaginis optime triti. ʒ. semis administrẽ tur. ¶ Aliud conferẽs descensui aque uisum augumentans et confortans. Recipe mirobolanorum. ʒ. i. nucleorũ tamarindi. ʒ. semis. sarcocolle mechal. i. lapidis lazuli. ʒ. i. aloes dauich. fiat puluis subtilissimus et ponatur in equalibꝫ ponderibus mi rabolanorũ chebulorum: et mellis malorum dulcium granatorũ cum tribus libris suci endiuie et in tanto suci plantaginis. post quam omnia bulierint et collata fuerint misceatur puluis predi ctus cum sucis nominatis: demum exsicetur et in eisdem mellis ponderibus iterum ponatur: et sucorum et predicta multa im bibitio ẽ secunda cum aqua rosarum temperentur: ad ignẽ po nantur lenem: quousque misceantur et bulliant: In quibus puluis iacinti rubei optime pistati ponatur. ʒ. semis.

musci optimi dauich. ii. deinde ab igne remoneat' et i uitro cō ſ'
ſeruet'; et adminiſtret' ſtomaco: uel ciborū digeſtiōe celebrata.
Liber tertius de caſibus qui ipſi raſi acciderunt.

In parte mei temporis in philoſophia et medicia ſtudens multum uigilaui noctibus: et ſomnū m amiſi: et feci res que mihi non ualuerūt: et nihil inueni quod tantum conferret quam oleum ne/nufaris: quod in naſum trahēdo aerem proieci et lactuce quaſ coctas et crudas comedebam. Viſus tamen debilitatem et mino rationem coitus in me generauerunt: et non inueni quod con ferret tantum mihi quantum paſſerum cōmeſtio et ipſorū bro dium cum ouis et almuri et cinamomo et pipere et pulorū colū barum preparatorum et i melius memoria fuit optime reſtituta. Ad hoc oleum feci quo nullum melius inuenitur. Recipe olei granorum pinee olei albi: olei alcheiri olei pomorum dulcium ana partem unam felium paſſerū cū uolūtatē habent coeundi: partē mediā ſeminis alcheiri palidi me chal. ii. buliant omnia ad ignem leuem. Cui ab igne remouendo muſti mechal ſemis miſceatur: cū quo genitalia et pectus poſt balneum ungantur prouocat uirtutem et delectationem uigorat.

Aliud in ciuitate zelergebani: et quidem uir deſideria habens ſine cauſa et timorem et cordis tremorem acceſſit ad me. Nam inter medicinas nihil inueni tantum contuliſſe: quantū carnes accipitris cocte cum ſuco maiorane: et uinum album ſubtile et iunxi corpus eius oleis odoriferis et reſtitutus eſt ſanitati pr/ſus.

Contingens aliud non habent antiqui debiles et ethici et ca/rentes ſanitate rem que magis eis proficiat quam auium come ſtio et turture pullorum columbarum paſſerum in uino odori/fero coctorum et uinum bonum bibere.

Contingens aliud res albomet hali filiuſ extraxit ſāguinem in quantitate nimia et erat tempore autumni et bibit uinum: et poſt ſomnum ſanguis exiuit ad quantitatem trium librarū ad quem de nocte fui uocatus: et cum ſincopiſantem inueni et ocu li eius propter extaſim leuabantur in ocultum. Et tunc ego precepi mihi afferri quinque pullos columbarum albarū quos

precepi optime preparari et membra pre se separari feci: et in quattuor libris uini odoriferi eas coxi: quousq; carnes ab ossibus segregate fuerant et multum in decoctione posui de gariofilis et cinamono: quam decoctionem colaui postmodum et eã posui in uase rostrum habente et regi ad bibendum ministraui et ante solis ortum loqui icepit quam decoctionem triginta diebus sumpsit et uirtus eius ad eum reuersa est et sanguis in eo fuit optime restauratus.

Contingens aliud. Casus accidit errifiden iregi silicet iuxta cerebrum apostema: et cognoscebat me et uenerabatur: extraxi ei sanguinis lib. iii. usque quo sincopizauit sincopi timorosa: et postmodum cogitare cepi: et inunxi corpus eius ex algalia et ex ea posui ad nares: et lb. i uini odoriferi tẽpaui cũ equali pódere sui ex iure pullorũ galliarũ et collũborũ i quo muscũ posuerãet hoc i os eius misi succesie. et cũ a sicopi fuit liberatꝰ seruientes eius plorare ceperũt. Et quidã ex eis obliquo me respiciẽtes uultu: in mortem meam conspirauerant. Cũ uero rex itegre restitutus esset mihi dixit quod dum in sincopi perueniebat de egritudine sua non dolebat quamplurimum: sed tota itentõ sua circa me uersabatur timens ne astantes mihi mortem inferrent. Credebat enim quod ego ipsi hanc non adiberẽ curam nisi esse crederem salubrem precepit igitur mihi ut nũquã eũ corã aliquibus minui facerem nisi fortasse femine sole astarẽt. Et scias quod iste rex a magno birse euasit hac egritudine.

Contingens aliud de fluxu diuturno. quidam amicus meus i medicina parum instructus a fluxu longo uexatus fuerat tempore cui plures res etiam ostendi. Et dixit tandem mihi quod nihil proficiebant. Vnde ut curam egritudinis certificarem p unam noctem secum mansi: et cognoui quia post somnum fortius uexabatur a fluxu: et perpendi causam egritudinis esse humorem calidum et acutum a cerebro cadentem qui quidẽ cum in stomaco ueniebat fluere cogebat. Cum uero patiens excitabatur fluxu carebat et sputum assiduum habebat precepi ergo ei ut caput radẽret et ut ipsũ cũ sinapi et musto fricaret fortiter et sãitati fuit postmodũ restitutus: nũq; capitis ei tediũ fiebat

Apoplesia accidit regi hamech filio hali et i principio curā cóue niété nó habuit: sed dimiserūt eū sicut erat: et nullus ex eius ma gistris ei aliud pcepit fieri nisi inūgi corpus reba odoriferis et subfumigari: quod sufficiés ei nó credidi. sed feci uétosā collo eius apponi: et uelociter ab illa egritudine exiuit: et ē res in qua confidētia esse debet. Quod si homini qui feminee cóplexionis nó sit et sit mollis corporis hec euenerit egritudo in collo ut pdi ximus uétosetur. Et nihil ex eis que alii preceperunt facere uo lui: sed in nasū eius oleū nenufarinū proieci. Apditione multo rū multos euadere feci qui siccitate et ardore stomaci uexabāt cū ellectuario nenufarino et sirupo eiusdē: quibus ad potandū dedi uinum album limphatū cū aqua niuis téperatū. Et faciebā eos comedere pullos pingues in quorū decoctionibus mugila gines seminis citoniorum ponebam et oleum nenufaris.

Quidā amicus meus bone rōis q mecū i libris Gal. studebat ar dorem patiebatur in stomaco qui ardor augumétabatur āplius cū cibaria a stomaco recedebant: docui autem eū res quas facer ret: et dixit mihi iam eas fecisse et precepi ut reciperet. iii. ʒ zu chari roxati: et tantumdé zuchari uiolati et precepi hec optime pmisceri quibus mechal: semis ambre apposui: et. ʒ olei nenufa ris et electuariū in eo comiscui et eo fuit usus et ab egritudine euasit iussu dei.

Contingens aliud curaui quamplures a febribusa sole proueni entibus cū balneis temperatis et cū aqua frigida que adeo erat frigida quod patiens ex ea terrorem habebat.

Contingens aliud. curaui homines ab occultis mortiferis febri bus cū rob fructuū laxatiuorū: et cum bonis odoribus frigidis et cū rebus tépatis: et infrigidaui eos et humefeci: quod si hec nó adhiberetur cura patiens succumberet.

Alíud cōtingens. alicui homini in estate tempore crisis accidit: quod cū intus aggrederetur febris eū occulta multum inuasit: et caliditas in ipo fuit augumétata: et color eius incepit rubeus fieri: et cóplexio ipsius mutata fuit: et egritudo eius augumenta ta ē: et spiritus ipsius erat ualde calidus ad modū ignis et perpē di in ipso signa fluxus sanguinis: et tremoré cordis habebat.

Et perpendi uel fluxum sanguinis pateretur uel cū fluxus inua
deret: expectaui igitur per unam horā uel duas credēs cū aliquē
fluxū habiturū et nihil ei accidebat: precepi ei nares fricare for
titer et non exiuit sanguis: et caliditas et impatientia: et dolores
in ipo ceperunt augumentari. Dedi ergo ei decem lb. aque frigi
de: et calor est tēperatus: et urinā fecit in quātite nimia: et febris
eius minui incepit: durauit tamē in eo febris quadraginta dieb9
Et seruū quēdā quia nullus ei aquā porrexit sicut porrecta fuit
domino propter intētionē quā erga deū habebant. Et seruus an
te horam uespertinā decessit: et casus in mane acciderat.

Liber quartus de dietis medicinis et cibariis

Omne cibarium ex animalibus uel ex nascentibus
non euadit quin aliquid utilitatis uel corruptio
nis habeat. Et naturales philosophi secreta eorū
in uestigauere quamplurimum et non attigerūt
aliquid nisi debili inuestigatione quo ad ueritatē
Et scientes in hac re uerbum stabile debēt ꝓponere. Et ego qui
dem sicut et philosophi cōsulo: ut ex his rebus minus quam un
quam poterit accipiat. Et consulo ut ex eis quis utatur quibus
cōplexioni sue dissonantia non existat. Et hoc antiqui laudaue
runt sine hoc quod secreta sua detegerent. ¶ Et scias quod om
ne quod occultam habet uirtutem aliquid forte in corpore uel
utilitatis uel corruptionis operatur: et ex quibuscunque uti nō
debet. Et ex his ocultis nesciunt homines neque intelligunt ne
que etiam possunt nominare. Intellectus enim eorum ocultus.
Sed dieta et medicatio d̄ re subtili spirituali debet fieri qa odor
et odoris uapor ostendit absque his per q̄ comestionem et potū
noscuntur. Et ob hoc consulo ut ex medicinis quis minus acci
piat. Et ego detexi hic ueritatem Experta enim sunt ea que i hoc
loquendi methodo apposui in hoc meo libro: quem equidem ad
humanam utilitatem cōposui qui inter alias dignior existit. Et
ideo ciborum et medicinarū uirtutes iqsiui āplius i hoc uerbo
ut maiorem possent homines utilitatē habere et nos hic uerbo
rum multitudinem abici

mus et multa relinquimus propterea ꝙ homini esset difficile in telligere: et ob hoc librũ nostrũ laudamus quia continet ueritaté. ℭ Si ex rebus uiuentibus quis utetur recentibus cũ suo sã guine maior et uelocior ad utilitaté fertur dieta: q̃ qui rebus sub tilibus uti uoluerit et calidis: sed tamen ad hoc accedere nó poterit propter suã complexioné et necessitaté et propter cósuetudiné nó excusatur quin spectet et abstineat tépore mortis ipsorum uirtus frangatur que fortasse per unũ dié debet dimitti: et sic cõ uenientia ipsorũ melior est. ℭ Et reges eligerũt acquilas et accipitres: lupos et canes et reliqua rapientia ad hoc uidelicet ut nó tantũ delectentur: uerũ etiã utilitaté ex captione habeant et salu té: et ut ipsorũ carnes que dure sunt p motũ frangantur: et etiã quia mors eorũ existit proxima. Et ob hoc naturales preceperũt ut cũ ex his rebus quis uti debeat prius uirtus carnis eorũ debilitetur p motũ. Et si prius hoc eis uiuétibꝫ factũ fuerit: et postea interfecte fuerint carnes ipsarum habiliores fient. Etiã dixit. ii. .p. ex eis que carnes habiles ad comedédũ faciunt est artum uel nitrũ: uel nitri frustra uel rami ficuum: hec enim omnia aperte preparant: et ex hoc precipimus ut coclearia ex ficubus fiãt: hec enim coclearia carnes reddunt habiles: et in libro coquinarum cagizen abusamen: dixit Iohemor cum corpora non nisi per cibaria degant et uegetantur: deberent reges inuestigare res que appetitum prouocarent et sufficienter comederent ex rebus uiuis. et debent res diuersas comedere cũ rebus saporiferis et boni odoris et bonas debent ollas habere: et coquinarius eorũ debet esse medicus.

ℭ Sermo in rebus que electe sunt ex rebus uiuentibus quadrupedibus et auibus: et ex domesticis et ex mótanis melior ex carnibus pilos habentibus: saporosior et aptior et temperatior é cũ aceto et agresta. Et ex eis que coquuntur et assantur ad prunas. Et assate ad prunas ponderosiores sed almuri eos preparat. Sed a capitibus homies precauere debent et a caudis: philosophi .n. dixerunt ꝙ carnes pilose uenena non euadunt natuliter et maxime capita eorum et caude: et io comedi non debent.

¶ Melior ex carnibus montanis et absq nocumēto minori: et absq uentositate. Caro gazelis et caprioli existit. Parum tamē est sicca cuius siccitas cū oleis humidis remouetur et in come-stione eius uirtus accidit mirabilis. Prodest paralisi frigide: et interiora ipsius comedere est austerū: tenasmū enim generat. et pedes eorū assidue comedere hoc idē efficit ppter supfluā siccita-tē: et hec mēbra comedi nō dbēt. ¶ Caro edinaē frigida et hu-mida mirabilis: sed in ea odor existit: et ideo comedi debent edi nō magni: et apti sunt ad salutis custodiam. ¶ Arietina caro bona est: cū nō est antiqua euasit maliciā eius cui iā cornu cre-uit. Cum enim cornu ipius nascitur humiditatē amittit: et me-dulla ipsius usui nō est apta: pprietate enim habēt obliuionē fa-cere: aries temperatus ē in estate. Temperatior enim calidior ē et in estatis tēpore usus ex eo nō ē conueniens. ex calore enim superfluo inaniā facit: et assati maxime: et in omni re alia eua-dit maliciam. ¶ Pulli gallinarū tēperati ad frigiditatē decliues parūper: digeruntur uelociter usui conuenientes: sperma augu-mentantes et sanguinē. Et Arist. philosophus dixit habent uir-tutem calorē inatum uigorandi. ¶ Galline que nimiū nō sunt antique nec nimium pingues mirabilis cibus existit: et tempera-tiores aliis existunt: et pullis approximāt: et earum medulle uir-tutem habent generandi uertiginē: et dixerunt philosophi q ea-rum axūgie inter ceteras obtinent principatū: in mollificando duriciē: quod axūgie anserū efficiunt: et galinas comedere ge-nerat lūbricos.

¶ Galli ueteres usui nō conuenientes humiditate priuati sunt et cum ad assellandū dantur dubium ē. Nitrositas enim que in eis existit putredinem generat. Et dixit Gali. in libro suo secre-torū q ossa gallorum subeth efficiunt ppter proprietatem cum comeduntur uel excitantur: et melius est ut dimittantur.

¶ Pulli columbarū cibus mirabilis ad caliditatem declinans: et philosophi dixerūt q in eis est uirtus mirabilis: et precepe-rūt q hi qui parū habent sanguinis: et quibus deficiunt uirtu-tes: et calor innatus debent eos comedere: et ex proprietate do-lore renum conferunt sanguinem colant corruptum. Et he due

res sunt mirabiles: Et habét ꝓprietaté egritudiné capitis croi
nicá generádi: quare capita eorũ cum interficiuntur auferri de
bent: ut eorum malitia reprimatur. ℂ Perdices cibus bo
nus ad frigiditatem et siccitaté tédétes. Ius earũ boni odoris et
boni saporis naturaliter téperatũ: et ad comedendũ sunt apte:
quãdo cũ oleribus comedũtur: silicet cũ rapistro yameni. Et eo
rũ uirtus mirabilis quá dixerũt philosophi é qđ humiditaté ex
siccant stomaci et putredinem extrahũt et scilicet hoc nõ é dubi
taţó: maxime tamé si cũ suco pomorũ dulciũ exquoquát. Et sic
cocte euadũt malitiá: et earũ uirtus secunda est retentiuá cófor
tare uirtuté. ℂ Fasianus cibus couenięns laudabilis subtilis
pullis affinis quo ad esũ: ethicos cófortát qui ab egritudinibus
ethici fiunt. Et habent proprietatem uigorádi uirtutes que di/
gerũt. humores corruptos in stomaco reparát. ℂ Alchadareg
bonos efficit humores: et est conueniens cibus et subtilis: et est
calidior aliis auibus et caliditati innate affinis exisrit. Et mala
acetosa et coctana: et mala granata acria et citri quodcũq; ipso/
rum cũ ipso miscetur ipsius caliditatem reprimit: et ha bet pro
prietaté augumétádi itellectũ: et remouet damnũ quod medulla
arietum operatur. ℂ Areching: facilius a stomaco uincit quã
alie aues que sunt post alchadareg: sed sunt humidiores in au
tum no: quare uirtus in ipsa cognita est que sunt apposite cum
comesta fuerit. ℂ Anates proprietaté habent soluendi humo/
res in intestinis et purgant ea. Eorũ epata ꝓprietaté habent pri
uan di fluxũ exdebilitate epatis accidentem ℂ Turtures cibo
co nueniens bonos efficit humores caliditati attinent: et confe/
runt plus post pulos columbarum: et habent uirtutem mirabi/
lem et augumentant sanguinem in omnibus in quibus est pau
cus. Et dixit philosophus proprietate uigorant uirtutem reten
tiuam et in hoc maxime preualent. ℂ Atleiar et dicitur quod
sit merulus auis humida laudata bonos efficiens humores cito
digeritu r: et dicit cratem spintalis i libro suo quem composuit
quod est melior cibus conuenientior eis inquibus melancolia
incipit generari.

ℂ Alchenebit idest columbus similiter leuis est cibus et sub
tilis: et habet proprietaté ad fluxũ: et ius ipsius preparat humo

res: et eos facit habiles ad soluendum: et est laudabilis eis qui ex egritudine deficiunt: et hoc dixit philosophus: quod carnes eius habent proprietatem remouendi tenasmum.

¶ Lac a quo butirũ non ẽ tractum: et maxime recens et butirum crudum intestina humefaciunt et lubricant: et ea ledunt. lac coleram icendit et ardorem: recens somnum prouocat et uigore calidi atem innatam.

¶ Oua meliora sũt oua galinarũ earum que cum gallis uiuũt et dixit arzicon: quod oua galinarum uirtutem augumẽtant: et maxime in uirtute coeundi: humectant: et ethicis conferunt et sanis hominibus.

¶ Pisces meliores sunt fluuiales et marini sunt illi qui habent asperã cutem: et non sunt muscilaginosi: et naturaliter albi sũt admodum argenti. Et pisces nigri et rubei in quibus sũt pẽne diuerse: et qui habent colorem pauonis: et ĩ quibus macule sũt nigre: et palide: naturaliter mali sunt: et ab eis est cauendum Apostema enim generant in membris anterioribus et in testinis: et puncturas et orripilationem generant: nocumentum uisui inferunt: malum sanguinem generant: et frigidos naturaliter humectant.

¶ Olera humores humectant non sunt cibus conueniens: et melior eis est endiuia et acetosa: arcula et rapistrum et colus iamenum et lactuce: et eorum comestio uisum debilitat et calorem innatum.

¶ Cucurbita si ex eis nimis comedatur teasmũ generat: sed si aceto et alii preparetur melioratur.

¶ Lenticule habẽt uirtutẽ cancrum generãdi humido stomaco cõferunt cũ nimium cocte fuerint: et confecte fuerint cum oleo amigdalarum uirtutem expulsiuam confortant.

¶ Napi bonum uisum efficiunt: et sunt cibus conueniens.

¶ Rafani et eorum stipites in stomaco durant quamplurimũ caput replent gutturi uero conferunt. ¶ Preparationes. Piper urinam preparat: zinziber uentrem humectat: Galanga stomacum confortat: aracos frigiditati et retentioni urine confert. Cinamomũ uirtutem habet bonum faciendi odorem

et bonũ saporẽ et cõfortat cor: et addit i spma. ¶ Granata fabarũ coctarũ remouẽt calorẽ gutturis et remouẽt dãnũ quod tubera et pãis azimus faciũt et cõferũt tussi ¶ Circera bonã faciũt urinã: et bonũ colorem: sed maxime si cum carnibus comedun tur et cum cinamomo quãplurimum.

¶ Ficus cũ comedunt recentes putredinem remouent: et dixit grati quod ficus putredinẽ efficiunt et non debent comedi propter lactis sui uenenositatem. ¶ Vue albe subtiles leues cũ cortex eis remouet extremitatibus conferunt et addunt i spermate ¶ Pira appetitũ non uerum remouent: et intestinis nocẽt: et maxime longo et tenasmum efficiunt. ¶ Pruna colerã remouẽt et eã expellũt maxie pruna palida ¶ Mala usus eorũ stomaco nocet: et maxime usus recẽtium que cito nascũtur: et ea que in estate nascuntur: et in autumno orificium confortant stomaci et ipsum uirogant: et acetosa acria obliuionem efficiunt.

¶ Coctanum stomacum confortat: et epar: et usus eius putredinem in intestinis generat.

¶ Persica febribus urentibus conferũt in principio: et sucus eorum in fine facit febres putridas si materiam habilẽ ad excũdum nõ inuenerit. ¶ Iuiube ardorem sanguinis extingũt: colerã expellunt: humiditates temperant: et maxime recentes et mature: et dicit Cratim ꝙ est mirabilis eorum natura.

¶ Citrum fore numero ipsum inter herbas et flores boni odoris. et habet uirtutem eius et cortex remouẽdi uenenum et confortant cor. ¶ Cucumer frigidus bonus stomaco: meliores saraceni quã gallici proprietatem habent remouendi coleram.

¶ Mala granata dulcia: leuia bonos humores generant: expellunt humores putridos ab orificio mouent appetitum comedendi. et eorum accetosa stomaco nociua sunt ex proprietate.

¶ Nuces et auellane male stomaco et epati humores malos efficiunt in ieiuno.

¶ Fistici proprietatem habent cõfortandi epar humores grossos expellũt. et ex philosophis sunt qui dicũt ꝙ quãdo cũ musto sumpti fuerint humores a uenis expellunt.

¶ Grana pinee calida et humida sunt: opilationes uenarũ aperiunt in pectore: et uesica et renibus: et habent uirtutem mira

bilem. Inquit cratim et concessit Ar. quod grana pinee humidi tatem antiquam expellunt: et promouent humiditatē naturalem et hec est uirtus mirabilis.

¶ Vue passe habent uirtutem cognitam secundū doctores na/ turales: quod prosunt ęgritudinibus intestinorum cum comeste fuerint: et intestina impinguant: et epar debile.

¶ He sūt medicie: salue cognite: mirobolāi citrini: chebuli: be lerici: emblici: fudi berberū: reubarbarū: draganti: gummi ara/ bicum: aloes: acatia: cassia fistula: Terraniabin: cinamomū: amo mum: squinantum: calamus aromaticus: costus: darsesaban: tra lacta: mastix: sandaraca: charabe: lignum aloes: muscus: cāpho/ ra: ambra: gariofili: sandali: spodiū: fausel: carui: nanoti: sethet: nux muscata: bolus armenus: neichabeni: lapides ferri: ruzu/ bet bezari: thenet: lapis lazuli: lapis iacintus.

¶ Sisimbriū: menta: almarda: dux. fumus terre: fenigemisch: selent: lilium album: liliū cel. nenufar celeste: et palliodiū: alio/ thinū: rose: uiole: uirgeris: ladion idest oculus bouis. uirga pa/ storis: iusquiamus. Iste sunt tres res medicinarum: in quibꝫ nō euenit tumor. Et si cum cera uel sepo uel zucharo misceantur ra ro uel nunquā egro lesionem efficiunt magnam. Nunquā enim uidi uel audiui quod aliquis qui his rebus medicaretur magnā lesionē inferret egris. Sed res que cognite nō sūt quas qs uult experiri audaciter cum eis medicari non debet. Et quando ali quis in antitodariis confectiones inuenit: cum eis medicet cum rebus inuentis et cognitis: et in cibariis sic faciat: et cum doctor hoc faciat fortunabitur in suis operibus et habebit complement tum rationis: et omnia que natura humana abhorret et timet om nino dimittat. Et deum exoro ut sup his mihi tribuat adiutoriū.

¶ Liber quintus de uerbis hypocratis.

Ntroitus ad tractatum quintum in salute que no/ bis accidit: propter uerbū ypocratis. Inquit abu/ bert medicia tota est dei. et res uenerabilis. Et gra tes deo reddimus eo quod nos fecit aptos in ea ut ueneratores ipsius: et custoditores ipsius: et fecit nos imunes a scientiis uilibus: et fecit rusticos remotos ab ea propter longitu

dinem temporum et dierum. Et quia quisitores scientie et translatores pauci inueniuntur: et etiã quia illa angusta: et etiam illi qui scientiam habent apud se enim amplius augumentant eam respectu sui quam respectu amicorũ suorũ. Et deo grates reddimus: et laudes ei referimꝰ et exoramus ut nobis scientiam augumentet et ipse dominus diues magnus preter quẽ non est alius.

¶ Inquit ypocras cum in die sexta acute egritudinis apparuerit apostema magnum uel liuidum post aurem: in decimoseptio die patiens moritur.

¶ Cui in iuncturis nascit᷑ apostema: et habet timorẽ et scabiẽ in pedibus ab egritudine usq; ad mẽsem unũ euadet.

¶ Quando in naribus apostema natũ fuerit ad lenticule similitudinẽ et est uiride uel nigrum moritur homo usq; ad annum.

¶ Qui dolorẽ in ypocondriis habuerit: et maxime sinistra: et iflatio fuerit manifesta et cito consumitur: moritur usque ad tertium diem.

¶ Cũ alicui ycterícia supuenerit et uniuersaliter corpus occupauerit: purgetur cũ aqua alacacule et fumiterre: et ponatur supinus. et bibat uinum temperatum.

¶ Cui apostema apparuerit nigrũ uel liuidum in digito pedis magni sinistri similiter scias esse apostema. et si anteriores fuerint infra tres dies aut septem moritur.

¶ Si in corpore hominis fuerit alchasar id est bertoga et sunt apostemata parua minuta rubea que de facili resoluuntur: dicatis ei quod habebit egritudinẽ leonis: et cũ apostema nigrum apparuerit in lingua patientis febrẽ continuam in die non cretica: dicatis quod moritur. et est signũ ꝓnosticũ qđ memoriã amittit.

¶ Corporis dolor et cordis tremor cũ quis a somno surgit repletionẽ humorũ in corpe signat: et est signũ pronosticum mortis subitanee.

¶ Cui intra oculũ apparuerit apostema ad auellane magnitudinẽ et dolorẽ nõ sentit nec pódus usq; ad triginta dies morit᷑.

¶ Qui i somno multa loquit᷑ apostema habebit. Cui dolor cũ inpedibus euenerit usque ad mẽses quatuor non moritur.

¶ Si in febribꝰ nõ adurẽtibus qs sitim nõ patiat᷑ et pedes eius frigidi extiterint et oris habuerit amaritudinẽ infra. xx. dies mo

ritur. ℭ Cui in pricipio nasi apostema nigrū apparuerit uel acciderit cū forti dolore uelociter ante duos menses moritur.
ℭ Qui uelociter olfatū amisit absq; catarro hēbit febrem.
ℭ Cui dolor in genibus acciderit: et lassitudo cum surgere noluerit dolor fortis fuerit paralisi capieť. ℭ Dolor iuncturarū sine causa paruā uitā pronosticat. ℭ Cui in aucha apostema calidū nimio ardore euenerit usque ad septē mēses moriť.
ℭ Cui i digito magno pedis dextri apostema apparuerit ad nucis similitudinē fedū tam in colore quā uisu: et cū ardore nimio fuerit usque ad annū moriť. ℭ Lingue grauitas si iuueni acciderit post ipsius humiditatē mortē pnosticat subitaneam.
ℭ Cui apostema in molitie auris euenerit cū forti dolore usq; ad tres menses moritur.
ℭ Cui febres quartane acciderint et fluxū sanguinis ex naribus passus fuerit in die nō cretica: ante tres dies moritur.
ℭ Cui in palma dolor cū ardore usque ad octo mēses moriť.
ℭ Qui cū oculis apertis dormit epilensiā habebit. ℭ Qui a somno territus surrexerit: et hoc multū ei accidit: uel moriť uel pecuniam amittit. ℭ Qui manus suas mouerit quasi aliquid accepturus: et mortui ei apparuerint infra dies .xv. moritur.
ℭ Qui post septimanā primā febrem habuerit: feceritque res quas nō cōsueuit: sicut si detexerit uel uentositatem emiserit uel uerba enormia dixerit sine dubio morietur. ℭ Qui in aliqua egritudine memoriā amiserit habet signū mali pronostici.
ℭ Cui in corpe serpigo liuida cū ardore nimio acciderit: et serpigo cui coloris ad pruritū corruit usq; ad sex mēses moritur.
ℭ Cui apostema nigrū liuidū uel rubeū euenerit morieť maxime si egritudinē acutā passus est. ℭ Cui facies torta fuerit: et febrē acutā habuerit cito morietur. ℭ Cui articuli cito mortui fuerint: cito rationē amittit. ℭ Qui appetitū habuit supfluū: et in horis qbus comedere cōsueuit humores uenenosos habuit in stomaco et si augumētati fuerint moriť. ℭ Qui auditum amiserit supflue: surdus ē effectus. ℭ Qui studere cōtra uolūtatē sui uoluerit: et i studio nō delectať: uel somnū uel rōem amittet: uel melancoliā habebit. ℭ Qui cibaria appetierit: q̄ in stomaco corrūpuntur principalia mēbra habebit debilia.

¶ Sitim superflue qui sustinet homo é nature sustinibilis.
¶ Famé sustinere non est signum bonum fortitudinis nature.
¶ Qui naturā habet debilem in acquirendis rebus altis et magnis moritur.
¶ Corporis ponderositas propter cibaria cibos superfluos et potum superfluum sumit.
¶ Crudelitas male intelligentes generat habiles.
¶ Temperantia saluos et saluandos generat.
¶ Liber sextus de scientiis et intellectibus sine quibus rectus medicus esse non potest.

I Nquit abuberth res in medicina expertas non potest quilibet homo intelligere alias attigere.
¶ Operari cum fiducia que in libris repitur absque sapientia doctoris res est casualis. Complexio boni ingenii hominis in opere medicine: et philosophice et cogitatiue preualet.
¶ Quamplures doctorū libros legere: et secreta eorū inspicere nimiū ɔfert: quilibet eni philosophus aliqd habet sibi ɔuenietés.
¶ Farchi tempus paruum est in cognitione herbe cuiuslibet et terre nascentibus. sed cognitis est utendum ex quibus copia haberi potest. et quas non es expertus dimittas.
¶ Non sunt culpandi doctores antiqui. eo quod de rebus altioribus sunt locuti. et eorum facta dubitanda nó sunt. et in his dubitandum non est. quamuis causam factorum non ostendissent. Res enim rationabiles sunt de quibus locuti sunt philosophi. homínis natura nó euadit errorē maxie i rebus difficilibus.
¶ Qui ex sciētia naturali et philosophia adiutus nó fuerit nec ex canonibus logice. neque ex orizontibus sapiētie. et in rebus secularibꝫ delectat᷑. dubitabilis debet ēe maxie i sciētia medicie.
¶ Cū Galienus et Aristoteles fortasse in re aliqua nó concordarent. graue est eorū rationem concordare.
¶ Bestie frigide et humide cibus earū calide et humide res.
¶ Temperantia rationum earum est cognitio.
¶ Virtus spiritualis. et uirtus naturalis. et uirtus animalis nó solū in libro nostro sunt diuerse: uerū etiam in intellectu.
¶ Queadmodū in moribus et faciebꝫ et mébris hoies patribus

et auis similes existunt: ita etiam in antiquis egritudinibus here dитantur: et maxime in egritudinibus membrorū principalium.

℃ Cū infirmū curaueris cum rebus ad temperantiam pertinentibus cura: et cū odoriferis cū potueris cum his egritudiné uince: et hoc est rationale.

℃ Ligamentū spūs cū corpe cū est debile caueas ne cū fortibꝫ medicinis destruas. ℃ Spūs uitalis fit destructio: cū ꝓpter egritudiné membrorū non principaliū medicina quis utitur uiolenta principalia mébra resoluēs: et cóplexioné eorū destruens.

℃ Cibaria cóforrantia odoris boni temperantie affinia uirtutem naturalé conseruant et mébra principalia confortant.

℃ Cum egrū curas uirtuté naturalé uigora: si eni uigoraueris eam: egritudines quā plures remoues. Si uero eā dimiseris medicinis quibus uteris eam destruis. ℃ Epar et stomacus medicinas citius rapiunt naturaliter et cibaria: et si res incóuenientes recipiunt patiuntur. ℃ Dolores acuti calidi uelocius frigidis corrumpuntur propter caloris acumen.

℃ Quando corpus egritudine inuasum fuerit nō curetur cum rebus principalia mébra ledentibus: et si feceris nocebis: cū cóferre te credis. ℃ Spūs naturā corporis sequit̃ maxime: si dolor in mébro extiterit principali et cū dolor hoc modo fuerit confortetur spiritus cū odoribus: et in similibus placentibus: et hec cura corpori existit conueniens.

℃ Medicinas accipere que caput purgant post cenam cum dormiendi est tempus magis est cóueniens: ab extremitatibus eni melius seducuntur humores: hac eni hora interiora membra uigent fortitudine.

℃ Cum egritudo a complexione corporis diuersa fuerit: curari non debet cum rebus complexioni contrariis: maxime si egritudo fuerit in membro principali.

℃ Egritudo complexioni membri similis: cum medicina complexioni affini curari non debet: sed potius dimittas quam cures egritudinem cum mala complexione affini ut dictum est: melius est enim cum medicina mébro contraria eam curare.

℃ Ethicos cum rebus uigorantibus complexioné cura: et a téperantia non remotis.

¶ Cum paucioribus medicinis humoré a corpore remouere q̄ cognite sunt: sanius est quam si cū pluribus eū expellas. Sin/gulares medicine non sunt dubitabiles: et couenire in uirtutib9 dubitatur. Antiqui eni philosophi in cópositis medicinis dubita bant ut singulariū uirtutes cognoscerent.

¶ Cū his medicinis debemus opari quorū uirtutes scimus: et quarū opationes erga naturá nouimus manifeste.

¶ Vtile est medico nouisse quod humores hyeme et uere plures sunt: et estate et autumno pauciores: facilius ergo estate, et autū/no curantur egritudines.

¶ Egritudiné in mébro radicali existere signum est dissolutio/nis corporis.

¶ Cū humoris innaturalis effectū reprimis: et naturá quieta/ri dimittis couenientius oparis: quá si cū uomitu et fluxu eum curaueris. Omnis.n. fluxus uel uomitus debilitaté nature opa tur. Et hoc consiliū tibi affectuose presto: cū humoré membrum principale noueris nó petere. Quod si fortasse membrū princi/pale petierit oio apostemata debiliū ex egritudine nó repercutiā tur: mébra eni principalia eorū sunt debilia: et hec eorū mébra debent potius ꝯfortari quá putrediné apostematis recipe: et quā to amplius apostema creuerit tanto eorū membra interiora iuuā tur. ¶ Homines in sexto uel in quinto climate degentes debét flobotomari potius quam qui in primo uel in septimo existunt et minus omniū qui sunt in secundo tertio et quarto climate.

¶ Cū apostema in mébro fuerit principali et doloré egrotans non senserit: nec defectū protendit malū et maxime si ex sangui ne uel colera fuerit generatū: et raro huiusmodi egritudines con tingunt. ¶ Frigida et humida corpora naturaliter parum ex ci bis pro nutrimento recipiunt: et quod expellūt est nimis. sed eo rum fluentia sunt humidia et egritudines quas habent difficiles ad curandum.

¶ Corpora calida et sicca ex cibariis multū recipiunt pro nutri méto: et multū appetūt: quorū uentres sunt sicci et eorū cure ha biliores sunt.

¶ Ethici ex egritudinibus cū cibaria necessaria desiderant: me dicus ea sic preparet ut eorū malitia auferatur et appetenti ea mi

nistret.

¶ Doctores medicine egros debent consolari: etiam si signa mortis perpendant. Corpora enim hominum spiritus eorum/sequũtur. ¶ Spiritus doctoris humilis adiutoriũ prestat egris: et eius cõtrarius non prestat. ¶ Layci et qui ex ingenio ꝓprio uolũt iudicare: et iuuenes qui res non sunt experti interfectores existunt. ¶ Decet magistrũ egrũ interrogare: ut causam egri/tudinis interiorẽ cognoscat: et postmodũ rationale iudiciũ pre/stare poterit. ¶ Decet magistrũ ut ab aliis urinarũ indicia inq/rat: et eorũ uerba audiet nec uerecundetur egrotũ interrogare: ut sciat an egritudo inter uenas: uel extra existat uel consistat.

¶ Dubitabilis est doctor qui iudicat facile. ¶ Decet magistrũ egri consuetudinẽ cognoscere in sanitate: ut cũ res ipsi placẽtes in sanitate cognouerit ei ꝓmittat cũ ab egritudine erepto fuerit.

¶ Decet paraliticos ut corpibus suis naturalẽ caliditatẽ appro ximent cũ calefactura que non ẽ ignis caliditate: sed sit interru/ptarũ uirginũ. ¶ Homines a cõsuetudinibus remouere si usus fuerit antiquus dubitabile est.

¶ Queadmodũ res crude absque ignis caliditate et humiditate non possunt excoqui sic nec digestio celebratur absque humidita te et innato calore. ¶ Nobis est cõueniens ne homines in egri tudinis principio relinquamus. Sed si ualde distempati naturam uiolauerint eos omnino remoueamus. ¶ Decet magistrũ cum humores cõtentos inter uenas purgare uoluerit ut medicamẽ ci bo simile faciat: ut ad uenas accedat et a natura nõ existat diuer/sa: quod si fecerit humores ad purgandum aptos faciet: et si uim fortasse inferre uoluerit naturam uariat.

¶ Cum humorem purgare uolueris materiam prepares cũ me dicinis et cibariis placentibus que cibaria naturam medicine ha beant.

¶ Non est opus balnei calid' infrigidare aut frigidum calefacere: sed soluere et humectare et abstergere et sudare.

¶ Potius opere tiriace indigemus cum sudorem ꝓuocare uo/lumus: et expellere et soluere tam in iuuenibus quam in antiqs et debilibus ab egritudine et maxime in iuuenibus fortis na/ture.

¶ Facilius egritudines exteriores uere et estate curãtur et ecõtra interiores. ¶ Non sunt pauciores egritudines que cum defectu accidunt: quam que cũ superfluitate ꝓcedunt: et in hoc magistorũ error existit quia statim ad purgandũ sunt prompti.

¶ Cui medicinã ministraueris: et humorem purgaueris: cessa purgatione non utaris: corpori enim nocebis et egritudines generabis. ¶ Ossa et membra hominum frigide complexionis et humide sunt debilia: et egritudinibus preparantur: sed facilius curam recipiunt.

¶ Apostema puerorũ expellas exterius. Caueas enim ne materia interius dissoluatur: et maxime si materiã a matre reduxit.

¶ Contra usum egri in omni medicina procedere nõ est conueniens sicut in die quodã aeri frigido exponatur et in die reliqua uẽto calido. ¶ Egritudines calide in antiquis timorosiores sũt quam in iuuenibus: et in eis facilius terminantᷣ uel ad bonum uel ad malũ. Nutrimenta enim que ex cibariis suscipiunt frigiditati attinent et de his nõ est timor nisi propter innate caliditatis debilitatẽ. ¶ Egritudines frigide in antiquis cure difficilioris existunt. In iuuenibus econuerso facilioris.

¶ Balnea et medicine ꝓsunt egritudinibus sibi cõtrariis.

¶ Homines qui cibariis usi sunt et debiles sunt post labores statim cibũ sumant: et uirtuosi ante cibũ laborent.

¶ Qui cibariis abstinet si laboret egrotat et hec egritudo ẽ difficilis. ¶ Paralitici et spasmati in primo secũdo tertio quarto et septimo climate non fiunt nisi ex deffectu caliditatis innate et ꝓpter remotionẽ tempantie. Vel fiunt huiusmodi propter supfluitatẽ frigoris: et ideo statim purgari nõ debent.

¶ Cũ a capite et cerebro et extremitatibꝫ purgare uolueris pillulas in quantitate magnas informa: et post cenã ante somnum ministra. ¶ Cũ humores in stomaco fuerint superflui medicinas redactas in puluerẽ ministra qui bene sit cribellatus.

¶ Cũ membra principalia debilia uel egra fuerit: et tu uis medicinã tribuere laxatiuã: ante egritudinẽ cognoscas.

¶ Cũ humores ab intestinis remouere uolueris in ieiunio medicinã ministra: et pillulas in forma minutas et humidas: et precipue egro ut moueatur.

¶ Ait cũ pillulas formatas inueneris nemini ministres nisi prius in aqua calida humectaueris. ¶ Ait omnis medicina laxatiua omnino purgat colerã cum qua caliditas innata et humiditas expelluntur. ¶ Ait qui membra principalia habẽt debilia a medicinis abstineant: et prepentur ut non sint uiolente sed tempamento affines. ¶ Ait ab egritudine cõualescens abstineat labore secundũ compatione sue egritudinis: et cibariis illis utatur q̃bus uti cõsueuit antequam infirmaretur. ¶ Decens est magistrum ut a cura propria nõ recedat propter egritudinis diuturnitatem: nec a cura diei nec ꝓpter malũ irrationale quod acciderit.
¶ Egro erit cõueniens: ut unũ tantũ medicũ elligat: error enĩ unius magnam infamiã non inducit. Et unius utilitas quam in egro efficit collaudatur. ¶ Qui quamplures medicorũ interrogauerit in errorem incidit plurimorum.
¶ Ait apostemata antiquorũ non repercutiantur. principalia enim eorũ membra sunt debilia ad recipiendũ et corrumpit corpus si propterea male materie diminuatur natura.
¶ Ait quãuis supfluos humores pueri et senes habeãt: nõ propter hoc purgari debent uiolenta medicina: debiles enim naturas habent.
¶ Ait ad eam tempantiam egrum reducas si potes quam ante egritudinem habere cõsueuerat.
¶ Ait nisi sanitatẽ alicuius agnoueris recessum a sua tempantia non cognosces: nec egrũ perfecte curabis.
¶ Ait multotiens cõplexiones ad tempamentũ credes reduci q̃ ad egritudines potius reducuntur.
¶ Ait habitudinẽ bonã cũ forti uirtute si supflue soluere nolueris errabis: sed cũ laxatiuis tempate procedes.
¶ Ait si recte operari uolueris unicuique egritudini curam propriã exhibeas secundũ ingeniũ tuum et intellectũ.
¶ Ait quod sub spera lune continetur secundũ uniuscuiusque gradũ lune diuersitatẽ minuitur uel augetur uel aliqua mutatione mutatur nunquã in eodẽ statu poterit permanere.
¶ Ait nihil enim extra naturã existit facile. Si enim paruam egritudinem non consideraueris fortassis cura erit difficilima et si uiolentam egritudinem recte perpenderis: forte magis cure

approximabit quam faciat parua.

Ait in egritudinibus non facile proferas iudicium. Nō urinam habeas nisi postquā egrū uideris in presenti: et eū interrogaueris et examinaueris. Ait in omni egritudine egrū interroga. Ait omnis febris naturā excedit: sed in quibusdā fortiores sunt et hoc secundū humorū diuersitates: et ideo febris colerica a frigiditate supflua nō debet extingui neque febris quartana cū frigiditate humectante curetur. Ait cui apostema ad similitudinē rose que malo granato ē similis natū fuerit: et corpus ob hoc infirmū fuerit si exterius ad albedinē decliue fuerit nunquā membrū ad tempantiam reducetur.

Ait dolores antiquos et debilitates membrorū filii a parentibus cōtrahere cōsueuerunt: sed fortasse in filiis uel diminuūtur uel augumentantur. Ait qui egritudinē habet diuturnam et urina eius fuerit similis urine sanorū sanari nō poterit

Ait medici complexio tempata debet esse ut nec rebus secularibus intendat omnino: nec expers eorū existat.

Ait cū tempus corruptū fuerit propter ueris humiditatē supfluam in estate procedūt egritudines. s. secundū serpiginē et uertiginē scabiem et apostemata: sed has euadit egritudines qui fluxum uentris habuerit.

Qui patres et auos in sua generatione. Iuuenes habuerunt membra principalia fortia sunt et eorū uirtutes maiores sunt. Et his contrariis contraria accidunt. Si tamē patres et aui senes fuerint humiliores habent memoriā et rationes.

Ait hominibus calide et humide complexionis cito tristitie eueniunt: et sic in eis citius egritudines generantur.

Ait qui odorabilia et res saporiferas abhorruerint habēt humorum copiā putridorum.

In omni ciuitate in qua nubes esse consueuerūt capita in eis degentium a uaporibus replentur: ex quibus uaporibus catarrus consueuit generari; et in hoc tempore extremitates corrumpuntur.

Ait cum in ciuitate in estate fuerit nebula in eo anno febres putride generantur.

Ait ieiunium in estate corpus affligit et colorem palidū effi

cit et melancoliam generat et uisus debilitatem.

¶ Ait sanguis qui cito ad aerem coagulatur terrenis humoribꝰ est contrarius.

¶ Ait in omni ciuitate a mari elongata homines degentes habent corpora sicciora.

¶ Ait in omni terrarũ genere corpora quatuor nõ sunt eadem cum sol existit in aliqua quarta circuli signorum. Cum eni frigus euenerit in quibusdam terris. In aliis estas eueniet. Et cum in quibusdam uer euenerit accidit in alia autumnus: et queadmodum mutantur tempora: ita et mores et uoluntates diuerse sunt. sicut cum hi qui in egipto sunt habent uer: illi qui in india uersantur habent estatem. Et illi qui morantur sub equatore diei duas habent hyemes et duo uera et duas caliditates et duos autumnos in omni anno: et ideo arbores eorum plures: et eorum fructus meliores et acutiores similiter.

¶ Ait mulieres que multum dormire consueuerunt supra dextrum latus uix pariunt feminam.

¶ Si aliquis cum muliere cobeat retro filii qui nascentur si masculi sint fient sodomite. Si uero femine erunt ualde incontinentes.

¶ Ait dubitabilis esse debet qui a societate feminarum omnino non est remotus: et in iuuenum societate gaudet.

¶ Ait non accidũt egritudines minus ex humorũ paucitate q̃ ex ipsorũ habundãtia et in hoc est error doctorum qui statim farmatiis uti uolunt. ¶ Omnia uenenosa et maxime ea que uaporosa sunt: capiti cerebroq; sunt nociua. ¶ Ait queadmodũ plãte in lõgitudine latitudine et altitudine diuersificanẗ: ita uolũtates et complexiones uarianẗ. ¶ Ait diuersitas latitudinis terrarũ ꝯplexiones et mores et cibaria diuersificanẗ usquequaq; plura fiũt a secũdo in quartũ et a quarto in secundũ gradũ. Et he diuersitates similes sunt diuersitatibus que in his acciderũt ex eo quod quedã sunt ortulane et quedã montane et quedã nascunẗ in campis. ¶ Ait decet modicũ unguẽta diuersificare secundũ diuersitatẽ naturarũ mẽbrorũ. ¶ Ait melãcolia i iuuẽibus cũ medicĩa forti purgari non debet: pauca. n. est in eorum corporibus et non bene adheret corpori. Et ob hoc si medicina uio-

lenta fuerit de principali natura mẽbrorũ totũ remouet.
℃ Ait bonum est doctori quod cum dietis egritudinem remo/
ueat uel curet si potest: et non cum medicinis.
℃ Ait si cũ longo tempore quis medicina uel uomitu usus nõ
fuerit et uomitus uel fluxus uentris ei acciderit nõ est priuãdus
℃ Ait parũ diuersificant̃ uentositates in corporibus que absq;
uapore sunt. ℃ Ait urine que sanitatẽ ostendunt in hominibus
non cõmutantur in substantiis et coloribus.
℃ Ait complexionũ caliditas in sanitate in hominibus nõ ẽ ea
dem in eorum multitudine in corporibus.
℃ Ait qui in salute urinã egri non respicit in egritudine eam p
fecte cognoscere non potest: neque ipsius cura ueritati prorsus
erit affinis. ℃ Ait debiles ex egritudine et ex iuuenibus et anti
quis cum habuerint apostemata non repercutiantur cũ medicis
uiolentis et fortibus sed cũ medicinis temperatis.
℃ Ait si cũ ratione hominis fuerit perturbatio cũ frigore et sic
citate utaris calidis rebus et humidis odoriferis que cerebrum
per eius attractionẽ alterant interius et exterius: ligetur patiens
ne iuncturas exterius exponat aeri.
℃ Antiqui qui ex consuetudine quater in anno minui consue/
uerunt: cum ad quadraginta annos ter in anno minuantur: et cũ
ad sexaginta bis: et cum ad septuaginta semel: et post hec a mi/
nutione caueat.
℃ Ait senes post annos sexaginta a minutione cephalice uene
caueant neque qui septuagintaquinque annos habent minuant̃
a uena basilica.
℃ Ait qui in iuuentute multotiens minui cõsueuerunt cum ad
sexaginta annos perueniunt infrigidantur: et paralisi capiunt̃
et maxime qui frigidi et humidi sunt natura.
℃ Ait principalium membrorum uirtutem maxime custodias
humiditates enim recipiunt et non expelluntur de facili et iterũ
uirtus minuitur.
℃ Ait usus magistrorum in causis egritudinum et in eorũ ex/
perimentis laudandus est.

℃ Libri amphorismorum Rasis. ℃ Finis.

P Eruenit ad nos quod ypocras cū morti appropin-
quaret precepit quod uirtutes scripte ponerentur
in capsia eburnea. et poneretur capsia cū eo in se-
pulcro suo ne aliquis eam detegeret. Cū ergo uo-
luit Cesar uidere sepulcrū ypo. peruenit ad ipsum: et aspexit ip-
sum erat autē ualde abiectum precepit ergo ipsum renouari et fa-
bricari et corpus eius si integrum inueniretur deferri sibi. cum-
que foderetur sepulcrū inuenta est in eo hec capsia eburnea. et ī
ea iste uirtutes. dellata est ergo cesari qui in ea aspiciens intenti-
ones amico suo. et fideli tradidit.

¶ Quando in facie infirmi fuerit apostema cui non inuenitur
tactus et fuerit manus sinistra posita super pectus suū scias qđ
morietur usque ad uiginti tres dies et precipue quādo in egritu-
dinis sue principio palpat sepe nares suas.

¶ Quando fuerit in utriusque genibus apostema magnū cum
uehementia sitis scias quod morietur usque ad octauū diem. et p̄-
cipue quando in egritudis sue principio sudauerit sudore multo

¶ Quando fuerit super uenam que est super ceruicem generat
somnum pusticia parua super ipsam sicut farina scias quod in-
firmus morietur secunda die a die quo infirmatus est. et signū
est quod fit in principio sue egritudinis sitis uehemens.

¶ Quando fuerit super linguā pustula sicut natanti et est nau-
sea que dicitur musca canina aut sicut grana pentadactili scias
quod morietur in illo die primo. et signum est quod desiderat in
principio sue egritudinis res calidas in suis naturis.

¶ Quando fuerit super aliquā digitorū pustula nigra parua si-
milis horobo et dolebit scias quod morietur in duobus diebꝰ ab
egritudine sua. Et signum erat quod fuit in generatione sua gra-
uis corporis.

¶ Quando in police manus sinistre pustula parua similis fabe
fusci uel palidi coloris fuerit que nō dolet scias quod in septimo
die morietur a principio egritudinis. Et signum est quia in prin-
cipio egritudinis assellauit assellationibus multis ualde.

¶ Quando in digito medio sinistri pedis fuerit pustula cuius ē
sicut color tersionis aurificis scias quod habēs eā morietur. xii.
die a principio egritudinis. Et signū est quod desiderat in prin-

cipio egritudinis res habentes acrimoniá desiderio uehementi.
¶ Quando fuerint ungues fusci uel palidi coloris et in fronte fuerit pustula sanguinea scias quod morietur.iiii. die a pricipio egritudinis. et signũ quod erit multe sternutationis in principio inceptionis sue egritudinis et multarũ oscitationũ.
¶ Quando fuerit in pollicibus duorũ pedũ pruritus uehemẽs et fuerit ceruicis fuscus ualde scias quod morietur.v.die egritu dinis ante occasum solis: et signũ est quod mingit in principio sue egritudinis urinam multá exuberantem.
¶ Quando fuerint super palpebrá infirmi pustule: quarũ una sit nigra et alia fusci coloris et palidi et alia subalbedini decliuis scies quod habens eá morietur.xxvii.die a pricipio egritudinis sue: et signũ est quod in principio erit sputi multi.
¶ Quando fuerit super palpebrá unius oculorũ pustula sicut auellana leuis fusci coloris: scias quod morietur secũda die sue egritudinis: dormit somnũ multũ et grauem.
¶ Quando fluit ex naribus infirmi sanguis trahens ad subal/ bediné et ruffediné et apparet in manu eius dextra pustula alba que non dolet scias quod morietur tertia die a principio sue egri tudinis. et signũ est quod nõ desiderat cibum omnino.
¶ Quando apparebit in coxa infirmi sinistra rubedo uehemẽs que non dolet scias quod morietur.xiiii.die sue egritudinis et si gnum est quod in principio inceptionis sue egritudinis habuit pruritum uehementé et desiderat comedere holera.
¶ Quando fuerit post auré sinisrá pustula magna scias quod morietur.xxviii.die sue egritudinis: et signũ est quod desiderat potare aquam frigidá desiderio uehementi. Vel si fuerit dura si/ milis grano al.frumenti: scias quod morietur.xx. die a princi/ pio sue egritudinis in illa hora in qua apparuit pustula. et signũ est quia mingit in principio sue egritudinis urinam multá.
¶ Quando fuerit post auré dextram pus ula rubea cal. similis combustioni ignis scias quod morietur septima die a principio sue egritudinis: et signum est quod uomit in principio egritudi/ nis sue uomitũ multum.
¶ Quando fuerit sub mento pustula rubea in magnitudine fa be egyptiace sciaś quod morietur.lii.die ab inceptione sue egritu

dinis et signũ est quod spuit in sue egritudinis principio sputũ multum.

¶ Quando accidit dolor alicui deinde apparet in cubito pustula fusci coloris scias quod morietur.v. die egritudinis: et signũ est quod desiderat uinum bibere in inceptiõe sue egritudinis.

¶ Quando fuit super latus dextrũ pustula nõ dolens fusci coloris: scias quod morietur.ix.die egritudinis ante ortũ solis: et signũ est quod in egritudine sua facit multas oscitationes.

¶ Quando fuerit in titilico sinistro pustula fusci coloris i magnitudine citonii: scias quod morietur.xv.die egritudinis et signum e quod accidit in inceptione egritudinis somnus multus et grauis.

¶ Quando fuerint super calcaneum pustule nigre multe scias quod morietur.xiiii.die egritudinis et signũ est quod desiderat in principio aerẽ frigidũ: et cibos frigidos desiderio uehemẽti.

¶ Quando fuerit supra pectus sinistrũ pustula subalbida scias quod morietur.iiii.die egritudinis: et signũ est quod accidit in principio egritudinis pruritus uehemẽs in oculis et non sufficit scalpere oculos suos.

¶ Quando fuerit in medio capitis pustula nigra sicut nux lenis que non dolet morietur.xl.die a principio egritudinis: et signum est quod accidit ei in principio egritudinis desideriũ melonũ et exuberatio urine.

¶ Quando sub ceruice fuerit pustula parua et in palpebra inferiori oculi sinistri pustula etiã alba scias quod morietur.xi. die egritudinis sue et signũ est quod accidit ei in inceptione egritudinis desiderium dulcium uehemens.

¶ Expliciunt amphorismi Rabi moyses et amphorismi Iohannis Damasceni et amphorismi Rasis cũ pronosticis ypocratis q̃ fuerunt inuenta in suo sepulchro in capsa eburnea diligẽtissime Bononie impressi: impensa Benedicti hectoris librarii: cura uero Platonis de Benedictis stampatoris acuratissimi.

¶ Finis. ¶ Laus deo.

uoce magna [illegible] pa[illegible] in ma

nu[illegible] [illegible] c[illegible]mdo spm meū. c Et

[illegible] [illegible] uidens aūt

[illegible] fuerat, qui[illegible]

... p̄ tuam

pul... et deposuit in mu...

sindone et posuit eum in ...

Pro tra[illegible] cathedrali ad cathedra
lem met[illegible] addantur IIII. g. alias. V
Pro tra[illegible] cathedrali ad Ca[illegible]
lem V. gros. alias. [illegible]
De metropolitana ad metropolitanã VI. g.
Et si fiat translatio ad Patriarchalem ad
dantur V[illegible]
Et quelibet conclusionũ taxet̃ ut pñcipal
Munus consecrationis XVI. g.
Commissio receptionis iuramenti. XVI. g.
Forma iuramenti pro epo uel archiepisco
po et patriarcha
Ad dñm temporalem
Et si in predictis litteris narr
addantur
Monasteriũ quomõcunq̃ [illegible]
Per translationem addantur [illegible] g.
Quelibet conclusio sicut principalis taxet̃
Munus benedictionis XII. g.
Commissio receptionis iuramenti. XII. g.
Forma iuramenti pro abbate X. gros.
Ad dñm temporalem X. g.
For. iuramenti p abbatissa. VIII. g.
Littera tradendi pallium X. g.
Alia que dirigitur prelatis XII. g.

